

คู่มือสมาชิกสภาจังหวัด

บัตรประจำตัวสมาชิกสภาจังหวัด

เลขที่ 1/2533

องค์การบริหารส่วนจังหวัด.....

วันออกบัตร 20 ตุลาคม 2533

วันหมดอายุ 19 ตุลาคม 2538

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
ร่วมกับ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยความสนับสนุนของ มูลนิธิเอเชีย

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961139380

คู่มือสมาชิกสภาจังหวัด

บัตรประจำตัวสมาชิกสภาจังหวัด

เลขที่ 1/2533

องค์การบริหารส่วนจังหวัด.....

วันออกบัตร 20 ตุลาคม 2533

วันหมดอายุ 19 ตุลาคม 2538

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ร่วมกับ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยความสนับสนุนของ มูลนิธิเอเชีย

คำนำของอธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่ง ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน โดยมีวิวัฒนาการมาจากสภาจังหวัด ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2476 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 โดยสภาจังหวัดดังกล่าวมีฐานะเป็นองค์กรตัวแทนของประชาชนในการที่จะให้คำแนะนำ คำปรึกษาหารือแก่คณะกรรมการจังหวัด และต่อมามีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมีอยู่อย่างกว้างขวางและเด่นชัดขึ้น ในการที่จะช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎรในชนบทที่ห่างไกลความเจริญให้ได้รับบริการขั้นพื้นฐานทั้งในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาชนบทเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีการกินดีอยู่ดีนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเป็นองค์กรที่ช่วยรับภาระแทนรัฐบาลได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีโครงสร้างที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือสภาจังหวัดในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะฝ่ายบริหาร

สภาจังหวัดนั้นประกอบไปด้วยสมาชิก ซึ่งมาจากการเลือกตั้งตามจำนวนที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัดจึงมีบทบาทที่เกี่ยวพันกับชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎรในทุกด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะในด้านการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้ว สมาชิกสภาจังหวัดนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมาก ทั้งในการส่งเสริมให้ประชาชนศรัทธาและยึดมั่นในหลักการตามแนวทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ประชาชนมีการกินดีอยู่ดี โดยนำปัญหาและความต้องการของราษฎรเสนอสภาจังหวัดพิจารณาแก้ไขดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งนอกจากจะมีภาระที่จะต้องรับใช้ประชาชนในเขตจังหวัดให้เต็มกำลังความสามารถและมีประสิทธิภาพแล้ว สมาชิกสภาจังหวัดยังต้องมีความรับผิดชอบทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้น สมาชิกสภาจังหวัดจึงต้องมีความรอบรู้ทั้งด้านกฎหมาย และวิธีการปฏิบัติตามกฎหมายตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดอันจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ท้องถิ่น และประเทศชาติเป็นส่วนรวม

โดยภาพรวมเท่าที่ผ่านมา สมาชิกสภาจังหวัดส่วนใหญ่จะสามารถปฏิบัติภารกิจในขอบเขตอำนาจหน้าที่ได้ด้วยดีในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ โดยอาศัยประสบการณ์ทางปฏิบัติและการแนะนำหรือเรียนรู้จากผู้ที่ปฏิบัติงานด้วยกัน หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่โดยที่ในสภาพปัจจุบันสภาวะการณ์ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเปลี่ยน

แปลงไปอย่างรวดเร็ว ความรู้ทางวิทยาการก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง มีการนำเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีประสิทธิภาพมาช่วยปฏิบัติงาน เพื่อสนองการขยายตัวของชุมชน ความต้องการของประชาชนและภารกิจต่าง ๆ ที่ขยายตัวไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ดังนั้น องค์กรและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานทั้งหลายที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับประชาชน จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนลักษณะและวิธีการปฏิบัติงานเสียใหม่ให้ทันสมัย เพื่อให้สามารถรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้นตามลักษณะการขยายตัวของชุมชน อันจะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดก็เป็นองค์กรหนึ่งที่จะต้องมีการปรับปรุง ลักษณะวิธีการบริหารงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นกัน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ก็ได้ดำเนินการจัดให้มีการอบรมสัมมนาสมาชิกสภาจังหวัดเพื่อให้มีความรอบรู้ทั้งด้านกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และวิธีการปฏิบัติงาน รวมทั้งได้ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง บทบาท อำนาจหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานได้คล่องตัวกว่าเดิม ทั้งยังได้ร่วมกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดสัมมนาสมาชิกสภาจังหวัดอยู่เป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

อย่างไรก็ตาม แม้จะได้ดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว แต่ปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งก็คือ การขาดคู่มือในการปฏิบัติงาน ดังนั้น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงได้ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำคู่มือสมาชิกสภาจังหวัดขึ้น เพื่อให้สมาชิกสภาจังหวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป อนึ่ง คู่มือนี้เขียนโดยเจ้าหน้าที่ของกองราชการส่วนจังหวัดและตำบล กรมการปกครอง ซึ่งเกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งสมาชิกสภาจังหวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเวลา สถานการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ในการจัดทำคู่มือนี้ จัดทำในเวลาที่จำกัด หากมีข้อบกพร่องบ้าง ก็ต้องขออภัย ซึ่งหวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านที่นำคู่มือนี้ไปใช้ให้คำแนะนำเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

ขอขอบคุณมูลนิธิเอเชีย (Asia Foundation) ที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำคู่มือสมาชิกสภาจังหวัดนี้ และขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนคณาจารย์ที่เป็นกรรมการจัดทำคู่มือนี้ ซึ่งได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของกองราชการส่วนจังหวัดและตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนผลักดันให้การจัดทำคู่มือสมาชิกสภาจังหวัดเล่มนี้สำเร็จลงได้ หวังว่าหนังสือคู่มือสมาชิกสภาจังหวัดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาจังหวัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ที่สนใจเรื่องของท้องถิ่นที่จะนำคู่มือนี้ไปศึกษาเพื่อพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เจริญก้าวหน้าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนชาวถิ่นต่อไป

(นายฉลอง กัลยาณมิตร)
อธิบดีกรมการปกครอง

คำนำของคณบดีคณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือ "คู่มือสมาชิกสภาจังหวัด" นี้เกิดขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนในด้านการเงินของมูลนิธิอาเซีย

สถาบันทั้งสามดังกล่าวข้างต้นมีความเห็นพ้องต้องกันว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นสถาบันการเมืองท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดและมีบทบาทหน้าที่ที่จะอำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลความเจริญได้อย่างกว้างขวาง บทบาทเช่นว่านี้ไม่เพียงแต่จะทำให้ประชาชนมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นกว่านั้น หากแต่ยังมีส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้นสมตามเจตนารมย์ และนโยบายหลักของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยตลอดมาอีกด้วย

แต่การที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีแก่ท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นได้อย่างแท้จริงนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ สมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทอันสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัดนั้นเป็นผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยตรงมาจากประชาชน ย่อมถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถความเหมาะสมและเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนเป็นเบื้องต้น ถ้าสมาชิกสภาจังหวัดผู้เข้ามารับผิดชอบควบคุมดูแลการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับการแนะแนวให้รู้จักองค์การที่ตนเข้ามารับผิดชอบอย่างถ่องแท้ ให้รู้ถึงขั้นตอนและกระบวนการในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมเป็นหลักประกันและหวังได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีบทบาทอย่างสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่สมบูรณ์ขึ้นของประชาชนในชนบท และต่อความสำเร็จของโครงการพัฒนาชนบทที่ยากจน

"คู่มือสมาชิกสภาจังหวัด" นี้มีวัตถุประสงค์หลักที่จะแนะนำให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดได้เข้าใจถึงอุดมการณ์และหลักการของการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญและมีคุณประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของชาติ รวมทั้งบทบาทอำนาจหน้าที่อันแท้จริงขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาจังหวัด ตลอดจนตัวของสมาชิกสภาจังหวัดเอง ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกสภาจังหวัดได้มีความรู้ความเข้าใจในทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตัวและปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง อันจะมีผลดีต่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นสมเจตนารมณ์ ยิ่งไปกว่านั้น "คู่มือสมาชิกสภาจังหวัด" นี้ยังได้รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่สมาชิกสภาจังหวัด จะต้องรู้และใช้เป็นประจำในการปฏิบัติหน้าที่เอาไว้ด้วย เพื่อความสะดวกและถูกต้องในการที่สมาชิกสภาจังหวัดจะค้นคว้ามาอ้างอิงและใช้ในการปฏิบัติภารกิจอันเป็นหน้าที่ และเพื่อสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ ที่สมาชิกสภาจังหวัดพึงมีพึงได้ตามระเบียบ และกฎเกณฑ์ที่ทางราชการได้กำหนดไว้

ในฐานะผู้ริเริ่มจัดทำ "**คู่มือสมาชิกสภาจังหวัด**" หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้จะอำนวยประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัดอย่างกว้างขวาง อันจะเป็นการทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นสถาบันการเมืองในท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ในด้านการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์สมดังเจตนารมย์ที่ทุกฝ่ายหวังไว้

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ
คณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำของมูลนิธิอาเซีย

มูลนิธิอาเซียมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสสนับสนุนโครงการเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาจังหวัดในฐานะนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยงานศึกษาวิจัย การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการจัดพิมพ์หนังสือคู่มือเล่มนี้ โครงการนี้เกิดขึ้นจากความดำริของคณาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ การปฏิบัติการแนวความคิด และประสบการณ์ของบรรดาสมาชิกสภาจังหวัดทั่วประเทศ มูลนิธิอาเซียหวังว่าหนังสือคู่มือเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ และมีส่วนช่วยให้สมาชิกสภาจังหวัดมีบทบาทสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในฐานะผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้ง

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศไทยในปีพุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยมีความก้าวหน้ามาด้วยดีจนถึงระดับที่พัฒนาแล้วในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันประเทศไทยเป็นประเทศที่เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่รวดเร็ว การที่ระบบสังคม และประชาชนชาวไทยจะได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตดังกล่าว และเพื่อที่จะก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าทางทรัพยากรของชาติ จึงจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้งและข้าราชการประจำที่มุ่งทำงานหนักและด้วยความเสียสละ ในภารกิจการงานของแต่ละคนภายในขอบเขตที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติงานด้วยความร่วมมือร่วมใจต่อกันเป็นอันดี ภาระหน้าที่เฉพาะของสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ก็คือการปรับความเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่จะช่วยเสริมสร้างประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ที่จะต้องสื่อสารความต้องการของประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนไปสู่การตัดสินใจของรัฐบาลเพื่ออำนวยประโยชน์ต่อปวงชน

ในฐานะที่เป็นองค์การช่วยเหลือของต่างประเทศ มูลนิธิอาเซียมีความเชื่อมั่นว่าความช่วยเหลือในโครงการที่ดำริริเริ่มโดยคนไทยและเพื่อสนองความต้องการของคนไทย เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ดังเช่นโครงการเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาจังหวัดในฐานะนักการเมืองท้องถิ่นภายใต้การดำเนินงานและการบริหารของหน่วยราชการและสถาบันการศึกษาของไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กระทรวงมหาดไทย สภาจังหวัด และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต่างมีความสำนึกในความสำคัญของสถาบันในระบอบประชาธิปไตย และในความมุ่งมั่นที่จะสนองตอบต่อนโยบายของรัฐบาลไทยที่จะช่วยกันส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์ยิ่ง ๆ ขึ้น โดยอาศัยโครงการต่าง ๆ ดังเช่นโครงการนี้

สารบัญ

หน้า

คำนำ อธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
คณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้แทนมูลนิธิเอเชีย

บทที่ 1 วิวัฒนาการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 1
1.1 ประวัติความเป็นมา 1
1.2 การจัดองค์การ 3
1.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 10

บทที่ 2 สภาจังหวัด 13
2.1 สมาชิกสภาจังหวัด : หลักเกณฑ์การเลือกตั้ง 13
2.2 การสมัครรับเลือกตั้ง 16
2.3 สมาชิกภาพและการพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาจังหวัด 19
2.4 ข้อปฏิบัติที่สมาชิกสภาจังหวัดพึงรู้ในการเข้ารับตำแหน่ง และดำรงตำแหน่ง 20
2.5 อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัด 24
2.6 ความรับผิดชอบของสมาชิกสภาจังหวัด 50

บทที่ 3 สิทธิและสวัสดิการของสมาชิกสภาจังหวัด 53
3.1 ค่าป่วยการและเบี้ยประชุม 53
3.2 ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักและค่าพาหนะ 57
3.3 ค่ารักษาพยาบาล 59
3.4 สิทธิในการลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟและเครื่องบิน 60
3.5 การประกาศเกียรติคุณ 61
3.6 เครื่องราชอิสริยาภรณ์ 62

หน้า

บทที่ 4 เครื่องแบบและบัตรประจำตัว 65

4.1 เครื่องแบบ 65

4.2 บัตรประจำตัว 71

ภาคผนวก

พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 74

ข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด พ.ศ.2498 90

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด พ.ศ.2529 109

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดหาประโยชน์ในทรัพย์สินของ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2531 123

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2528 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2532) 130

บทที่ 1

วิวัฒนาการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

1.1 ประวัติความเป็นมา

การจัดรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่งที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ได้มีการปรับปรุงแก้ไขและวิวัฒนาการมาตามลำดับ โดยจัดให้มีสภาจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 ฐานะของสภาจังหวัดขณะนั้น มีลักษณะเป็นองค์กรตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแนะนำแก่คณะกรรมการจังหวัด ยังมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค หรือเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นตามกฎหมาย ต่อมาในปี พ.ศ.2481 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ.2481 ขึ้น โดยมีความประสงค์ที่จะแยกกฎหมายที่เกี่ยวกับสภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะ สำหรับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฯ นั้น ยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทของสภาจังหวัดไปจากเดิม กล่าวคือ สภาจังหวัดยังคงทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของคณะกรรมการจังหวัดเท่านั้น จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2495 ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบบริหารราชการ ในส่วนจังหวัดของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ โดยตรงแทนคณะกรรมการจังหวัดเดิม โดยผลแห่งพระราชบัญญัติฯ นี้ ทำให้สภาจังหวัดมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด

แต่เนื่องจากบทบาทและการดำเนินงานของสภาจังหวัดในฐานะที่ปรึกษา ซึ่งคอยให้คำแนะนำและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของจังหวัด ไม่สู้จะได้ผลสมความมุ่งหมายเท่าใดนัก จึงทำให้เกิดแนวความคิดที่จะปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการปกครองตนเองยิ่งขึ้น พ.ศ.2498 อันมีผลให้เกิด "องค์การบริหารส่วนจังหวัด" ขึ้น ตามกฎหมายมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกจากจังหวัดในฐานะที่เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ต่อมาประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่ง

เมื่อสภาจังหวัดแปรสภาพมาเป็นสภาการปกครองท้องถิ่น จึงมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจอำนาจหน้าที่และบทบาทของสภาจังหวัดจากอดีตถึงปัจจุบัน จึงขอแบ่งระยะวิวัฒนาการของสภาจังหวัดออกเป็น 2 ระยะดังนี้

1) ในอดีต (พ.ศ.2476-2498)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2476 ที่ได้มีการจัดตั้งสภาจังหวัดขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 ซึ่งนับเป็นจุดกำเนิดและรากฐานของพัฒนาการที่ทำให้เกิดมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้น จนถึงปี พ.ศ.2498 นั้น อาจกล่าวโดยสรุปถึงฐานะ อำนาจหน้าที่ บทบาทของสภาจังหวัดได้ว่ามีลักษณะดังนี้

ฐานะ สภาจังหวัดในขณะนั้นก็ยังมิได้มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นและเป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค ตามกฎหมายเป็นเพียงองค์การ ตัวแทนประชาชนรูปแบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำแก่จังหวัด ซึ่งพระราชบัญญัติบริหารราชการแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476 กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาค อำนาจการบริหารงานในจังหวัดอยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน สภาจังหวัดจึงมีบทบาทเป็นเพียงที่ปรึกษาเกี่ยวกับกิจการของจังหวัดแก่คณะกรรมการจังหวัด และคณะกรรมการจังหวัดไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเสมอไป จนกระทั่งในปี พ.ศ.2495 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารราชการในส่วนจังหวัด สภาจังหวัดจึงเปลี่ยนบทบาทจากสภาที่ปรึกษาของกรรมการจังหวัด มาเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ.2481 มาตรา 25 ได้กำหนดให้สภาจังหวัดมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ตรวจและรายงานเรื่องงบประมาณที่ทางจังหวัดตั้งขึ้น และสอบสวนการคลังทางจังหวัดตามระเบียบ ซึ่งจะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้
2. แบ่งสรรเงินทุนอุดหนุนของรัฐบาลระหว่างบรรดาเทศบาลในจังหวัด
3. เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อคณะกรรมการจังหวัดในกิจการจังหวัดดังต่อไปนี้
   - ก. การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
   - ข. การประถมศึกษาและอาชีวศึกษา
   - ค. การป้องกันโรค การบำบัดโรค การจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
   - ง. การจัดให้มีและบำรุงทางบกทางน้ำ
   - จ. การกสิกรรมและการขนส่ง
   - ฉ. การเก็บภาษีอากรโยตรง ซึ่งจะเป็นรายได้ส่วนจังหวัด
   - ช. การเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และเขตเทศบาล
4. ให้คำปรึกษาในกิจการที่คณะกรรมการจังหวัดร้องขอ

2) ในปัจจุบัน (พ.ศ.2498-ปัจจุบัน)

การจัดตั้งและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในปัจจุบัน เป็นไปตาม

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 2/8 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่ง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และในพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ว่า องค์การฯ อาจดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัด นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนา และการส่งเสริมวัฒนธรรม การสาธารณูปการ การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล ฯลฯ เป็นต้น

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังอาจทำกิจการซึ่งอยู่นอกเขตในเมื่อกิจการนั้นจำเป็นต้องทำ และเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่อยู่ภายในเขตของตน โดยได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล สภาจังหวัด หรือสภาตำบลที่เกี่ยวข้องนั้น และได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแล้วด้วย

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายในวงเงินงบประมาณที่ตั้งทางจังหวัด ซึ่งได้รับอนุมัติจากสภาจังหวัดแล้ว ตัวอย่างเช่น จังหวัด ก.รายงานว่า จังหวัดจะทำการก่อสร้างถนนทางเข้าศูนย์ราชการแห่งใหม่ งบประมาณ 600.000 บาท ตั้งพื้นที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล ข. จึงขออนุมัติทำกิจการนอกเขตองค์การฯ ตามมาตรา 31 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 โดยได้ขอความยินยอมจากสภาจังหวัด และคณะกรรมการสุขาภิบาลและได้ตั้งงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าวไว้แล้ว เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับเรื่องแล้วก็จะพิจารณาว่ากิจการนั้นจำเป็นต้องทำหรือไม่ กล่าวคือ ประชาชนได้รับประโยชน์เพียงไร ฯลฯ และเป็นกิจการที่เกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การฯ ตามมาตรา 31 ข้อใดบ้าง เช่นตามตัวอย่างจะเกี่ยวเนื่องกับมาตรา 31 (4) (5) (20) เป็นต้น และจะต้องได้รับความยินยอมจากสภาจังหวัดและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จากนั้นก็จะเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาอนุมัติ และแจ้งจังหวัดดำเนินการต่อไป

สำหรับโครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ

- สภาจังหวัด ทำหน้าที่เสมือนฝ่ายนิติบัญญัติ
- ฝ่ายบริหาร มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และโครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะได้กล่าวต่อไป

1.2 การจัดองค์การ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 กำหนดให้

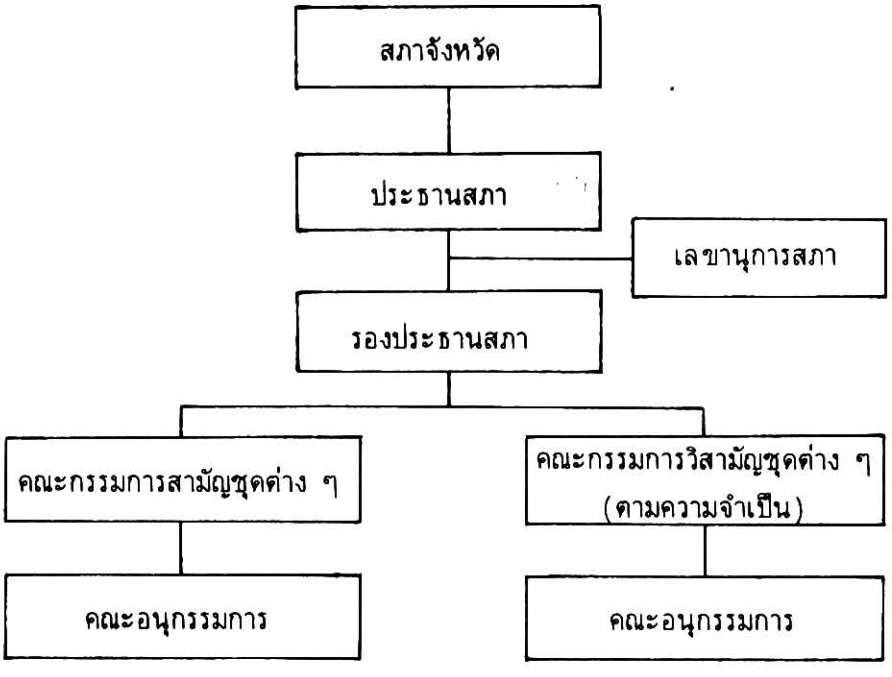
องค์การบริหารส่วนจังหวัดแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

1) ฝ่ายนิติบัญญัติ

สภาจังหวัดเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ โดยมีสมาชิก ประกอบด้วยผู้ที่ราษฎรเลือกตั้งจำนวน 18-36 คน ตามจำนวนราษฎรในจังหวัด ดังนั้น จึงถือว่าสภาจังหวัด เป็นองค์กรผู้แทนของประชาชนที่จะเป็นฝ่ายร่วมดำเนินกิจการส่วนจังหวัดกับฝ่ายบริหาร สภาจังหวัดมีอำนาจเลือกสมาชิกเป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภาจังหวัด และมีอำนาจเลือกบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกก็ตาม เป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภาจังหวัดแล้วรายงานสภาจังหวัด ในกรณีมีความจำเป็นคณะกรรมการแต่ละคณะอาจตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณารายละเอียดปลีกย่อยในกิจการซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการแล้วรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา จะเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดในเรื่องนี้เป็นไปอย่างกว้างขวาง เช่น การตั้งคณะกรรมการตรวจและติดตามประเมินผล คณะกรรมการติดตามข้อบัญญัติจังหวัด ฯลฯ เป็นต้น โดยจะต้องปฏิบัติงานภายในวงงานของสภาจังหวัด

โครงสร้างของสภาจังหวัด อาจเขียนแผนภูมิเพื่อความเข้าใจได้ ดังนี้

แผนภูมิโครงสร้างของสภาจังหวัด

อำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัด

อำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัด เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 และตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสภาจังหวัด สำหรับหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 นั้น อาจพิจารณาแยกได้ดังนี้

1. **อำนาจหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ** อำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดในเรื่องนี้ ได้แก่ การเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติจังหวัดและการอนุมัติใช้ข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราว ซึ่งข้อบัญญัติจังหวัดนี้ จะมีผลใช้บังคับแก่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีพื้นที่อยู่นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปอื่น

2. **อำนาจหน้าที่ในการควบคุมและปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายบริหาร** ได้แก่ อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหารให้ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนดไว้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้มีหลายลักษณะ คือ

2.1 **การควบคุม**

2.1.1 **การตั้งกระทู้ถาม** สมาชิกสภาจังหวัดมีสิทธิตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการจังหวัดในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของราชการบริหารส่วนจังหวัดได้ แต่จะตั้งกระทู้ถามเกี่ยวกับงานในอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนภูมิภาค หรือส่วนกลางไม่ได้ การตั้งกระทู้ถามอาจจะเป็นกระทู้ถามด่วนหรือกระทู้ถามธรรมดาก็ได้ ถ้าเป็นกระทู้ถามด่วน ประธานสภาจังหวัดต้องรีบส่งกระทู้ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเตรียมตอบและจะต้องแจ้งด้วยว่าได้กำหนดให้สมาชิกสภาจังหวัดตั้งกระทู้ถาม ถามกระทู้เรื่องนั้นในการประชาครั้งใด สำหรับกระทู้ถามธรรมดาให้ประธานสภาจังหวัดส่งกระทู้ถามไปถึงผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเตรียมตอบและให้บรรจุเข้าระเบียบวาระภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้ส่งกระทู้ไป

ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีเวลาเฉพาะกระทู้ถามไม่เกิน 1 ชั่วโมง เว้นแต่ประธานสภาพิจารณาเห็นสมควรขยายเวลาเกินกว่านั้น ในการประชุมครั้งหนึ่งมิให้สมาชิกสภาจังหวัดผู้ใดตั้งกระทู้ถามเกินกว่า 1 กระทู้ เว้นแต่ให้มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่น ๆ และเมื่อถึงระเบียบวาระสำหรับกระทู้ถาม ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ถือว่าได้ถอนกระทู้ถามนั้น หรือผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามได้ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตอบกระทู้ถามแล้ว ผู้ตั้งกระทู้มีสิทธิซักถามได้อีก 3 ครั้ง เว้นแต่สมาชิกจะขอซักถามต่อไป เพราะยังตอบไม่หมดประเด็นตามที่ซักถามและประธานสภาจังหวัดได้อนุญาต ในการซักถามนั้นผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่าที่จำเป็น แต่ต้องไม่เป็นการอภิปรายและสำหรับกระทู้ถามใด ๆ ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดยังไม่ได้ตอบ ถ้าสภาจังหวัดสิ้นอายุหรือมีการยุบสภาหรือปิดสมัยประชุมสภา ให้ถือว่ากระทู้นั้น ๆ ระงับไป

2.1.2 **การสอบถามข้อเท็จจริง** นอกจากระทู้ถามในสภาแล้ว สมาชิกสภาจังหวัดยังมีสิทธิที่จะสอบถามข้อเท็จจริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเกี่ยวกับงานในอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนภูมิภาคอีกด้วย ซึ่งในกรณีนี้คำสอบถามและการตอบให้บันทึกหรือทำเป็นหนังสือเสนอกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น อย่างไรก็ดี ผู้ว่าราชการจังหวัดย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของจังหวัดหรือเกี่ยวกับนโยบายราชการบริหารส่วนกลาง

2.2 **การปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายบริหาร**

2.2.1 **เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทุกข์สุขของราษฎร** ให้ฝ่ายบริหารได้ทราบหรือพิจารณาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.2.2 เข้าเป็นกรรมการร่วมกับฝ่ายบริหารในคณะกรรมการเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดของราชการบริหารส่วนภูมิภาค หรือราชการบริหารส่วนจังหวัด โดยถือว่าเป็นผู้ใกล้ชิด และทราบความต้องการของราษฎรในท้องที่ได้ดี เช่น คณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยของจังหวัด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คณะกรรมการจัดงานวันเกษตรกร เป็นต้น

3. **อำนาจในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ** เป็นอำนาจที่เกี่ยวกับทั้งอำนาจนิติบัญญัติ เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องตราเป็นข้อบัญญัติจังหวัด และเป็นอำนาจที่เกี่ยวกับการควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ เนื่องจากสภาจังหวัดจะเป็นผู้พิจารณาโครงการต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง เมื่อสภาจังหวัดอนุมัติข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีแล้ว ฝ่ายบริหารจึงจะดำเนินการได้

4. **อำนาจตั้งคณะกรรมการสภาจังหวัด** โดยหลักการสภาจังหวัดจะปฏิบัติหน้าที่ของคนเฉพาะสมัยประชุมเท่านั้น และสมัยประชุมสามัญของสภาจังหวัดก็มีเพียงปีละครั้งเดียว ส่วนจะมีการประชุมสมัยวิสามัญปีละกี่ครั้ง หรือไม่มีเลยก็ขึ้นอยู่กับมีความจำเป็นเพื่อการนี้หรือไม่ แต่ภาระของสภาจังหวัดนั้นมีอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น จึงได้กำหนดให้สภาจังหวัดมีอำนาจเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการสภาจังหวัดขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการสภาจังหวัดกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภาจังหวัด หรือให้ความเห็นชอบในการออกข้อบัญญัติจังหวัด เป็นต้น

คณะกรรมการสภาจังหวัดมีอยู่ 2 ประเภท คือ

1. คณะกรรมการสามัญประจำสภา
2. คณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการสามัญประจำสภานั้น สภาจะต้องเลือกสมาชิกจังหวัดเท่านั้นเป็นกรรมการ จะเลือกและแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมิได้ ส่วนคณะกรรมการวิสามัญ สภาจังหวัดจะเลือกจากบุคคลภายนอกหรือสมาชิกสภาจังหวัดก็ได้ ทั้งนี้นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่คณะกรรมการวิสามัญได้รับมอบหมาย เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการได้ผลอย่างแท้จริง

สภาจังหวัดจะตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภา และคณะกรรมการวิสามัญกี่ชุดก็ได้แล้วแต่ความจำเป็น แต่อย่างน้อยจะต้องมีคณะกรรมการสามัญประจำสภา 1 ชุด ไว้เป็นประจำเพื่อให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการให้ความเห็นชอบในการตราข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราว ส่วนคณะกรรมการวิสมัญนั้นมีลักษณะคณะกรรมการชั่วคราว กล่าวคือเมื่อคณะกรรมการวิสามัญที่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการวิสามัญชุดนั้นก็สิ้นสภาพลง

2) **ฝ่ายบริหาร**

ประกอบไปด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายอำเภอในฐานะหัวหน้าส่วนอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีข้าราชการส่วนจังหวัดเป็นผู้ช่วยและรับผิดชอบในงานแต่ละส่วน ดังนี้

ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบและเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการส่วนจังหวัด รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดควบคู่ไปกับสภาจังหวัด หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในราชการส่วนจังหวัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยรับผิดชอบต่อสภาจังหวัดในอันที่จะดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงเพื่อความผาสุกของประชาชน ดังนั้น การบริหารราชการส่วนจังหวัดของผู้ว่าราชการจังหวัด จึงต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน คือ ต้องปฏิบัติตามมติสภาจังหวัด ซึ่งถือว่าเป็นเสียงแสดงเจตน์จำนงของประชาชนในจังหวัดนั้นตามอุดมคติการปกครองตนเอง

ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่งตั้งจากปลัดจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและบริหารรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด

นายอำเภอ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนอำเภอ มีหน้าที่ในการบริหารกิจการส่วนจังหวัดในเขตอำเภอนั้น ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

สำหรับส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแบ่งเป็น

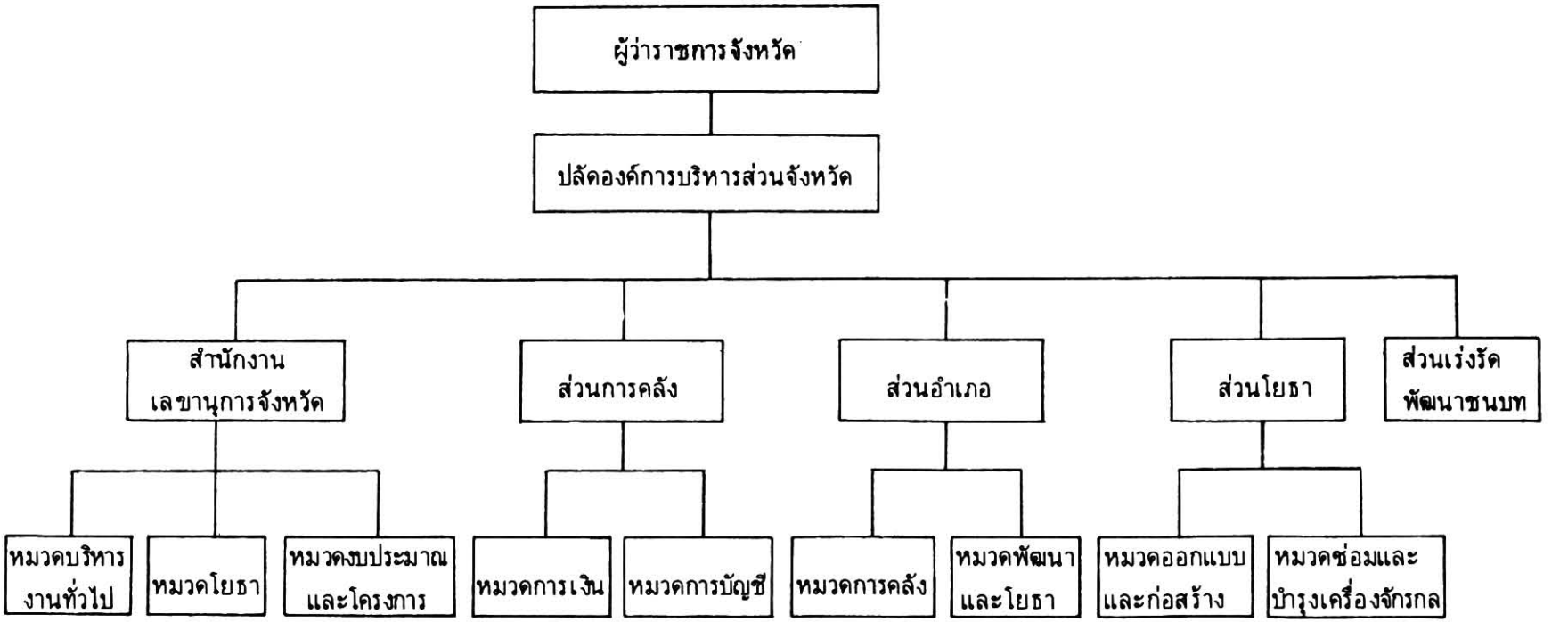
สำนักงานเลขานุการจังหวัด มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีเลขานุการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบในหน้าที่ แบ่งโครงสร้างเป็น 2 หมวด คือ หมวดบริหารงานทั่วไปกับหมวดงบประมาณและโครงการ

ส่วนการคลัง มีหน้าที่ในงานที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชี มีหัวหน้าส่วนการคลังเป็นผู้รับผิดชอบแบ่งโครงสร้างเป็น 2 หมวด คือ หมวดการเงินและหมวดบัญชี

ส่วนโยธา มีหน้าที่ในงานที่เกี่ยวกับงานด้านช่าง เช่น การก่อสร้างและการซ่อมและบำรุงเครื่องจักรกล มีหัวหน้าส่วนโยธาเป็นผู้รับผิดชอบ แบ่งโครงสร้างเป็น 2 หมวด คือ หมวดออกแบบและก่อสร้าง และหมวดซ่อมบำรุงเครื่องจักรกล

ส่วนอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีหน้าที่บริหารกิจการส่วนจังหวัดในเขตอำเภอ/กิ่งอำเภอตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย แบ่งโครงสร้างเป็น 2 หมวด คือ หมวดการคลัง กับ หมวดพัฒนาและโยธา

รายละเอียดตามแผนภูมิดังนี้

หมายเหตุ :- องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ยังไม่ได้จัดตั้งส่วนโยธา ให้มีหมวดโยธาขึ้นอยู่ในสำนักงานเลขานุการจังหวัด

อำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหาร

ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดควบคู่ไปกับสภาจังหวัด หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นผู้รับผิดชอบในราชการบริหารส่วนจังหวัด ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงต้องบริหารราชการส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามเจตนารมย์ของประชาชน คือ ปฏิบัติตามมติของสภาจังหวัดในเมื่อมตินั้นไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ นอกจากนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดยังเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการส่วนจังหวัด และรับผิดชอบงานบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 อีกด้วย กล่าวคือเป็นตัวแทนของราชการส่วนกลางบริหารงานราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัดนั้น ๆ ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นทั้งตัวแทนของราชการส่วนกลางในการบริหารราชการแผ่นดิน และเป็นตัวแทนของประชาชนในจังหวัดในการบริหารกิจการส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารกิจการส่วนจังหวัดมีดังต่อไปนี้

1. **อำนาจหน้าที่บริหารทั่วไป** ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการร่วมกับสภาจังหวัด โดยมีหน้าที่นำมติของสภาจังหวัดไปปฏิบัติและดูแลดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติจังหวัด

2. **ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการส่วนจังหวัด** ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีอำนาจบรรจุแต่งตั้ง ลงโทษ ตลอดจนการให้บำเหน็จความชอบ

3. **เสนอและพิจารณาอนุมัติประกาศใช้ร่างข้อบัญญัติจังหวัด** ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจเสนอร่างข้อบัญญัติจังหวัดได้เช่นเดียวกับสมาชิกสภาจังหวัด และเป็นผู้เสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณของจังหวัดต่อสภาจังหวัด และเมื่อร่างข้อบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของสภาจังหวัดแล้วจะมีผลใช้บังคับต่อเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบและลงชื่อประกาศใช้ นอกจากนั้น ในกรณีฉุกเฉินไม่อาจเรียกประชุมสภาจังหวัดได้ทันท่วงที ผู้ว่าราชการยังมีอำนาจออกข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวได้โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการสามัญประจำสภาจังหวัด

4. **ยับยั้งร่างข้อบัญญัติจังหวัด** ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติจังหวัดที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาจังหวัดแล้ว ต้องส่งร่างข้อบัญญัติไปให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณา ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบด้วยกับความเห็นของสภาจังหวัดก็ส่งร่างกลับคืนไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนาม แต่ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบด้วยกับความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด ร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้นก็ตกไปไม่มีผลบังคับใช้

5. **สั่งสอบสวนสมาชิกสภาจังหวัด** ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสอบสวนและสั่งให้สมาชิกสภาจังหวัดออกจากตำแหน่งได้ เมื่อปรากฏว่าผู้นั้นขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือ

ต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด

6. **เปิด-ปิด และขยายเวลาประชุมสภาจังหวัด** ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เรียกประชุมสภาจังหวัดตามสมัยประชุมและเป็นผู้เปิดและปิดการประชุม รวมทั้งเรียกประชุมสภาจังหวัดเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งจังหวัดหรือเมื่อสมาชิกสภาจังหวัดร้องขอ นอกจากนั้นยังมีอำนาจปิดสมัยประชุมก่อนกำหนดหรือจะให้ขยายเวลาสมัยประชุมออกไปอีกก็ได้

7. **เพิกถอนมติของสภาจังหวัด** ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งเพิกถอนมติของสภาจังหวัด ซึ่งมิใช่ข้อบัญญัติจังหวัด เมื่อเห็นว่ามตินั้นมีลักษณะเป็นการเมืองแห่งรัฐ หรือฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับทางราชการ หรือนอกเหนือกิจการส่วนจังหวัด แต่ทั้งนี้ต้องทำภายใน 60 วัน นับแต่สภาจังหวัดได้มีมตินั้น

8. **หน้าที่ในการตอบกระทู้ถาม** หรือข้อสอบถามของสมาชิกสภาจังหวัด ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่ากระทู้ถามหรือข้อสอบถามนั้นยังไม่สมควรที่จะตอบด้วยเหตุผลตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีสิทธิที่จะไม่ตอบก็ได้

1.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

เพื่อให้เข้าใจง่าย จะได้แบ่งอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัด ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปอื่นดังต่อไปนี้

1.1 การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

1.2 การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนาและการส่งเสริมวัฒนธรรม

1.3 การสาธารณูปการ

1.4 การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล

1.5 การจัดให้มีการบำรุงทางน้ำและทางบก

1.6 การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

1.7 การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ

1.8 การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

1.9 การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

1.10 การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์

1.11 การจัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

1.12 การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

1.13 การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน

1.14 การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนธสาณะ สวนสัตว์ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร

1.15 การบำรุงและการส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

1.16 การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น

1.17 การจัดการคุ้มครองดูแล และหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด

1.18 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1.19 การพาณิชย์

1.20 กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่น หรือกิจการอื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถเลือกกระทำได้ตามความจำเป็นเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ภายในวงเงินงบประมาณหรือรายได้ของจังหวัด และต้องดำเนินการในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2) บทบาทอำนาจหน้าที่ในฐานะที่เป็นองค์การปกครองท้องถิ่น

ในฐานะที่เป็นองค์การปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์การปกครองตนเองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรมีบทบาททางการเมืองดังต่อไปนี้ด้วย

ก. ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ข. ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักสิทธิและหน้าที่ที่จำเป็นของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย

ค. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ในเรื่องเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้ประชาชนรู้จักองค์การและเข้าใจว่าองค์การมีประโยชน์แก่ประชาชนอย่างไร เพื่อประชาชนจะได้เกิดความตื่นตัวและสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การอย่างจริงจัง

ง. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนว่าในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนควรจะปฏิบัติหน้าที่อย่างไร จึงจะเป็นประโยชน์ต่อระบบการเมืองการปกครอง เช่น รู้จักวิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ด้วยเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยใจที่เป็นธรรม มองโลกในแง่ดี และมีความไว้วางใจและเชื่อถือว่า ผู้อื่นก็มีความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมืองเช่นเดียวกับเรา และประการสำคัญพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จะต้องเคารพและศรัทธาต่อหลักการและกติกาของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ฉ. ติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนอย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีแก่ประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกับองค์การฯ เป็นอย่างดี ทำให้องค์การฯ สามารถปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

อนึ่ง สมาชิกสภาจังหวัดในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งที่ที่สำคัญต่อการสร้างความสำเร็จให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด กล่าวคือ ถ้าผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาจังหวัด

เข้าใจถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การและบทบาทอำนาจหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งต้องทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชน เพื่อดูแลสาระทุกข์สุกดิบของประชาชน และดูแลให้การบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในฐานะที่เป็นองค์การการเมืองในท้องถิ่นทำหน้าที่ของตนให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ในการนี้สมาชิกสภาจังหวัดควรที่จะได้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนว่า นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังจะกล่าวต่อไป สมาชิกสภาจังหวัดยังมีบทบาททางการเมืองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง ในท้องถิ่น และในฐานะผู้แทนป่วงชนอีกด้วย กล่าวคือ

ในฐานะผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่นและในฐานะตัวแทนประชาชน สมาชิกสภาจังหวัดย่อมมีบทบาทหน้าที่ที่กว้างขวางและละเอียดอ่อน จนยากที่จะกำหนดว่าอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัดในฐานะตัวแทนประชาชน จะมีกี่ข้อดังได้อธิบายไว้ในบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ข้างต้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม พอสรุปได้ว่า สมาชิกสภาจังหวัดในฐานะตัวแทนประชาชนนั้น ควรมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อกับประชาชนอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้รู้ถึงปัญหาและความต้องการประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอย่างแท้จริง แล้วเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาจังหวัดและในฐานะผู้นำทางในโอกาสต่าง ๆ ให้เกิดผลอย่างจริงจัง

2. ศึกษาสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ แล้วเก็บไว้เป็นข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับเหตุผลในข้อ 1

3. พบปะกับประชาชนโดยสม่ำเสมอ เพื่อ

3.1 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.2 ให้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการและนโยบายในการบริหารงานที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนได้รับรู้อย่างสม่ำเสมอ

3.3 สอดแทรกการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนในโอกาสอันเหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง และสนใจที่จะมีบทบาททางการเมือง หรือมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น

การพบปะกับประชาชนโดยสม่ำเสมอนั้น เป็นภารกิจที่สมาชิกสภาจังหวัดต้องถือว่าจะขาดเสียมิได้ เพราะเป็นภารกิจที่จะให้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัดอย่างกว้างขวาง และยังเป็นประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน รวมทั้งอำนวยประโยชน์ต่อส่วนรวมอีกด้วย เช่น การทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองดีขึ้น หรือทำให้ประชาชนสนใจติดตามผลงานในการปฏิบัติงานขององค์การฯ มากขึ้น เมื่อประชาชนพอใจในผลงานดังกล่าวมากขึ้นและมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การมากขึ้น เช่น โดยการเสนอแนะความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเต็มใจเสียภาษีอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เป็นต้น

บทที่ 2

สภาจังหวัด

การเลือกตั้งเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะมีการเลือกตั้งทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ จนกระทั่งถึงระดับท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองย่อยที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และทราบความต้องการของประชาชนได้ดีที่สุด ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนของตนขึ้นทำหน้าที่นิติบัญญัติและควบคุมการบริหารของท้องถิ่น ดำเนินกิจการบางอย่างสนองความต้องการของประชาชน และควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย มีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดนั้น ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 กำหนดให้อำเภอหนึ่งเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่ง วิธีการเลือกตั้งใช้วิธีกากบาทในช่องเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครที่ผู้เลือกตั้งประสงค์จะเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาจังหวัด โดยจะเลือกได้ไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดในเขตอำเภอนั้นจะพึงมีได้ ซึ่งเป็นวิธีการเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2.1 หลักเกณฑ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด

สภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกที่ประชาชนเลือกตั้งโดยตรงตามอำนาจและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังนี้

จำนวนสมาชิกสภาจังหวัดของแต่ละจังหวัดและแต่ละอำเภอตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 บัญญัติให้ถือเกณฑ์ตามจำนวนราษฎรของแต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง (จำนวนราษฎรของจังหวัด เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม) และเนื่องจาก มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดพุทธศักราช 2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2523 บัญญัติให้เขตการปกครองของอำเภอเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ดังนั้น จำนวนราษฎรในแต่ละอำเภอที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดของแต่ละอำเภอ จึงต้องนำจำนวนราษฎรทั้งหมดที่อยู่ในเขตอำเภอ ทั้งที่อยู่ในและนอกเขตเทศบาล หรือเขตสุขาภิบาลมา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482

รวมเข้าด้วยกัน เนื่องจากราษฎรทั้งหมดอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเดียวกัน

วิธีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 นั้น มีวิธีการดังนี้

1. คำนวณจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดที่จะพึงมีของจังหวัด โดยถือเอาจำนวนของราษฎรของแต่ละอำเภอ กิ่งอำเภอ ในเขตเทศบาลและในเขตสุขาภิบาล ณ วันที่ 31 ธันวาคม ของปีก่อนปีที่จะมีการเลือกตั้ง (จำนวนที่จังหวัดรายงานสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรเพื่อนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ของจำนวนสมาชิกสภาจังหวัด ตามมาตรา 7 ดังนี้

จำนวนประชากรในจังหวัด (31 ธ.ค. ปีก่อนมีการเลือกตั้ง) (คน)	จำนวนสมาชิกสภาจังหวัด ที่จะพึงมีได้ (คน)
-200,000	18
200,001-500,000	24
500,001-1,000,000	30
1,000,000 คนขึ้นไป	36

2. ในอำเภอหนึ่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดได้หนึ่งคน แต่เมื่อได้รวมสมาชิกสภาจังหวัดตามเกณฑ์นี้แล้ว ยังไม่ครบจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดที่จะพึงมีได้ตามเกณฑ์ในข้อ 1 ให้ดำเนินการดังนี้

2.1 นำจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดที่จะพึงมีได้ตามเกณฑ์ในข้อ 1 ไปหารจำนวนราษฎรทั้งจังหวัด ผลลัพธ์ที่ได้จะใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณสมาชิกเพิ่มของแต่ละอำเภอ

2.2 อำเภอใดมีจำนวนราษฎรมากที่สุด ให้อำเภอนั้นมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน แล้วนำผลลัพธ์ที่คำนวณได้จากข้อ 2.1 มาหักออกจากจำนวนราษฎรของอำเภอนั้น เหลือเท่าใดถือเป็นจำนวนราษฎรของอำเภอนั้น

2.3 ให้คำนวณตามหลักเกณฑ์ข้อ 2.2 จนกว่าจะได้จำนวนสมาชิกสภาจังหวัดที่จะพึงมีได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

ตัวอย่าง

สมมุติให้จังหวัดหนึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 180,000 คน มีอำเภออยู่ในเขตปกครอง 3 อำเภอ คือ อำเภอ ก.มีประชากร 90,000 คน อำเภอ ข. มีประชากร 67,000 คน และอำเภอ ง. มีประชากร 23,000 คน

วิธีการคำนวณ

1. จังหวัดนี้มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 18 คน (จำนวนประชากรไม่เกิน 200,000 คน)

2. อำเภอหนึ่งให้มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 1 คน

ดังนั้น อำเภอ ก. มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 1 คน
อำเภอ ข. มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 1 คน
อำเภอ ค. มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 1 คน
รวม 3 คน (ตาม ม.7 วรรค1)

เพราะฉะนั้น ยังขาดสมาชิกสภาจังหวัดอีก 18-3=15 คน

2.4 นำจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดที่จะพึงมีได้ไปหารจำนวนราษฎรทั้งหมด
180,000÷18=10,000 คน
ดังนั้น เกณฑ์จำนวนราษฎรที่จะใช้คำนวณสมาชิกสภาจังหวัดเพิ่มคือ 10,000 คน

2.2 อำเภอใดมีราษฎรมากที่สุดให้มีสมาชิกสภาจังหวัดเพิ่มได้อีก 1 คน เพราะฉะนั้น อำเภอ ก.มีประชากร 90,000 คน จึงมีสมาชิกสภาจังหวัดเพิ่มได้อีก 1 คน แต่เมื่อรวมแล้วยังไม่ครบจำนวนที่จะพึงมีได้ ให้นำผลลัพธ์จากข้อ 2.1 ไปหักออกจากจำนวนราษฎรของอำเภอนั้น (อำเภอ ก.) เหลือเท่าใดให้ถือเป็นจำนวนราษฎรของอำเภอนั้น (อำเภอ ก.) และทำเช่นนี้ไปจนได้จำนวน สจ. เพิ่มครบตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงหยุดคำนวณ

	จำนวน สจ.ที่เพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ ม.7 วรรค 2	จำนวน	ผลการคำนวณตามข้อ 2.2
อำเภอ ก.	|||	90,000	80,000. 70,000. 60,000. 50,000. 40,000. 30,000. 20,000. 10,000
อำเภอ ข.	|||| 67,000	57,000. 47,000. 37,000. 27,000. 17,000. 7,000
อำเภอ ค.		23,000	13,000

นำจำนวนที่คำนวณได้ไปรวมกับข้อ 2 ก็จะได้จำนวน สจ.ที่พึงมีได้

ดังนั้น อำเภอ ก.มี สจ.ได้ 1 + 8 9 คน

อำเภอ ข.มี สจ.ได้ 1 + 6 7 คน

อำเภอ ค.มี สจ.ได้ 1 + 1 2 คน

จังหวัดนี้มีสมาชิกสภาจังหวัดรวมทั้งสิ้น 18 คน

2.2 การสมัครรับเลือกตั้ง

2.2.1 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด

ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2523 ดังนี้คือ (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 19 อีกด้วย และ (2) จะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง สำหรับผู้มีสัญชาติไทยที่มีบิดาเป็นคนต่างด้าวนั้น จะต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 16 ทวิ คือ มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะที่ผู้นั้นพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

2. รับหรือเคยรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

3. เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กรรมการสภาตำบล กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน

4. ตนเองหรือคู่สมรสเสียหรือเคยเสียภาษีรายได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมาย

5. มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันไม่น้อยกว่าสิบปี

และยังจะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ประกอบด้วย (ม.19 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2523 คือ

1. เป็นผู้ได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนตามกำหนดเวลา และสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามแผนการศึกษาของชาติ หรือได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นในประเทศ ตามกำหนดเวลามาโดยตลอดจนมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า หรือรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามแผนการศึกษาของชาติ

2. ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาชั้นสูงในประเทศตามหลักสูตรจนเป็นผู้สอบไล่ได้ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

2.2.2 ลักษณะต้องห้าม

ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด จะต้องเป็นบุคคลที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2523 ด้วย คือ

1. ติดยาเสพติดให้โทษ
2. เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นคดี
3. เป็นโรคเรื้อน วัณโรคระยะอันตรายหรือโรคพิษสุราเรื้อรัง
4. เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
5. เคยเป็นข้าราชการซึ่งถูกไล่ออก หรือปลดออกเพราะทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือเคยเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งถูกไล่ออก ปลดออก หรือเลิกจ้างเพราะทุจริตต่อหน้าที่ ยังไม่ครบเจ็ดปีนับแต่วันที่ถูกไล่ออก ปลดออก หรือเลิกจ้าง แล้วแต่กรณี จนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
6. เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล
7. เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 17 (1) (2) (3) หรือ (5) (มาตรา 17 (1) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ (2) หูหนวกและเป็นใบ้ซึ่งไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ (3) เป็นภิกษุสามเณร นักพรต หรือนักบวช (5) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษาของศาล)
8. ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก และถูกคุกขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งนั้น

ลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดตามพระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดพุทธศักราช 2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2498 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 21 อีกดังนี้ คือ นอกจากข้าราชการการเมืองแล้ว ห้ามมิให้ข้าราชการที่รับราชการอยู่ในจังหวัดใด พนักงานเทศบาล ซึ่งมีเงินเดือนประจำในจังหวัดใดสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดในจังหวัดนั้น ซึ่งถ้าหากผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ต้องห้ามตามมาตรา 21 นี้ เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแล้ว จะต้องลาออกจากตำแหน่งในส่วนราชการนั้น และให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญได้ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ถ้าหากเป็นข้าราชการทหารก็อาจได้รับเบี้ยหวัดแทนบำนาญตามระเบียบของทางทหารได้

ในการเลือกตั้ง ครั้งหนึ่งนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้งจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดได้เขตเลือกตั้งเดียวเท่านั้น (ม.22)

เกี่ยวกับการพิจารณาคุณวุฒิของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ตามมาตรา 19 (1) แห่งพระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2498 ได้กำหนด พ.ศ.2523 หลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาไว้ 2 ประการ คือ

1. บุคคลผู้นั้นเป็นผู้ได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนตามกำหนดเวลาและ

2. บุคคลผู้นั้นจะต้องสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามแผนการศึกษาของชาติ

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาตีความมาตรา 19 (1) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2523 ไว้ว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะได้แก่การศึกษาระดับใดนั้นต้องขึ้นอยู่กับหลักสูตร หรือแผนการศึกษาของชาติที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่บุคคลสำเร็จการศึกษาในขณะนั้น สำหรับกรณีผู้สำเร็จการศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษา ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ประเภทบุคคลภายนอก พ.ศ.2526 และผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ พ.ศ.2526 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาดังกล่าวซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว ไม่มีคุณสมบัติตามมาตรา 19 (1) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2523

2.2.3 ขั้นตอนการสมัครรับเลือกตั้ง

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นแล้ว ผู้ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ให้ไปขอรับใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.1) ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งนั้น เพื่อกรอกรายละเอียดในใบสมัคร (สจ.1) แล้วยื่นต่อนายอำเภอด้วยตนเอง (ไม่รวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ข้อ 40 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ. 2523 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2528) ตามกำหนดเวลาตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 (กำหนดระยะเวลาการรับสมัครไว้ไม่น้อยกว่า 15 วัน และไม่เกิน 30 วัน โดยกำหนดวันสุดท้ายของการรับสมัครไว้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 30 วัน) ซึ่งเมื่อนายอำเภอได้รับใบสมัครแล้วจะบันทึกวัน เวลา ไว้เป็นหลักฐานแล้วออกใบรับให้ผู้สมัคร ถ้าข้อความในใบสมัคร (สจ.1) ถูกต้องครบถ้วนแล้วก็จะประกาศการสมัครระบุชื่อผู้สมัครไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอแล้วแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้สมัครทราบเครื่องหมายประจำตัว (มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482) ซึ่งถือว่า

ผู้สมัครได้สมัครรับเลือกตั้งเรียบร้อยแล้ว

มีข้อสังเกตว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด เจตนารมณ์แห่งกฎหมายพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ประสงค์จะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตรวจสอบกันเองว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ โดยมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลชั้นต้น ซึ่งเขตเลือกตั้งอยู่ในเขตอำเภอก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าสิบวัน เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งถอนการสมัครของบุคคลนั้นได้ ซึ่งเมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วจะดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แล้ววินิจฉัยคำสั่งให้ถอนการสมัครเองผู้ใด ก็จะรีบจัดส่งคำสั่งนั้นไปยังกรรมการอำเภอโดยเร็ว เพื่อให้คณะกรรมการอำเภอประกาศถอนการสมัครตามคำสั่งศาล ณ ที่ว่าการอำเภอและที่เลือกตั้งทุกแห่งในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งการยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 23 นี้ไม่ต้องเป็นค่าธรรมเนียมใด ๆ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากรณีนายอำเภอรับใบสมัคร (สจ.1) ของผู้สมัครผู้ใดนั้นไม่มีหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เลือกตั้งแต่อย่างใด เป็นแต่เพียงการตรวจสอบว่าผู้สมัครได้กรอกรายละเอียดตามแบบ (สจ.1) ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่เท่านั้น

2.3 สมาชิกภาพและการพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาจังหวัด

สถานะภาพของการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเริ่มต้นขึ้นในวันเลือกตั้ง กล่าวคือ เมื่อมีการนับคะแนนและทราบผลว่าผู้สมัครใดได้รับเลือกตั้ง ก็ให้ถือว่าสมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดของผู้นั้นเริ่มต้นทันทีในวันนั้น ยกตัวอย่างเช่น กำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด คือวันที่ 21 ตุลาคม สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดจะเริ่มต้นขึ้นในวันที่ 21 ตุลาคม ภายหลังจากทราบผลจากการนับคะแนนแล้ว หรือหากว่าในกรณีที่ไม่มีการลงคะแนนสมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดก็จะต้องไปเริ่มต้นขึ้นในวันที่ 21 ตุลาคม ซึ่งเป็นวันเลือกตั้งเช่นกัน

การพ้นจากสมาชิกภาพ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 มาตรา 12 บัญญัติการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาจังหวัดไว้ 5 ประการคือ

1. เนื่องจากครบวาระหรือมีการยุบสภาจังหวัด ซึ่งเป็นการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาจังหวัดตามวาระที่กฎหมายกำหนดไว้ 5 ปี หรือการที่สภาจังหวัดถูกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยยุบ สมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดก็จะหมดสิ้นลง

2. เนื่องจากการตาย สมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดของผู้ใดจะสิ้นสุดลงทันทีเมื่อผู้นั้นตาย

3. เนื่องจากลาออกโดยยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ใบลาออกของสมาชิกสภาจังหวัดจะมีผลสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่ของจังหวัด

ได้ลงรับใบลาออกในทะเบียนหนังสือรับของจังหวัดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณแล้ว ¥ สำหรับใบลาออกของสมาชิกสภาจังหวัดที่มีเงื่อนเวลาแห่งการลาออกไว้จะมีผลสมบูรณ์เมื่อถึงเวลาที่ได้กำหนดไว้นั้น ส่วนใบลาออกที่มีเงื่อนไขไม่ถือว่าเป็นการแสดงเจตนาลาออก ไม่นับเป็นการลาออกตามมาตรา 12 (3) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 นี้ และไม่มีผลบังคับใช้

4. **ผู้ว่าราชการจังหวัดได้สอบสวนแล้วสั่งให้ออก** โดยปรากฏต่อมาว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด การสิ้นสุดสมาชิกภาพตามกรณีนี้ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้สอบสวนแล้วและสั่งให้ออกเท่านั้น แม้สมาชิกสภาจังหวัดผู้นั้นขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดที่กล่าวมาแล้วก็ตาม เกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2523 กรณีตาม (8) การต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุกและถูกคุมขัง โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยไว้แล้วว่าลักษณะต้องห้ามตาม (8) นี้ ใช้บังคับทั้งในขณะสมัครรับเลือกตั้งและภายหลังที่ได้รับเลือกตั้งแล้วด้วย สำหรับกรณีคำพิพากษานั้นได้วินิจฉัยได้ว่า คำพิพากษาดังกล่าวไม่จำเป็นต้องถึงที่สุด หากว่าผู้ใดต้องคำพิพากษาและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งนั้นก็ถือว่าผู้นั้นมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 20 (8) นี้ทันที

5. **สภาจังหวัดวินิจฉัยให้ออกจากตำแหน่ง** โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่สภาหรือกระทำการอันอาจเสื่อมเสียประโยชน์ของจังหวัด (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) ซึ่งมติของสภาจังหวัดจะต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาจังหวัดกรณีนี้เป็นอำนาจของสภาจังหวัดที่จะกระทำได้ต่อสมาชิกสภาจังหวัดที่มีความประพฤติที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียสู่จังหวัดดังกล่าวข้างต้น

2.4 ข้อปฏิบัติที่สมาชิกสภาจังหวัดพึงรู้ในการเข้ารับตำแหน่งและดำรงตำแหน่ง

ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแล้วต้องนำหลักฐาน คือ หนังสือสำคัญแสดงการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.20) จากอำเภอที่เป็นเขตเลือกตั้งของตนไปแสดงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ณ ที่ทำการปกครองจังหวัด ฝ่ายท้องถิ่น ศาลากลางจังหวัด

การรายงานตัว

การรายงานตัวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แสดงหนังสือสำคัญการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.20) ต่อผู้ว่าราชการส่วนท้องถิ่นในฐานะเลขานุการสภาจังหวัด

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961139380

2. กรอกประวัติส่วนตัวในแบบทะเบียนประวัติ พร้อมรูปถ่าย กรณีมิได้ทำทะเบียนประวัติมาจากอำเภอที่เป็นเขตเลือกตั้งของตน

3. ยื่นขอทำบัตรประจำตัวสมาชิกสภาจังหวัด

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นในฐานะเลขานุการสภาจังหวัดจะนำไปพบผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ ขั้นตอนการปฏิบัติดังกล่าวอาจจะทำเป็นรายบุคคล หรือพร้อมกันทุกคนก็ได้

การปฏิญาณตน

ในวันเปิดประชุมสภาจังหวัดครั้งแรก สมาชิกสภาจังหวัดทุกคนจะต้องกล่าวปฏิญาณตนก่อนที่จะเข้ารับหน้าที่สมาชิกสภาจังหวัด โดยสมาชิกสภาจังหวัดผู้อาวุโสซึ่งเป็นประธานนำสมาชิกปฏิญาณตนว่า

"จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งจะซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของจังหวัด"

การประชุม

การประชุมสภาจังหวัดครั้งแรก หมายถึง การประชุมในครั้งแรกหลังจากที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด โดยกำหนดให้สมาชิกมาประชุมภายใน 90 วัน และให้ประธานนำปรึกษาในที่ประชุมว่า จะกำหนดการประชุมสมัยสามัญเมื่อใดและให้กำหนดการประชุมสมัยสามัญในปีถัดไปไว้ด้วย

การประชุมสมัยสามัญ ในปีหนึ่งให้มีการประชุมสามัญสมัยหนึ่ง และในการประชุมสมัยสามัญให้เลือกตั้งประธาน รองประธาน ขึ้นใหม่ทุกครั้งที่มีการประชุมและให้เลือกคณะกรรมการสามัญประจำสภาด้วย การประชุมสมัยสามัญมีกำหนด 15 วัน แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะให้ปิดสมัยประชุมก่อนกำหนด หรือขยายเวลาสมัยประชุมออกไปก็ได้

การประชุมสมัยวิสามัญ เมื่อเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเรียกประชุมสภาจังหวัดสมัยวิสามัญก็ได้ หรือสมาชิกสภาจังหวัดจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่งเข้าชื่อทำคำร้องยื่นต่อประธานสภา ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเรียกประชุมภายใน 15 วัน นับแต่ได้รับคำร้องขอดังกล่าวจากประธานสภา การประชุมสมัยวิสามัญให้มีกำหนด 7 วัน แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะให้ปิดสมัยประชุมก่อนกำหนดหรือขยายเวลาออกไปอีกก็ได้

การเปิดประชุม การปิดประชุม และพิธีการ

ในการประชุมสภาจังหวัดในวันแรก ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกระทำพิธีเปิดการประชุมและเป็นประธานในการจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย เลขานุการสภาจังหวัด (ผู้ตรวจการส่วน

ท้องถิ่น) อ่านคำสั่งจังหวัดเปิดประชุมสภาจังหวัด สำหรับในวันปิดประชุม ให้เลขานุการสภาจังหวัดเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดจุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย และกล่าวปิดประชุม เลขานุการสภาจังหวัดอ่านคำสั่งจังหวัดปิดประชุม ประธานสภาจังหวัดกล่าวขอบคุณฝ่ายบริหารและสมาชิกทุกคน

การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในที่ประชุม

ในการประชุมสภาจังหวัดวันเปิดประชุมและวันปิดประชุมสมาชิกสภาจังหวัด ควรแต่งเครื่องแบบ สำหรับวันอื่น ๆ ให้แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ในการดำเนินการประชุมนั้น ห้ามมิให้บุคคลภายนอกเข้าไปในที่ซึ่งจัดไว้สำหรับสมาชิกสภาจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ประธานสภาจะได้กำหนดอนุญาตให้ผู้แทนสื่อมวลชน หรือบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมสภาได้

ฉะนั้น ในการเตรียมสถานที่สำหรับการประชุมสภาจังหวัด เจ้าหน้าที่ของสภาจังหวัด ควรจะจัดสถานที่ที่เหมาะสม ให้มีบริเวณกว้างขวางพอสมควร และจัดที่นั่งไว้เป็นสัดส่วนให้เพียงพอ

ข้อปฏิบัติในการประชุม

ในที่ประชุมสภา ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(1) ใช้ถ้อยคำอันพึงรังเกียจ

(2) กล่าวคำหยาบคายเสียดสี หรือใส่ร้ายบุคคลอื่น

(3) ก่อกวนความสงบเรียบร้อย หรือกระทำให้เสื่อมเสียเกียรติของที่ประชุม ถ้าผู้ใดกระทำการละเมิดข้อบังคับ เกี่ยวกับการรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยของที่ประชุม ประธานสภามีอำนาจที่จะตักเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำหรือบังคับให้กล่าวคำขอขมาในที่ประชุม ถ้าผู้ที่ละเมิดไม่กระทำตามที่ประธานสภาสั่ง ประธานสภามีอำนาจสั่งลงโทษได้แล้วแต่กรณี เช่น ภาคทัณฑ์ หรือตำหนิโทษ

ในกรณีที่ขัดคำสั่งของประธานสภา และก่อกวนความสงบเรียบร้อย หรือกระทำการให้เสื่อมเสียเกียรติของที่ประชุม ประธานสภาจังหวัดจะสั่งห้ามมิให้ผู้ละเมิดพูดในเรื่องนั้นอีกต่อไป หรือจะสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมในกำหนดเวลาที่ประธานสภาจะพิจารณาเห็นสมควรก็ได้ การสั่งการของประธานสภาในกรณีนี้ กระทำได้เฉพาะในการประชุมครั้งนั้น ๆ เท่านั้น และถ้าปรากฏว่าประธานสภาสั่งให้ผู้ละเมิดออกจากที่ประชุมแล้ว หากผู้นั้นยังขัดขืนไม่ปฏิบัติตาม ประธานสภาจะสั่งให้เจ้าหน้าที่นำตัวผู้นั้นออกจากที่ประชุมหรือออกจากบริเวณสภาก็ได้

กรณีที่การอภิปรายในที่ประชุม ผู้อภิปรายกล่าวพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหาย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกสภาจังหวัดเห็นว่า มีการอภิปรายฝ่าฝืนข้อบังคับ หรือปรึกษาหารือในเรื่องนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือเรื่องที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้ว่า

ราชการจังหวัด หรือสมาชิกอาจยืนขึ้น ณ ที่ของตนเพื่อขออนุญาต และเมื่อประธานสภาอนุญาตแล้ว ขอให้กล่าวแก้หรือชี้แจงหรือร้องขอให้รักษาข้อบังคับ หรือให้ปรึกษาหารือกิจการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภาโดยเฉพาะหรือไม่ฝ่าฝืนกฎหมายได้ ซึ่งประธานสภาต้องวินิจฉัย และสั่งว่าได้มีการฝ่าฝืนตามที่ร้องขอหรือไม่ แล้วจึงจะดำเนินการประชุมต่อไป การอภิปรายเช่นว่านี้ ถ้าประธานสภายืนขึ้นให้ผู้ที่กำลังอภิปรายอยู่หยุดและนั่งลงทันที และให้ผู้อยู่ในที่ประชุมสงบฟังประธานสภา

ถ้าเกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในที่ประชุม ประธานสภามีอำนาจสั่งพักการประชุมชั่วคราว หรือสั่งเลิกการประชุมในครั้งนั้นได้

การเลือกประธาน รองประธาน และคณะกรรมการสภาจังหวัด

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 กำหนดให้สภาจังหวัดมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจการของสภา และให้สภาจังหวัดมีอำนาจเลือกสมาชิกเป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภา และคณะกรรมการสามัญหรือวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภาแล้วรายงานต่อสภา

(1) การเลือกประธานสภา และรองประธานสภา

ในการประชุมสภาจังหวัดครั้งแรก ให้สมาชิกผู้อาวุโสเป็นประธานชั่วคราว เพื่อดำเนินการประชุมสภาและดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภา

วิธีการเลือกประธานสภา และรองประธานสภา ให้สมาชิกเสนอชื่อสมาชิกที่ตนเห็นสมควรได้หนึ่งชื่อ โดยต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสองคน ถ้าหากมีการเสนอมากกว่าหนึ่งชื่อ ให้เขียนชื่อลงคะแนน ผู้ใดได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้รับเลือก ถ้ากรณีคะแนนเท่ากันให้เลือกใหม่เฉพาะชื่อที่ได้คะแนนเท่ากัน หากคะแนนเท่ากันอีกให้ประธานสภาชี้ขาด

การเลือกประธานสภา และรองประธานสภา ให้เลือกตั้งทุกครั้งในการเปิดสมัยประชุมสามัญประจำปี สำหรับสมัยวิสามัญไม่ต้องเลือกตั้งใหม่

(2) การเลือกคณะกรรมการสภาจังหวัด

สภาจังหวัดมีอำนาจเลือกสมาชิกเป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภา เพื่อทำหน้าที่ตามมาตรา 37 (การอนุมัติข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราว) และมีอำนาจเลือกสมาชิกสภาจังหวัดหรือบุคคลภายนอกเป็นคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญก็ได้ เพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภา โดยคณะกรรมการดังกล่าวจะต้องมีจำนวนอย่างน้อยสามคน อย่างมากไม่เกินเจ็ดคน

ทั้งนี้ สภาจังหวัดจะต้องตั้งคณะกรรมการคลังขึ้นหนึ่งคณะ เพื่อพิจารณากิจการเกี่ยวกับการคลัง รวมทั้งร่างข้อบัญญัติงบประมาณ โดยกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ได้รับมอบหมายร่วมเป็นกรรมการด้วย

สำหรับคณะกรรมการคณะอื่น ๆ แล้วแต่ความจำเป็นแก่กิจการในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

(3) **การตั้งคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการสภาจังหวัด**

ถ้ามีความจำเป็นที่คณะกรรมการสภาจังหวัดซึ่งสภาได้แต่งตั้ง ไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งไม่อาจจะปฏิบัติหน้าที่ให้แล้วเสร็จทันระยะเวลาที่สภากำหนด คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำการพิจารณาในรายละเอียดต่าง ๆ อันอยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการได้ แล้วเสนอรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและนำเสนอสภาต่อไป

2.5 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกสภาจังหวัด แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

ก. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบทางนิติบัญญัติ

1. การประชุมสภาจังหวัด

การประชุมสภาจังหวัด นับเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัดในอันที่จะนำปัญหา ความต้องการของประชาชนมาประชุมพิจารณาร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขและดำเนินการให้สนองตอบตรงตามความต้องการของประชาชน

การประชุมสภาจังหวัดทุกคราว จะต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง จึงจะเป็นองค์ประชุม โดยปกติแล้วการประชุมจะกระทำโดยเปิดเผย ซึ่งบุคคลภายนอกสามารถขอเข้ารับฟังการประชุมได้ แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมร้องขอให้มีการประชุมลับ ก็ต้องประชุมลับ โดยประธานสภาจังหวัดสั่งให้ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดหรือผู้ที่ไม่ได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการประชุมนั้นออกจากที่ประชุมได้ การขอให้มีการประชุมลับนี้จะทำเป็นหนังสือหรือไม่ก็ได้ และไม่จำเป็นต้องบอกล่วงหน้า แต่มีอยู่กรณีหนึ่งที่ข้อบังคับฯ กำหนดว่าต้องเป็นการประชุมลับ ก็คือ กรณีอภิปรายเกี่ยวกับสมาชิกถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามความในมาตรา 12 (5) แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 เว้นแต่สมาชิกผู้ถูกกล่าวหาจะร้องขอให้ประชุมโดยเปิดเผย ก็ให้ประชุมโดยเปิดเผย

ในการดำเนินการทางด้านสภาจังหวัด เพื่อควบคุมดูแลการดำเนินการของฝ่ายบริหารนั้น สมาชิกสภาจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการดังนี้

1) การเสนอญัตติ
2) การอภิปราย
3) การลงมติ
4) การตั้งกระทู้ถาม

(1) การเสนอญัตติ

ญัตติ หมายถึง เรื่องหรือปัญหา หรือข้อเสนอที่นำเข้าสู่การพิจารณาของสภาจังหวัด เพื่อให้สภาลงมติหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติอย่างไร ซึ่งจะมีผลบังคับให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น เว้นแต่มตินั้นฝ่าฝืนกฎหมาย กฎข้อบังคับของทางราชการหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัด เช่น มติให้จังหวัด อำเภอ แจ้งการดำเนินงานตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สมาชิกสภาจังหวัดทราบล่วงหน้าก่อนทุกครั้ง เป็นต้น

ญัตติตามข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัดฯ กำหนดให้มี 2 อย่าง คือ

ญัตติเกี่ยวกับกิจการภายในวงงานของสภาจังหวัด ได้แก่ ข้อเสนอหรือปัญหาในเรื่องต่าง ๆ อันอยู่ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัด ตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 และตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสภาจังหวัด ซึ่งสมาชิกเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภา เพื่อให้สภาวินิจฉัยและลงมติ เช่น ญัตติให้จังหวัดขุดสระน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร เป็นต้น

- ญัตติร่างข้อบัญญัติจังหวัด ได้แก่ ญัตติที่เป็นข้อผูกพันผู้ว่าราชการจังหวัดหรือบุคคลภายนอก ให้กระทำหรือละเว้นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือก่อให้เกิดผลใช้บังคับตามกฎหมาย เช่น ญัตติร่างข้อบัญญัติกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เป็นต้น

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอญัตติ

1. โดยปกติญัตติต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิกผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในญัตติที่เสนอ

2. ญัตติจะต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า 2 คน เว้นแต่ได้กำหนดไว้เป็นพิเศษ เช่น ญัตติพิจารณาโทษสมาชิกว่ากระทำผิดข้อบังคับการประชุม ญัตติร่างข้อญัตติจังหวัด ต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า 4 คน ญัตติขอให้ออกเสียงลงคะแนนลับต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า 6 คน ญัตติให้สภาวินิจฉัยให้สมาชิกออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา 12 (5) แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง เป็นต้น

3. ญัตติที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

4. ญัตติไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ได้แก่

   4.1 ขอให้รับรองรายงานการประชุม

   4.2 ขอให้รับรองรายงานของคณะกรรมการ

   4.3 ขอให้ปรึกษาเป็นการด่วน

   4.4 ขอแปรญัตติเฉพาะที่มิใช่ข้อบัญญัติจังหวัด

   4.5 ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการหรือขอให้บุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

4.6 ขอให้ลงมติ

4.7 ขอให้แยกประเด็นพิจารณาหรือแยกประเด็นลงมติ

4.8 ขอให้ปิดอภิปราย

4.9 ขอให้เปิดอภิปราย

4.10 ขอให้เลื่อนการปรึกษา

4.11 ขอให้พิจารณาโทษสมาชิกว่ากระทำผิดข้อบังคับในการประชุมครั้งนั้น

4.12 ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

4.13 ญัตติที่ประธานสภาเห็นควรอนุญาต

5. ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียืน

6. เมื่อที่ประชุมกำลังปรึกษาในญัตติใด มิให้สมาชิกเสนอญัตติอื่น เว้นแต่ญัตติในข้อ 4.4-4.10

7. ผู้เสนอญัตติอาจถอนญัตติได้ โดยจะต้องถอนก่อนการจัดเข้าระเบียบวาระการประชุม ถ้าจัดเข้าวาระการประชุมแล้วจะถอนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

8. การถอนชื่อจากการเป็นผู้รับรองหรือจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด ๆ จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม

9. ญัตติใดถ้าผู้เสนอญัตติไม่ชี้แจงให้ที่ประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ถือว่าได้ถอนญัตตินั้นไป

10. ญัตติที่ตกไปแล้ว ห้ามมิให้นำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมนั้น เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาตเมื่อเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

โดยปกติการประชุมสภาจะต้องพิจารณาเฉพาะเรื่องที่อยู่ในระเบียบวาระการประชุมเท่านั้น แต่หากมีเหตุจำเป็นเกิดขึ้นจนไม่สามารถจะเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือได้ทัน และหากไม่ได้รับการพิจารณาเป็นการด่วนจะไม่ทันต่อเหตุการณ์ สมาชิกก็สามารถเสนอญัตติให้ที่ประชุมปรึกษาหรือพิจารณาได้โดยเสนอด้วยวาจา แต่การเสนอจะต้องกระทำก่อนหรือหลังการพิจารณาเรื่องหนึ่งเรื่องใด เพราะหากเสนอสภากำลังพิจารณาเรื่องใดอยู่ในเวลานั้น ก็จะกลายเป็นการขอให้ยกเรื่องอื่นปรึกษา อันจะมีผลให้ญัตติที่กำลังพิจารณาอยู่ตกไป

ประธานสภากับญัตติ

ประธานสภามีบทบาทอย่างมากในเรื่องของญัตติ เพราะประธานสภามีหน้าที่พิจารณาและบรรจุญัตติที่เสนอมาเข้าระเบียบวาระการประชุม ฉะนั้น ประธานสภาจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของญัตติดังกล่าว ดังนี้

1. การเสนอญัตติได้กระทำตามแบบที่กำหนดไว้หรือไม่

1.1 การเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ หรือการเสนอด้วยวาจาถูกต้องหรือไม่

1.2 มีผู้รับรองครบหรือไม่

1.3 กรณีเป็นร่างข้อบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับรองก่อน

2. เป็นญัตติที่ถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมและกฎหมายหรือไม่

2.1 เป็นญัตติเกี่ยวกับกิจการภายในวงงานของสภาจังหวัดหรือไม่

2.2 ผูกพันผู้ว่าราชการจังหวัดหรือบุคคลภายนอกหรือไม่ ถ้าผูกพันก็ต้องเสนอเป็นร่างข้อบัญญัติ

(2) การอภิปราย

การอภิปรายเป็นการพูดหรือการให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สภากำลังพิจารณากันอยู่ การอภิปรายแต่ละครั้งจะต้องมีผู้อภิปรายเพียงคนเดียว ซึ่งหากสมาชิกใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำใด ๆ ต่อที่ประชุมหรือจะขออภิปรายจะต้องยกมือขึ้นเหนือศีรษะ เป็นการขออนุญาตต่อประธานของที่ประชุมสภา เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะลุกขึ้นยืนอภิปรายได้ คำกล่าวอภิปรายจะต้องเป็นคำกล่าวต่อประธานสภา แม้ว่าเรื่องที่พูดจะเป็นเรื่องบุคคลอื่นหรือเกี่ยวกับอะไรก็ตาม เพราะประธานเป็นผู้รับผิดชอบในที่ประชุมแต่ผู้เดียว

หลักเกณฑ์การอภิปราย พอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้อภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติ หากผู้เสนอมีหลายคน ประธานสภาจะอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

2. โดยปกติจะต้องอภิปรายสลับกันระหว่างผู้สนับสนุนกับผู้ที่คัดค้าน ในทางปฏิบัติประธานย่อมไม่อาจทราบได้ว่าผู้ใดจะสนับสนุนหรืออภิปรายคัดค้าน ดังนั้น สมาชิกจึงต้องคอยฟังว่า การอภิปรายของผู้อภิปรายคนก่อนว่าอภิปรายสนับสนุนหรือคัดค้าน ถ้าหากเป็นการอภิปรายสนับสนุน ต่อไปก็เป็นวาระของผู้คัดค้าน ผู้ที่สนับสนุนก็ไม่ควรยกมือ แต่หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะอภิปรายแต่อีกฝ่ายประสงค์จะอภิปราย ประธานสภาก็อนุญาตให้อภิปรายซ้อนโดยไม่ต้องสลับได้

3. การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็น ไม่วกวน ซ้ำซากหรือซ้ำกับบุคคลอื่น และไม่ต้องนำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟัง เว้นแต่จะเป็นการจำเป็นและระหว่างการอภิปรายห้ามแสดงกิริยาวาจาหยาบคาย ไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลอื่น และต้องไม่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสมาชิกหรือบุคคลใด ๆ โดยไม่จำเป็น ซึ่งประธานอาจให้ผู้อภิปรายหยุดอภิปรายก็ได้ เมื่อผู้อภิปรายได้พูดมาถึงนาทีแล้วและเห็นว่าได้ใช้เวลาพูดเกินสมควร ไม่ว่าจะฝ่าฝืนข้อบังคับหรือไม่ และยังมีผู้อื่นประสงค์จะพูดต่อไป

4. ในระหว่างการอภิปราย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกผู้ใดเห็นว่า มีการฝ่าฝืนข้อบังคับหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือถูกอภิปรายพาดพิงถึง อันเป็นที่เสียหาย อาจแสดงการขออนุญาต โดยลุกขึ้นยืน ณ ที่ของตน เมื่อประธานอนุญาตแล้ว ผู้นั้นจึงร้องขอให้รักษาข้อบังคับหรือให้ปรึกษาหารือกิจการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภา หรือกล่าวแก้หรือชี้แจงได้

คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

5. ผู้อภิปรายจะถอนคำพูดของตนได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

6. การอภิปรายจะยุติเมื่อ

6.1 ไม่มีผู้ใดอภิปรายอีกแล้ว

6.2 ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย

6.3 ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

7. หากประธานสภาพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าควรปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

8. เมื่อการอภิปรายยุติลงแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดอภิปรายอีก ยกเว้นก่อนจะลงมติในเรื่องที่กำลังปรึกษาอยู่ ให้ผู้เสนอญัตติหรือคณะกรรมการมีสิทธิที่จะขออภิปรายเป็นการสรุปในญัตตินั้นได้อีกครั้งหนึ่ง

(3) การลงมติ

การลงมติเป็นการหาข้อยุติของเรื่องหรือปัญหาที่สภาจังหวัดกำลังพิจารณาปรึกษาการลงมติจะกระทำต่อเมื่อการอภิปรายในเรื่องหนึ่งเรื่องใดสิ้นสุดลง และถือเอาเสียงข้างมาก เว้นแต่เรื่องอื่นที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษใน พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ได้แก่ การวินิจฉัยให้สมาชิกออกจากตำแหน่งตามมาตรา 12 (5) จะต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง การลงมติในทุกกรณีจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อสมาชิกอยู่ในที่ประชุมสภาจังหวัดครบองค์ประชุม

การออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมติใด ๆ นั้น สมาชิกคนหนึ่งจะออกเสียงลงคะแนนได้หนึ่งเสียง ถ้าคะแนนของทั้งสองฝ่ายมีจำนวนเท่ากัน ประธานต้องออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด โดยปกติแล้วประธานจะไม่ออกเสียง เพราะถือเป็นมารยาทอย่างหนึ่งที่จะต้องวางตัวเป็นกลาง ต่อเมื่อจำเป็นจริง ๆ เช่นกรณีเสียงของทั้งสองฝ่ายมีจำนวนเท่ากัน ประธานก็ต้องออกเสียงชี้ขาด

การออกเสียงลงคะแนน โดยปกติต้องกระทำเป็นการเปิดเผย แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหกคนร้องขอล่วงหน้าเป็นหนังสือเพื่อให้ออกเสียงลงคะแนนลับได้ หากที่ประชุมอนุมัติก็ให้ดำเนินการลงคะแนนโดยวิธีลับ

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย มีวิธีปฏิบัติดังนี้

(1) การยกมือขึ้นพ้นศีรษะ

(2) ยืนขึ้น

(3) แบ่งพวก คือ พวกไม่เห็นด้วยอยู่ทางซ้ายมือ พวกเห็นด้วยอยู่ทางขวามือ พวกไม่ออกเสียงอยู่ตรงหน้าของประธานสภา

(4) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อ ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายบุคคล

โดยปกติการออกเสียงโดยเปิดเผย ใช้วิธียกมือ แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าสี่คนมีหนังสือล่วงหน้าและที่ประชุมอนุมัติให้ใช้วิธีหนึ่งดังกล่าวข้างต้นก็ได้

การออกเสียงลงคะแนนลับ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

(1) เรียกชื่อสมาชิกเป็นรายบุคคลมาลงเบี้ยต่อหน้าประธานสภา ผู้เห็นด้วยให้ลงเบี้ยสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยลงเบี้ยสีแดง ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้ลงเบี้ยสีขาว

(2) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองตามที่เจ้าหน้าที่จัดให้ แล้วนำมาส่งต่อประธานสภา ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายกากบาด (×) ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายศูนย์ (0) ผู้ไม่ออกเสียงไม่ต้องทำเครื่องหมายใด ๆ

ญัตติใดหากประธานถามที่ประชุมแล้ว ไม่มีสมาชิกผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นก็ถือว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบด้วย

ลำดับการลงมติ

การลงมติโดยปกติจะต้องลงมติในญัตติสุดท้ายก่อน แล้วต่อจากนั้นก็ย้อนไปหาญัตติที่เสนอก่อนเป็นลำดับไป แต่อย่างไรก็ตามหากบังเอิญลงมติสลับกัน โดยผิดพลาดก็ไม่ถือเป็นเหตุให้มติที่ได้ลงคะแนนเสร็จแล้วเสียไป และถ้ามีประเด็นการลงมติหลายประเด็นด้วยกัน ประธานสภาก็อาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นลงมติก็ได้

ในระหว่างการออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผย หากมีสมาชิกเข้ามาในที่ประชุม สมาชิกนั้นก็อาจลงคะแนนได้ แต่ต้องลงทางฝ่ายที่ยังนับคะแนนไม่เสร็จ แต่หากเป็นกรณีออกเสียงลงคะแนนลับ จะลงคะแนนได้ต้องก่อนที่ประธานสภาจะสั่งให้นับคะแนนเสียง เมื่อนับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ประธานสภาจะต้องประกาศมติต่อที่ประชุมทันที ถ้าเรื่องใดกฎหมายบัญญัติไว้ว่ามติต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ต้องประกาศว่าคะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กำหนดหรือไม่ การนับคะแนนเสียงครั้งใดหากมีข้อสงสัย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกซึ่งมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่คน จะขอให้นับคะแนนใหม่ก็ได้โดยไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ หากที่ประชุมอนุมัติก็ให้นับคะแนนเสียงใหม่

(4) การตั้งกระทู้ถาม

กระทู้ถาม หมายถึง ข้อซักถามที่สมาชิกถามฝ่ายบริหารเกี่ยวกับงานของราชการบริหารส่วนจังหวัด มีอยู่ 2 ชนิด คือ

กระทู้ถามด่วน ได้แก่ กระทู้ถามเกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของจังหวัด หรือเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เพราะเป็นภัยสาธารณะหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมหรือเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง เช่น กระทู้ถามเรื่องการช่วยเหลือผู้ประสบภาวะฝนแล้ง เป็นต้น

กระทู้ถามธรรมดา ได้แก่ กระทู้ถามที่ไม่มีลักษณะฉุกเฉินรีบด่วนดังที่กล่าวข้างต้น

กรณีที่สงสัยว่ากระทู้ถามใดจะเป็นกระทู้ถามด่วนหรือไม่ ให้ประธานสภาเป็นผู้วินิจฉัย

หากเป็นกระทู้ถามด่วน ให้ประธานสภารีบส่งกระทู้ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเตรียมตอบและแจ้งไปด้วยว่าได้กำหนดจะให้ผู้ตั้งกระทู้ถาม ถามเรื่องนั้นในการประชุมครั้งใด หากเป็นกระทู้ถามธรรมดา ให้ประธานสภาส่งกระทู้ถามไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด และให้บรรจุเป็นระเบียบวาระภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ส่งไป

แนวทางการตั้งกระทู้ถาม

1. กระทู้ถามแต่ละกระทู้ให้ตั้งและซักถามได้แต่เพียงคนเดียว และมิให้ตั้งกระทู้ถามเกินกว่า 1 กระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่น

2. การตั้งกระทู้ถามต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ โดยเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบายของราชการบริหารส่วนจังหวัด โดยให้มีข้อความสั้น ๆ และหากจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบก็ให้ระบุไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก ทั้งนี้กระทู้ถามจะต้องไม่มีลักษณะดังนี้

(1) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือแกล้งใส่ร้าย

(2) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก

(3) ในเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือได้ชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ เว้นแต่มีสาระสำคัญต่างกันหรือเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแล้ว

(4) เพื่อให้ออกความเห็น

(5) ในปัญหาข้อกฎหมาย

(6) ในเรื่องไม่เป็นสาระสำคัญ

(7) เพื่อทราบกิจการส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่

3. เมื่อถึงระเบียบวาระสำหรับกระทู้ถาม ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ถือว่าได้ถอนกระทู้ถามหรือผู้ตั้งกระทู้ถามอาจขอถอนกระทู้ถามนั้นได้

4. ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีเวลาเฉพาะกระทู้ถามไม่เกินหนึ่งชั่วโมง เว้นแต่ประธานสภาพิจารณาเห็นสมควรขยายเวลาออกไปอีก

5. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้มีสิทธิซักถามได้อีก 3 ครั้ง เว้นแต่สมาชิกจะขอซักถามต่อไป เพราะยังตอบไม่หมดประเด็นตามที่ซักถามและประธานสภาอนุญาต และในการซักถามผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่าที่จำเป็น แต่ต้องไม่เป็นการอภิปราย

6. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถาม เมื่อเห็นว่าเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือนโยบายราชการบริหารส่วนกลาง หรืออาจขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามในที่ประชุมก็ได้โดยชี้แจงเหตุผลและกำหนดว่าจะตอบเมื่อใด

7. ถ้าสภาจังหวัดสิ้นอายุหรือยุบสภาหรือปิดสมัยประชุมสภา กระทู้ถามใด ๆ ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ได้ตอบให้ถือว่าระงับไป

นอกจากตั้งกระทู้ถามในสภาแล้ว สมาชิกสภาจังหวัดอาจสอบถามข้อเท็จจริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเกี่ยวกับงานในอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนภูมิภาคได้ โดยทำเป็น

บันทึกเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะตอบหรือไม่ก็ได้ หากตอบก็เป็นเรื่องที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเสนอกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องพิจารณา

(แบบญัตติธรรมดา)

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอเสนอญัตติ.....

เรียน ประธานสภาจังหวัด

ข้าพเจ้าขอเสนอ.....
.....
.....
.....

ขอได้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาจังหวัดเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

.....

(.....)

สมาชิกสภาจังหวัด.....

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

หมายเหตุ ผู้รับรองมีจำนวนตามที่ข้อบังคับการประชุมหรือกฎหมายกำหนดไว้

(แบบเสนอร่างข้อบัญญัติจังหวัด)

.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง เสนอร่าง.....

เรียน ประธานสภาจังหวัด

ข้าพเจ้าขอเสนอว่าข้อบัญญัติจังหวัดเรื่อง.....
.....
ฉบับนี้มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาจังหวัดในสมัยประชุมนี้ ได้เสนอบันทึกหลักการ และเหตุผลในการเสนอร่างข้อบัญญัตินี้มาด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

.....
(.....)
สมาชิกสภาจังหวัด.....

(ลงนาม).....ผู้รับรอง
(ลงนาม).....ผู้รับรอง
(ลงนาม).....ผู้รับรอง
(ลงนาม).....ผู้รับรอง

หมายเหตุ ผู้รับรองมีจำนวนตามที่ข้อบังคับการประชุมหรือกฎหมายกำหนดไว้

(แบบเสนอขอแปรญัตติ)

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอเสนอแปรญัตติเรื่อง.....

เรียน ประธานคณะกรรมการ

ข้าพเจ้าขอเสนอแปรญัตติเรื่อง.....
.....ดังต่อไปนี้

ข้อ 1.....

ข้อ 2.....

ข้อ 3.....

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

.....

(.....)

สมาชิกสภาจังหวัด.....

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

หมายเหตุ ผู้รับรองมีจำนวนตามที่ข้อบังคับการประชุมหรือกฎหมายกำหนดไว้

(แบบกระทู้ถาม)

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง .....

เรียน ประธานสภาจังหวัด

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม (หรือกระทู้ถามด่วน) ถามผู้ว่าราชการจังหวัด.....
.....ดังต่อไปนี้

.....
.....
.....
.....
.....

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

.....

(.....)

สมาชิกสภาจังหวัด.....

(แบบคำสอบถาม)

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง .....

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้าพเจ้าขอสอบถาม (หรือสอบถามด่วน) เรื่อง.....
.....ดังต่อไปนี้

.....
.....
.....
.....
.....

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

.....

(.....)

สมาชิกสภาจังหวัด.....

2. กระบวนการนิติบัญญัติในหน้าที่ของสภาจังหวัด

หน้าที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของสภาจังหวัด คือ หน้าที่ทางนิติบัญญัติโดยเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติจังหวัด ซึ่งเป็นสิ่งผูกมัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องนำมติและผลการพิจารณาดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อบัญญัติจังหวัดนี้ถือเป็นกฎหมายของท้องถิ่น ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามแล้วจะมีความผิดได้ โดยมีโทษสูงสุดปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและถือเป็นความผิดลหุโทษ

(1) การเสนอร่าง

ข้อบัญญัติจังหวัดจะมีการเสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาจังหวัดในรูปของญัตติ ทั้งนี้อาจเสนอโดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกสภาจังหวัด ในกรณีที่เสนอโดยสมาชิกสภาจังหวัดให้ระบุทั้งหลักการของร่างข้อบัญญัติจังหวัดและเหตุผลที่เสนอร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้นประกอบด้วย โดยให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภาและมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 4 คน และผู้เสนอกับผู้รับรองต้องลงชื่อในญัตติร่างข้อบัญญัติจังหวัดที่เสนอนั้นด้วย หากเป็นร่างข้อบัญญัติจังหวัดที่เกี่ยวกับการเงินก็ให้ประธานสภาส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณารับรองก่อนนำเข้าที่ประชุมสภา

(2) การพิจารณาร่าง

ร่างข้อบัญญัติจังหวัดที่นำเข้าสู่ที่ประชุมสภาจังหวัดนั้น จะต้องแยกเป็นวาระดังนี้ วาระที่ 1 เป็นวาระแห่งการรับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้น วาระที่ 2 เป็นวาระแห่งการแปรญัตติของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือของสมาชิกสภาจังหวัด วาระที่ 3 เป็นวาระแห่งการลงมติให้ใช้หรือไม่ให้ใช้ร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้น ทั้งนี้สภาจังหวัดอาจอนุมัติให้มีการประชุมพิจารณาสามวาระรวดก็ได้ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกสภาจังหวัดเป็นผู้เสนอ ยกเว้นร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะพิจารณาสามวาระรวดเดียวไม่ได้ กรณีที่สมาชิกสภาจังหวัดเป็นผู้เสนอให้พิจารณาสามวาระรวด จะต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ และผู้เสนอร่วมกันไม่น้อยกว่า 4 คน โดยในการพิจารณาวาระที่ 2 ให้ใช้ที่ประชุมเป็นกรรมการเต็มสภา กับให้ประธานของที่ประชุมเป็นประธาน

ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติจังหวัดในวาระที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นการรับหลักการนั้น จะต้องเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายกันพอสมควรจึงจะลงมติได้ การลงมติรับหลักการนี้ หากสมาชิกเสนอให้มีการลงมติจะต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหกคน อย่างไรก็ดี หากร่างข้อบัญญัติจังหวัดที่นำเข้าพิจารณาในวาระที่ 1 มีปัญหา ก็อาจดำเนินการได้ 2 กรณี กรณีแรกสภาจังหวัดอาจลงมติให้ส่งร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้นให้คณะกรรมการสภาจังหวัดพิจารณาก่อนก็ได้ ทั้งนี้การเสนอมติดังกล่าวจะต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 6 คน กรณีที่สอง หากร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้นเสนอโดยสมาชิกสภาจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจขอรับไปพิจารณาก่อนการลงมติก็ได้เมื่อที่ประชุม

สภาจังหวัดอนุมัติ โดยที่การดำเนินการทั้ง 2 กรณีนั้น สภาจังหวัดจะต้องกำหนดเวลาสำหรับการส่งกลับคืนสภาจังหวัดด้วย

การพิจารณาวาระที่ 2 ซึ่งเป็นขั้นการแปรญัตติร่างข้อบัญญัติจังหวัด หากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือสมาชิกสภาจังหวัดเห็นควรให้มีการแก้ไขร่างดังกล่าว ก็ให้เสนอคำแปรญัตติโดยเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธาน หากคำแปรญัตตินั้นเสนอโดยสมาชิกสภาจังหวัด จะต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า 2 คน และหากข้อบัญญัติจังหวัดนั้นเป็นเรื่องของการเงินจะต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า 4 คน เมื่อถึงเวลาประชุมสภาจังหวัด เพื่อพิจารณาวาระที่ 2 ก็จะพิจารณาเรียงลำดับข้อของร่างข้อบัญญัติจังหวัด โดยเริ่มจากชื่อร่างข้อบัญญัติ คำปรารภและต่อ ๆ ไป ทั้งนี้จะอภิปรายเฉพาะข้อความที่มีผู้ขอแปรญัตติหรือที่คณะกรรมการแก้ไขเท่านั้น ในกรณีของข้อบัญญัติจังหวัดที่เป็นเรื่องงบประมาณ การแปรญัตติจะกระทำเพื่อการลดรายจ่ายเท่านั้น จะแปรญัตติเพื่อตั้งรายจ่ายขึ้นใหม่หรือเพิ่มเติมรายจ่ายหรือเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของรายจ่ายไม่ได้ และจะแปรญัตติในเรื่องดอกเบี้ยและเงินส่งใช้ต้นเงินกู้กับรายจ่าย ซึ่งกฎหมายได้กำหนดจำนวนเงินไว้แล้วไม่ได้ เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นด้วยกับคำแปรญัตติหรือการแก้ไขใด ๆ แล้ว จะเสนอญัตติให้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่ได้ลงมติไปแล้วไม่ได้

(3) การอนุมัติร่าง

การอนุมัติร่างข้อบัญญัติจังหวัดใด ๆ ให้มีการบังคับใช้นั้นจะต้องผ่านการลงมติของสภาจังหวัดในวาระที่ 3 ซึ่งเป็นวาระสำหรับการลงมติเท่านั้น จะไม่มีการอภิปรายใด ๆ

การลงมติอนุมัติหรือไม่อนุมัติข้อบัญญัติจังหวัดนี้ จะออกเสียงโดยวิธีเปิดเผยหรือวิธีลับก็ได้ หากใช้วิธีเปิดเผยให้ใช้การยกมือ แต่อาจใช้วิธีอื่น คือ การยกมือขึ้นพ้นศีรษะ หรือยืนขึ้น หรือแบ่งพวกก็ได้ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกสภาจังหวัดไม่น้อยกว่า 4 คน ร้องขอล่วงหน้าเป็นหนังสือและที่ประชุมอนุมัติ หากใช้วิธีลับให้ใช้การลงเบี้ยต่อหน้าประธาน หรือเขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองก็ได้ ทั้งนี้การลงมติด้วยวิธีลับเกิดขึ้นได้โดยผู้ว่าราชการหรือสมาชิกสภาจังหวัดไม่น้อยกว่า 6 คน เสนอเป็นญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือและที่ประชุมอนุมัติ

การลงมติโดยทั่วไปให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ โดยสมาชิกสภาจังหวัดคนหนึ่งจะมีเสียงหนึ่ง หากผลการลงมติมีเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด ทั้งนี้ประธานจะต้องออกเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น

ร่างข้อบัญญัติจังหวัดที่สภาจังหวัดมีมติไม่รับหลักการในวาระที่ 1 หรือมีมติไม่ให้มีการประกาศใช้ในวาระที่ 3 หรือสภามีมติให้บังคับใช้ แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไปและจะเสนอร่างข้อบัญญัติจังหวัดนี้หรือร่างข้อบัญญัติจังหวัดอื่นที่มีหลักการเดียวกันอีกในสมัยประชุมนั้นไม่ได้ เว้นแต่เหตุการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปและประธานสภาจังหวัดอนุญาต

3. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาจังหวัด

นอกจากสมาชิกสภาจังหวัดจะปฏิบัติงานทางด้านนิติบัญญัติในการประชุมสภาจังหวัดสมัยสามัญและสมัยวิสามัญในแต่ละปีแล้ว สภาจังหวัดยังมีการปฏิบัติงานในรูปของคณะกรรมการสภาจังหวัดอีกด้วย

คณะกรรมการสภาจังหวัดมาจากการกำหนดและคัดเลือกจากสมาชิกสภาจังหวัดโดยจะมีจำนวนกี่คณะตามแต่มติของที่ประชุมสภาจังหวัด กรรมการคณะหนึ่งให้มีจำนวน 3-7 คน คณะกรรมการสภาจังหวัดมี 2 ประเภท คือ คณะกรรมการสามัญประจำสภา ซึ่งสมาชิกคณะกรรมการต้องเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเท่านั้น อีกประการหนึ่ง คือ คณะกรรมการวิสามัญประจำสภา ซึ่งอาจมีสมาชิกที่เลือกมาจากบุคคลภายนอกก็ได้ คณะกรรมการสภาจังหวัดจะได้รับมอบหมายจากสภาจังหวัดให้พิจารณาวางโครงการในกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภาแล้วรายงานต่อสภา ทั้งนี้ สามารถดำเนินการได้แม้นอกสมัยประชุม โดยต้องเป็นไปตามมติของที่ประชุมสภาจังหวัด

ปกติสภาจังหวัดจะมีคณะกรรมการสภาจังหวัดหลายคณะ โดยกฎหมายกำหนดให้ต้องมีคณะกรรมการสามัญประจำสภา เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบการออกข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราว คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม (สามัญ) คณะกรรมการการคลัง (วิสามัญ) แล้วยังอาจแต่งตั้งคณะกรรมการสภาจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก เช่น คณะกรรมการข้อบัญญัติจังหวัด คณะกรรมการสาธารณสุข คณะกรรมการการศึกษา คณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ คณะกรรมการการคมนาคม คณะกรรมการส่งเสริมอาชีพ คณะกรรมการสวัสดิการประชาชน เป็นต้น

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาจังหวัดจะเป็นไปในรูปของการประชุม ทั้งนี้อาจประชุมลับหรือเปิดเผย โดยประธานคณะกรรมการอาจเชิญบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงในเรื่องที่พิจารณาอยู่ก็ได้ และสมาชิกสภาจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด มีสิทธิเข้าฟังการประชุมด้วย เว้นแต่เป็นการประชุมลับ ซึ่งประธานกรรมการจะพิจารณาว่าผู้ใดสมควรเข้าร่วมประชุมด้วย ในการประชุมของคณะกรรมการสภาจังหวัดนี้เมื่อมีผลเป็นเช่นใดก็ให้รายงานให้ประธานสภาจังหวัดทราบ ตัวอย่างเช่น หากสภาจังหวัดมีมติให้ส่งร่างข้อบัญญัติจังหวัดให้คณะกรรมการสภาจังหวัดพิจารณาก่อนรับหลักการ ก็ให้คณะกรรมการบันทึกความเห็นว่า สมควรจะรับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัตินั้นหรือไม่ หรือหากว่าข้อบัญญัติจังหวัดนั้นสภาได้ลงมติรับหลักการแล้วและส่งให้คณะกรรมการสภาจังหวัดพิจารณา โดยมีรายงานที่ระบุถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบัญญัติจังหวัด การแปรญัตติและมติของคณะกรรมการเกี่ยวกับการแปรญัตตินั้น ตลอดจนการสงวนคำแปรญัตติด้วย

คณะกรรมการสภาจังหวัดจะพ้นจากหน้าที่เมื่อลาออกหรือสมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือเมื่อมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ หรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นลง

ข. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการส่วนจังหวัดแยกเป็นส่วนต่างหากจากราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ภายในเขตจังหวัดนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล มีรายได้เป็นของตนเอง และมีงบประมาณรายจ่ายได้โดยการตราเป็นข้อบัญญัติจังหวัด เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถนำเงินรายได้ไปใช้จ่ายในการบริหารงานและเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2529 ได้กำหนดรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้เป็น 7 หมวด คือ

1) หมวดภาษีอากร
2) หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต
3. หมวดรายได้จากทรัพย์สิน
4) หมวดรายได้จากสาธารูปโภคและการพาณิชย์
5) หมวดเงินอุดหนุน
6) หมวดรายได้อื่น
7) หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด

การที่จะนำรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ไปใช้จ่ายจะต้องมีการจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ซึ่งความหมายของคำว่า "งบประมาณ" ก็คือ ประมาณการรายรับหรือรายได้ที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ และแผนการใช้จ่ายเงินทั้งหมดในรอบปีงบประมาณที่แสดงออกในรูปตัวเลข จำนวนเงิน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดทำที่สำคัญ ๆ 4 ประการ คือ

1) การประมาณการรายรับหรือรายได้
2) การเสนอของบประมาณและการตั้งงบประมาณ
3) การอนุมัติงบประมาณ
4) การบริหารและการควบคุมงบประมาณ

1) การประมาณการรายรับหรือรายได้

การประมาณการรายรับ หมายถึง การรวบรวมจำนวนเงินรายได้ประเภทต่าง ๆ ทั้ง 7 หมวด ที่คาดว่าจะได้รับในรอบปีงบประมาณจัดทำเป็นรูปตัวเลขจำนวนเงินรายรับ เพื่อนำมาคำนวณวงเงินรายจ่ายที่จะต้องจ่าย

รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง 7 หมวด อาจจำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. รายได้ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษี

โรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรมหรสพ และอากรฆ่าสัตว์

2. รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและเครื่องดื่ม เป็นต้น

3. รายได้ที่รัฐบาลอุดหนุน ได้แก่ เงินที่รัฐจัดสรรให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งต้องตั้งรับไว้ในหมวดเงินอุดหนุน จำแนกได้เป็น

3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป เป็นเงินที่รัฐบาลอุดหนุนให้ใช้จ่ายทั่วไป

3.2 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เป็นเงินที่รัฐบาลอุดหนุนให้เป็นโครงการเฉพาะหรืออาจเป็นโครงการที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เช่น เงินอุดหนุนโครงการทางหลวงท้องถิ่น เงินอุดหนุนเฉพาะกิจองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

เมื่อรวบรวมรายได้ประเภทต่าง ๆ ได้แล้ว จะต้องรวบรวมข้อมูลสถิติตัวเลขรายรับรายจ่ายในปีก่อน ๆ มาประกอบการประมาณการรายรับที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ เพื่อนำมาคำนวณวงเงินรายจ่ายในการตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้ใกล้เคียงกับประมาณการรายรับ กล่าวคือ ให้ตั้งงบประมาณรายจ่ายต่ำกว่าประมาณการรายรับไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 โดยได้หักเงินกู้ เงินที่ได้รับจากเงินสะสม เงินอุดหนุนจากรัฐบาลและหน่วยงานอื่น และงบประมาณของสภาตำบลออกก่อนที่จะนำมาคิดคำนวณวงเงินงบประมาณรายจ่าย ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณกำหนด

2) การเสนอของบประมาณและการตั้งงบประมาณ

การเสนอของบประมาณและการตั้งงบประมาณที่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดขั้นตอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดถือปฏิบัติ ดังนี้

1. การจัดทำงบประมาณของสภาตำบล

การใช้จ่ายเงินของสภาตำบลจะต้องจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่าย แต่โดยที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้สภาตำบลมีฐานะเป็นติบุคคล และกำหนดให้สภาตำบลใช้ปีงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงจำเป็นต้องนำงบประมาณของสภาตำบลเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยสภาตำบลจะนำรายได้ที่ได้รับนำมาประมาณการรายรับ เพื่อจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายดังนี้ คือ

(1) เงินที่กระทรวงมหาดไทยจัดสรรให้ ได้แก่ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ฯลฯ

(2) เงินเรี่ยไรหรือมีผู้อุทิศ

(3) เงินจากการจัดหารายได้ของสภาตำบลเอง

(4) เงินที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดสรรให้

คณะกรรมการสภาตำบลจะเป็นผู้พิจารณางบประมาณ ซึ่งสภาตำบลจะมีรายจ่ายเป็น 2 ประเภท คือ

1. รายจ่ายจากเงินภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ รายการใช้งบประมาณ รายรับจาก

ภาษีบำรุงท้องที่ สำหรับดำเนินกิจการเกี่ยวกับการสร้างถนนหนทาง การชลประทาน การส่งเสริมอาชีพ การศึกษาประชาบาล และกิจการอื่นที่เกิดประโยชน์อย่างใกล้ชิดแก่ราษฎร

2. รายจ่ายจากเงินรายได้อื่น ๆ นอกจากเงินภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ รายการใช้จ่ายงบประมาณ รายรับที่ได้จากการเรี่ยไรหรือมีผู้อุทิศการจัดหารายได้ของสภาตำบลเอง ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดสรรให้และกระทรวงมหาดไทยจัดสรรให้

เมื่อคณะกรรมการสภาตำบลให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานสภาตำบลเสนอคำขออนุมัติงบประมาณรายการใช้จ่ายงบประมาณและรายการย่องบประมาณต่อนายอำเภอท้องที่พิจารณาอนุมัติ แล้วส่งไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวบรวมจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณต่อไป งบประมาณรายจ่ายของสภาตำบลนี้ถือว่าเป็นเงินที่ต้องจ่ายตามข้อผูกพันหรือตามกฎหมาย ซึ่งสมาชิกสภาจังหวัดจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงงบประมาณสภาตำบลไม่ได้

2. การจัดทำงบประมาณของส่วนอำเภอและส่วนกิ่งอำเภอ

อำเภอและกิ่งอำเภอจะแต่งตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง ซึ่งมีสมาชิกสภาจังหวัดทุกคนในเขตอำเภอร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อพิจารณากลั่นกรองงบประมาณของสภาตำบลก่อนเสนอให้นายอำเภออนุมัติและทำหน้าที่ในการขอตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ของส่วนอำเภอหรือส่วนกิ่งอำเภอ พร้อมทั้งพิจารณาจัดทำโครงการพัฒนาส่วนอำเภอ/ส่วนกิ่งอำเภอ เพื่อนำเสนอให้จังหวัดพิจารณาต่อไป โดยอำเภอจะรวบรวมคำของงบประมาณของส่วนอำเภอและกิ่งอำเภอพร้อมกับคำของบประมาณของสภาตำบล ส่งให้จังหวัดพิจารณาภายในวันที่ 30 เมษายน ของทุกปี

3. การจัดทำงบประมาณในระดับจังหวัด

สำนักงานเลขานุการจังหวัด จะเป็นผู้รวบรวมประมาณการรายรับและประมาณการรายจ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ส่วนการคลัง ส่วนโยธา ส่วนอำเภอและส่วนกิ่งอำเภอ เพื่อประกอบการคำนวณงบประมาณเพื่อเสนอปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่งบประมาณ ทำการตรวจสอบในชั้นต้น แล้วส่งให้คณะกรรมการในระดับจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งพิจารณาต่อไป เมื่อคณะกรรมการในระดับจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายเรียบร้อยแล้ว เลขานุการจังหวัดจะเป็นผู้รวบรวมจัดทำคำของบประมาณเสนอปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อจัดทำเป็นร่างข้อบัญญัติงบประมาณเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อนำเสนอต่อสภาจังหวัด ภายในวันที่ 15 สิงหาคม ของทุกปี

3) การอนุมัติงบประมาณ

เมื่อได้จัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสร็จเรียบร้อย ผู้ว่าราชการจังหวัด จะประกาศเรียกประชุมสภาจังหวัดเพื่อเสนอร่างข้อบัญญัติฯ ต่อสภาจังหวัด โดยประธานสภาจังหวัด จะมีหนังสือแจ้งนัดประชุมพร้อมทั้งจัดส่งร่างข้อบัญญัติฯ ให้สมาชิกสภาจังหวัดทราบก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า 3 วัน

การพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี จะต้องประชุมพิจารณาเป็น 3 วาระ และจะพิจารณา 3 วาระรวดเดียวไม่ได้ เมื่อสมาชิกสภาจังหวัดได้รับร่างข้อบัญญัติงบประมาณแล้ว ควรจะได้มีการศึกษารายละเอียดในร่างข้อบัญญัติดังกล่าวเสียก่อนที่จะเข้าประชุมสภาจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

วาระที่ 1 วาระที่ 1 เป็นการประชุมสภาจังหวัดขั้นต้นว่าจะรับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติฯ หรือไม่ เรียกได้ว่าขั้นรับหลักการและก่อนที่จะลงมติรับหลักการ ในวาระนี้สมาชิกสภาจังหวัด ควรจะพิจารณาดูว่าการประมาณรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในปีนั้นสูงขึ้นหรือต่ำกว่ารายได้ที่ได้จริงในปีที่ผ่านมา รายจ่ายนั้นเหมาะสมกับรายได้หรือไม่ นอกจากนั้นในเรื่องงบประมาณรายจ่าย ควรพิจารณาจาก 2 ยอดใหญ่ คือ งบบริหารและงบพัฒนา ซึ่งงบพัฒนาจะต้องมากกว่างบบริหาร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องพิจารณาถึงการใช้จ่ายงบประมาณว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรได้หรือไม่ มีการกระจายอำนาจการจัดสรรเงินไปยังอำเภอต่าง ๆ ทั่วถึงเป็นธรรมหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วจึงจะลงมติในขั้นรับหลักการ

ญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณที่สภาจังหวัดลงมติรับหลักการแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการคลังของสภาจังหวัดเป็นผู้พิจารณา และที่ประชุมสภาจังหวัดจะต้องกำหนดเวลาแปรญัตติด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกสภาจังหวัดผู้ใดเห็นสมควรจะแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือ โดยปกติให้แปรญัตติเป็นรายข้อและเสนอต่อประธานคณะกรรมการ ภายในเวลาที่กำหนดในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้เสนอขอแปรญัตติ จะต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 4 คน

วาระที่ 2 การพิจารณาร่างข้อบัญญัติวาระที่ 2 ให้พิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่างข้อบัญญัติ คำปรารภ แล้วเรียงตามลำดับข้อ หากสมาชิกผู้ใดต้องการอภิปรายในวาระนี้ให้อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำ หรือข้อความที่มีคำแปรญัตติซึ่งผู้แปรญัตติขอสงวนไว้อภิปราย หรือที่คณะกรรมการแก้ไขเท่านั้น เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติข้อบัญญัติงบประมาณ จะกระทำได้โดยการลดรายจ่ายและห้ามไม่ให้แปรญัตติตั้งรายจ่ายขึ้นใหม่หรือเพิ่มเติมรายจ่าย หรือเปลี่ยนแปลงความประสงค์ของจำนวนเงินขออนุญาตจ่าย เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้แปรญัตติในรายการและจำนวนเงินซึ่งมีข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นดอกเบี้ยและเงินส่งใช้คืนเงินกู้รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ถ้าที่ประชุมลงมติเห็นด้วยกับคำแปรญัตติหรือเห็นด้วยกับการแก้ไขข้อใดแล้ว มิให้เสนอญัตติขอเปลี่ยนแปลงมตินั้นอีก

วาระที่ 3 การพิจารณาร่างข้อบัญญัติวาระที่ 3 ให้ที่ประชุมลงมติว่าจะใช้หรือไม่เท่านั้น โดยปกติจะไม่มีการอภิปราย เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

เมื่อสภาจังหวัดลงมติให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติแล้วให้นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อลงชื่อภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างนั้น เพื่อประกาศใช้เป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป

ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนสิงหาคม และสามารถประกาศใช้เป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ภายในเดือนตุลาคม และจะต้องส่งสำเนาข้อบัญญัติฯ ให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้อง หากมีข้อผิดพลาด กระทรวงมหาดไทยอาจจะมีการทักท้วงให้ทำการแก้ไขหรือระงับการดำเนินการใด ๆ ตามข้อบัญญัตินั้นได้ เนื่องจากว่าการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความสำคัญต่อการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการบริหารงานและการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ดังนั้น การจัดทำงบประมาณจะต้องดำเนินการตามที่ระเบียบกฎหมายให้อำนาจหน้าที่ไว้ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินกิจการของตนเองในฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล ซึ่งหากมีการตั้งงบประมาณไม่ถูกต้อง เมื่อเบิกจ่ายไปจะเป็นการผิดระเบียบและองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องชดใช้เงินที่ได้จ่ายไป นอกจากนั้นยังเป็นการตรวจสอบว่า ข้อบัญญัติฯ ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลและทางราชการในการพัฒนาประเทศหรือไม่

การพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

แผนการที่ใช้จ่ายเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยปกติเป็นแผนที่กำหนดระยะเวลาการดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ของปีหนึ่ง จนถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป เรียกว่า ปีงบประมาณหนึ่ง ในระหว่างปีงบประมาณนั้น ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้เพิ่มขึ้นตามประมาณการรายรับที่ตั้งไว้ หรืออาจได้รับเงินอุดหนุน เงินกู้หรือเงินสะสม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้ภายในปีงบประมาณ

การตั้งงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจะกระทำได้ต่อเมื่อ

1. งบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ได้รับอนุมัติแล้วไม่พอแก่การใช้จ่าย หรือจำเป็นจะต้องจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันเกินกว่าหรือนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณ
2. จำเป็นต้องจ่ายในกรณีฉุกเฉินเกี่ยวกับสาธารณภัย
3. จะต้องมีรายได้เพิ่มขึ้นเกินกว่ายอดประมาณการรายรับที่ได้ตั้งรับไว้

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถที่จะดำเนินการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ภายในปีงบประมาณ โดยไม่ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ร้อยละ 3 ดังเช่นงบประมาณรายจ่ายประจำปี

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จะต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอนเช่นเดียวกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี แต่หากเป็นการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่จ่ายจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินกู้ เงินสะสม รายจ่ายประเภทค่าดอกเบี้ยเงินส่งใช้คืนเงินกู้ รายจ่ายตามข้อผูกพันและรายจ่ายตามที่กฎหมายกำหนดให้จ่ายได้เป็นการแน่นอนแล้ว ไม่ต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการจัดทำงบประมาณระดับจังหวัดและสภาจังหวัด ไม่ควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

ตัวอย่างเช่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งหนึ่งได้จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสร็จเรียบร้อยแล้ว เป็นยอดเงินรวม 30 ล้านบาท ต่อมาทางรัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อทำการพัฒนาแหล่งน้ำภายในจังหวัดมาอีก 3 ล้านบาท ในกรณีนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเงินจำนวน 3 ล้านบาทนั้น แล้วออกเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเพื่อประกาศใช้ต่อไป

การพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบวิธีการงบประมาณ

สภาจังหวัดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามระเบียบวิธีการงบประมาณหลังจากที่ข้อบัญญัติงบประมาณได้ประกาศใช้ไปแล้ว โดยสามารถควบคุมได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2529 ในเรื่อง การโอนเงินงบประมาณรายจ่าย กำหนดไว้ว่า หากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประกอบงบประมาณรายจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ซึ่งจ่ายจากรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ทำให้ลักษณะ ปริมาณ หรือคุณภาพของครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างเปลี่ยนแปลง หรือเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานที่ก่อสร้างจากที่แห่งหนึ่งไปก่อสร้างในที่อีกแห่งหนึ่ง และงบประมาณรายจ่ายที่จ่ายขาดจากเงินสะสมหรือเงินกู้ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัด ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างเช่น

อำเภอ ก. ได้รับอนุมัติงบประมาณในการสร้างสะพานไม้ข้ามคลองแห่งหนึ่ง ตามข้อบัญญัติจังหวัดงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2533 และคำชี้แจงประกอบงบประมาณรายจ่ายได้กำหนดเป็นค่าใช้จ่ายในการทำสะพานไม้ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่าเมื่อจะดำเนินการตามงบประมาณไม้มีราคาสูงขึ้นและหาได้ยาก อำเภอ ก. ไม่สามารถจัดซื้อหรือจัดจ้างได้ ภายในวงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้ จึงขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประกอบงบประมาณรายจ่ายจากสะพานไม้เป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก ในกรณีนี้จะต้องเสนอขอความเห็นชอบต่อสภาจังหวัดเสียก่อนและได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด จึงจะดำเนินการได้

นอกจากนั้นกรณีการโอนรายจ่ายจากรายการใดที่ตั้งจ่ายไว้แล้วไปตั้งจ่ายเป็นรายการอื่น ซึ่งเป็นงานหรือโครงการใหม่ที่ไม่มีงบประมาณตั้งจ่ายไว้ก่อน หรืองดไม่ทำโครงการใดโครงการหนึ่ง แล้วโอนไปเพิ่มจ่ายในโครงการอื่นทั้งหมด ถึงแม้ว่าโครงการที่ได้โอนไปเพิ่มจ่ายนั้นจะมีงบประมาณตั้งจ่ายไว้แล้วก็ตาม ในการนี้ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดเสียก่อนแล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ตัวอย่างเช่น ในระหว่างปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นว่า โครงการส่งเสริมอาชีพการเกษตรกรรมเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือราษฎรเป็นค่าเมล็ดพันธุ์พืชไร่ ซึ่งไม่ได้ตั้งงบประมาณดำเนินการไว้เลย แต่มีความจำเป็นต้องรีบดำเนินการก็อาจจะโอนงบประมาณประเภทค่าวัสดุหรือค่าใช้จ่ายประเภทอื่นที่ตั้งจ่ายไว้แล้ว แต่ไม่มีความจำเป็นจะต้องใช้จ่ายหรือมีงบประมาณเหลือจ่ายไปดำเนินการได้ แต่ต้องเสนอขอความเห็นชอบต่อ

สภาจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอนุมัติ

การโอนเงินงบประมาณต่างงบประมาณรายจ่าย เช่น การโอนเงินระหว่างงบประมาณรายจ่ายประจำกับงบประมาณรายจ่ายพิเศษ หรือการโอนเงินระหว่างงบประมาณรายจ่ายทั่วไปกับงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะเป็นการโอนเงินงบประมาณไปตั้งจ่ายเป็นรายการใหม่ในงบประมาณรายจ่ายเดียวกัน เพื่อช่วยเหลือกิจการในอีกงบประมาณรายจ่ายหนึ่ง และจะกระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ แต่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดก่อน และให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

ลักษณะงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นตามระเบียบได้จำแนกออกเป็น

1. งบประมาณรายจ่ายทั่วไป คือ งบประมาณรายจ่ายส่วนรวมในกิจการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมิได้บ่งไว้ให้จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ เช่น รายจ่ายประจำเพื่อการบริหารงานหมวดเงินเดือน ค่าจ้าง

2. งบประมาณรายจ่ายสภาตำบล คือ งบประมาณในกิจการเฉพาะอย่างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ การประปา การขนส่ง การพาณิชย์ หรือกิจการอื่นใด ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรสั่งให้จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายเฉพาะเป็นราย ๆ ไป การกำหนดประเภทรายจ่ายและหมวดรายจ่ายให้เป็นไปตามงบประมาณรายจ่ายทั่วไป

สำหรับการโอนเงินต่างงบประมาณรายจ่าย เช่น งบประมาณประเภทค่าครุภัณฑ์ของกิจการประปาของงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการไม่พอใช้จ่าย และมีความจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยรีบด่วน หากงบประมาณรายจ่ายทั่วไปมีงบประมาณเพียงพอที่จะสนับสนุนได้ก็สามารถโอนไปตั้งจ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ เพื่อช่วยเหลืองบประมาณรายจ่ายเฉพาะการได้ โดยขอความเห็นชอบจากสภาจังหวัด และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอนุมัติ

4) การบริหารและการควบคุมงบประมาณ

เพื่อให้ได้มีการใช้จ่ายและปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากสภาจังหวัด กฎหมายได้กำหนดวิธีการบริหารงบประมาณและการควบคุมงบประมาณไว้ดังนี้ คือ

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่งบประมาณ รับผิดชอบร่วมกันในการควบคุมงบประมาณ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย โดยมีเลขานุการจังหวัดและหัวหน้าส่วนการคลังเป็นผู้ช่วยเหลือ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

4.1 ควบคุมการรับและการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ

4.2 ควบคุมบัญชีรายงานและเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับการรับจ่ายเงินและหนี้

4.3 ตรวจเอกสารรับจ่ายเงิน การขอเบิกจ่าย และการก่อหนี้ผูกพัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันได้เฉพาะตามข้อความที่กำหนด

ไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือตามอำนาจที่มีอยู่ตามข้อบัญญัติอื่นหรือตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งกระทรวงมหาดไทย

บรรดาเงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับ ไม่ว่าจะได้รับตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ หรือได้รับชำระตามอำนาจ หน้าที่ หรือสัญญา หรือได้รับจากการให้หรือใช้ทรัพย์สินหรือเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของทางราชการ หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้นำส่งเป็นเงินผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด เว้นแต่มีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งกระทรวงมหาดไทย กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

บรรดาเงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจากผู้มอบให้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้จ่ายในกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันภายในวงเงินที่ได้รับนั้น และไม่ต้องนำส่งเป็นเงินผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเว้นแต่มีเงินเหลือจากการใช้จ่ายนั้น ให้นำส่งเป็นเงินผลประโยชน์

ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับเงินตามโครงการช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศอื่นใดหรือบุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นเงินให้กู้หรือให้เปล่า รวมทั้งเงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับสืบเนื่องจากโครงการช่วยเหลือหรือร่วมมือเช่นว่านั้น กระทรวงมหาดไทยจะกำหนดเป็นอย่างอื่นโดยไม่ต้องนำลงเป็นเงินผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ได้

กระทรวงมหาดไทยจะกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้รับเงินในกรณีต่อไปนี้นำเงินนั้นไปจ่ายโดยไม่ต้องนำส่งเป็นเงินผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ได้ คือ

(1) เงินที่ได้รับในลักษณะค่าชดใช้ความเสียหายหรือสิ้นเปลืองแห่งทรัพย์สิน และจำเป็นจะต้องจ่ายเพื่อบูรณะทรัพย์สินหรือจัดให้ได้ทรัพย์สินคืนมา

(2) เงินรายรับของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่เป็นสถานพยาบาลหรือสถานอื่นใด ที่อำนวยบริการอันเป็นสาธารณประโยชน์ หรือประชาสงเคราะห์ ในกรณีนี้หน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น จะนำเงินไปใช้จ่ายได้แต่เฉพาะตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยแล้วเท่านั้น

ข้าราชการส่วนจังหวัดหรือลูกจ้างผู้ใดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำหรือก่อหนี้ผูกพัน หรือจ่ายเงินหรือโดยรู้อยู่แล้วยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวนั้น โดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ หรือระเบียบข้อบังคับที่กระทรวงมหาดไทยจะออกตามความในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 นอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายแล้ว ผู้กระทำหรือผู้ยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบชดใช้จำนวนเงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดให้จ่ายได้ หรือต้องผูกพันจะต้องจ่ายตลอดจนค่าสินไหมทดแทนใด ๆ ให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ๆ ด้วย

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ข้าราชการส่วนจังหวัดหรือลูกจ้าง ซึ่งได้ทักท้วงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือแล้วว่า การที่จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ

ค. อำนาจหน้าที่ตามระเบียบพัสดุฯ

ระเบียบการพัสดุ หมายถึง ระเบียบการซื้อ การจ้าง การซ่อมบำรุงรักษา การจัดทำเอง การได้มา การแลกเปลี่ยน การเช่า การอุดหนุนและการดำเนินการอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2528 ซึ่งกำหนดไว้ว่า พัสดุ หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างที่กำหนดไว้ตามบัญชีรายละเอียดประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรวมถึงปศุสัตว์พาหนะด้วย

โดยหลักการของระเบียบดังกล่าวในส่วนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่ไว้ให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุ หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งมอบหมายจากหัวหน้าฝ่ายบริหาร คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้มีหน้าที่หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุ

อย่างไรก็ตามสภาจังหวัดสามารถที่จะติดตามดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารในเรื่องระเบียบการพัสดุได้ โดยการตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการจังหวัด ตามมาตรา 25 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498

นอกจากนั้นยังมีบางกรณีในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2528 ที่กำหนดให้บางเรื่องต้องผ่านความเห็นชอบจากจังหวัด ได้แก่ การจัดหาพัสดุ การได้มาซึ่งพัสดุ การแลกเปลี่ยนพัสดุ การควบคุมและการจำหน่ายพัสดุ

เรื่องการได้มาซึ่งพัสดุกรณีที่มีผู้อุทิศพัสดุนั้น ให้เป็นกรรมสิทธิ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือให้สิทธิอันเกี่ยวกับพัสดุหรือมอบให้เป็นผู้ดูแลพัสดุนั้น ถ้าหากว่าการกระทำดังกล่าวมีเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีภาระติดพัน เช่น ติดจำนอง จำนำอยู่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะรับเอาพัสดุหรือสิทธินั้นได้ ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดและได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ตัวอย่างเช่น

นาย ก. จะทำการมอบที่ดินให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่ที่ดินผืนนั้นติดจำนองอยู่กับธนาคาร ในกรณีนี้การที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะรับเอาที่ดินนั้นได้ ต้องขอรับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดและได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

สำหรับการแลกเปลี่ยนพัสดุ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดเช่นเดียวกัน และขอให้ทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยก่อนทุกกรณี และให้ทำได้ในเฉพาะกรณีที่จำเป็นและเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตัวอย่างเช่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีทรัพย์สินเป็นที่ดินแปลงหนึ่งซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลเมือง ต่อมาองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องการสร้างโรงเก็บพัสดุ เครื่องจักรกล สำนักงานส่วนโยธาในเทศบาลเมือง และที่ดินที่ต้องการสร้างนั้น เป็นที่ดินของเอกชน กรณีนี้องค์การบริหารส่วน

จังหวัดจะขอแลกเปลี่ยนที่ดินกับเอกชนได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดและทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยก่อน

ในเรื่องการควบคุมและการจำหน่ายพัสดุ ก็ได้มีการกำหนดให้สภาจังหวัดเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในกรณีที่ทางจังหวัดได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงหาตัวผู้รับผิด เมื่อวัสดุเสียหาย ถ้าผลการพิจารณาปรากฏว่าไม่มีผู้ต้องรับผิด และยังมีตัวพัสดุอยู่ หรือหากเห็นว่าพัสดุนั้นหากใช้ในราชการต่อไปจะเกิดความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก และเมื่อเจ้าหน้าที่พัสดุรายงานขออนุมัติจำหน่ายมา หากพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มามีราคาเกิน 300,000 บาท ก็ให้ผ่านความเห็นชอบจากสภาจังหวัดและได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

สำหรับในหมวดสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกสภาจังหวัด คือ ในหมวดเบ็ดเตล็ด กรณีที่จะให้บุคคลใดได้ใช้ประโยชน์หรือได้รับสิทธิใด ๆ เช่น การเช่า อันเกี่ยวกับที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีกำหนดที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์หรือรับสิทธินั้นไม่เกิน 3 ปี ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัด และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติ หากว่าเกินกว่ากำหนดเวลา 3 ปี ต้องขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทย

ตัวอย่างเช่น

การเช่าท่าเทียบเรือขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ถ้าเช่าไม่เกิน 3 ปี ต้องขอความเห็นชอบต่อสภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติ หากจะขอเช่าเกินกว่า 3 ปี ต้องขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยด้วย

ง. อำนาจหน้าที่ตามระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินองค์การบริหารส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่ตามระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงิน ได้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2531 ใช้บังคับอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องเงินสะสมมีข้อกำหนดให้การปฏิบัติบางกรณีต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาจังหวัด คำว่า เงินสะสมนั้นหมายความถึง เงินที่เหลือจ่ายจากเงินที่ได้รับจริงตามงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เมื่อวันสิ้นปีงบประมาณ

กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจยืมเงินสะสมในส่วนที่เก็บรักษาไว้เองทดรองจ่ายในกิจการ อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดและต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีนี้หมายถึงว่าการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะทำโครงการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่ในอำนาจของตน ตามมาตรา 31 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 และเห็นว่างานนั้น

จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรืองานที่จะทำนั้น จะได้รับผลประโยชน์เข้ามาสู่องค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่องค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ได้ตั้งงบประมาณเกี่ยวกับการนั้นไว้ อีกทั้งเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน ก็อาจขอยืมเงินสะสมในส่วนที่เก็บรักษาไว้เองทดรองจ่าย โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัด และได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด การยืมเงินสะสมกรณีนี้ต้องตั้งงบประมาณชดใช้ในคราวตราข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในครั้งต่อไป หรือในปีงบประมาณต่อไป

อีกกรณีหนึ่งเป็นกรณีที่จ่ายขาดเงินสะสม ซึ่งหมายถึงว่าการจ่ายโดยไม่ต้องตั้งงบประมาณชดใช้ แต่ต้องอยู่ในเงื่อนไข ดังนี้

1) ให้กระทำได้เฉพาะกิจการก้าวหน้า ซึ่งอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และจัดทำเพื่อวางโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ใช้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น ถนน สะพาน หรือกิจการที่เป็นการเพิ่มพูนรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรง เช่น จัดสถานที่ท่องเที่ยว โรงแรมหรือกิจการที่จัดทำเพื่อบำบัดความเดือดร้อนของประชาชน

2) เป็นกิจการเร่งด่วน ต้องจัดทำโดยฉับพลันไม่อาจรอการตั้งงบประมาณปีต่อไปได้

3) ได้ยืมเงินสะสมไว้เพียงพอที่จะสำรองจ่ายเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่เหลือ แต่ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่าหกเดือนและหักร้อยละยี่สิบห้าของยอดเงินสะสมคงเหลือ เพื่อสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินอื่น ๆ

4) ได้ส่งเงินสมทบกองเงินทุนสะสมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามระเบียบแล้วโดยไม่มีค้าง

เมื่ออยู่ในเงื่อนไขดังกล่าว ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดและได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด และก่อนจะทำการก่อหนี้ผูกพัน หรือเบิกจ่ายได้นำไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบภายใน 15 วัน

2.6 ความรับผิดชอบของสมาชิกสภาจังหวัด

สมาชิกสภาจังหวัดทุกคนจะต้องรับผิดชอบทั้งต่อส่วนรวมและต่อส่วนตัวดังนี้

ก. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ความรับผิดชอบในกรณีนี้ เป็นการรับผิดชอบต่อสภาจังหวัดต่อประชาชนในจังหวัดนั้น หากสมาชิกสภาจังหวัดส่วนมากประพฤติหรือปฏิบัติเป็นปฏิปักษ์ต่อกันเองจนสภาไม่สามารถดำเนินกิจการไปด้วยความเรียบร้อยได้ หรือสมาชิกสภาจังหวัดส่วนมากประพฤติหรือปฏิบัติเป็นปฏิปักษ์ต่อฝ่ายบริหาร จนฝ่ายบริหารไม่สามารถดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัดเพื่อประโยชน์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเกิดกรณีดังกล่าว ทางราชการจำเป็นต้องแก้ปัญหาเพื่อให้สภาจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินกิจการส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 มาตรา 44 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า "รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะยุบสภาจังหวัด เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งใหม่ ในคำสั่งยุบเช่นนี้ต้องแสดงเหตุผลและมีกำหนดให้เลือกตั้งสมาชิกใหม่ภายในเก้าสิบวัน"

สมาชิกสภาจังหวัดจึงต้องมีความสุจริตใจและมีความจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยมุ่งเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นที่ตั้ง

ข.ความรับผิดชอบต่อส่วนตัว

1. ความรับผิดชอบในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้ง

1.1 ผู้สมัครขาดคุณสมบัติหรือต้องห้าม

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดพุทธศักราช 2482 ได้บัญญัติถึงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดไว้ตามมาตรา 18 19, 20 และ 21 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2523 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้

ถ้าหากมีผู้สมัครเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 บัญญัติให้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลพิพากษาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดแปดปี

1.2 การเลือกตั้ง

ตามมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 บัญญัติไว้ว่า ผู้สมัครผู้ใดจัดยานพาหนะใด ๆ ให้ผู้เลือกตั้งใช้เพื่อไปลงคะแนนหรือกลับ หรือจัดให้ผู้เลือกตั้งไปลงคะแนนหรือกลับ โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสาร มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสี่ปี

1.3 ผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามได้รับเลือกตั้ง

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 มาตรา 12 (4) วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499 ได้บัญญัติเกี่ยวกับ ผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนแล้วเป็นความจริง ก็ต้องสั่งให้ออกจากสมาชิกสภาจังหวัด

นอกจากนี้จะต้องถูกดำเนินคดีตามข้อ 1.1 อีกด้วย

1.4 ผู้บกพร่องในความประพฤติ

ตามมาตรา 12 (4) วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า สมาชิกสภาจังหวัดผู้ใดมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่สภา หรือกระทำการอันอาจเสื่อมเสียประโยชน์ของจังหวัด สภาจังหวัดมีอำนาจวินิจฉัยให้ออกได้ โดยมติไม่ต่ำกว่าสองในสามของสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง

บทที่ 3

สิทธิและสวัสดิการของสมาชิกสภาจังหวัด

สมาชิกสภาจังหวัดเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นตัวแทนที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองแทนประชาชนในกิจการอันเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านนิติบัญญัติ ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญ เพราะมีส่วนที่จะทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือที่กล่าวโดยทั่วไปว่าทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพที่ดีขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางราชการได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัดว่า การปฏิบัติหน้าที่นั้นมิได้มีผลตอบแทนสิ่งใดที่จะเกื้อกูลแก่บรรดาสมาชิกสภาจังหวัดได้ ทั้งนี้อาจมีเหตุผลความจำเป็นต่าง ๆ หลายประการ เช่น สภาพฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ไม่เอื้ออำนวย เพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้น้อย ประกอบทั้งรัฐก็ไม่ใคร่มีงบประมาณอุดหนุนช่วยเหลือ จากเหตุผลหลาย ๆ ประการดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถจัดผลประโยชน์และสวัสดิการต่าง ๆ ตอบแทนสมาชิกสภาจังหวัดได้ดีและเหมาะสมกับความสำคัญและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกสภาจังหวัด แต่อย่างไรก็ตาม ทางราชการก็พยายามทุกวิถีทางที่จะกำหนดสิทธิและสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภาจังหวัดให้ดีที่สุดเท่าที่สถานการณ์จะอำนวยให้ ทั้งนี้เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และเพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ดำรงตำแหน่งนี้ที่สังคมควรยกย่อง

จากแนวความคิดดังกล่าว ขณะนี้ทางราชการได้กำหนดสิทธิและสวัสดิการไว้หลายเรื่องด้วยกัน ซึ่งจะได้ชี้แจงในสาระสำคัญเพื่อให้บรรดาสมาชิกสภาจังหวัดได้ทราบถึงสิทธิและสวัสดิการที่ทางราชการได้กำหนดขึ้นเพื่อความเข้าใจอันดี สิทธิและสวัสดิการสำหรับสมาชิกสภาจังหวัดที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน ส่วนในอนาคตนั้นเมื่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องอำนวยให้ทางราชการจะได้พิจารณาปรับปรุงและเพิ่มเติมสิทธิและสวัสดิการสำหรับสมาชิกสภาจังหวัดให้เหมาะสมเพิ่มขึ้น

สิทธิและสวัสดิการที่ทางราชการได้กำหนดไว้ สำหรับสมาชิกสภาจังหวัดมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ค่าป่วยการและค่าเบี้ยประชุม

1.1 ค่าป่วยการ

เดิมสมาชิกสภาจังหวัด ไม่มีเงินประจำตำแหน่งหรือค่าตอบแทนอย่างใด ๆ ในการดำรงตำแหน่ง และปฏิบัติหน้าที่เพียงแต่ได้รับเบี้ยประชุม อัตราวันละ 225 บาท ในการประชุมสภาจังหวัด หรือกรรมการสภาจังหวัดเท่านั้น กระทรวงมหาดไทย เห็นว่า สมาชิกสภาจังหวัด

เป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากและมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร โดยการประชุมสภาจังหวัดและการประชุมต่าง ๆ เป็นประจำ จึงได้กำหนดให้สมาชิกสภาจังหวัดได้รับเงินค่าป่วยการเป็นรายเดือน เพื่อเป็นการบำรุงขวัญ และกำลังใจให้แก่สมาชิกสภาจังหวัด และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น และเห็นว่าสิทธิและสวัสดิการของสมาชิกสภาจังหวัดที่ได้รับอยู่ยังไม่เหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจที่มีอยู่ ซึ่งตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยออกข้อบังคับกำหนดเงินค่าป่วยการสมาชิกสภาจังหวัดและกรรมการสภาจังหวัด เงินที่จ่ายให้เป็นรายเดือนนี้ เรียกว่า **ค่าป่วยการ ไม่ใช่ ค่าตอบแทน หรือ เงินเดือน** ตามพจนานุกรมไทยราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำจำกัดความคำว่า "ค่าป่วยการ" หมายถึง "เงินที่จ่ายเป็นค่าแรงหรือการเสียเวลา"

เงินค่าป่วยการที่สมาชิกสภาจังหวัดได้รับเป็นรายเดือนนี้ เป็นเงินที่จ่ายจากงบประมาณเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ๆ เอง แต่สมาชิกสภาจังหวัดต้องชำระภาษีเงินได้ตามกฎหมายด้วย ในทางปฏิบัติหัวหน้าส่วนการคลัง จะเป็นเจ้าหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายทุกเดือนส่งให้กรมสรรพากร และจะออกใบรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่ายให้เมื่อสิ้นปีงบประมาณเพื่อให้สมาชิกสภาจังหวัดนั้น ได้นำไปประกอบในการยื่นการเสียภาษีเงินได้ประจำปี แต่ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดมิได้หักภาษีดังกล่าวไว้ สมาชิกสภาจังหวัดจะต้องยื่นเสียภาษีเงินได้ในจำนวนเงินค่าป่วยการดังกล่าวนี้ในการชำระภาษีเงินได้เป็นประจำทุกปี ตามประมวลกฎหมายรัษฎากร

สภาจังหวัดเป็นผู้กำหนดค่าป่วยการของสมาชิกสภาจังหวัด โดยพิจารณาจากรายได้และฐานะทางการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ตามอัตรา ดังนี้

- ประธานสภาจังหวัดได้รับไม่เกิน เดือนละ 5,000 บาท
- รองประธานสภาจังหวัด ได้รับไม่เกิน เดือนละ 3,000 บาท
- สมาชิกสภาจังหวัด ได้รับไม่เกิน เดือนละ 2,000 บาท

อัตราค่าป่วยการนี้เป็นอัตราที่กำหนดสูงสุดของแต่ละตำแหน่ง ซึ่งสภาจังหวัดเป็นผู้พิจารณากำหนดในการประชุมสภาจังหวัดเป็นปี ๆ ไป โดยจะต้องไม่เกินกว่าอัตราตามข้อบังคับนี้ ดังนั้น ค่าป่วยการของสมาชิกสภาจังหวัดของแต่ละจังหวัด อาจไม่เท่ากัน และอาจจะมิใช่อัตราสูงสุดตามข้อบังคับกำหนดไว้ เช่น ประธานสภาจังหวัดอาจได้รับเดือนละ 3,000 บาท รองประธาน อาจได้รับ 2,000 บาท และสมาชิกสภาจังหวัด อาจได้รับ 1,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการพิจารณากำหนดของสภาจังหวัดนั้น ๆ เอง โดยถือหลักเกณฑ์จากรายได้และฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ๆ ฉะนั้น ในกรณีที่จังหวัดเกิดอุทกภัย หรือวาตภัย และพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับความเสียหายมาก และไม่สามารถเก็บรายได้หรือมีฐานะทางการคลังต่ำลง สภาจังหวัดก็อาจจะพิจารณาเปลี่ยนแปลงกำหนดค่าป่วยการของสมาชิก

สภาจังหวัดที่ได้กำหนดไว้แล้วได้ แต่ถ้าปีใดไม่ได้มีการพิจารณากำหนดค่าป่วยการไว้ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ก็ให้ใช้อัตราค่าป่วยการของปีที่ผ่านมา เช่น ในปีงบประมาณ 2533 สมาชิกสภาจังหวัดได้ประชุมพิจารณากำหนดค่าป่วยการให้ประธานสภาจังหวัด ได้รับ 5,000 บาท รองประธาน ได้รับ 3,000 บาท และสมาชิกสภาจังหวัดได้รับ 2,000 บาท ต่อมาในปีงบประมาณ 2534 สภาจังหวัดมิได้มีการประชุมเพื่อพิจารณากำหนดค่าป่วยการแต่อย่างใด ดังนั้น เป็นอันว่าค่าป่วยการของสมาชิกสภาจังหวัดของปีงบประมาณ 2534 เป็นอัตราเดิม คือ ประธานสภาจังหวัด เดือนละ 5,000 บาท รองประธานสภาจังหวัด เดือนละ 3,000 บาท และสมาชิกสภาจังหวัด เดือนละ 2,000 บาท แต่ทั้งนี้ในการประชุมสภาจังหวัดครั้งใด ๆ ก็ตาม สภาจังหวัดก็อาจจะพิจารณากำหนดอัตราค่าป่วยการของสมาชิกสภาจังหวัดใหม่ ได้ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว

อนึ่ง ในกรณีของประธานสภาจังหวัดและรองประธานสภาจังหวัด เมื่อได้รับค่าป่วยการตามตำแหน่งแล้ว ก็ไม่มีสิทธิรับเงินค่าป่วยการในฐานะสมาชิกสภาจังหวัดอีก คือ ให้ได้รับได้ในตำแหน่งเดียวเท่านั้น และค่าป่วยการนี้ถ้าดำรงตำแหน่งไม่เต็มเดือน ให้คำนวณอัตราเป็นรายวัน

การงดจ่ายค่าป่วยการ ในเรื่องของการงดจ่ายค่าป่วยการนี้ ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินค่าป่วยการของประธานสภา รองประธาน สมาชิกสภาจังหวัด และเบี้ยประชุมกรรมการสภาจังหวัด พ.ศ.2532 กำหนดให้มีการงดจ่ายค่าป่วยการ 2 กรณี คือ งดจ่ายค่าป่วยการชั่วคราว และงดจ่ายค่าป่วยการโดยเด็ดขาด ตามข้อ 8 กำหนดไว้ว่า สมาชิกสภาจังหวัดผู้ใดต้องถูกควบคุมโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือถูกขังโดยคำสั่งศาล ให้งดจ่ายเงินค่าป่วยการตั้งแต่วันถูกควบคุม หรือจับ จนกว่าจะถูกปล่อยตัว แต่เมื่อคดีถึงที่สุดว่าไม่มีความผิด ก็ให้จ่ายค่าป่วยการระหว่างที่งดจ่ายไว้นั้นได้ การงดจ่ายกรณีนี้เป็นการงดจ่ายค่าป่วยการชั่วคราว โดยถ้าสมาชิกสภาจังหวัดผู้ใดถูกจับและถูกควบคุมตัวโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือถูกขังโดยคำสั่งศาล ก็ให้งดจ่ายเงินค่าป่วยการ ตั้งแต่วันที่ถูกจับกุมหรือขังจนกว่าจะถูกปล่อยตัว ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกสภาจังหวัดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งได้เป็นการชั่วคราว การควบคุม หมายถึง การควบคุมหรือกักขังผู้ถูกจับโดยพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน และการกักขัง หมายถึง การกักขังจำเลยหรือผู้ต้องหาโดยศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าสมาชิกสภาจังหวัดได้ถูกปล่อยตัวแล้วหรือถูกควบคุมตัวมาโดยตลอด แต่เมื่อคดีถึงที่สุดว่าไม่มีความผิดดังนี้ ก็ให้จ่ายเงินค่าป่วยการที่ได้งดจ่ายไว้แล้วนั้นได้ ตัวอย่างเช่น สมาชิกสภาจังหวัดผู้หนึ่ง ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและควบคุมตัวไว้เนื่องจากกระทำความผิดในทางอาญา เป็นเวลา 7 วัน และไม่ได้รับการประกันตัว ดังนี้ก็งดจ่ายเงินค่าป่วยการระหว่างที่ถูกควบคุมตัว แต่ถ้าสมาชิกสภาจังหวัดผู้นี้ได้รับการปล่อยชั่วคราวหรือได้ประกันตัวไม่ต้องถูกควบคุม ดังนี้ ก็ได้รับเงินค่าป่วยการไม่งดจ่ายแต่อย่างไร เพราะมิได้ถูกควบคุมตัวหรือกักขัง ส่วนข้อ 9 ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย กำหนดว่า ในกรณีต่อไปนี้ ให้งดจ่ายเงินค่าป่วยการให้แก่สมาชิก

สภาจังหวัดเสียทั้งสิ้น คือ

1. ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก

2. สมาชิกภาพสิ้นสุดลงไม่ว่ากรณีใด ๆ

การงดจ่ายเงินตามข้อ 1 ให้งดจ่ายตั้งแต่วันที่คำพิพากษามีผลใช้บังคับ และตามข้อ 2 ตั้งแต่วันสิ้นสุดสมาชิกภาพ เป็นต้นไป การงดจ่ายกรณีนี้เป็นการงดจ่ายโดยเด็ดขาด ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ 9 ของข้อบังคับนี้โดยเคร่งครัด คือ ต้องโทษจำคุก เช่น สมาชิกสภาจังหวัดผู้หนึ่งถูกฟ้องคดีอาญาแต่ศาลมิได้มีคำพิพากษาลงโทษจำคุก หรือคดีอยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลยังไม่ถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกอย่างนี้ สมาชิกสภาจังหวัดก็มีสิทธิได้รับเงินค่าป่วยการอยู่เช่นเดิม ส่วนการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาจังหวัด อันจะมีผลให้ถูกงดจ่ายเงินค่าป่วยการนั้น ต้องย้อนกลับไปดูรายละเอียดในเรื่องการพ้นสมาชิกภาพซึ่งอยู่ในบทความตอนต้นของหนังสือนี้แล้ว

1.2 ค่าเบี้ยประชุม

แต่เดิมมาสมาชิกสภาจังหวัดไม่ได้รับเงินค่าป่วยการเป็นรายเดือน กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ จ่ายเบี้ยประชุมให้กับสมาชิกสภาจังหวัดที่เข้าประชุมสภาจังหวัดหรือกรรมการสภาจังหวัด อัตราครั้งละ 225 บาท เพื่อเป็นการตอบแทนแก่สมาชิกสภาจังหวัดที่ได้ร่วมดำเนินการของสภาจังหวัด แต่ต่อมากระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้สมาชิกสภาจังหวัดได้รับเงินค่าป่วยการเป็นรายเดือนตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินค่าป่วยการแก่ประธาน รองประธาน สมาชิกสภา และเบี้ยประชุมกรรมการสภาจังหวัด พ.ศ.2532 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2532 แล้ว ก็ได้ปรับปรุงการจ่ายเงินค่าเบี้ยประชุมเสียใหม่ โดยให้จ่ายค่าเบี้ยประชุมเฉพาะในการประชุมกรรมการ หรืออนุกรรมการสภาจังหวัดเท่านั้น ดังนั้นในการประชุมสภาจังหวัดตามปกติ จึงไม่มีการจ่ายค่าเบี้ยประชุมอีกต่อไป สำหรับอัตราค่าเบี้ยประชุมกรรมการหรืออนุกรรมการสภาจังหวัด มีดังนี้

1. กรรมการหรืออนุกรรมการให้เบิกเบี้ยประชุมได้เป็นรายวัน เฉพาะในวันที่มีการประชุม ในอัตราวันละ 100 บาท

2. ประธานกรรมการ หรือประธานอนุกรรมการให้ได้รับเบี้ยประชุม ในอัตราวันละเป็นเงิน 125 บาท

กรณีสมาชิกสภาจังหวัด ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการสภาจังหวัดหลายชุดในวันเดียวกัน จะเบิกเงินค่าเบี้ยประชุมได้เสมือนได้เข้าร่วมประชุม คณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่งเพียงคณะเดียวในวันนั้นเท่านั้น ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายค่าเบี้ยประชุม พ.ศ.2532 ข้อ 12 ซึ่งกำหนดว่ากรรมการใดคณะกรรมการคนหนึ่ง หรืออนุกรรมการในคณะอนุกรรมการคณะหนึ่ง วันหนึ่งเบิกเบี้ยประชุมได้เพียงครั้งเดียว

ค่าเบี้ยประชุมที่จะจ่ายให้ตามข้อบังคับนี้ ให้จ่ายแก่ผู้ได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการ

โดยสภาจังหวัดและอนุกรรมการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเพื่อกิจการของสภาจังหวัด และต้องเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการ ซึ่งสภาจังหวัดแต่งตั้งขึ้น เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเท่านั้น จะเป็นคณะกรรมการหรืออนุกรรมการเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ๆ ไม่ได้ ดังนั้น การที่สมาชิกสภาจังหวัดได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย จึงไม่เข้าข่ายที่จะได้รับเบี้ยประชุมตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ฉบับนี้ แต่อย่างไรก็ดีการประชุมในกรณีอื่นของกรรมการสภาจังหวัดหรืออนุกรรมการสภาจังหวัดในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งจะเบิกเงินค่าเบี้ยประชุมตามงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ได้นั้น ถ้าระเบียบข้อบังคับของการดำเนินงานอันเกี่ยวกับการประชุมนั้น กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีสิทธิได้รับค่าเบี้ยประชุมและกำหนดอัตราการจ่ายเงินขึ้นเป็นการเฉพาะกรณี พร้อมทั้งมีงบประมาณต่างหากจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว สมาชิกสภาจังหวัดผู้เข้าร่วมประชุม ก็ย่อมมีสิทธิได้รับเงินค่าเบี้ยประชุมในอัตราและหลักเกณฑ์จากเงินงบประมาณของกิจการนั้น ๆ ด้วยได้

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท 0412/1297 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2532 แจ้งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดทุกแห่งได้ถือปฏิบัติในการจ่ายเงินค่าป่วยการของประธาน รองประธาน สมาชิกสภาจังหวัด และค่าเบี้ยประชุมกรรมการสภาจังหวัด พ.ศ.2532 ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยแล้ว

2. ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะ

โดยที่สมาชิกสภาจังหวัด มิใช่ข้าราชการ แต่บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัดในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น และเป็นตัวแทนประชาชน ถือได้ว่าเป็นกลไกอันสำคัญต่อการสร้างความสำเร็จให้แก่การบริหารราชการ และทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง สมาชิกสภาจังหวัดจะต้องติดต่อกับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อรู้ปัญหาและความต้องการของประชาชน ศึกษาภูมิประเทศและมีข้อมูลเพื่อจะได้นำแจ้งให้แก่ฝ่ายบริการดำเนินการ หรือตั้งงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางและอื่น ๆ กระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของสมาชิกสภาจังหวัด เพื่อเข้าร่วมประชุมสภาจังหวัด กรรมการสภาจังหวัด อนุกรรมการสภาจังหวัด และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1 ค่าเบี้ยเลี้ยง โดยปกติให้เบิกได้ในอัตราประเภท ก. คือ ได้ค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ 80 บาท แต่มีกรณีข้อยกเว้น ต่อไปนี้ให้เบิกเบี้ยเลี้ยงได้ในประเภท ข. เบิกได้วันละ 60 บาท คือ

- การเดินทางไปราชการในท้องที่ต่างอำเภอในจังหวัดเดียวกัน เว้นแต่อำเภอเมือง

หรืออำเภอที่กระทรวงการคลัง กำหนด

- การเดินทางไปราชการในท้องที่ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงาน ซึ่งปฏิบัติราชการปกติ

2.2 ค่าเช่าที่พัก การเดินทางไปราชการที่จำต้องพักแรม เว้นแต่การพักแรมในยานพาหนะ หรือการพักแรมในที่พักซึ่งทางราชการจัดให้ผู้เดินทางไปราชการ สามารถเบิกค่าเช่าที่พักในลักษณะเหมาจ่าย ตามอัตราดังนี้

2.2.1 ในกรณีเดินทางไปราชการในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ราชการส่วนท้องถิ่น ที่เรียกชื่ออย่างอื่น เทศบาล หรือสุขาภิบาล ให้เบิกค่าเช่าที่พักประเภท ได้วันละ 160 บาท (อัตราประเภท ก.) นอกจากนี้กระทรวงการคลัง ยังได้กำหนดพื้นที่ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเช่าที่สูงกว่าปกติ โดยกำหนดให้เบิกเพิ่มได้อีก 25% ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ขอนแก่น พิษณุโลก อำเภอหาดใหญ่ สงขลา และภูเก็ต

2.2.2 ในกรณีเดินทางไปราชการนอกเขตท้องที่ตามข้อ 2.2.1 ให้เบิกค่าเช่าที่พัก (อัตราประเภท ข.) วันละ 80 บาท

2.3 ค่าพาหนะ ให้เบิกยานพาหนะประจำทางและให้เบิกโดยประหยัดเท่าที่จ่ายจริง

ในการเดินทางไปประชุมสภาจังหวัด กรรมการสภาจังหวัด หรืออนุกรรมการสภาจังหวัด ถ้าวันที่เดินทางไปประชุม หรือวันเดินทางกลับจากการประชุม เป็นวันประชุมสภาจังหวัด กรรมการสภาจังหวัด หรืออนุกรรมการสภาจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัด จะไม่ได้รับค่าเบี้ยเลี้ยง แต่ได้รับสิทธิเบิกค่าเช่าที่พัก ค่ายานพาหนะ และค่าเบี้ยประชุม แต่ถ้าวันเดินทางไปประชุมหรือกลับจากประชุม มิใช่เป็นวันประชุมสภาจังหวัด กรรมการสภาจังหวัด หรืออนุกรรมการสภาจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัด จะได้รับสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ยกตัวอย่างเช่น ประชุมสภาจังหวัดที่ 1 มิถุนายน สมาชิกสภาจังหวัดที่เดินทางมาประชุมก่อน วันที่ 1 มิถุนายน และกลับหลังจากวันที่ 1 มิถุนายน สมาชิกสภาจังหวัดผู้นี้มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง แต่ถ้าสมาชิกสภาจังหวัดผู้ใดเดินทางมาประชุมสภาในวันที่ 1 จะไม่ได้รับค่าเบี้ยเลี้ยง แต่ได้รับสิทธิเบิกค่าเช่าที่พักค่ายานพาหนะและค่าเบี้ยประชุมแทน

สมาชิกสภาจังหวัดที่เดินทางเข้ามาประชุม และไม่สามารถกลับบ้านได้ทันในวันนั้น หรือต้องอยู่ประชุมต่อไปอีก และต้องค้างคืน ให้เบิกค่าเช่าที่พักได้และถ้าหากมีความจำเป็นต้องรอการเปิดประชุมหรืออยู่รอการเดินทางกลับหลังจากเสร็จการประชุมแล้ว ก็ให้เบิกค่าเช่าที่พักในวันก่อนและหลังวันประชุม ได้ไม่เกินกรณีละ 1 วัน

สมาชิกสภาจังหวัด ไม่มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าเช่าที่พักสำหรับคนใช้ หรือผู้ติดตาม

กรณีที่สมาชิกสภาจังหวัดเดินทางมาประชุมสภาจังหวัด แต่สมาชิกไม่ครบองค์ประชุม หรือประธานสั่งงดการประชุม ถ้าสมาชิกสภาจังหวัดได้เข้าร่วมประชุมอยู่ในที่ประชุม ได้มีการ

ลงนามผู้เข้าร่วมประชุม และเลขานุการจังหวัดได้บันทึกการประชุมไว้เป็นหลักฐานแล้วสมาชิกสภาจังหวัดมีสิทธิได้รับเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่ายานพาหนะ และค่าเช่าที่พัก ในการประชุมนั้น

สมาชิกสภาจังหวัดเข้าร่วมประชุมสภาตำบลจะเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการได้เฉพาะกรณีที่มีการประชุมสภาตำบลที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยในทางปฏิบัติจังหวัด จะต้องสั่งการให้อำเภอเป็นผู้นัดประชุม และต้องอนุมัติให้สมาชิกสภาจังหวัดเข้าร่วมประชุมสภาตำบลดังกล่าวก่อนการประชุมสภาตำบล (ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0412/ว 336 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2529)

3. ค่ารักษาพยาบาล

สมาชิกสภาจังหวัดได้รับการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุข ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล พ.ศ.2525 โดยได้รับการช่วยเหลือประเภท ค. กล่าวคือ ได้รับการช่วยเหลือลดราคาค่าห้องพิเศษ ลง 50% จากอัตราที่โรงพยาบาลหรือสถานบริการสาธารณสุข กำหนดไว้ สิทธิของสมาชิกสภาจังหวัดนี้ ให้รวมถึงบุคคลในครอบครัวด้วย บุคคลในครอบครัว หมายถึง บิดา หรือมารดา ของสมาชิกสภาจังหวัด คู่สมรส บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ ซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบิดาหรือมารดา

ในกรณีที่สมาชิกสภาจังหวัดผู้มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือตามระเบียบดังกล่าวนี้ จะได้รับสิทธิช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล จะต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานต่อโรงพยาบาลหรือสถานบริการสาธารณสุขที่เข้ารับการรักษา แต่กรณีผู้ป่วยหรือผู้นำส่งยังไม่อาจแสดงหลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ และมีความจำเป็นอันรีบด่วนที่จะต้องเข้ารับการรักษา ให้สมาชิกสภาจังหวัดผู้นั้น นำหลักฐานแสดงในวันรุ่งขึ้น หรือภายในเวลาอันเร็ววันได้

สถานบริการสาธารณสุข ตามที่กล่าวนี้เป็นสถานบริการสาธารณสุขที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขและของกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่ในปัจจุบันยังมีโรงพยาบาลใหญ่ ๆ ที่มีชื่อเสียงและเป็นของทางราชการที่กระทรวงมหาดไทยได้ขอความร่วมมือ และได้ช่วยเหลือลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกสภาจังหวัดเพิ่มเติมอีก มีดังนี้

3.1 โรงพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่โรงพยาบาลที่เป็นสถานศึกษาทางการแพทย์ คือ

3.1.1 มหาวิทยาลัยมหิดล มีโรงพยาบาลในสังกัด 3 แห่ง คือ

1. โรงพยาบาลรามาธิบดี
2. โรงพยาบาลเวชศาสตร์เขตร้อน

โรงพยาบาล 2 แห่งข้างต้น ลดราคาค่าห้องพิเศษลง 50% ของราคาค่าห้อง

ที่โรงพยาบาลกำหนดให้แก่สมาชิกสภาจังหวัด

3. โรงพยาบาลศิริราช ได้ช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลแก่สาชิกสภาจังหวัด โดยไม่คิดค่าห้องสามัญ ค่าอาหาร ค่ายาสามัญ ค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ในการตรวจโรค และค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ในการรักษาพยาบาล สำหรับค่ายาพิเศษคิดในราคาทุน ให้แก่สมาชิกสภาจังหวัด

3.1.2 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่โรงพยาบาลมหาราช นครเชียงใหม่ ได้ช่วยเหลือลดหย่อนค่าห้องพิเศษในอัตราร้อยละ 75 ของอัตราที่โรงพยาบาลกำหนดไว้ให้แก่สมาชิกสภาจังหวัด

3.1.3 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้แก่ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ให้สิทธิแก่สมาชิกสภาจังหวัด ได้รับการลดหย่อนค่าห้องพิเศษ ค่าตรวจรักษา ค่ายามาตรฐาน และค่าตรวจทางห้องปฏิบัติการ ในอัตราร้อยละ 50 ของอัตราที่โรงพยาบาลกำหนดไว้

3.1.4 สำนักงานสภากาชาดไทย มีโรงพยาบาลในสังกัด คือ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลสมเด็จ ณ ศรีราชา ให้สมาชิกสภาจังหวัดได้รับการลดหย่อนค่าห้องพิเศาในอัตราร้อยละ 50 ของอัตราที่โรงพยาบาลกำหนดไว้

4. การลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ และเครื่องบิน

4.1 ค่าโดยสารรถไฟ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2493 และวันที่ 14 มีนาคม 2494 ให้สมาชิกสภาจังหวัดได้รับสิทธิลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ โดยสามารถซื้อตั๋วค่าโดยสารรถไฟในอัตราครึ่งราคา อัตราค่าโดยสารรถไฟทุกชั้นจากที่การรถไฟกำหนดแล้วทางราชการได้ตั้งงบประมาณชดใช้ให้การรถไฟอีกครึ่งหนึ่งของอัตราที่เรียกเก็บ ซึ่งการลดราคาค่าโดยสารรถไฟเช่นนี้ เรียกว่า "การลดค่าโดยสารประเภทลดไม่ขาด" กล่าวคือ การรถไฟจะไปเรียกเก็บเงินในส่วนที่ลดให้สมาชิกสภาจังหวัดจากทางราชการภายหลัง สำหรับสมาชิกสภาจังหวัดผู้ซึ่งใช้สิทธิลดค่าโดยสารรถไฟดังกล่าวนี้ จะต้องแสดงบัตรประจำตัวสมาชิกสภาจังหวัดให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จำหน่ายตั๋วทุกครั้ง

4.2 ค่าโดยสารเครื่องบิน

สมาชิกสภาจังหวัด ได้รับการลดหย่อนอัตราค่าโดยสารเครื่องบินภายในประเทศและระหว่างประเทศของบริษัทการบินไทย จำกัด โดยลดจากอัตราปกติร้อยละ 15 โดยมีเงื่อนไขคือเป็นการเดินทางส่วนตัว และต้องนำบัตรประจำตัวสมาชิกสภาจังหวัดไปแสดงในการซื้อบัตรโดยสารเครื่องบินและเดินทางทุกครั้ง

5. การประกาศเกียรติคุณ

กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาเห็นว่า สมาชิกสภาจังหวัดผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งมาหลายสมัยติดต่อกันได้อุทิศ กำลังกาย กำลังใจ ฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีอยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการและประชาชน จนบังเกิดเป็นผลดีแก่ประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติ จึงได้มอบประกาศเกียรติคุณให้เพื่อเป็นการยกย่อง และสรรเสริญให้เป็นเกียรติประวัติแก่ตนเอง และวงศ์ตระกูลตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการมอบประกาศเกียรติคุณแก่ข้าราชการส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ.2532 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2532 ประกาศเกียรติคุณแบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 มอบให้แก่สมาชิกสภาจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาแล้ว ตั้งแต่ 4 สมัยขึ้นไป (ในกรณีที่เป็นข้าราชการส่วนจังหวัดต้องรับราชการจนเกษียณอายุและมีอายุราชการตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป)

ชั้นที่ 2 มอบให้แก่สมาชิกสภาจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาครบ 3 สมัย (ข้าราชการส่วนจังหวัดต้องมีอายุราชการตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป)

ชั้นที่ 3 มอบให้แก่สมาชิกสภาจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาครบ 2 สมัย (ข้าราชการส่วนจังหวัดต้องมีอายุราชการ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป)

คำว่า "สมัย" หมายถึง การดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดครบวาระ 5 ปี

5.1 คุณสมบัติของผู้ที่จะรับประกาศเกียรติคุณ นอกจากจะต้องมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดตามข้างต้นแล้วยังต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้อีก คือ

5.1.1 มีความประพฤติเรียบร้อยและอยู่ในระเบียบวินัย

5.1.2 ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร และเสียสละเพื่อประโยชน์แก่ราชการและประชาชนด้วยดีเสมอมา

5.1.3 ไม่เคยถูกลงโทษวินัย เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณามอบประกาศเกียรติคุณได้พิจารณาเห็นว่า กรณีความผิดนั้นควรได้รับการยกเว้น

5.2 ลักษณะของประกาศเกียรติคุณ

แผ่นกระดาษสีขาว ขนาดกว้าง 22 ซ.ม. ยาว 28 ซ.ม. มีดวงตรากระทรวงมหาดไทย (ราชสีห์) สีทอง พิมพ์ถึงกลางด้านบน

5.3 ระยะเวลาการพิจารณา

ผู้ว่าราชการจังหวัดรวบรวมรายชื่อผู้ที่สมควรได้รับประกาศเกียรติคุณส่งให้กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ภายในเดือนมกราคมของทุกปี

6. เครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นเครื่องประดับเกียรติยศ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ เป็นบำเหน็จและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติอย่างสูงแก่ผู้ได้รับพระราชทาน

สมาชิกสภาจังหวัด ผู้ซึ่งจะได้รับการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะต้องประกอบด้วย

1. เป็นผู้ปฏิบัติงานสนองประเทศชาติ มาด้วยความอุตสาหะซื่อสัตย์ สุจริต และเอาใจใส่ต่อหน้าที่เป็นอย่างดี

2. เป็นผู้มีความสามารถปฏิบัติราชการเจริญก้าวหน้า

3. เป็นผู้ประพฤติ และปฏิบัติตามกฎหมาย

4. เป็นผู้กระทำความดีความชอบ เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ประชาชน

5. บำเพ็ญคุณประโยชน์นอกเหนือจากกิจการงานในหน้าที่จนเป็นที่ประจักษ์ชัดหรือได้ปฏิบัติงานฝ่าหรือเสี่ยงภัย หรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับนโยบายอันสำคัญยิ่งของรัฐบาลและประสบผลสำเร็จ

6. เป็นผู้ปฏิบัติงานได้ผลดีเด่นของจังหวัด นั้น

7. ได้เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาจังหวัดตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หรือหลายตำแหน่งมาแล้ว คำนวณระยะเวลากันไม่น้อยกว่า 8 ปีบริบูรณ์ หรือได้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งหรือหลายตำแหน่งต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีบริบูรณ์ นับแต่วันที่ได้ดำรงตำแหน่ง จนถึงวันก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของปีที่จะขอพระราชทาน 60 วัน (ก่อนวันที่ 6 ตุลาคม)

หลักเกณฑ์การขอพระราชทาน

ประธานสภาจังหวัด ขอพระราชทานครั้งแรก ชั้นจุตรภาภรมงกุฎไทย (จ.ม.) และเลื่อนได้ถึงชั้นทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)

สมาชิกสภาจังหวัด ขอพระราชทานครั้งแรก ชั้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.) และเลื่อนได้ถึงชั้นตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)

การขอเลื่อนชั้นตราจะต้องเลื่อนตามลำดับ โดยเว้นระยะและต้องมีเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งหรือหลายตำแหน่ง คำนวณระยะเวลารวมกันไม่น้อยกว่า 8 ปี หรือปฏิบัติงานในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หรือหลายตำแหน่งต่อเนื่องกันอีกไม่น้อยกว่า 5 ปี

สำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่สมาชิกสภาจังหวัดควรทราบ มี

1. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก สำหรับพระราชทานผู้กระทำ

ความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ราชการหรือสาธารณชนตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร แบ่งเป็น 8 ชั้น มีนามเรียกและอักษรย่อ ดังนี้

ชั้นสูงสุด	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก	อักษรย่อ	ม.ป.ช.
ชั้นที่ 1	ประถมาภรณ์ช้างเผือก	"	ป.ช.
ชั้นที่ 2	ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก	"	ท.ช.
ชั้นที่ 3	ตริยาภรณ์ช้างเผือก	"	ต.ช.
ชั้นที่ 4	จตุรภาภรณ์ช้างเผือก	"	จ.ช.
ชั้นที่ 5	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก	"	บ.ช.
ชั้นที่ 6	เหรียญทองช้างเผือก	"	ร.ท.ช.
ชั้นที่ 7	เหรียญเงินช้างเผือก	"	ร.ง.ช.

2. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย สำหรับพระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบ เป็นประโยชน์แก่ราชการหรือสาธารณชน ตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแบ่งเป็น 8 ชั้น มีนามเรียกและอักษรย่อ ดังนี้

ชั้นสูงสุด	มหาวชิรมงกุฎ	อักษรย่อ	ม.ว.ม.
ชั้นที่ 1	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย	"	ป.ม.
ชั้นที่ 2	ทวิติยาภรณ์มงกุฎไทย	"	ท.ม.
ชั้นที่ 3	ตริยาภรณ์มงกุฎไทย	"	ต.ม.
ชั้นที่ 4	จัตุรภาภรณ์มงกุฎไทย	"	จ.ม.
ชั้นที่ 5	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	"	บ.ม.
ชั้นที่ 6	เหรียญทองมงกุฎไทย	"	ร.ท.ม.
ชั้นที่ 7	เหรียญเงินมงกุฎไทย	"	ร.ง.ม.

สรุป ตารางการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของสมาชิกสภาจังหวัด

ลำดับ	ตำแหน่ง	เริ่มต้นขอ	เลื่อนชั้นตรา				
		2528-2533	2533-2538	2538-2543	2543-2548	2548-2553	2553-2558
1.	สมาชิกสภาจังหวัด	บ.ม.	บ.ช.	จ.ม.	จ.ช.	ต.ม.	ต.ช.
2.	ประธานสภาจังหวัด	จ.ม.	จ.ช.	ต.ม.	ต.ช.	ท.ม.	-

ตัวอย่าง กรณีการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- นาย ก.ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดสมัยแรก ตั้งแต่ปี 2528-2533 สามารถเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ครั้งแรก ชั้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.)
- นาย ข. ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดสมัยแรก ตั้งแต่ปี 2528-2533 และระหว่างปี 2532-2533 ได้รับเลือกให้เป็นประธานสภาจังหวัด สามารถเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ครั้งแรก ชั้นจตุรถาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- นาย ก. ได้รับเลือกตั้งสมัยที่ 2 ระหว่างปี 2533-2538 สามารถเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ครั้งต่อไป ชั้นเบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.)
- นาย ข. ได้รับเลือกตั้งสมัยที่ 2 ระหว่างปี 2533-2538 สามารถเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ครั้งต่อไป ชั้นจตุรถาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
  นาย ก. ได้รับเลือกตั้งสมัยที่ 2 ระหว่างปี 2533-2538 ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้น บ.ม.มาแล้ว และระหว่างปี 2537-2538 ได้รับเลือกให้เป็นประธานสภาจังหวัด สามารถเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ครั้งต่อไป ชั้นจตุรถาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)

บทที่ 4

เครื่องแบบและบัตรประจำตัว

กระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2529) ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2529 ตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2509 โดยได้ปรับปรุงเครื่องแบบสมาชิกสภาจังหวัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเครื่องแบบของข้าราชการพลเรือน ดังนั้นเครื่องแบบของสมาชิกสภาจังหวัด จึงมีดังนี้

1. **สมาชิกสภาจังหวัด** มีเครื่องแบบ 2 ชนิด คือ

เครื่องแบบปฏิบัติราชการ

เครื่องแบบพิธีการ

สำหรับเครื่องแบบปฏิบัติราชการมี 2 ประเภท คือ

เครื่องแบบสีกากีคอพับ

เครื่องแบบสีกากีคอแบะ

ส่วนเครื่องแบบพิธีการมี 5 ประเภท คือ

เครื่องแบบปกติขาว

เครื่องแบบปกติกากีคอตั้ง

เครื่องแบบครึ่งยศ

เครื่องแบบเต็มยศ

เครื่องแบบสโมสร

เครื่องแบบปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย

(1) **หมวก**

ชาย ให้ใช้หมวกได้ 2 แบบ

แบบที่ 1 หมวกทรงหม้อตาลสีกากี กะบังหน้าทำด้วยหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ สายรัดคางหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ 1 ดุม ผ้าพันหมวกสีกากี ที่หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ในบัวกระหนกทำด้วยโลหะสีทองสูง 6.5 เซนติเมตร

แบบที่ 2 หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากี หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปักดิ้นสีทองสูง 4.5 เซนติเมตร

หญิง ให้ใช้หมวกได้ 3 แบบ

แบบที่ 1 อนุโลมตามแบบหมวกของชายแบบที่ 1 แต่เป็นทรงอ่อน

แบบที่ 2 หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีกากี สายรัดคางสีทอง กว้าง 1 เซนติเมตร มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้าวหมวกข้างละ 1 ดุม ผ้าพันหมวกสีกากี หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ ปีกดิ้นสีทองสูง 4.5 เซนติเมตร บนหมอนสีกากี

แบบที่ 3 หมวกหนีบสีกากี ด้านหน้ามีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็ก 2 ดุม ติดซ้อนกัน มีตราครุฑพ่าห์ภายในบัวกระหนกสูง 4.5 เซนติเมตร ติดที่ด้านซ้ายเหนือขอบหมวกห่างจากมุมพับด้านหน้าหมวก ประมาณ 4 เซนติเมตร

การสวมหมวก ให้สวมในโอกาสอันควร

(2) เสื้อ

ชาย ให้ใช้เสื้อได้ 2 แบบ

แบบที่ 1 เสื้อคอพับ สีประเภทสีกากีแขนยาวรัดข้อมือ มีดุมที่ข้อมือข้างละ 1 ดุม หรือแขนสั้น มีกระเป๋าเย็บติดที่หน้าอกเสื้อข้างละ 1 กระเป๋า เป็นกระเป๋าเสื้อมีแถบอยู่ตรงกลางตามทางดิ่งกว้าง 3.5 เซนติเมตร มีใบปกกระเป๋ารูปมนชายกลางแหลม หรือเป็นกระเป๋าเสื้อชนิดไม่มีแถบกลาง กระเป๋าและใบปกกระเป๋าเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มุมกระเป๋าและมุมปกกระเป๋าเป็นรูปดัดพองาม ที่ปากกระเป๋าทั้งสองข้างติดดุมข้างละ 1 ดุม สำหรับขัดใบปกกระเป๋าตัวเสื้อผ่าอกตลอด มีสายกว้าง 3.5 เซนติเมตร ติดดุมตามแนวอกเสื้อ 5 ดุม ระยะห่างกันพอสมควร และติดเครื่องหมายแสดงสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง ที่ไหล่เสื้อประดับอินทรธนู สีเดียวกับเสื้อยาวตามความยาวของบ่าเย็บติดกับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอปลายมนด้านไหล่กว้าง 4 เซนติเมตร ด้านคอกว้าง 3 เซนติเมตร ตอนปลายขัดดุมติดกับตัวเสื้อ

ในโอกาสไปงานพิธี ให้ใช้เสื้อเชิ้ตสีประเภทสีกากีแขนยาว ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกะลาสี สอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเสื้อใต้ดุมเม็ดที่สอง

แบบที่ - เสื้อคอแบะปล่อยเอวแบบคอดิ้น สีประเภทสีกากีแขนสั้น ตัวเสื้อผ่าอกตลอด มีดุมที่อกเสื้อ 4 ดุม มีกระเป๋าเย็บติดภายนอกเป็นกระเป๋าบนและล่างอย่างละสองกระเป๋า กระเป๋าบนมีใบปกมนชายกลางแหลม มีแถบกว้าง 3.5 เซนติเมตร ตรงกึ่งกลางกระเป๋าทางดิ่ง กระเป๋าล่างเป็นกระเป๋าย่ามมีใบปกรูปดัด ที่ฝากระเป๋าทั้งสองกระเป๋าติดดุมข้างละ 1 ดุม สำหรับขัดกับใบปกกระเป๋า ที่เอวด้านหลังคาดด้วยผ้าสีเดียวกับเสื้อ ขนาดกว้าง 5 เซนติเมตร ชายเสื้อที่คะเข็บกลางหลังเปิดไว้ถึงผ้าคาดเอว ติดเครื่องหมายแสดงสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง

ให้ใช้เสื้อแบบที่ 2 แทนเสื้อแบบที่ 1 ในโอกาสอันควร

ดุมที่ใช้กับเสื้อทั้งสองแบบมีลักษณะเป็นรูปกลมแบนทำด้วยวัตถุสีเดียวกับสีเสื้อ

ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเหนือกระเป๋าบนซ้าย

หญิง ให้ใช้เสื้อได้ 4 แบบ

แบบที่ 1 อนุโลมตามเสื้อของชายแบบที่ 1

แบบที่ 2 เสื้อคอพับ สีประเภทสีกากีอ่อนกว่ากระโปรงหรือสีเดียวกับกระโปรง ผ่าอกตลอดตัวเสื้อ มีสายกว้างประมาณ 2.5 เซนติเมตร แขนยาวรัดข้อมือ ขอบปลายแขนกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร หรือแขนสั้นเหนือข้อศอกเล็กน้อย ตลบแขนกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร เดินคิ้วด้านหน้าเสื้อต่อจากเส้นบ่า มีตะเข็บผ่านกลางอกยาวตลอดตัวทั้งสองด้าน มีดุม 5 ดุม ด้านหลังจากเส้นต่อบ่าหลัง มีตะเข็บผ่านตามตัวเสื้อทั้งสองด้าน เช่นเดียวกับด้านหน้า ติดเครื่องหมายแสดงสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าที่สองข้าง ที่ไหล่เสื้อประดับอินทรธนูสีเดียวกับเสื้อ ยาวตามความยาวของบ่าเย็บติดกับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอปลายมน ด้านไหล่กว้าง 4 เซนติเมตร ด้านคอกว้าง 3 เซนติเมตร ตอนปลายขัดดุมติดกับตัวเสื้อ การสวมสอดชายเสื้อไว้ในขอบกระโปรง

แบบที่ 3 เสื้อคอพับปล่อยเอว สีประเภทสีกากีสีเดียวกับกระโปรงหรือกางเกง ผ่าอกตลอดตัวเสื้อ ไม่มีสาบ ด้านหน้ามีคิ้วตามสาบ มีดุม 4 ดุม แขนยาวหรือแขนสั้น ตลบชายกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร มีคิ้วหน้าหลังเช่นเดียวกับแบบที่ 2 และมีเส้นแนวตะเข็บเช่นเดียวกับแบบที่ 2 ทั้งหน้าหลัง ความยาวของเสื้อให้คลุมสะโพกพองาม ติดเครื่องหมายแสดงสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง ที่ไหล่เสื้อประดับอินทรธนูสีเดียวกับเสื้อ ยาวตามความยาวของบ่าเย็บติดกับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองจากไหล่ไปคอ ปลายมนด้านไหล่กว้าง 4 เซนติเมตร ด้านคอกว้าง 3 เซนติเมตร ตอนปลายขัดดุมติดกับตัวเสื้อ

แบบที่ 4 เสื้อคอแบะปล่อยเอว สีประเภทสีกากีสีเดียวกับกระโปรงหรือกางเกง ผ่าอกตลอดตัวเสื้อ ไม่มีสาบ แขนยาวจรดข้อมือหรือแขนสั้นเหนือศอกเล็กน้อย ตลบชายกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร ด้านหน้ามีคิ้วตามสาบ มีดุม 3 ดุม ต่อด้านหน้าและด้านหลังยาวตามตัว ติดเครื่องหมายแสดงสังกัดที่ปกคอแบะทั้งสองข้าง และมีกระเป๋าล่างข้างละ 1 กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะเฉียงเล็กน้อยไม่มีใบปกกระเป๋า

ดุมที่ใช้กับเสื้อแบบที่ 2 แบบที่ 3 และแบบที่ 4 เป็นดุมสีเดียวกับสีเสื้อ

การสวมเสื้อแบบที่ 3 และแบบที่ 4 ได้ปล่อยชายเสื้อทับกระโปรงหรือกางเกง และคาดเข็มขัดตาม (5) แบบที่ 2 ทับเอวเสื้อ

ในโอกาสไปงานพิธี ให้ใช้เสื้อแบบที่ 1 หรือแบบที่ 2 โดยใช้เสื้อเชิ้ตสีประเภทสีกากีแขนยาว ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกะลาสี สอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเสื้อใต้ดุมเม็ดที่สอง

ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเหนือกระเป๋าบนซ้าย

(3) **อินทรธนู** ให้ใช้อินทรธนูอ่อน มีเครื่องหมายตำแหน่งบนอินทรธนู ดังต่อไปนี้

สมาชิกสภาจังหวัด มีแถบกว้าง 3 เซนติเมตร ติดทางต้นอินทรธนู 1 แถบ

และแถบกว้าง 1 เซนติเมตร ติดเรียงต่อไปอีก 1 แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลมขนาดวัเส้นผ่าศูนย์กลางวงใน 1 เซนติเมตร และมีเครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทองขนาดสูง 3 เซนติเมตร กว้าง 2 เซนติเมตร เป็นรูปรัฐธรรมนูญประดิษฐานบนพานสองชั้นภายในบัวกระหนก ติดทับบนอินทรธนู

แถบดังกล่าวให้ใช้สีเหลืองหรือสีทอง การติดแถบให้ติดตามขวางที่ต้นอินทรธนู ทับอยู่บนปลอกพื้นสีกากี แถบแรกห่างจากต้นอินทรธนู 5 มิลลิเมตร และแถบต่อไปเว้นระยะห่างกัน 5 มิลลิเมตร

การใช้เครื่องหมายตำแหน่งอินทรธนู ให้ใช้กับเสื้อแบบที่ 1 สำหรับชายและแบบที่ 1 แบบที่ 2 และแบบที่ 3 สำหรับหญิง

(4) **กางเกง กระโปรง**

ชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสีประเภทสีกากีขายาวไม่พับปลายขา

หญิง ให้ใช้กางเกงหรือกระโปรงสีประเภทสีกากีได้ 5 แบบ

แบบที่ 1 กางเกง อนุโลมตามแบบกางเกงของชาย

แบบที่ 2 กางเกงขายาว ขาตรง ไม่มีลวดลาย ขอบกางเกงกว้าง ประมาณ 1 นิ้ว มีหรือไม่มีกระเป๋าก็ได้ มีซิปด้านหน้าหรือด้านข้าง ไม่พับปลายขา

แบบที่ 3 กระโปรงยาวปิดเข่า ปลายบานเล็กน้อย

แบบที่ 4 กระโปรงมีตะเข็บหน้า 2 ตะเก็บ ตะเข็บหลัง 2 ตะเข็บ ยาวครึ่งเข่า ปลายบานเล็กน้อย

แบบที่ 5 กระโปรงกางเกง แบบกางเกงยาวครึ่งเข่า มีตะเข็บหน้า 2 ตะเข็บ ตะเข็บหลัง 2 ตะเข็บ มีจีบกระทบด้านหน้าและด้านหลัง

(5) **เข็มขัด**

ชายให้ใช้เข็มขัดทำด้วยด้ายถักสีกากีกว้าง 3 เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอน ปลายมน กว้าง 3.5 เซนติเมตร ยาว 5 เซนติเมตร มีรูปครุฑดุนนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด ไม่มีเข็มสำหรับสอดรู ปลายเข็มขัดหุ้มด้วยโลหะสีทองกว้าง 1 เซนติเมตร

หญิงให้ใช้เข็มขัดได้ 2 แบบ

แบบที่ 1 อนุโลมตามแบบเข็มขัดของชาย

แบบที่ 2 เข็มขัดผ้าสีประเภทสีกากีสีเดียวกับสีเสื้อกว้าง 2.5 เซนติเมตร หัวสี่เหลี่ยมหุ้มผ้า

การใช้เข็มขัดแบบที่ 1 ให้คาดทับขอบกระโปรง และแบบที่ 2 ให้คาดทับเสื้อ

(6) **รองเท้า ถุงเท้า**

ชายให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหรือหุ้มข้อ หนังหรือวัตถุเทียมหนัง สีดำหรือสีน้ำตาล ไม่มีลวดลาย ถุงเท้าสีเดียวกับรองเท้า

หญิงให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหรือรัดส้น หนังหรือวัตถุเทียมหนัง สีดำหรือสีน้ำตาล แบบปิดปลายเท้า ไม่มีลวดลาย ส้นสูงไม่เกิน 10 เซนติเมตร

(7) **เครื่องหมายแสดงสังกัด**

ให้มีเครื่องหมายแสดงสังกัดทำด้วยโลหะโปร่งสีทอง ไม่มีขอบสูง 2 เซนติเมตร เป็นรูปราชสีห์ ติดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง

(8) **ป้ายชื่อและตำแหน่ง**

ให้มีป้ายชื่อพื้นสีดำ ขนาดกว้าง 2.5 เซนติเมตร ยาว 7.5 เซนติเมตร ตัวอักษรสีขาว แสดงชื่อตัว ชื่อสกุล และชื่อตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัด ที่ตนเองดำรงตำแหน่งอยู่ ประดับที่อกเสื้อเหนือกระเป๋าบนขวา

(9) **เครื่องหมายแสดงประเภท**

ให้มีเครื่องหมายแสดงประเภททำด้วยโลหะโปร่งสีทอง มีขอบขนาดสูง 4 เซนติเมตร กว้าง 3 เซนติเมตร เป็นรูปอักษร "จ" ภายในบัวกระหนกติดที่อกเสื้อด้านขวาเหนือป้ายชื่อและตำแหน่ง

ข้อ 4 เครื่องแบบพิธีการ

(1) **เครื่องแบบปกติขาว** ประกอบด้วย

(ก) **หมวก**

ชายให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาว กะบังหน้าทำด้วยหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ สายรัดคางสีทอง กว้าง 1 เซนติเมตร มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ 1 ดุม ผ้าพันหมวกสีขาว ที่หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปักดิ้นสีทองสูง 5 เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว

หญิงให้ใช้หมวกได้ 2 แบบ

แบบที่ 1 อนุโลมตามแบบหมวกของชาย แต่เป็นทรงอ่อน

แบบที่ 2 หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีขาว สายรัดคางสีทอง มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ 1 ดุม ผ้าพันหมวกสีขาว ที่หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปักดิ้นสีทอง สูง 4.5 เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว

การสวมหมวก ให้สวมในโอกาสอันสมควร

(ข) เสื้อ

ชายให้ใช้เสื้อแบบราชการสีขาว ติดเครื่องหมายแสดงสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้างติดเครื่องหมายแสดงประเภทที่อกเสื้อด้านขวา ใช้ดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ 5 ดุม ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเหนือกระเป๋าบนซ้าย

หญิงให้ใช้เสื้อนอกคอแบะสีขาวแบบคอแหลมหรือคอป้านแขนยาวถึงข้อมือ มีตะเข็บหลัง 4 ตะเข็บ ติดเครื่องหมายแสดงสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง ติดเครื่องหมายแสดงประเภทที่อกเสื้อด้านขวา ที่แนวสาบอกมีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 เซนติเมตร 3 ดุม สำหรับแบบเสื้อคอแหลม และ 5 ดุม สำหรับแบบเสื้อคอป้าน มีกระเป๋าล่าง ข้างละ 1 กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะเฉียงเล็กน้อย ไม่มีใบปกกระเป๋า และให้ใช้เสื้อคอพับแขนยาวสีขาวผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกะลาสี ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อด้านซ้าย

(ค) อินทรธนู

สมาชิกสภาจังหวัด ให้มีอินทรธนูแข็ง กว้าง 4 เซนติเมตร ยาวตามความยาวของบ่า พื้นสักหลาดสีขาว ติดทับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ด้านคอปลายมนติดดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็ก ปักดิ้นสีทองลายกระหนกเต็มแผ่นอินทรธนู

(ง) กางเกง กระโปรง

ชายให้ใช้กางเกงแบบราชการสีขาวขายาว ไม่พับปลายขา

หญิงให้ใช้กระโปรงสีขาว ตีเกล็ดด้านหน้า 2 เกล็ด และด้านหลัง 2 เกล็ด ยาวปิดเข่า ปลายบานเล็กน้อย ใช้กับแบบเสื้อคอแหลม หรือกระโปรงสีขาวยาวปิดเข่า ปลายบานเล็กน้อย ใช้กับแบบเสื้อคอป้าน

(จ) รองเท้า ถุงเท้า

ชายให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำชนิดผูก ถุงเท้าสีดำ

หญิงให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังหรือวัตถุเทียมหนัง สีดำแบบปิดปลายเท้า ไม่มีลวดลาย ส้นสูงไม่เกิน 10 เซนติเมตร ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

(2) **เครื่องแบบปกติกากีคอตั้ง** ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่สีของหมวก ผ้าพันหมวก หมอนสักหลาดสำหรับปักครุฑพ่าห์ เสื้อและกางเกงหรือกระโปรงเป็นสีประเภทสีกากี

(3) **เครื่องแบบครึ่งยศ** ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่กางเกง หรือกระโปรง ให้ใช้ผ้าสักหลาดหรือเสิร์จสีดำ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(4) **เครื่องแบบเต็มยศ** ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ สวมสายสะพาย

(5) **เครื่องแบบสโมสร**

ลักษณะ สำหรับชาย มี 2 แบบ คือ

(ก) เครื่องแบบสโมสร ก. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศ

(ข) เครื่องแบบสโมสร ข. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร ก. เว้นแต่ เสื้อ ให้ใช้เสื้อสโมสรสีขาวทำด้วยผ้าสักหลาดหรือเสิร์จ เปิดอก ปาดเอว มีดุมโลหะสีทอง ตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้อมือข้างละ 3 ดุม ที่ระหว่างอกกับเอวข้างละ 3 ดุม และที่บรรจบเสื้อมีดุมโลหะทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ข้างละ 1 ดุม ดุมคู่นี้มีสายสร้อยสีทองร้อยติดกัน ประกอบด้วยเสื้อกั๊กสีขาว ดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ 3 ดุม และเสื้อเชิ้ตสีขาวอกแข็งข้อมือแข็ง คอเชิ้ตชั้นเดียวแบบปีกผีเสื้อ ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหูกระต่าย

เครื่องหมายแสดงสังกัด ให้ติดที่คอแบะของเสื้อตอนบนทั้งสองข้างเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ในฤดูร้อน ให้ใช้กางเกงสีขาวแทนกางเกงสีดำได้

(ค) เครื่องแบบสโมสร ค. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร ข. เว้นแต่เสื้อเชิ้ตอกแข็งให้ใช้เสื้อเชิ้ตอกอ่อนสีขาว และเสื้อกั๊กให้ใช้แพรแถบสีเดียวกับกางเกงรัดเอวแทน แพรแถบนี้ส่วนกลางด้านหน้ากว้าง 12 เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างเรียวกว้าง 11 เซนติเมตร ที่ปลายมีขอเกี่ยวติดกันในขณะคาดทางด้านหลัง

สำหรับหญิง ให้แต่งตามสมัยนิยม

อนึ่งสมาชิกสภาจังหวัดได้รับเข็มเครื่องหมายอื่น ๆ ก็สามารถนำมาประดับกับเครื่องแบบได้ตามที่หน่วยงานนั้น ๆ ได้กำหนด เช่น เข็มเครื่องหมายรูปกระเป๋าคันชีพ ของหน่วยทหาร เป็นต้น

7. บัตรประจำตัวสมาชิกสภาจังหวัด

สมาชิกสภาจังหวัดเป็นบุคคลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชนตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.2526 และกฎกระทรวง บัตรประจำตัวสมาชิกสภาจังหวัดเดิมเป็นบัตรพับกลางปกสีเขียวใบไม้ มีขนาดใหญ่ ไม่สะดวกแก่การพกติดตัว และไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทย จึงได้ปรับปรุงบัตรประจตัวสมาชิกสภาจังหวัดเสียใหม่ ให้มีลักษณะของบัตรคล้ายคลึงกับบัตรข้าราชการการเมืองและบัตรประจำตัวข้าราชการ มีขนาดเล็กเหมาะสม หุ้มพลาสติก สะดวกแก่การพกติดตัวได้ง่าย ระบุหมู่โลหิตและ

ยกเลิกไม่มีการใช้หนังสือรับรองใช้ควบบัตร ซึ่งแต่เดิมมีอายุใช้ไม่เกิน 6 เดือน เพื่อเป็นหลักฐานแก่สมาชิกสภาจังหวัดในการขอลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ เสีย

บัตรประจำตัวสมาชิกสภาจังหวัดนี้เป็นเอกสารของทางราชการ ซึ่งออกให้เพื่อเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งว่าผู้ถือบัตรเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ก่อให้เกิดสิทธิอีกหลายประการ เช่น ในการแสดงตนใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเลือกตั้งอื่น ๆ การได้รับการลดหย่อนค่าโดยสารเครื่องบิน และได้รับการลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

ภาคผนวก

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกสภาจังหวัด

1. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498
2. ข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด พ.ศ.2498
3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2529
4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดหาประโยชน์ในทรัพย์สินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2531
5. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2528 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2532)

(ตราครุฑ)

พระราชบัญญัติ

ระเบียบบริการราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498
และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2499 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499
(ฉบับที่ 4) พ.ศ.2506 (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2509
(ฉบับที่ 6) พ.ศ.2510 (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2511
(ฉบับที่ 8) พ.ศ.2511 (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2521
(ฉบับที่ 10) พ.ศ.2523

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 22 มกราคม พ.ศ.2498
เป็นปีที่ 10 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พุทธศักราช 2481 พระราชบัญญัติสภาจังหวัด (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2485 พระราชบัญญัติสภาจังหวัด (ฉบับที่ 3)

และบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งแย้ง หรือขัดกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"จังหวัด" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด

"กิจการส่วนจังหวัด" หมายความว่า กิจการที่แยกเป็นส่วนต่างหากจากราชการแผ่นดิน ซึ่งมีบทบาทในพระราชบัญญัตินี้

"ข้าราชการส่วนจังหวัด" หมายความว่า ข้าราชการที่ปฏิบัติกิจการส่วนจังหวัดและได้รับเงินเดือนโดยมีอัตราเงินเดือนและตำแหน่งในงบประมาณที่ตั้งทางจังหวัด

"ทรัพย์สินส่วนจังหวัด" หมายความว่า ทรัพย์ที่ทางจังหวัดหามาได้โดยตรงและไม่ต้องส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน และให้รวมตลอดถึงทรัพย์สิน ซึ่งจะได้มีกฎหมายระบุไว้ว่าเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัด

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคล มีสภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินกิจการส่วนจังหวัด ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1
สภาจังหวัด

มาตรา 6 ในจังหวัดหนึ่งให้มีสภาจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นใด ซึ่งกำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของสภาจังหวัด

*มาตรา 7 สภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด

การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด โดยถือเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง จังหวัดใดมีราษฎรไม่เกินสองแสนคน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกได้สิบแปดคน จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่าสองแสนคน แต่ไม่เกินห้าแสนคน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกได้ยี่สิบสี่คน จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่าห้าแสนคน แต่ไม่เกินหนึ่งล้านคน

---

*ความในมาตรา 7 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทน โดยมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499 ต่อมาได้ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทน โดยมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2510

ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกได้สามสิบคน จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่าหนึ่งล้านคนขึ้นไปให้มีการเลือกตั้งสมาชิกได้สามสิบหกคน

ในอำเภอหนึ่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดได้หนึ่งคน เมื่อได้รวมจำนวนสมาชิกตามเกณฑ์นี้แล้ว ยังไม่ครบจำนวนสมาชิกที่จะมีการเลือกตั้งได้ตามวรรคสอง ให้ดำเนินการดังนี้ เอาจำนวนสมาชิกที่จังหวัดจะพึงมีได้ไปหารจำนวนราษฎรทั้งจังหวัด ได้ผลลัพธ์เท่าใดให้ถือเป็นเกณฑ์สำหรับคำนวณสมาชิกเพิ่ม โดยอำเภอใดมีจำนวนราษฎรมากที่สุดให้อำเภอนั้นมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก 1 คน แล้วให้เอาผลลัพธ์ดังกล่าวหักจากจำนวนราษฎรของอำเภอนั้นเหลือเท่าใดให้ถือเป็นจำนวนราษฎรของอำเภอนั้น ในการพิจารณาเพิ่มสมาชิกที่ยังขาดจำนวนอยู่และให้กระทำดังต่อ ๆ ไปจนได้สมาชิกครบจำนวน"

*มาตรา 8 สมาชิกสภาจังหวัดให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละห้าปี แต่ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดขึ้นแทนให้เต็มตำแหน่งที่ว่างภายในกำหนดเก้าสิบวัน แต่สมาชิกสภาจังหวัดที่เข้ามาแทนนั้น ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

ถ้าตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระ ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ได้

มาตรา 9 ในการยุบและการรวมเขตการปกครองของจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าเป็นการยุบและรวมเขตการปกครองทั้งอำเภอ ให้บรรดาสมาชิกสภาจังหวัดซึ่งได้รับเลือกตั้งจากอำเภอที่รวมเข้าไว้ในการปกครองของจังหวัดใดเป็นสมาชิกสภาจังหวัดนั้น จนกว่าสมาชิกภาพจะสิ้นสุดลงตามความในมาตรา 12

มาตรา 10 ก่อนเข้ารับหน้าที่สมาชิกสภาจังหวัด ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาจังหวัดว่า จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งจะซื่อสัตย์ สุจริต และปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของจังหวัด

มาตรา 11 สมาชิกสภาจังหวัดย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตจังหวัดนั้น และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของคนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใด ๆ

*มาตรา 12 สมาชิกสภาพแห่งสภาจังหวัดย่อมสิ้นสุดลงเมื่อ

(1) ถึงคราวออกตามวาระ หรือยุบสภาจังหวัด

(2) ตาย

---

*ความในมาตรา 8 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499

*ความในมาตรา 12 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499

(3) ลาออก โดยยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(4) ผู้ว่าราชการจังหวัดได้สอบสวนแล้วสั่งให้ออก โดยปรากฏว่าต่อมาเป็นผู้ขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด หรือ

(5) สภาจังหวัดวินิจฉัยให้ออกจากตำแหน่ง โดยเห็นว่า มีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่สภา หรือกระทำการอันอาจเสื่อมเสียประโยชน์ของจังหวัด มติในข้อนี้ต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง

มาตรา 13 ให้สมาชิกจังหวัดเลือกตั้งสมาชิกสภาเป็นประธานสภาหนึ่งคน และเป็นรองประธานหนึ่งคน

มาตรา 14 ประธานสภามีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด รองประธานมีหน้าที่กระทำกิจการแทนประธานในเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา 15 ในเมื่อประธานและรองประธานไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกเลือกตั้งกันเองขึ้นเป็นประธานการประชุมในคราวประชุมนั้นๆ

*มาตรา 16 ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสมัยหนึ่ง วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีให้สภาจังหวัดเป็นผู้กำหนด

การประชุมสภาจังหวัดครั้งแรก ต้องกำหนดให้สมาชิกได้มาประชุมภายในเก้าสิบวันนับแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดเสร็จแล้ว

*มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 สมัยประชุมสามัญให้มีกำหนดสิบห้าวัน แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะให้ปิดสมัยประชุมก่อนกำหนด หรือจะให้ขยายเวลาสมัยประชุมออกไปอีกก็ได้

มาตรา 18 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เรียกประชุมสภาจังหวัดตามสมัยประชุมและเป็นผู้เปิดและปิดการประชุม

---

*ความในมาตรา 16 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยมาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499

*ความในมาตรา 19 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทน โดยมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2510

*มาตรา 19 เมื่อเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเรียกประชุมสภาจังหวัดเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้ หรือเมื่อสมาชิกสภาจังหวัดมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง เข้าชื่อทำคำร้องขอยื่นต่อประธานสภาจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเรียกประชุมสภาจังหวัด เป็นการประชุมสมัยวิสามัญภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอดังกล่าวจากประธานสภา

สมัยประชุมวิสามัญให้มีกำหนดเจ็ดวัน แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะให้ปิดสมัยประชุมก่อนกำหนดหรือจะให้ขยายเวลาสมัยประชุมออกไปอีกก็ได้

มาตรา 20 ให้กระทรวงมหาดไทย วางระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด

มาตรา 21 การประชุมทุกคราว ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา 22 การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษานั้น ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นไว้แต่เรื่องซึ่งมีบัญญัติไว้เป็นพิเศษในพระราชบัญญัตินี้

สมาชิกสภาจังหวัดคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีจำนวนเสียงลงคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 23 การปรึกษาหารือในสภาจังหวัด ต้องเป็นกิจการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภานั้นโดยเฉพาะ ห้ามปรึกษาหารือในเรื่องนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือเรื่องที่ฝ่าฝืนกฎหมาย

มาตรา 24 การประชุมของสภาจังหวัด ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่จะได้กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด แต่การประชุมลับก็ย่อมมีได้ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดร้องขอ หรือสมาชิกรวมกันไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมร้องขอ

*มาตรา 25 สมาชิกย่อมมีสิทธิตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการจังหวัด ในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ของราชการบริหารส่วนจังหวัดได้

นอกจากตั้งกระทู้ถามในสภาแล้ว สมาชิกสภาจังหวัดย่อมมีสิทธิสอบถามข้อเท็จจริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเกี่ยวกับงานในอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนภูมิภาค คำสอบถามและการตอบให้บันทึกหรือทำเป็นหนังสือเสนอกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น

ผู้ว่าราชการจังหวัดย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่ตอบ เมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของจังหวัดหรือเกี่ยวกับนโยบายราชการบริหารส่วนกลาง

---

*ความในมาตรา 19 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทน โดยมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2510

*ความในมาตรา 25 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยมาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499

มาตรา 26 ผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ส่งมาประจำจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีหน้าที่ไปประชุมสภาจังหวัด และมีสิทธิแสดงความเห็นเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบในสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

หมวด 2
คณะกรรมการสภาจังหวัด

มาตรา 27 สภาจังหวัด มีอำนาจเลือกสมาชิกเป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภา และมีอำนาจเลือกบุคคลที่เป็นสมาชิกสภา หรือมิได้เป็นสมาชิกก็ตาม เป็นคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำกิจการ หรือพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภาแล้วรายงานต่อสภา

ในการประชุมสภาจังหวัดครั้งแรก ให้สภาจังหวัดเลือกสมาชิกเป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภา เพื่อพิจารณาการให้ความเห็นชอบในการออกข้อบัญญัติชั่วคราวตามความในมาตรา 37

มาตรา 28 การประชุมของคณะกรรมการตามมาตรา 27 ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ระเบียบการประชุมคณะกรรมการสภาจังหวัด ให้ใช้ระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัดโดยอนุโลม

หมวด 3
ผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา 29 ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 45 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ปฏิบัติการตามมติของสภาจังหวัด

*มาตรา 30 ให้จังหวัดมีข้าราชการส่วนจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา และมีปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารองจากผู้ว่าราชการจังหวัด

---

*ความในมาตรา 30 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทน โดยมาตรา 9 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499 ต่อมาได้ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทนอีกโดยมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2509

ให้นายอำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการจังหวัด และมีหน้าที่ในการบริหารกิจการส่วนจังหวัดในเขตอำเภอนั้น

ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายอำเภอมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจการส่วนจังหวัดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

จังหวัดแบ่งการบริหารออกเป็น

(1) สำนักงานเลขานุการจังหวัด มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการทั่วไปของจังหวัด มีเลขานุการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบงานในหน้าที่

(2) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งจังหวัดตั้งขึ้น มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการส่วนจังหวัดในส่วนนั้น มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบในหน้าที่

*มาตรา 30 ทวิ ข้าราชการส่วนจังหวัดมีฐานะเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนและให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้

(1) ให้มีคณะกรรมการข้าราชการส่วนจังหวัดคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า "ก.จ." ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน อธิบดีกรมการปกครอง ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการและให้ ก.จ.ตั้งเลขานุการหนึ่งคน

ให้ ก.จ.มีฐานะและอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้สำหรับคณะรัฐมนตรี และ ก.พ. และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

ก) ออกกฎ ก.จ. ข้อบังคับ หรือระเบียบในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดให้ออกกฎ ก.พ. ข้อบังคับ หรือระเบียบ ในระหว่างที่ยังไม่ได้ออกกฎ ก.จ. ข้อบังคับ หรือระเบียบ ให้นำกฎ ก.พ. ข้อบังคับ หรือระเบียบว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ มาใช้บังคับเป็นกฎ ก.จ. ข้อบังคับ หรือระเบียบโดยอนุโลม

ข) ตั้งคณะอนุกรรมการวิสามัญ เรียกโดยย่อว่า "อ.ก.จ.วิสามัญ" เพื่อทำการใด ๆ แทนได้

ค) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของ ก.จ.

---

*ความในมาตรา 30 ทวิ นี้ เพิ่มขึ้นโดยมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 93 พ.ศ.2515 ต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2521 และถูกยกเลิกใช้ข้อความใหม่นี้แทนอีก โดยมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2523

(2) ให้มีคณะอนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด เรียกโดยย่อว่า "อ.ก.จ.จังหวัด" ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการจังหวัด และหัวหน้าส่วนต่าง ๆ ของจังหวัดเป็นอนุกรรมการ และให้ อ.ก.จ.จังหวัดตั้งเลขานุการหนึ่งคน

ให้ อ.ก.จ.จังหวัดมีหน้าที่ช่วย ก.จ.ปฏิบัติการในจังหวัดนั้นตามที่ ก.จ.มอบหมาย และให้ อ.ก.จ.จังหวัดมีฐานะและอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้สำหรับ อ.ก.พ.กระทรวง อ.ก.พ.กรม และ อ.ก.พ.จังหวัด ด้วย

(3) ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับข้าราชการส่วนจังหวัด ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้สำหรับนายกรัฐมนตรีด้วย

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการส่วนจังหวัดตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้สำหรับรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง อธิบดี และผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

(4) ในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็น ก.จ.จะดำเนินการสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการส่วนจังหวัดสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับสูงขึ้นก็ได้

*มาตรา 30 ตรี เพื่อประโยชน์แก่ราชการจังหวัด กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งโอนข้าราชการส่วนจังหวัดไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการส่วนจังหวัดในระดับที่ไม่สูงกว่าเดิมและรับเงินเดือนในขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิมในอีกจังหวัดหนึ่งได้

*มาตรา 30 จัตวา เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวงมหาดไทย จะแต่งตั้งข้าราชการไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดใดเป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ขาดจากความเป็นข้าราชการและคงได้รับเงินทางสังกัดเดิม ถ้าแต่งตั้งข้าราชการสังกัดกระทรวงอื่น ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับกระทรวงเจ้าสังกัดก่อนแต่งตั้ง ในกรณีเช่นนี้ให้ข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้ง มีฐานะเสมือนเป็นข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งตนมาดำรงตำแหน่งนั้นทุกประการ

มาตรา 30 เบญจ เมื่อเป็นการสมควรจะตราพระราชกฤษฎีกา ให้ข้าราชการส่วนจังหวัดมีสิทธิอย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่ข้าราชการพลเรือนก็ได้

---

*มาตรา 30 ตรี เพิ่มขึ้นโดย มาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2509 ต่อมาได้ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทน โดยมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2521

*ความในมาตรา 30 จัตวา มาตรา 30 เบญจนี้เพิ่มขึ้นโดยมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2509

หมวด 4
อำนาจหน้าที่ส่วนจังหวัด

*มาตรา 31 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย จังหวัดอาจดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัด นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล ดังต่อไปนี้

(1) การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
(2) การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนา และการส่งเสริมวัฒนธรรม
(3) การสาธารณูปการ
(4) การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
(5) การจัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
(6) การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
(7) การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
(8) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
(9) การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประกา
(10) การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์
(11) การจัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
(12) การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
(13) การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน
(14) การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร
(15) การบำรุงและการส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
(16) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ข้าราชการส่วนท้องถิ่น
(17) การจัดการคุ้มครอง ดูแล และหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
(18) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
(19) การพาณิชย์
(20) กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎร และท้องถิ่น หรือกิจการอื่น ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

---

*ความในมาตรา 31 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทน โดยมาตรา 10 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499 ต่อมาถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.ฯ (ฉบับที่ 5) และในที่สุดได้ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทนอีก โดยมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2511

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายในวงเงินงบประมาณที่ตั้งทางจังหวัด ซึ่งได้รับอนุมัติจากสภาจังหวัดแล้ว

*มาตรา 31 ทวิ จังหวัดอาจทำกิจการนอกเขต เมื่อ

(1) การนั้นจำเป็นต้องทำ และเป็นการที่เกี่ยวเนื่องกับกิจการที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่อยู่ภายในเขตของตน

(2) ได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล สภาจังหวัด หรือสภาตำบลแห่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และ

(3) ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

*มาตรา 31 ตรี จังหวัดอาจทำการร่วมกับบุคคลอื่นโดยก่อตั้ง บริษัทจำกัด หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด เมื่อ

(1) บริษัทจำกัดนั้น มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค

(2) จังหวัดต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่บริษัทนั้นจดทะเบียนไว้ ในกรณีที่มีหลายเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือสุขาภิบาลถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกันให้นับหุ้นที่ถือหุ้นรวมกัน และ

(3) ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

การเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้นที่จังหวัดถืออยู่ในบริษัทจำกัด ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ความใน (1) และ (2) ของวรรคหนึ่ง ไม่ใช้บังคับในกรณีที่บริษัทจำกัด ที่จังหวัดร่วมก่อตั้งหรือถือหุ้นนั้น ไม่มีเอกชนถือหุ้นอยู่ด้วย

มาตรา 32 จังหวัดมีอำนาจตราข้อบัญญัติจังหวัด โดยไม่แย้งหรือขัดต่อกฎหมายในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของจังหวัด ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(2) ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ให้จังหวัดตราข้อบัญญัติจังหวัดหรือให้มีอำนาจตราข้อบัญญัติจังหวัด

ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เทศบาลตราเทศบัญญัติ หรือให้มีอำนาจตราเทศบัญญัติจะมีพระราชกฤษฎีกาให้จังหวัดตราข้อบัญญัติก็ได้

ในข้อบัญญัติจังหวัดนั้น จะกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ บทกำหนดโทษ มิให้กำหนดเกินกว่าหนึ่งร้อยบาท และให้ถือว่าเป็นความผิดลหุโทษ

---

*ความในมาตรา 31 ทวิ และมาตรา 31 ตรี นี้ เพิ่มขึ้นโดยมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2511

ผู้กระทำผิดข้อบัญญัติจังหวัดไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวัน นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ยึดทรัพย์ของผู้นั้นใช้แทนค่าปรับ หรือมิฉะนั้นบังคับให้ผู้กระทำงานโยธาแทนตามกำหนด ซึ่งคำนวณโดยอัตราค่าแรงงานรายวันในท้องที่ อันจังหวัดได้กำหนดไว้ โดยจังหวัดได้ตราไว้เป็นข้อบัญญัติจังหวัด แต่ห้ามมิให้บังคับทำงานโยธาเกินกำหนดสิบวัน

*มาตรา 33 การดำเนินกิจการส่วนจังหวัด ซึ่งมีลักษณะเป็นการพาณิชย์ อาจทำได้โดยการตราเป็นข้อบัญญัติจังหวัด ทั้งนี้ ภายใต้บังคับแห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 43

มาตรา 34 ร่างข้อบัญญัติจังหวัดจะเสนอให้ ก็แต่โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกสภาจังหวัด

มาตรา 35 เมื่อสภาจังหวัดได้ร่างข้อบัญญัติจังหวัดขึ้นสำเร็จแล้ว ให้นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้น ถ้าเห็นชอบก็ให้ลงชื่อภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างนั้น ถ้าภายในกำหนดเวลาดังกล่าวนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ส่งร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้นไปให้รัฐมนตรีพิจารณา ถ้ารัฐมนตรีเห็นชอบด้วย ร่างข้อบัญญัติจังหวัดนั้น ก็ให้ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดลงชื่อใช้บังคับ ถ้ารัฐมนตรีไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นเป็นอันระงับไป

มาตรา 36 นอกจากที่ได้มีกฎหมายบังคับไว้เป็นอย่างอื่น ข้อบัญญัติจังหวัดนั้นให้ใช้บังคับได้ เมื่อได้ประกาศไว้โดยเปิดเผยที่ศาลากลางจังหวัดแล้วสิบห้าวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉิน ถ้ามีความระบุไว้ในข้อบัญญัตินั้นว่า ให้ใช้บังคับได้ทันที ก็ให้ใช้บังคับในวันถัดจากวันประกาศนั้น

ข้อบัญญัติดังกล่าวในวรรคแรกให้ใช้บังคับได้ในเขตท้องที่ของจังหวัดนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

มาตรา 37 ในกรณีฉุกเฉิน ซึ่งจะเรียกประชุมสภาจังหวัดให้ทันท่วงทีไม่ได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจออกข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสามัญประจำสภาจังหวัด และเมื่อได้ประกาศไว้โดยเปิดเผยที่ศาลากลางจังหวัดแล้วก็ให้ใช้บังคับได้

ในการประชุมสภาจังหวัดคราวต่อไป ให้นำข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวเสนอต่อสภาพิจารณา ถ้าสภาจังหวัดมีมติอนุมัติก็ให้ข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวนั้นเป็นอันใช้ได้ต่อไป ถ้าสภาจังหวัดมีมติไม่อนุมัติก็ให้ข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวนั้นเป็นอันตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้ข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวนั้น

---

*ความในมาตรา 33 เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยมาตรา 11 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499

หมวด 5
ทรัพย์สินส่วนจังหวัดและการคลัง

มาตรา 38 งบประมาณประจำปีของจังหวัดต้องตราเป็นข้อบัญญัติจังหวัด ถ้าข้อบัญญัติงบประมาณออกไม่ทันปีใหม่ ให้ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลาง

งบประมาณรายจ่ายจะมีได้เฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

1. กิจการที่ระบุในมาตรา 31
2. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจการของศาลแขวงที่จัดตั้งขึ้นในจังหวัด
3. กิจการที่จะได้มีกฎหมายมอบให้เป็นหน้าที่

มาตรา 39 ถ้าในปีใดจำนวนเงินซึ่งได้รับอนุญาตไว้ตามงบประมาณปรากฏว่า ไม่พอสำหรับการใช้จ่ายประจำปีก็ดี หรือมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งรายรับหรือรายจ่ายขึ้นใหม่ในระหว่างปีก็ดี ให้ตราขึ้นเป็นข้อบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม

*มาตรา 40 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย จังหวัดอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

(1) ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
(2) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
(3) รายได้จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
(4) รายได้จากการสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ของจังหวัด
(5) พันธบัตรหรือเงินกู้ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
(6) เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม นิติบุคคล หรือองค์การต่าง ๆ ทั้งนี้จังหวัดต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
(7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
(8) เงินที่มีผู้อุทิศให้เพื่อเป็นการกุศลสาธารณประโยชน์
(9) เงินรายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

ภาษี อากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับ และผลประโยชน์ซึ่งเป็นรายได้เทศบาล ตามกฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาล จะตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนหรือปันให้จังหวัดหรือให้จังหวัดจัดเก็บ หรือจัดเก็บเพิ่มขึ้นเฉพาะท้องที่นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล เพื่อกิจการส่วนจังหวัดด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าในพระราชกฤษฎีกามิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้นำความในกฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาลมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้จังหวัดมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาล กับให้ข้อบัญญัติจังหวัดใช้บังคับได้เช่นเดียวกับเทศบัญญัติ

---

*ความในมาตรา 40 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยมาตรา 3 แห่งระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2499

*มาตรา 41 จังหวัดอาจมีรายจ่ายดังต่อไปนี้

(1) เงินเดือน

(2) ค่าจ้าง

(3) เงินตอบแทนอื่น ๆ

(4) ค่าใช้สอย

(5) ค่าวัสดุ

(6) ค่าครุภัณฑ์

(7) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่น ๐

(8) เงินอุดหนุน

(9) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

มาตรา 42 เงินค่าป่วยการสมาชิกสภาจังหวัด และกรรมการของสภาจังหวัดให้เป็นไปตามข้อบังคับซึ่งกระทรวงมหาดไทยกำหนด

*มาตรา 43 ให้กระทรวงมหาดไทยตราระเบียบว่าด้วยการคลัง รวมตลอดถึงวิธีการงบประมาณ การรักษาทรัพย์สินส่วนจังหวัด การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด การพาณิชย์ส่วนจังหวัด การจัดหาพัสดุ และการจ้างเหมาขึ้นไว้

หมวด 6
การควบคุม

*มาตรา 44 รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะยุบสภาจังหวัด เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งใหม่ ในคำสั่งยุบเช่นนี้ต้องแสดงเหตุผล และมีกำหนดให้เลือกตั้งสมาชิกใหม่ภายในเก้าสิบวัน

*มาตรา 45 ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งเพิกถอนมติ ซึ่งมิใช่ข้อบัญญัติจังหวัด

---

*ความในมาตรา 43 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทน โดยมาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499

*ความในมาตรา 44 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทน โดยมาตรา 13 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499

*ความในมาตรา 45 เดิม ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทน โดยมาตรา 14 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499

เมื่อเห็นว่ามตินั้นมีลักษณะเป็นการเมืองแห่งรัฐ หรือฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับทางราชการ หรือนอกเหนือกิจการส่วนจังหวัด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า มติของสภาจังหวัดเข้าลักษณะดังกล่าวในวรรคแรก ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องสั่งเพิกถอนมตินั้นภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่สภาจังหวัดมีมติ โดยแจ้งคำสั่งเพิกถอนพร้อมด้วยเหตุผลไปยังประธานสภาจังหวัดดังกล่าว ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องปฏิบัติตามมตินั้นทันที

ห้ามมิให้สภาจังหวัดอภิปรายคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งสั่งเพิกถอนมติของสภาจังหวัดตามความในวรรคนี้

บทเฉพาะกาล

มาตรา 46 ให้สมาชิกสภาจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันใช้พระราชบัญญัตินี้พ้นจากตำแหน่ง และให้ดำเนินการเลือกตั้งและแต่งตั้งสมาชิกสภาจังหวัดใหม่ภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างเวลาที่ยังไม่มีสภาจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดเดิมตกเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจังหวัด

มาตรา 47 ในระหว่างเวลาที่ยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดตามพระราชบัญญัติให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2485 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2498 มาใช้บังคับ

มาตรา 48 ถ้ายังมิได้กำหนดชั้นและตำแหน่งใดเป็นข้าราชการส่วนจังหวัด ให้ข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้น ดำเนินกิจการไปพลางก่อน และถ้าไม่มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้ว่าราชการจังหวัดจะให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้นเป็นผู้รับผิดชอบก็ได้

มาตรา 49 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ.2481 แก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ.2485 และ พ.ศ.2487 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้สภาจังหวัดเป็นเพียงที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ขาดอำนาจหน้าที่และกำลังเงินที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นในจังหวัดนั้น จึงเห็นสมควรจะปรับปรุงให้จังหวัดมีอำนาจหารายได้และดำเนินกิจการเองได้ ทั้งให้สภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น

บันทึก

พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 72 ตอนที่ 1 วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2498) ได้มีฉบับแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งได้ประมวลนำมาลงไว้แล้ว คือ

1. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2499 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 16 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2499)

2. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 74 ตอนที่ 11 วันที่ 29 มกราคม 2500)

3. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2506 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 80 ตอนที่ 11 วันที่ 29 มกราคม 2506)

4. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2509 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 83 ตอนที่ 79 ฉบับพิเศษ) วันที่ 16 กันยายน 2509)

5. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2510 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 84 ตอนที่ 102 วันที่ 24 ตุลาคม 2510)

6. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2511 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 85 ตอนที่ 46 วันที่ 21 พฤษภาคม 2511)

7. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2511 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 85 ตอนที่ 54 วันที่ 18 มิถุนายน 2511)

8. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 93 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2515 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 89 ตอนที่ 31 วันที่ 1 มีนาคม 2515)

9. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2521 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 95 ตอนที่ 73 (ฉบับพิเศษ) วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.2521

10. พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2523 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 93 ตอนที่ 81 (ฉบับพิเศษ) วันที่ 13 ตุลาคม 2523)

ข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด พ.ศ.2498
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2500 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2527
ของ
กระทรวงมหาดไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวางระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัดไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า "ข้อบังคับการกประชุมสภาจังหวัด พ.ศ.2498"

ข้อ 2 ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบ หรือข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในข้อบังคับนี้ หรือซึ่งแย้งหรือขัดกับข้อบังคับนี้

หมวด 1
การเลือกประธานและรองประธานสภาจังหวัด

*ข้อ 4 เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้เปิดประชุมสภาจังหวัดครั้งแรก ตามความในมาตรา 16 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ให้เลขานุการสภาจังหวัดเชิญสมาชิกผู้มีอายุสูงสุด ซึ่งอยู่ในที่ประชุมคราวนั้นเป็นประธานสภาชั่วคราว จนกว่าจะได้เลือกตั้งประธานและรองประธานสภาตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498

ให้มีการเลือกตั้งประธาน และรองประธานขึ้นใหม่ทุกครั้งที่มีการเปิดสมัยประชุมสามัญ ส่วนการเปิดประชุมสมัยวิสามัญนั้น ไม่ต้องมีการเลือกตั้งประธานและรองประธานสภาใหม่

ประธานและรองประธานสภาซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามความในวรรคก่อน ให้อยู่ทำหน้าที่ประธานชั่วคราวต่อไปจนกว่าจะได้เลือกตั้งประธานและรองประธานสภาขึ้นใหม่ ประธานและรองประธานสภาคนเดิมอาจได้รับเลือกตั้งซ้ำได้

---

*ข้อ 4 เดิม ถูกยกเลิก โดยข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2500 และใช้ความใหม่แทนแล้ว

ข้อ 5 วิธีเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกที่ตนเห็นสมควรได้หนึ่งชื่อ คำเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสองคน ชื่อที่เสนอไม่จำกัดจำนวน และให้เลือกจากชื่อเหล่านั้น โดยวิธีเขียนชื่อลงคะแนน เมื่อตรวจนับคะแนนแล้วให้ประธานชั่วคราวประกาศคะแนนต่อที่ประชุม ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้าได้คะแนนสูงสุดเท่ากันหลายชื่อให้เลือกใหม่เฉพาะชื่อที่ได้คะแนนเท่ากัน แต่ถ้าคะแนนสูงสุดเท่ากันอีก ก็ให้ประธานชั่วคราวออกเสียงชี้ขาด

ในการตรวจนับคะแนน ให้เลขานุการเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าสามคนมาช่วย ถ้ามีการเสนอชื่อเพียงชื่อเดียวให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก

ข้อ 6 การเลือกรองประธานสภา ให้อนุโลมอย่างเดียวกับการเลือกประธานสภา รองประธานสภานั้นจะมีได้แต่เพียงคนเดียว

ข้อ 7 เมื่อประธาน หรือรองประธานสภาพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงวาระตามข้อ 4 วรรค 2 สภาต้องเลือกสมาชิกขึ้นเป็นประธานหรือรองประธานสภาแล้วแต่กรณี เพื่อดำรงตำแหน่งที่ว่างนั้นแทน ในการนี้ให้นำความในข้อ 4 หรือข้อ 5 และข้อ 6 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 2
หน้าที่ของประธาน รองประธาน และเลขานุการ

ข้อ 8 ประธานสภามีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินกิจการของสภาตามกฎหมาย

(2) เป็นประธานของที่ประชุมสภา เว้นแต่ในขณะที่เข้ากล่าวอภิปรายสนับสนุนหรือคัดค้านญัตติในที่ประชุม

(3) บังคับการงานในสภา

(4) รักษาความสงบเรียบร้อยในสภา

(5) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก

ข้อ 9 รองประธานสภามีหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการทั่วไป

เมื่อประธานสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาทำหน้าที่แทน

ข้อ 10 เลขานุการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) นัดประชุม

(2) แจ้งระเบียบหรือหนังสือต่อที่ประชุม หรือต่อสมาชิก และยืนยันมติของสภา

(3) จัดทำรายงานการประชุมตามถ้อยคำที่อภิปราย

(4) รักษาเอกสารของสภา แต่จะเปิดเผยเอกสารเหล่านี้ได้เพียงใด แล้วแต่ที่ประชุมหรือประธานสภาจะสั่งอนุญาต

(5) ควบคุมการเข้าออกในสภา ตลอดจนถึงบริเวณของสภา

(6) ควบคุมกิจการให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาจะได้กำหนด

(7) กระทำกิจการอื่นตามที่ประธานมอบหมาย

หมวด 3
การประชุม

ข้อ 11 เมื่อสมาชิกจะเข้ารับหน้าที่ ประธานสภาต้องกล่าวนำให้สมาชิกปฏิญาณตนว่า "จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งจะซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของจังหวัด"

ข้อ 12 ภายใต้บังคับมาตรา 16 และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 การประชุมสภาจังหวัดมี 2 อย่าง คือ

(1) การประชุมสามัญ ได้แก่ การประชุมตามปกติประจำปี ซึ่งสภาจังหวัดได้กำหนด

(2) การประชุมวิสามัญ ได้แก่ การประชุมนอกจากปกติ

ข้อ 13 การกำหนดสมัยประชุมสามัญประจำปี ให้ประธานสภานำปรึกษาในที่ประชุมครั้งแรกว่า ควรจะเริ่มเมื่อใดในปีนั้น กับให้กำหนดวันเริ่มสมัยประชุมสามัญของปีถัดไปไว้ด้วย

*ข้อ 14 การแจ้งกำหนดเปิดประชุมสภาตามความในข้อ 12 ให้ประธานแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือให้สมาชิกทราบ และให้ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผยที่ศาลากลางจังหวัด หรือสภาจังหวัดก่อนวันกำหนดเปิดประชุมไม่น้อยกว่าสามวัน เว้นแต่กรณีรีบด่วนจะแจ้งกำหนดเปิดสมัยประชุมและปิดประกาศเร็วกว่านั้นก็ได้ แต่ไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ก่อนกำหนดเวลาเปิดสมัยประชุม

ข้อ 15 การประชุมตามปกติให้เป็นไปตามมติของสภา เว้นแต่เมื่อประธานสภาพิจารณาเห็นว่า ไม่มีเรื่องที่สมควรจะบรรจุเข้าระเบียบวาระสำหรับวันนัดประชุมครั้งใด ประธานสภาอาจสั่งงดการประชุมครั้งนั้นเสียก็ได้ แต่ห้ามมิให้สั่งงดการประชุมมากกว่าหนึ่งครั้งติดต่อกัน

ถ้าประธานสภาพิจารณาเห็นว่า จำเป็นจะเรียกประชุมเป็นพิเศษนอกจากที่สภาลงมติไว้ตามความในวรรคก่อนก็ทำได้

ข้อ 16 การนัดประชุมในระหว่างสมัยประชุมนั้นให้ทำเป็นหนังสือ หรือจะบอกนัดในที่ประชุมก็ได้ แต่ถ้าบอกนัดในที่ประชุมให้ส่งหนังสือนัดประชุมไปยังผู้ที่ได้มาประชุมในเวลานั้นให้ทราบล่วงหน้าด้วย

---

*ข้อ 14 เดิม ถูกยกเลิก โดยข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2500 และใช้ความใหม่แทนแล้ว

โดยปกติให้นัดประชุมล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าเป็นการด่วนหรืออยู่ในระหว่างสมัยประชุม จะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้

ข้อ 17 การนัดประชุมให้ส่งระเบียบวาระพร้อมด้วยสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องไปด้วย เว้นแต่การประชุมด่วน จะแจ้งระเบียบวาระการประชุมพร้อมด้วยสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกทราบในขณะเปิดประชุมก็ได้

ข้อ 18 การจัดระเบียบวาระ โดยปกติให้บรรจุญัตติหรือเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอก่อนและให้จัดลำดับดังต่อไปนี้

(1) เรื่องที่ประธานสภาจะแจ้งต่อที่ประชุม

(2) เรื่องด่วน

(3) รับรองรายงานการประชุม

(4) ข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวหรือญัตติร่างข้อบัญญัติอนุมัติ หรือไม่อนุมัติข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราว

(5) กระทู้ถามผู้ว่าราชการจังหวัด

(6) เรื่องที่ค้างพิจารณา

(7) ญัตติร่างข้อบัญญัติจังหวัดที่คณะกรรมการพิจารณาแล้ว

(8) ญัตติร่างข้อบัญญัติจังหวัดที่เสนอใหม่

(9) ญัตติหรือเรื่องอื่น ๆ

ข้อ 19 ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดซึ่งเจ้าหน้าที่จัดไว้ และเมื่อมีสัญญาณเรียกประชุม ให้สมาชิกรีบเข้านั่งตามที่ซึ่งได้จัดไว้

ให้เลขานุการตรวจสอบว่าสมาชิกมาประชุมครบองค์ประชุมหรือไม่ แล้วเสนอประธานสภาทราบ ถ้าหากไม่ครบองค์ประชุมและพ้นกำหนดเวลานัดประชุมแล้วหนึ่งชั่วโมง ให้ประธานสภาสั่งเลื่อนการประชุมไป

ข้อ 20 เมื่อสมาชิกมาครบองค์ประชุมแล้ว แต่ประธานและรองประธานไม่อยู่ในที่ประชุม ก็ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมนั้นเป็นประธานชั่วคราวแล้วให้สมาชิกเลือกตั้งกันขึ้นเอง เป็นประธานในคราวประชุมนั้น โดยเสนอชื่อและลงคะแนนโดยวิธียกมือ

ถ้าประธานหรือรองประธานสภาเข้ามาในที่ประชุม ในระหว่างที่การเลือกเช่นว่านั้นกำลังดำเนินอยู่ ก็ให้ระงับการเลือกนั้นเสีย หรือถ้าได้เลือกแล้วผู้ได้รับเลือกก็เป็นอันพ้นหน้าที่ และให้ประธานหรือรองประธานสภาผู้เข้ามาเป็นประธานของที่ประชุมต่อไป

ข้อ 21 การประชุมปรึกษาต้องดำเนินตามระเบียบวาระ เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

เฉพาะเรื่องด่วนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ ห้ามมิให้เปลี่ยนระเบียบวาระ ยกเอาเรื่องอื่นขึ้นพิจารณาก่อน

ข้อ 22 ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดมีเรื่องที่จะแถลงต่อที่ประชุม ก็ให้ประธานสภาอนุญาต

สมาชิกมีสิทธิที่จะซักถามรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่แถลงนั้นได้ตามสมควร

ข้อ 23 เมื่อได้ประชุมกันพอสมควรแล้ว ประธานสภาจะสั่งพักชั่วคราวก็ได้ ถ้าประธานสภาลุกออกจากที่นั่งของประธานโดยมิได้สั่งอย่างใด ให้ถือว่าเลิกประชุม

ข้อ 24 เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมร้องขอให้มีการประชุมลับ ก็ให้ประธานสภาดำเนินการประชุมลับได้โดยมิต้องขอมติที่ประชุม การประชุมเช่นนี้ให้ประธานสภาสั่งผู้ที่มิได้เป็นสมาชิก หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดหรือผู้ที่มิได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการประชุมนั้น ออกจากที่ประชุมพ้นระยะที่จะฟังการประชุมได้

การร้องขอให้มีการประชุมลับตามความในข้อนี้ อาจทำเป็นหนังสือก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องบอกล่วงหน้า

ข้อ 25 การประชุมสภาจังหวัด เพื่อออภิปรายเกี่ยวแก่สมาชิกถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามความในมาตรา 12 (5) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ให้ประชุมลับ เว้นแต่สมาชิกผู้ถูกกล่าวหาจะขอให้ประชุมเปิดเผย

ข้อ 26 รายงานการประชุมของสภา กรรมการจะต้องตรวจสอบให้เสร็จเพื่อเสนอให้สภารับรองภายในห้าวันนับแต่วันประชุม และก่อนเสนอสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งวันต้องทำสำเนาขึ้นอย่างน้อยสองชุด วางให้สมาชิกมีโอกาสตรวจดูได้ สมาชิกผู้ใดต้องการแก้ไขถ้อยคำ ต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

หากกรรมการปฏิบัติไม่ได้ตามกำหนด ให้ประธานกรรมการแจ้งต่อประธานสภาเพื่อแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ 27 เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมซึ่งสภาชุดก่อนยังไม่ได้รับรอง ให้เลขานุการลงชื่อไว้และให้ถือว่าได้มีการรับรองแล้ว

ข้อ 28 รายงานการประชุมลับจะเปิดเผยได้เพียงใดหรือไม่ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม

ข้อ 29 ข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ดี หรือสมาชิกซึ่งมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหกคนก็ดี อาจเสนอญัตติโดยไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือขอมิให้โฆษณา ถ้าที่ประชุมอนุมัติ ก็ให้เป็นไปตามคำขอนั้น

หมวด 4
ญัตติ

ข้อ 30 ญัตติมี 2 อย่าง

ก. ญัตติเกี่ยวกับกิจการภายในวงงานของสภาจังหวัด

ข. ญัตติร่างข้อบัญญัติจังหวัด

ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสองคน เว้นแต่ข้อบังคับนี้ หรือกฎหมายจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ 31 ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ แต่ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสองคน คือ

(1) ขอให้รับรองรายงานการประชุม

(2) ขอให้รับรองรายงานของคณะกรรมการ

(3) ขอให้ปรึกษาเป็นการด่วน

(4) ญัตติดังกล่าวไว้ในข้อ 32

(5) ญัตติที่ประธานสภาเห็นควรอนุญาต

ให้ประธานบรรจุญัตติที่เสนอมา เข้าระเบียบวาระการประชุมสภาจังหวัดภายในกำหนดเวลาอันสมควรในสมัยประชุมนั้น

ข้อ 32 เมื่อที่ประชุมกำลังปรึกษาญัตติใด มิให้เสนอญัตติอื่น เว้นแต่ญัตติ

(1) ขอแปรญัตติเฉพาะที่มิใช่ข้อบัญญัติจังหวัด

(2) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการ หรือขอให้บุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

(3) ขอให้ลงมติ

(4) ขอให้แยกประเด็นพิจารณาแยกประเด็นลงมติ

(5) ขอให้ปิดอภิปราย

(6) ขอให้เปิดอภิปราย

(7) ขอให้เลื่อนการปรึกษา

(8) ขอให้พิจารณาโทษสมาชิกว่ากระทำผิดข้อบังคับนี้ในการประชุมครั้งนั้น

(9) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ถ้าที่ประชุมมีมติหรือเห็นชอบด้วยในญัตติให้ยกเรื่องอื่นเข้าปรึกษา ญัตติเดิมเป็นอันตกไป

ข้อ 33 การเสนอญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือนั้น ให้นำความในข้อ 63 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 34 ญัตติตามข้อ 32 (3) (5) และ (9) นั้น ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอในคราว

เดียวกับการอภิปรายของตน

ข้อ 35 ญัตติใดที่เป็นข้อผูกมัดผู้ว่าราชการจังหวัด หรือบุคคลภายนอกให้เสนอเป็นร่างข้อบัญญัติจังหวัด โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสี่คน

ข้อ 36 ร่างข้อบัญญัติจังหวัดต้องแบ่งเป็นข้อ และมีบันทึกข้อความดังต่อไปนี้

(1) หลักการของร่างข้อบัญญัติ

(2) เหตุผลที่เสนอร่างข้อบัญญัติ

ข้อ 37 ญัตติร่างข้อบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินซึ่งสมาชิกเสนอนั้น ให้ประธานสภาส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณารับรอง

ข้อ 38 ญัตติที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ หรือญัตติร่างข้อบัญญัตินั้น สมาชิกผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงชื่อในญัตติหรือในร่างข้อบัญญัติที่เสนอ แล้วแต่กรณี

ข้อ 39 ญัตติที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ 40 ญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณนั้น การเสนอ การแปรญัตติ และการขอให้ลงมติในการพิจารณาวาระที่ 1 ให้ปฏิบัติตามความในหมวด 5

ข้อ 41 ญัตติตามข้อ 32 (8) ขอให้พิจารณาโทษสมาชิกว่ากระทำผิดข้อบังคับนี้ในการประชุมครั้งนั้น ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสี่คน และให้ระบุเพียงว่าผิดข้อบังคับในเรื่องใดเท่านั้น

ข้อ 42 ญัตติขอให้พิจารณาโทษสมาชิก กระทำผิดข้อบังคับนี้ในการประชุมครั้งที่แล้วมา ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสี่คน และต้องเสนอเป็นหนังสือภายในสามวัน นับแต่วันที่เหตุเกิดขึ้น และให้ระบุเพียงว่าผิดข้อบังคับในเรื่องใดเท่านั้น

ข้อ 43 ญัตติขอให้สภาวินิจฉัยให้สมาชิกคนใด ออกจากตำแหน่งตามความในมาตรา 12 (5) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง

ข้อ 44 ญัตติร่างข้อบัญญัตินั้นที่ประชุมต้องพิจารณาเป็น 3 วาระ แต่ที่ประชุมจะอนุมัติให้พิจารณาสามวาระรวดเดียวก็ได้

ในการพิจารณาสามวาระรวดเดียว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้เสนอหรือสมาชิกจะเป็นผู้เสนอก็ได้ ในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ จะต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ มีผู้เสนอร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คน การพิจารณาวาระที่สองนั้นให้ที่ประชุมเป็นกรรมการเต็มสภา โดยให้ประธานของที่ประชุมเป็นประธาน

ข้อ 45 ในการพิจารณาญัตติร่างข้อบัญญัติวาระที่ 1 ให้ที่ประชุมปรึกษาในหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติ และลงมติว่าจะรับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัตินั้นหรือไม่ หากมีสมาชิกประสงค์จะอภิปราย ห้ามมิให้ลงมติก่อนที่สมาชิกได้อภิปรายในเรื่องนั้นพอสมควรแล้ว

ก่อนที่จะลงมติรับหลักการ ที่ประชุมจะลงมติให้ส่งคณะกรรมการพิจารณาหลักการแห่งร่างข้อบัญญัตินั้นก่อนก็ได้

ก่อนที่จะลงมติรับหลักการญัตติร่างข้อบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดขอรับไปพิจารณา หากที่ประชุมอนุมัติ จะกำหนดเวลาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งกลับก็ได้

ข้อ 46 ญัตติร่างข้อบัญญัติ ซึ่งที่ประชุมลงมติให้ส่งคณะกรรมการพิจารณาก่อนรับหลักการนั้น ที่ประชุมจะกำหนดเวลาให้คณะกรรมการพิจารณาด้วยก็ได้

ข้อ 47 ญัตติร่างข้อบัญญัติที่สภาลงมติรับหลักการแล้ว ถ้าจะต้องส่งให้คณะกรรมการพิจารณา ที่ประชุมจะต้องกำหนดเวลาแปรญัตติด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกผู้ใดเห็นควรจะแก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือ โดยปกติให้แปรญัตติเป็นรายข้อและเสนอต่อประธานคณะกรรมการภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้แปรญัตติ จะต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสองคน ถ้าแปรญัตติร่างข้อบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสี่คน

ข้อ 48 ในการพิจารณาญัตติร่างข้อบัญญัติวาระที่สอง ให้พิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่างข้อบัญญัติ คำปรารภ แล้วเรียงตามลำดับข้อ และให้อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีคำแปรญัตติขอสงวนไว้อภิปรายในสภา หรือที่คณะกรรมการแก้ไขเท่านั้น เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 49 ถ้าที่ประชุมลงมติเห็นด้วยกับคำแปรญัตติ หรือเห็นด้วยกับการแก้ไขในข้อใดแล้ว มิให้เสนอขอแปรญัตติหรือเสนอญัตติขอเปลี่ยนแปลงมตินั้นอีก

ถ้าข้อความในข้อที่ได้มีมติไปแล้วขัดแย้งกันหรือบกพร่องในสาระสำคัญ ที่ประชุมจะลงมติส่งปัญหานั้นไปให้คณะกรรมการพิจารณาใหม่ เฉพาะที่ขัดแย้ง หรือบกพร่องก็ได้ ไม่มีการแปรญัตติในขั้นกรรมการนี้ ในกรณีที่มีมติส่งปัญหาไปให้กรรมการพิจารณาใหม่ดังกล่าวแล้ว ที่ประชุมจะให้ระงับการพิจารณาร่างข้อบัญญัตินั้นไว้ก่อนเพื่อรอรายงานของคณะกรรมการก็ได้

ถ้าข้อขัดแย้งหรือบกพร่องดังกล่าวแล้ว ในวรรคก่อนเกิดขึ้นในการพิจารณารวดเดียว ที่ประชุมจะลงมติให้ดำเนินการตามความในวรรคก่อนก็ได้

ข้อ 50 ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติวาระที่สาม ให้ที่ประชุมลงมติว่าจะใช้ได้หรือไม่เท่านั้น

การพิจารณาในวาระนี้ ไม่มีการอภิปราย เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 51 ญัตติร่างข้อบัญญัติใด ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติให้รับหลักการตามความในข้อ 45 ก็ดี ลงมติให้ใช้ความในข้อ 50 ก็ดี หรือลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาตามความข้อ 32 (9) ก็ดี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่เห็นชอบด้วยตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ก็ดี ให้ถือว่าเป็นอันตกไป มิให้เสนอญัตติร่างข้อบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันในสมัยประชุมนั้นอีก เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

บทบังคับดังกล่าวในวรรคก่อน ให้ใช้แก่ญัตติอื่น ๆ ด้วยโดยอนุโลม

ข้อ 52 ในกรณีที่สภาจังหวัดสิ้นอายุ หรือมีการยุบสภาจังหวัด ญัตติใด ๆ ซึ่งที่ประชุม

ประชุมยังไม่ได้พิจารณาหรือพิจารณาไม่เสร็จ เป็นอันตกไป

ข้อ 53 การขอถอนญัตติ คำแปรญัตติ หรือการแก้ไขข้อความในญัตติซึ่งมิเป็นเหตุให้เปลี่ยนหลักการ ต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

ญัตติที่ยังไม่ได้จัดเข้าระเบียบวาระหรือการแปรญัตติในขั้นกรรมการ ไม่อยู่ในบังคับของวรรคก่อน

ข้อ 54 การขอถอนชื่อ จากการเป็นรับรองหรือจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติในญัตติใด ๆ จะกระทำได้ก่อนที่ได้จัดญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระ

ในกรณีที่เสนอญัตติในที่ประชุม ผู้รับรองหรือผู้เสนอจะขอถอนได้ก่อนเริ่มปรึกษาญัตตินั้น

ข้อ 55 ญัตติหรือคำแปรญัตติใดที่ถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว ถ้าผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติไม่ขออภิปรายหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ถือว่าได้ถอนญัตตินั้น

ข้อ 56 ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติอนุมัติข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราว ซึ่งออกตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัดมาตรา 37 นั้น หากที่ประชุมไม่อนุมัติก็ให้ส่งคณะกรรมการไปยกร่างข้อบัญญัติไม่อนุมัติข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวตามมติของที่ประชุมในการพิจารณาต่อไป ให้ถือว่าที่ประชุมได้มีมติรับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติไม่อนุมัติข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราวนั้นแล้วให้เริ่มพิจารณาเป็นวาระที่ 2 และที่ 3

หมวด 5
งบประมาณ

ข้อ 57 การเสนอญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ต้องเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ข้อ 58 ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกผู้ใด มีความประสงค์จะขอแปรญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีสมาชิกเป็นผู้เสนอ ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสี่คน

ข้อ 59 การแปรญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณ จะกระทำได้โดยลดรายจ่าย

ข้อ 60 ห้ามมิให้แปรญัตติตั้งรายจ่ายขึ้นใหม่ หรือเพิ่มเติมรายจ่ายหรือเปลี่ยนแปลงความประสงค์ของจำนวนเงินขออนุญาตจ่าย เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้แปรญัตติ

ข้อ 61 ห้ามมิให้แปรญัตติในรายการ และจำนวนเงินซึ่งมีข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

(1) ดอกเบี้ยและเงินส่งใช้ต้นเงินกู้

(2) รายจ่ายซึ่งเป็นจำนวนเงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นว่า รายการใดมีข้อผูกพันเช่นว่านี้หรือไม่ ให้ประธานสภาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ 62 ถ้าสมาชิกเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายก็ดี ขอให้ลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่ก็ดี หรือส่งให้คณะกรรมการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ดี ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหกคน

หมวด 6
การอภิปราย

ข้อ 63 ผู้ใดประสงค์จะกล่าวต่อที่ประชุมก็ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานสภาอนุญาตแล้วจึงกล่าวถ้อยคำได้ การกล่าวนั้นต้องยืน ณ ที่ซึ่งจัดไว้และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานสภา

ข้อ 64 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนคือผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าจำนวนผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติมีหลายคน ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

ข้อ 65 เมื่อผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนตามความในข้อ 64 ได้อภิปรายแล้ว ถ้ามีผู้ใดจะคัดค้านก็ให้ผู้นั้นอภิปราย และโดยปกติประธานสภาต้องให้อภิปรายสลับกันไป

ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีผู้ประสงค์จะอภิปราย แต่อีกฝ่ายหนึ่งยังมีผู้ประสงค์จะอภิปรายอยู่ ให้ประธานสภาอนุญาตให้ผู้ต้องการอภิปรายนั้นอภิปรายซ้อนกันไป โดยไม่ต้องสลับได้

เมื่อได้อนุญาตให้อภิปรายซ้อนไปคนหนึ่งแล้ว ให้ประธานสภาถามว่า ผู้ใดจะอภิปรายในทางตรงกันข้าม ถ้ามีก็ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายแล้วดำเนินการให้อภิปรายสลับกันต่อไป ถ้าไม่มีก็ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายซ้อนต่อไปได้

ถ้ามีผู้ยกมือจะอภิปรายหลายคน ประธานสภาจะให้คนใดอภิปรายก่อนก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอ ผู้รับรอง และผู้ที่ยังมิได้อภิปรายด้วย

ข้อ 66 ถ้ามีผู้เสนอขอให้ลงมติก็ดี ขอให้ปิดอภิปรายก็ดี หรือขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาก็ดี สมาชิกอื่นหรือผู้ว่าราชการจังหวัดอาจชี้ประเด็นที่ยังไม่มีการอภิปรายเพื่อเป็นเหตุผลขอเปิดอภิปรายต่อไปได้

ข้อ 67 ถ้าไม่มีผู้ใดจะอภิปรายต่อ ให้ถือว่าเป็นการปิดอภิปราย หรือถ้ามีแต่ประธานสภาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว ประธานสภาเสนอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะควรปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้ เมื่อได้อภิปรายแล้ว ให้ประธานสภาเสนอให้ที่ประชุมลงมติ

ก่อนลงมติผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนตามความในข้อ 64 หรือคณะกรรมการมีสิทธิที่จะขออภิปรายเป็นการสรุปในญัตตินั้นได้อีกครั้งหนึ่ง และให้นำความในข้อ 64 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 68 ถ้าที่ประชุมตกลงมติให้เปิดอภิปรายต่อไปตามที่มีผู้เสนอ ประธานสภาต้องให้ผู้เสนอนั้นได้อภิปรายก่อน

ข้อ 69 ผู้พูดแต่ละคนไม่ว่าสมาชิก ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด กรรมการหรือบุคคลอื่นซึ่งมาชี้แจงต่อที่ประชุมต้องพูดเฉพาะเรื่อง และในประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่เท่านั้น ต้องพูดโดยสุภาพ ไม่แกล้งใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใดและต้องไม่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสมาชิก หรือบุคคลใด ๆ โดยไม่จำเป็น

ทุกคนต้องประหยัดเวลาของสภา ต้องไม่พูดฟุ่มเฟือย วนเวียนซ้ำซาก ต้องไม่ซ้ำกับผู้อื่น และต้องไม่นำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟัง เว้นแต่จะเป็นการจำเป็น

ถ้าประธานสภาพิจารณาเห็นว่า ผู้ใดใช้เวลาในการพูดครั้งใดเกินสมควรแก่เรื่อง ไม่ว่าจะได้ฝ่าฝืนบทบังคับแห่งสองวรรคก่อนหรือไม่ และยังมีผู้อื่นประสงค์จะพูดต่อไปอีก ประธานสภาอาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดพูดเสียก็ได้ในเมื่อได้พูดมาถึงสิบนาทีแล้ว

ข้อ 70 ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใด อันเป็นที่เสียหายหรือเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกผู้ใดเห็นว่ามีการอภิปรายฝ่าฝืนข้อบังคับ หรือปรึกษาหารือในเรื่องนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือเรื่องที่ฝ่าฝืนกฎหมาย อาจยืนขึ้น ณ ที่ของตนเพื่อแสดงการขออนุญาต เมื่อประธานสภาอนุญาตแล้วจึงให้กล่าวแก้หรือชี้แจงหรือร้องขอให้รักษาข้อบังคับหรือให้ปรึกษาหารือกิจการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภาโดยเฉพาะ หรือไม่ฝ่าฝืนกฎหมายได้

ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ประธานสภาวินิจฉัยและมีคำสั่งว่า ได้มีการฝ่าฝืนตามที่ร้องขอนั้นหรือไม่ แล้วจึงให้ดำเนินการปรึกษาต่อไป

ข้อ 71 ผู้พูดอาจขอถอนคำพูดของตนได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

หมวด 7
การลงมติ

ข้อ 72 การออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมติมี 2 วิธี คือ

(1) การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย

(2) การออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ 73 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย มีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

(1) ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ

(2) ยืนขึ้น

(3) แบ่งพวก คือ พวกไม่เห็นด้วยให้อยู่ทางซ้ายมือ พวกเห็นด้วยให้อยู่ทางขวามือ พวกไม่ออกเสียงให้อยู่ตรงหน้าของประธานสภา ทั้งนี้ ให้อยู่ภายในที่ประชุม

(4) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อ ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายตัว

การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยนั้น โดยปกติให้ใช้วิธียกมือ แต่ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัด หรือสมาชิกไม่น้อยกว่าสี่คนร้องขอล่วงหน้าเป็นหนังสือ และที่ประชุมอนุมัติให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งใน (2) (3) (4) ก็ได้

ข้อ 74 การออกเสียงลงคะแนนลับ มีวิธีปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้คือ

(1) เรียกชื่อสมาชิกเป็นรายตัวลงเบี้ยต่อหน้าประธานสภา ผู้เห็นด้วยให้ลงเบี้ยสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยให้ลงเบี้ยสีแดง ส่วนผู้ที่ไม่ออกเสียงลงคะแนนให้ลงเบี้ยสีขาว

(2) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองตามที่เจ้าหน้าที่จัดให้ แล้วนำมาส่งต่อประธาน ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย + (กากะบาด) ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย 0 (ศูนย์)

ส่วนผู้ที่ไม่ออกเสียงลงคะแนนไม่ต้องเขียนเครื่องหมายใด

การเรียกชื่อสมาชิกให้มาลงเบี้ย หรือให้นำกระดาษใส่ซองมาส่งให้เรียกตามลำดับอักษรชื่อ

ข้อ 75 ผู้ว่าราชการหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหกคน มีสิทธิเสนอญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือขอให้ออกเสียงลงคะแนนลับตามวิธีในข้อ 74 (1) หรือ (2) วิธีใดวิธีหนึ่ง ถ้าที่ประชุมอนุมัติก็ให้ดำเนินการตามนั้น

การลงมติวินิจฉัยตามความในวรรคก่อน ให้ใช้วิธียกมือขึ้นพ้นศีรษะ

ข้อ 76 ลำดับการลงมติพึงมี โดยปกติให้ยกเอาญัตติสุดท้ายลงมติก่อนแล้วย้อนเป็นลำดับไปหาญัตติต้น

ข้อ 77 เมื่อเห็นเป็นการสมควร ประธานสภาหรือที่ประชุมอาจแยกประเด็นลงมติเป็นตอน ๆ ไป

ข้อ 78 ในการลงมติทุกครั้ง ให้ประธานตรวจสอบดูว่า มีสมาชิกอยู่ในที่ประชุมครบจำนวนเป็นองค์ประชุมหรือไม่ ถ้ามีสมาชิกอยู่ในที่ประชุมไม่ครบจำนวนเป็นองค์ประชุมจะทำการลงมติในเรื่องใด ๆ มิได้

ข้อ 79 เมื่อประธานสภาถามที่ประชุมว่า ในเรื่องที่มีผู้เสนอนั้นจะมีผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ถือว่าที่ประชุมเห็นชอบด้วย

ข้อ 80 การออกเสียงชี้ขาดของประธานสภา เมื่อคะแนนเสียงเท่ากันนั้นให้ออกเสียงโดยเปิดเผยรวมทั้งกรณีลงคะแนนลับด้วย ในการออกเสียงชี้ขาดนี้ประธานสภาจะให้เหตุผลหรือไม่ก็ได้

ข้อ 81 ถ้ามีสมาชิกเข้ามาในที่ประชุม ภายหลังที่ที่ประชุมเริ่มลงคะแนนเสียงสมาชิก ผู้เข้ามานั้น ในกรณีลงคะแนนเปิดเผย อาจลงคะแนนร่วมกับฝ่ายที่ยังนับคะแนนไม่เสร็จ หรือในกรณีลงคะแนนลับ อาจลงคะแนนได้ก่อนประธานสภาสั่งให้นับคะแนนเสียง

ข้อ 82 เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ประธานสภาต้องประกาศมติต่อที่ประชุมทันที ถ้าเรื่องใดกฎหมายบัญญัติไว้ว่ามติต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใดก็ให้ประกาศ

ด้วยว่า คะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่

ข้อ 83 ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมาชิกซึ่งมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสี่คน เชื่อว่ามีการนับผิด มีสิทธิร้องขอให้นับคะแนนเสียงใหม่ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ถ้าที่ประชุมอนุมัติก็ให้นับคะแนนเสียงใหม่

หมวด 8
คณะกรรมการสภาจังหวัด

*ข้อ 84 คณะกรรมการสามัญประจำสภานั้น สภาต้องเลือกจากสมาชิก ส่วนคณะกรรมการวิสามัญสภาอาจเลือกจากบุคคลภายนอกได้

คณะกรรมการสภาจังหวัดต้องมีจำนวนอย่างน้อยสามคน อย่างมากไม่เกิน 7 คน มีหน้าที่พิจารณาวางโครงการ ดำเนินกิจการในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกระทำกิจการภายในวงงานของสภา แล้วรายงานต่อสภา

เมื่อเปิดประชุมสามัญสมัยแรกของทุกปี ให้สภาเลือกตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภา เพื่อทำหน้าที่ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 และอาจเลือกตั้งคณะกรรมการประเภทต่าง ๆ ตามความจำเป็นแก่กิจการในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม คณะกรรมการคลังตามข้อ 88 คณะกรรมการข้อบัญญัติจังหวัด คณะกรรมการสาธารณสุข คณะกรรมการศึกษาอบรม คณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ คณะกรรมการคมนาคม คณะกรรมการส่งเสริมอาชีพ คณะกรรมการสวัสดิการประชาชน

ถ้ามีความจำเป็น คณะกรรมการแต่ละคณะอาจตั้งอนุกรรมการพิจารณารายละเอียดปลีกย่อยในกิจการ ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ แล้วเสนอรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

ข้อ 85 คณะกรรมการจะพ้นจากหน้าที่เมื่อ

(1) ลาออก

(2) สมาชิกภาพสิ้นสุดลง

(3) จัดตั้งกรรมการขึ้นใหม่หรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นลง

ข้อ 86 วิธีเลือกกรรมการสามัญ หรือวิสามัญ ให้เสนอชื่อสมาชิกหรือบุคคลที่มิได้เป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสองคน บุคคลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

---

*ข้อ 84 เดิม ถูกยกเลิก โดยข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2500 และใช้ความใหม่แทนแล้ว

โดยปกติให้เสนอชื่อโดยไม่จำกัด เว้นแต่ที่ประชุมจะมีมติเป็นอย่างอื่น และให้ใช้บทบังคับในข้อ 5 โดยอนุโลม

ข้อ 87 เมื่อมีญัตติจะต้องให้คณะกรรมการสามัญพิจารณา ให้ประธานสภาพิจารณาสั่งให้ส่งญัตตินั้นไปยังคณะกรรมการสามัญประจำสภา ซึ่งมีหน้าที่ตรงกับญัตติหรือสมควรจะพิจารณาญัตตินั้นได้

*ข้อ 88 ภายในบังคับข้อ 84 ให้คณะกรรมการคลังมีหน้าที่พิจารณากิจการเกี่ยวกับการคลัง รวมทั้งร่างข้อบัญญัติงบประมาณ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการด้วย ส่วนกรรมการอื่น ๆ แล้วแต่สภาเห็นสมควร

ข้อ 89 การนัดและเปิดประชุมคณะกรรมการครั้งแรก ให้เป็นหน้าที่ของเลขานุการสภา

ให้คณะกรรมการคณะหนึ่ง ๆ เลือกตั้งประธานและเลขานุการ จากบรรดากรรมการในคณะนั้น ๆ

ในการประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่าหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ 90 ญัตติร่างข้อบัญญัติที่สภาลงมติรับหลักการ และให้ส่งคณะกรรมการพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้ว จะต้องเสนอร่างข้อบัญญัตินั้นตามร่างเดิม และตามที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานย่อ ยื่นต่อประธานสภา รายงานย่อนั้นอย่างน้อยจะต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในตอนใดหรือข้อใดบ้าง การแปรญัตติและมติของคณะกรรมการเกี่ยวด้วยการแปรญัตตินั้นเป็นประการใด ตลอดจนการสงวนคำแปรญัตติดังกล่าว ในข้อ 100 ด้วย

ข้อ 91 ญัตติร่างข้อบัญญัติที่สภาลงมติ ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณาก่อนรับหลักการ คณะกรรมการต้องทำรายงานบันทึกความเห็นว่า สมควรจะรับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัตินั้นหรือไม่

ข้อ 92 รายงานของคณะกรรมการนั้น หากคณะกรรมการมีข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้ว่าราชการจังหวัดควรทราบหรือควรปฏิบัติแล้ว ถ้าที่ประชุมเห็นด้วย ก็ให้ประธานสภาแจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ 93 คณะกรรมการมีสิทธิแถลงประกอบรายงาน หรือข้อสังเกตของตนตลอดจนแก้ข้อสงสัยใด ๆ ในที่ประชุมได้

ข้อ 94 ที่ประชุมสภาอาจลงมติให้คณะกรรมการคณะใดดำเนินกิจการของสภานอกสมัยประชุมได้

ข้อ 95 เมื่อคณะกรรมการมีมติให้เชิญบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดง

---

*ข้อ 88 เดิม ถูกยกเลิก โดยข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2500 และใช้ความใหม่แทนแล้ว

ความคิดเห็นในการที่กระทำหรือเรื่องที่พิจารณาอยู่นั้น ก็ให้เชิญในนามของประธานกรรมการคณะนั้น

ข้อ 96 สมาชิกสภา ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดย่อมมีสิทธิเข้าฟังการประชุมของคณะกรรมการได้ เว้นแต่จะพิจารณาเป็นการลับ

ในกรณีที่พิจารณาเป็นการลับนั้น ผู้มีสิทธิเข้าฟังการประชุมได้จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม ซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานกรรมการเท่านั้น

ผู้มีสิทธิเข้าไปนั่งฟังการประชุมของคณะกรรมการดังกล่าวนี้ จะแสดงความเห็นได้ในเมื่อคณะกรรมการร้องขอ

ข้อ 97 ภายใต้บังคับข้อ 96 ผู้เสนอญัตติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีสิทธิไปชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตตินั้นมีสิทธิไปชี้แจงได้เฉพาะที่ได้แปรญัตติไว้ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีสิทธิมอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่คนเดียวหรือหลายคนมาชี้แจงแทนได้

ข้อ 98 คณะกรรมการจะกำหนดนัดประชุมเมื่อใด ให้เลขานุการแจ้งแก่ผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติทราบ แล้วแต่กรณี และให้ประกาศไว้ ณ ที่ประชุมสภาจังหวัด หากเรื่องใดมีข้อผูกพัน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะพึงต้องปฏิบัติด้วย ก็ให้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

ข้อ 99 เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการตามกำหนดที่นัดหมาย ถ้าผู้แปรญัตติไม่มาชี้แจงตามนัดเป็นเวลาเกินกว่าสามสิบนาที นับแต่เวลาที่คณะกรรมการได้เริ่มประชุมในวันนั้นให้ถือว่าคำแปรญัตตินั้นผู้เสนอได้ถอนแล้ว เว้นแต่ผู้เสนอจะมีความจำเป็นเป็นพิเศษ และที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรจะรับพิจารณาคำแปรญัตตินั้นก็ได้ หากการประชุมของคณะกรรมการในเรื่องนั้นยังไม่เสร็จสิ้น

ข้อ 100 ถ้าผู้แปรญัตติไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด ก็อาจสงวนคำแปรญัตติข้อนั้นไว้เพื่ออภิปราย และขอความวินิจฉัยของสภาได้

ข้อ 101 ถ้ามีมติของสภา ให้กรรมการคณะใด กระทำกิจการ หรือพิจารณาสอบสวนในข้อความใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาเท่าใด และกรรมการคณะนั้นกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานกรรมการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าอยู่ในสมัยประชุม ให้ประธานสภาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อลงมติให้ขยายเวลาที่ได้กำหนดไว้ หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมเห็นสมควร แต่ถ้านอกสมัยประชุม และคณะกรรมการมีอำนาจประชุมได้ตามความในข้อ 94 ก็ให้ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วขออนุมัติสภาในการประชุมสมัยต่อไป

หมวด 9
กระทู้ถาม

ข้อ 102 การตั้งกระทู้ถามให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ โดยมีข้อความสั้น ๆ และเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบายของจังหวัด

การอ้างข้อเท็จจริงใด ๆ ประกอบนั้น ชอบที่จะรับรองว่าถูกต้อง และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบ ก็ให้ระบุไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

ข้อ 103 กระทู้ถามแต่ละกระทู้นั้น ให้ตั้งถามและซักถามได้แต่เพียงคนเดียว

ข้อ 104 มิให้ตั้งกระทู้ถาม

(1) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือแกล้งใส่ร้าย

(2) เคลือบคลุม หรือเข้าใจยาก

(3) ในเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือได้ชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ

(4) เพื่อให้ออกความเห็น

(5) ในปัญหาข้อกฎหมาย

(6) ในเรื่องไม่เป็นสาระสำคัญ

(7) เพื่อทราบกิจการส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่

ข้อ 105 กระทู้ถามซึ่งได้ห้ามถามตามข้อ 104 (3) นั้น จะตั้งถามขึ้นใหม่ได้เมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือเหตุการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อมีกระทู้ถามครั้งก่อน

ข้อ 106 กรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของจังหวัด หรือเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนเพราะเป็นภัยสาธารณะ หรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม หรือเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องรีบชี้แจงหรือดำเนินการโดยทันทีนั้นจะตั้งกระทู้ถามด่วนก็ได้

ในกรณีเป็นที่สงสัย ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามนั้นเป็นกระทู้ถามด่วนหรือไม่

ข้อ 107 ถ้าเป็นกระทู้ถามด่วน ให้ประธานสภารีบจัดส่งกระทู้ถามไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเตรียมตอบ และให้แจ้งไปด้วยว่าได้กำหนดจะให้ผู้ตั้งกระทู้ถาม ถามกระทู้เรื่องนั้นในการประชุมครั้งใด การกำหนดเวลาดังกล่าวนี้ ให้ประธานสภาคำนึงถึงความสำคัญของเหตุการณ์และความสนใจของประชาชน ซึ่งควรจะได้ทราบโดยปัจจุบันนั้นเป็นหลักพิจารณา

ข้อ 108 ถ้าเป็นกระทู้ถามธรรมดา ให้ประธานสภาจัดส่งกระทู้ถามไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเตรียมตอบ และให้บรรจุเข้าระเบียบวาระ โดยปกติภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ส่งไป

ข้อ 109 เมื่อถึงระเบียบวาระสำหรับกระทู้ถาม ให้ประธานสภาอนุญาตให้ถามไปตามลำดับ

ถ้ามีกระทู้ถามด่วน ให้ประธานสภาอนุญาตให้ถามก่อนตามลำดับของกระทู้ด่วนในการถามไม่ต้องอ่านคำชี้แจงประกอบ

ข้อ 110 เมื่อถึงระเบียบวาระสำคัญกระทู้ถาม ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ถือว่าได้ถอนกระทู้ถามนั้น

การขอถอนกระทู้ถาม ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนได้

ข้อ 111 ผู้ว่าราชการจังหวัดย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถาม เมื่อเห็นว่าเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือนโยบายราชการบริหารส่วนกลาง

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกสามครั้ง เว้นแต่สมาชิกจะขอซักถามต่อไป เพราะยังตอบไม่หมดประเด็นตามที่ซักถาม และประธานสภาได้อนุญาต

ในการซักถามนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่าที่จำเป็น แต่ต้องไม่เป็นการอภิปราย

ข้อ 112 ผู้ว่าราชการจังหวัดจะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามในที่ประชุมก็ได้ แต่ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุม และให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

ข้อ 113 ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีเวลาเฉพาะกระทู้ถามไม่เกินหนึ่งชั่วโมง เว้นแต่ประธานสภาพิจารณาเห็นสมควรขยายเวลาเกินกว่านั้น

ข้อ 114 ในการประชุมครั้งหนึ่ง มิให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวกันถามเกินกว่าหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่น

ข้อ 115 กระทู้ถามใด ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดยังมิได้ตอบ ถ้าสภาจังหวัดสิ้นอายุหรือมีการยุบสภา หรือปิดสมัยประชุมสภา ให้ถือว่าระงับไป

หมวด 10
การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อย

ข้อ 116 ที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพ ผู้เข้าไปจะต้องแต่งกายให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะและอยู่ ณ ที่ซึ่งจัดไว้

ในขณะที่มีการประชุม ห้ามมิให้บุคคลภายนอกเข้าไปในที่ซึ่งจัดไว้สำหรับสมาชิก ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่ของสภาและคณะกรรมการ

ประธานสภามีอำนาจกำหนดการอนุญาตให้ผู้แทนหนังสือพิมพ์ และบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมและการปรึกษาของสภา ตลอดจนวางระเบียบในการนั้น

ข้อ 117 ภายใต้บังคับข้อ 70 ในที่ประชุม ถ้าประธานสภายืนขึ้นให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่ หยุดพูดและนั่งลงทันที และให้ทุกคนสงบฟังประธาน

ข้อ 118 ในที่ประชุม ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(1) ใช้ถ้อยคำอันพึงรังเกียจ

(2) กล่าวคำหยาบคายเสียดสี หรือใส่ร้ายบุคคลอื่น

(3) ก่อกวนความสงบเรียบร้อยหรือกระทำให้เสื่อมเกียรติของที่ประชุม

ข้อ 119 ผู้ใดละเมิดข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระเบียบของที่ประชุมก็ดี หรือละเมิดข้อบังคับข้อ 118 ก็ดี ประธานสภามีอำนาจตักเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำหรือบังคับให้กล่าวคำขอขมาในที่ประชุม

ถ้าละเมิดนั้นไม่กระทำตาม ให้ประธานสภามีอำนาจสั่งลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ แล้วแต่กรณี

(1) ภาคทัณฑ์

(2) ตำหนิโทษ

ข้อ 120 ในกรณีขัดคำสั่งประธานสภา และก่อกวนความสงบเรียบร้อยหรือกระทำการให้เสื่อมเกียรติของที่ประชุม ประธานสภามีอำนาจสั่งมิให้ผู้ละเมิดพูดในเรื่องนั้นต่อไป หรือจะสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมภายในกำหนดเวลาที่ประธานสภาเห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้เฉพาะในการประชุมครั้งนั้น

ข้อ 121 ถ้าประธานสภาสั่งให้ผู้ละเมิดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นยังขัดขืน ประธานสภาจะสั่งให้เจ้าหน้าที่นำตัวผู้นั้นออกจากห้องประชุมก็ได้ และถ้าเป็นการสมควรจะให้นำตัวผู้นั้นออกจากบริเวณสภาก็ได้

ข้อ 122 คำสั่งประธานสภาตามความในหมวดนี้ ให้ถือเป็นเด็ดขาด

ข้อ 123 ผู้ถูกกล่าวโทษตามความในข้อ 41 หรือข้อ 42 มีสิทธิชี้แจงในที่ประชุมได้

ข้อ 124 เมื่อที่ประชุมได้ลงมติในญัตติตามความในข้อ 41 หรือข้อ 42 ว่าได้มีการผิดข้อบังคับแล้ว ให้ประธานสภามีอำนาจสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ แล้วแต่กรณี

(1) ให้ถอนคำ

(2) บังคับให้กล่าวคำขอขมาในที่ประชุม

(3) ภาคทัณฑ์

(4) ตำหนิโทษ

ข้อ 125 ถ้าเกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในที่ประชุม ประธานสภามีอำนาจสั่งพักชั่วคราวหรือสั่งเลิกประชุมในครั้งนั้นได้

หมวด 11
บทสุดท้าย

ข้อ 126 เมื่อสมาชิกเข้าชื่อยื่นคำร้องขอให้เปิดประชุมสภาจังหวัดต่อประธานสภา ตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ให้ประธานสภาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดภายในสามวัน นับแต่เวลาที่ได้รับคำร้องเพื่อเรียกประชุมต่อไป

ข้อ 127 การเสนอญัตติใด ๆ ที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ รวมทั้งญัตติร่างข้อบัญญัติจังหวัด การตั้งกระทู้ถามและคำสอบถาม ให้อนุโลมใช้ตามแบบท้ายข้อบังคับนี้

ข้อ 128 การตีความข้อบังคับนี้ในเมื่อมีปัญหา หรือข้อบังคับนี้มิได้บัญญัติไว้ให้ถือมติของที่ประชุมสภาใช้บังคับไปพลางก่อน แล้วให้ประธานสภาเสนอขอมติของที่ประชุมต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรายงานให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาต่อไป

*ข้อ 128 ทวิ ในกรณีมีเหตุพิเศษ กระทรวงมหาดไทยอาจสั่งการยกเว้นการปฏิบัติตามความในข้อบังคับนี้ หรือสั่งให้ปฏิบัติการอื่นใดนอกเหนือไปจากข้อบังคับนี้ได้

ข้อ 129 ให้ประธานสภาจังหวัดรักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจวางระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ได้

ประกาศ ณ วันที่ 12 กรกฎาคม 2498

(ลงชื่อ) พลเรือโท สุนาวินวิวัฒ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

---

*ข้อ 128 ทวิ เพิ่มขึ้นโดยข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2527

(ตราครุฑ)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
พ.ศ.2529

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2529"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2530 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2518

ข้อ 4 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณีมีเหตุจำเป็น ปลัดกระทรวงมหาดไทยอาจยกเว้นการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้เป็นกรณี ๆ ได้

หมวด 1
ข้อความทั่วไป

ข้อ 5 ในระเบียบนี้

"งบประมาณ" หมายความว่า แผนงานหรืองานสำหรับประมาณการด้านรายรับและรายจ่าย แสดงในรูปตัวเลขจำนวนเงิน การตั้งงบประมาณคือการแสดงแผนดำเนินงานออกเป็นตัวเลขจำนวนเงิน

"งบประมาณรายจ่าย" หมายความว่า จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

"งบประมาณอนุมัติ" หมายความว่า งบประมาณรายจ่ายที่สภาจังหวัดให้ความเห็นชอบและผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ

"เงินสำรองจ่าย" หมายความว่า รายจ่ายที่ได้ตั้งไว้เพื่อจ่ายในกรณีฉุกเฉินอันเกี่ยวกับสาธารณภัย หรือจำเป็นเพื่อบำบัดความเดือดร้อนของประชาชนเป็นส่วนรวมโดยตรง

"ปีงบประมาณ" หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ของปีหนึ่งถึงวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ.ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น

"หนี้" หมายความว่า ข้อผูกพันที่จะต้องจ่ายหรืออาจจะต้องจ่ายเป็นเงิน สิ่งของ หรือบริการไม่ว่าจะเป็นข้อผูกพันอันเกิดจากการกู้ยืม การค้ำประกัน การซื้อ หรือการจ่ายโดยใช้เครดิตหรือจากการอื่นใด

"หน่วยงาน" หมายความว่า สำนักงาน กอง แผนก หรือหมวดตามระเบียบว่าด้วยส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

"เจ้าหน้าที่งบประมาณ" หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ข้อ 6 งบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น จงพึงถือจ่ายได้เมื่อได้ตราขึ้นเป็นข้อบัญญัติตามความในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ในกรณีที่ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทันงบประมาณปีใหม่ ก็ให้ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ล่วงมาแล้วไปพลางก่อนได้

การเบิกจ่ายเงินโดยอาศัยข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ล่วงมาแล้วนั้น ให้นำเงินงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และที่ได้มีการโอนเพิ่มหรือโอนลดรวมเข้าไว้ด้วย โดยให้ถือเป็นยอดเงินสูงสุดที่จะพึงถือจ่ายได้ และให้กระทำได้เฉพาะรายจ่ายในหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค การชำระหนี้เงินกู้ การจ่ายตามข้อผูกพันและจ่ายในการอื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ สำหรับรายจ่ายอื่น ๆ นอกจากนี้จะเบิกจ่ายได้เมื่อได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย

หมวด 2
อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่งบประมาณ

ข้อ 7 ให้เจ้าหน้าที่งบประมาณมีอำนาจหน้าที่จัดทำงบประมาณกับปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณดังต่อไปนี้ด้วย

(1) เรียกให้หน่วยงานต่าง ๆ เสนอประมาณการรายรับและรายจ่ายตามแบบและหลักเกณฑ์ พร้อมด้วยรายละเอียดตามที่เจ้าหน้าที่งบประมาณกำหนดตามระเบียบหรือข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย

(2) วิเคราะห์งบประมาณและการจ่ายเงินของหน่วยงานต่าง ๆ

(3) สั่งการ กำกับ ควบคุมดูแล เจ้าหน้าที่จัดทำเอกสารงบประมาณและรวบรวมเป็นร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

หมวด 3
ลักษณะของงบประมาณ

ข้อ 8 เงินรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เจ้าหน้าที่งบประมาณจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี และให้มีประมาณการรายรับประกอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีด้วย

ข้อ 9 งบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจจำแนกเป็นงบประมาณรายจ่ายทั่วไป งบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ และงบประมาณรายจ่ายสภาตำบล

งบประมาณรายจ่ายทั่วไป คือ งบประมาณรายจ่ายส่วนรวมในกิจการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมิได้บ่งไว้ให้จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ

งบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ คือ งบประมาณรายจ่ายในกิจการเฉพาะอย่างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้ระบุไว้ในระเบียบนี้ หรือซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้สั่งให้จัดทำขึ้นเป็นงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการแต่ละอย่าง

งบประมาณรายจ่ายสภาตำบล คือ งบประมาณรายจ่ายในกิจการของสภาตำบลที่จัดทำแยกเป็นส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ ตามรายได้ของแต่ละสภาตำบล ซึ่งสภาจังหวัดจะแก้ไขไม่ได้

ข้อ 10 กิจการดังต่อไปนี้ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดทำขึ้นเป็นงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ คือ

(1) การประปา

(2) การขนส่ง

(3) การจำหน่ายเนื้อสัตว์

(4) การจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊ส

(5) กิจการโรงแรม

(6) การพาณิชย์หรือกิจการอื่นใด ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควร และให้จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการตามประเภทของการพาณิชย์ และกิจการเหล่านั้นเป็นราย ๆ ไป

ข้อ 11 งบประมาณรายจ่ายทั่วไปและงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ อาจตั้งจ่ายเงินช่วยเหลือระหว่างกันได้

ข้อ 12 งบประมาณรายจ่ายทั่วไปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยรายจ่ายประจำและรายจ่ายพิเศษ

ข้อ 13 รายจ่ายประจำ หมายถึง รายจ่ายซึ่งตั้งจ่ายจากรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จำแนกออกเป็นรายจ่ายงบกลางและรายจ่ายของหน่วยงาน

(1) (1) รายจ่ายงบกลาง หมายความว่า รายจ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับหน่วยงานทั่วไปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยไม่ต้องแยกไปตั้งจ่ายในหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามรายการดังต่อไปนี้

(ก) ค่าชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ย

(ข) รายจ่ายตามข้อผูกพัน เช่น ค่าบำรุงสันนิบาตองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย ค่าใช้จ่ายในการจัดการจราจรของตำรวจ เงินสมทบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้รวมทั้งรายจ่ายอื่นที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนดเพิ่มเติมภายหลัง

(ค) เงินสำรองจ่าย

(ง) เงินที่งบทั่วไปตั้งช่วยเหลือให้งบเฉพาะการ หรือเงินที่งบเฉพาะการตั้งช่วยเหลือให้งบทั่วไป

(2) รายจ่ายของหน่วยงาน หมายความว่า รายจ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยเฉพาะ ประกอบด้วย

(ก) หมวดเงินเดือน และค่าจ้างประจำ

เงินเดือน หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ข้าราชการส่วนจังหวัดทุกประเภทเป็นรายเดือน โดยมีอัตรากำหนดไว้แน่นอนในบัญชีกำหนดจำนวนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนประจำปี และรวมตลอดถึงเงินที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดให้จ่ายในลักษณะเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษอื่น ๆ ที่จ่ายควบกับเงินเดือน เช่น เงินเพิ่มค่าวิชา (พ.ค.ว.) เงินยังชีพข้าราชการส่วนจังหวัดภาคใต้ (ย.ช.ภาคใต้) เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ (พ.ส.ร.) เป็นต้น

ค่าจ้างประจำ หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ลูกค้าประจำขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อให้ปฏิบัติงานที่มีลักษณะประจำ โดยมีกำหนดเวลาตามอัตราและจำนวนที่ได้รับอนุมัติ และรวมตลอดถึงเงินที่จ่ายควบกับค่าจ้างประจำ เช่น เงินเพิ่มค่าวิชา (พ.ค.ว.) เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ (พ.ส.ร.) เงินยังชีพให้ลูกจ้างในจังหวัดภาคใต้ (ย.ช.ภาคใต้) เป็นต้น

(ข) หมวดค่าจ้างชั่วคราว

ค่าจ้างชั่วคราว หมายความว่า เงินที่จ่ายเป็นค่าจ้างแรงงานสำหรับการทำงานตามปกติแก่ลูกจ้างชั่วคราวขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาจ้างไม่เกินหนึ่งปี

(ค) หมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

ค่าตอบแทน หมายความว่า เงินที่จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งค่าป่วยการประธานสภา รองประธานสภา และสมาชิกสภา

จังหวัด ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ค่าใช้สอย หมายความว่า รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการรายจ่ายทดแทนเกี่ยวเนื่องในการปฏิบัติงาน รวมตลอดถึงรายจ่ายซึ่งไม่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น

ในกรณีบุคคลภายนอกรับจ้างเหมาทำการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมทรัพย์สิน ให้เบิกจ่ายในหมวดนี้

ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการรักษา หรือซ่อมแซมทรัพย์สินต่าง ๆ เอง ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ค่าจ้างเหมาแรงงานของบุคคลภายนอก เบิกจ่ายเป็นค่าจ้างเฉพาะบริการ หรือค่าสิ่งของที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดซื้อมาใช้ในการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมทรัพย์สิน ให้เบิกจ่ายในหมวดนี้

(2) ค่าจ้างแรงงานของบุคคลที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อการนี้ในลักษณะที่มิใช่จ้างเหมาแรงงาน ให้เบิกจ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราวแล้วแต่กรณี

ค่าวัสดุ หมายความว่า รายจ่ายเพื่อซื้อสิ่งของซึ่งตามปกติย่อมสิ้นเปลือง หรือสลายตัวในระยะเวลาอันสั้น หรือเปลี่ยนสภาพเป็นอย่างอื่น เพราะการใช้หรือการบริโภค รวมทั้งค่าสิ่งของที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดซื้อมาใช้ในการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมทรัพย์สิน

ค่าซื้อสิ่งของซึ่งมีลักษณะการใช้คงทนถาวร แต่มีราคาหน่วยหนึ่งหรือปริมาณการซื้อตามประเพณีครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งพันบาท ให้เบิกจ่ายในหมวดนี้ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสิ่งของซึ่งระบุไว้ในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ในกรณีที่บุคคลภายนอกรับจ้างเหมาทำของที่มีลักษณะดังกล่าวในวรรคก่อน ให้เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายทั้งหมดในหมวดนี้

(1) ค่าจ้างเหมาบริการบุคคลภายนอก เป็นค่าจ้างแรงงานและค่าซื้อสิ่งของให้เบิกจ่ายในหมวดนี้

(2) ค่าจ้างแรงงานของบุคคลที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจ้างมาเพื่อการนี้ในลักษณะซึ่งมิใช่จ้างเหมาบริการ ให้เบิกจ่ายในประเภทค่าจ้างประจำหรือค่าจ้างชั่วคราวแล้วแต่กรณี

(ง) หมวดค่าสาธารณูปโภค

ค่าสาธารณูปโภค หมายความว่า รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์ ค่าไปรษณีย์โทรเลข เป็นต้น

(จ) หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ค่าครุภัณฑ์ หมายความว่า รายจ่ายเพื่อซื้อหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของ ซึ่งตามปกติมีอายุการใช้ยืนนานหรือมีลักษณะคงทนถาวร ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องมาจากการประกอบดัดแปลงหรือต่อเติมสิ่งของดังกล่าว ตลอดจนค่าใช้จ่ายซึ่งรวมอยู่ในราคาของ เช่น ค่าขนส่ง ค่าภาษี ค่าประกันภัย เป็นต้น

ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมายความว่า รายจ่ายเพื่อซื้อหรือแลกเปลี่ยนที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ซึ่งติดอยู่กับที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการก่อสร้าง ดัดแปลง ต่อเติม หรือเสริมสร้างสิ่งก่อสร้าง และเนื่องมาจากการก่อสร้างหรือเสริมสร้างที่ดิน

คำว่า "ซื้อ" ให้หมายความรวมตลอดถึงการจ้างทำของด้วย

(ฉ) หมวดเงินอุดหนุน

เงินอุดหนุน หมายความว่า เงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจ่ายเพื่อช่วยเหลือให้แก่ส่วนราชการ องค์การ มูลนิธิ หรือสมาคม ตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กฎหมายกำหนดในกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดมิได้เป็นผู้ดำเนินการเอง

(ช) หมวดรายจ่ายอื่น

รายจ่ายอื่น หมายความว่า รายจ่ายต่าง ๆ ซึ่งไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดหนึ่งหมวดใด เช่น รายจ่ายค่าชำระ เป็นต้น

รายละเอียดประเภทรายจ่ายตามหมวดรายจ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ 14 รายจ่ายพิเศษ หมายถึง รายจ่ายที่ตั้งจ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินกู้หรือเงินที่จ่ายขาดจากเงินสะสม ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยอนุโลมให้จำแนกเป็นหมวดรายจ่ายตามแบบรายจ่ายประจำเท่าที่จะกระทำได้

ข้อ 15 ประมาณการรายรับขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จำแนกออกเป็นหมวดต่าง ๆ ดังนี้

(1) หมวดภาษีอากร คือ รายได้ประเภทภาษีอากรซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจจัดเก็บหรือรัฐบาลจัดเก็บแล้วโอนทั้งหมดหรือบางส่วนให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือล้อเลื่อน อากรฆ่าสัตว์ เป็นต้น

(2) หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต คือ รายได้ประเภทค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจจัดเก็บหรือรัฐบาลจัดเก็บแล้วโอนทั้งหมด หรือบางส่วนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ ค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ค่าปรับผู้ละเมิดกฎหมายและข้อบัญญัติ ค่าธรรมเนียมเร่ขาย เป็นต้น

(3) หมวดรายได้จากทรัยพ์สิน คือ รายได้อันเกิดจากดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก และจากการให้เช่าสถานที่หรือที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหรืออยู่ในความควบคุมดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ค่าเช่าตลาดหรือห้องแถว หรือค่าเช่าแผงลอย ซึ่งเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

(4) หมวดรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ คือ รายได้ที่เกิดจากการสาธารณูปโภค หรือการพาณิชย์อื่นใดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น เงินช่วยเหลือท้องถิ่นจากการประปา หรือจากการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊ส เป็นต้น

(5) หมวดเงินอุดหนุน คือ รายได้ที่เกิดจากการช่วยเหลือของรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นเพื่อบำรุงท้องถิ่น เช่น เงินอุดหนุนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อการบูรณะท้องถิ่นและกิจการอื่นทั่วไป เป็นต้น

(6) หมวดรายได้อื่น รายได้ที่เกิดจากเงินกู้หรือเงินอื่น ๆ เช่น เงินที่จ่ายจากเงินสะสม เป็นต้น

(7) หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด คือ รายได้ที่ไม่เข้าลักษณะรายได้หมวดหนึ่งหมวดใดดังกล่าวข้างต้น และกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้อยู่ในหมวดนี้ เช่น รายได้อันเกิดจากการจำหน่ายเวชภัณฑ์ รายได้ที่มีผู้อุทิศให้ เงินเหลือจ่ายปีเก่านำส่งคืน เป็นต้น

รายละเอียดประเภทรายได้ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ 16 รายรับตามงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจเกิดจากเงินกำไรสุทธิ ดอกเบี้ย เงินช่วยเหลือจากงบประมาณรายจ่ายทั่วไปและรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ส่วนงบประมาณรายจ่ายให้แยกหมวดรายจ่ายและประเภทรายจ่ายเช่นเดียวกับรายจ่ายตามงบประมาณรายจ่ายทั่วไป

รายละเอียดประเภทรายได้และรายจ่าย ตามงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ 17 งบประมาณรายจ่ายประจำปีที่เสนอต่อสภาจังหวัดนั้น โดยปกติให้ประกอบด้วย

(1) คำแถลงประกอบงบประมาณแสดงฐานะการคลัง สาระสำคัญของงบประมาณความสัมพันธ์ระหว่างรายรับและงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้ง คำอธิบายเกี่ยวกับหนี้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันและที่เสนอขอกู้เพิ่มเติมในรายงานการรับและการจ่ายเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อช่วยเหลือองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) หลักการและเหตุผลในการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้ง

(3) ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีพร้อมด้วยบัญชีงบประมาณ

(4) รายรับ รายจ่าย เปรียบเทียบระหว่างปีที่ล่วงมาแล้ว ปีปัจจุบัน และปีที่ขอตั้งงบประมาณรายจ่าย

(5) คำชี้แจงเกี่ยวกับงบประมาณการรายรับ

(6) คำชี้แจงเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้ง

(7) งบประมาณเฉพาะการ หรือการพาณิชย์

ข้อ 18 การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้น ห้ามมิให้ตั้งรายจ่ายสูงกว่ารายรับและตามปกติต้องมีรายรับสูงกว่ารายจ่ายประจำปีไม่น้อยกว่าร้อยละสามของรายรับ ทั้งนี้ให้หักเงินกู้

เงินที่ได้รับอนุมัติให้จ่ายจากเงินสะสมและเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และหน่วยงานอื่นทุกประเภท ออกจากประมาณการรายรับก่อนที่จะนำมาคิดหาอัตราส่วนร้อยละ

ข้อ 19 การประมาณการตั้งเงินลงในงบประมาณรายจ่ายนั้น ให้ลงจำนวนเต็มบาท

ข้อ 20 งบประมาณรายจ่ายจะกำหนดให้มีเงินสำรองจ่ายก็ได้ โดยให้ตั้งจ่ายในอัตราไม่เกินร้อยละห้าของประมาณการรายรับ ทั้งนี้ ให้หักเงินกู้ เงินที่ได้รับอนุมัติให้จ่ายจากเงินสะสม เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ออกจากประมาณการรายรับก่อนที่จะนำมาคิดหาอัตราส่วนร้อยละห้า

การอนุมัติเงินสำรองจ่ายให้หน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

หมวด 4
วิธีการจัดทำงบประมาณ

ข้อ 21 หัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำงบประมาณรายรับและคำขอประมาณการรายจ่าย แล้วให้เลขานุการจังหวัดรวบรวมรายงานการเงินและสถิติต่าง ๆ ของหน่วยงานแต่ละหน่วย เพื่อใช้ประกอบการคำนวณคำขอตั้งงบประมาณ เสนอต่อเจ้าหน้าที่งบประมาณ

ข้อ 22 ให้เจ้าหน้าที่งบประมาณทำการพิจารณาตรวจสอบวิเคราะห์และแก้ไขคำของบประมาณในชั้นต้น แล้วเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณา

ข้อ 23 เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้พิจารณาอนุมัติให้ตั้งเงินงบประมาณยอดใดในคำขอเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้แล้ว ให้เจ้าหน้าที่งบประมาณรวบรวมและจัดทำเป็นร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เสนอต่อผู้ว่าราชการอีกครั้งหนึ่ง เพื่อผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้นำเสนอต่อสภาจังหวัดภายในวันที่ 15 สิงหาคม ทุกปี

ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาเห็นว่า ไม่สามารถที่จะนำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสนอต่อสภาจังหวัดได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ให้เสนอขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อขอขยายเวลาการเสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้ขยายเวลาได้ไม่เกินวันที่ 1 กันยายน

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องไม่สามารถที่จะนำเสนอต่อสภาจังหวัดภายในวันที่ 1 กันยายน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

ข้อ 24 การประมาณการรายรับประเภทรายได้นั้นต้องแสดงรายการดังนี้

(1) จำแนกรายชื่อประเภทรายได้ในหมวดต่าง ๆ ตลอดจนรายละเอียดประเภทรายได้นั้น ๆ (ถ้ามี)

(2) จำนวนเงินที่ได้ประมาณตั้งรับในปีปัจจุบัน

(3) จำนวนเงินเพิ่มหรือลดสำหรับประมาณการปีใหม่

(4) เงินที่ประมาณการว่าจะจัดเก็บได้ในปีใหม่

ข้อ 25 การคำนวณประมาณการรายรับประเภทรายได้นั้น ให้ลงจำนวนรับทั้งสิ้นโดยไม่หักรายจ่ายใด ๆ และมีบันทึกแสดงหลักเกณฑ์การคำนวณและแจ้งข้อความดังต่อไปนี้

(1) รายได้จริงของปีก่อน ๆ เป็นรายปีถัดไปอย่างน้อยสามปี

(2) อัตราและเกณฑ์คำนวณที่ตั้งเก็บและจำนวนปีซึ่งประมาณจะเก็บ

(3) มีเงินค้างเก่าจากปีก่อน ๆ ที่ยกมาเก็บเท่าใด และประมาณว่าจะเก็บได้เท่าใด

(4) แสดงเหตุผลหรือคำชี้แจงอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องมี

ข้อ 26 การตั้งงบประมาณรายจ่าย ต้องแสดงรายการไว้ดังนี้

(1) หมวดและประเภทเงิน ตลอดจนรายละเอียดประเภทเงินนั้น ๆ เช่น เงินเดือนให้แสดงอัตราและตำแหน่ง ค่าใช้สอยและค่าวัสดุให้แสดงประเภทย่อย ๆ รายการ ชนิด หรือรายละเอียดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างให้แสดงรายการ ชนิด หรือรายละเอียด ขนาด กว้าง ยาว รายจ่ายอื่น ๆ ในหมวดรายจ่ายอื่นให้แสดงรายการประกอบด้วย เป็นต้น

(2) จำนวนเงินงบประมาณที่อนุมัติให้ถือจ่ายประจำปีปัจจุบัน

(3) จำนวนเงินเพิ่มหรือลดสำหรับงบประมาณปีใหม่

(4) เงินที่ประมาณจะขอถือจ่ายในปีใหม่

ข้อ 27 การคำนวณตั้งงบประมาณรายจ่ายหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ให้คิดตั้งตามตำแหน่งและอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำไม่เกินบัญชีกำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำที่ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ โดยแยกตั้งตามตำแหน่งและอัตราเงินเดือน หรือค่าจ้างประจำซึ่งได้รับจริงในปัจจุบัน เฉพาะเงินปรับปรุงเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำและเงินเพิ่มพิเศษอื่น ๆ ที่จ่ายควบกับเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำ ให้แยกตั้งเป็นอีกยอดหนึ่งต่างหาก

การตั้งงบประมาณรายจ่ายหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ให้คำนวณตั้งจ่ายไว้สิบสองเดือน ถ้ามีเหตุที่ไม่ต้องจ่ายเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำ ก็ให้ลดเงินสำหรับตำแหน่งนั้นและให้หมายเหตุให้ทราบว่า เป็นการเลิกตำแหน่งหรืองดจ่ายชั่วคราว

สำหรับตำแหน่งใหม่ที่จะตั้งในงบประมาณนั้น ต้องมีคำชี้แจงแสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องตั้งเพิ่มขึ้น และให้คำนวณตั้งงบประมาณไว้ตามจำนวนที่จะต้องจ่ายจริง

ข้อ 28 การตั้งงบประมาณรายจ่ายหมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค และหมวดรายจ่ายอื่น ให้คำนวณโดยถือจำนวนเงินที่จ่ายจริงในปีที่ล่วงมาแล้วเป็นเกณฑ์ และประมาณให้ใกล้เคียงกับที่จะต้องจ่ายจริง

ข้อ 29 องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะตั้งงบประมาณรายจ่าย หมวดเงินอุดหนุนตามความในข้อ 13 ได้ในอัตราไม่เกินร้อยละแปดของรายรับจริง ในปีงบประมาณที่เพิ่งผ่านมาโดยไม่รวมเงินกู้ เงินที่ได้รับอนุมัติให้จ่ายจากเงินสะสม เงินอุดหนุนจากรัฐบาล และเงินรายได้ของสภาตำบล (ในส่วนที่สภาตำบลจัดทำงบประมาณรายจ่ายเอง) และให้แสดงรายการว่าจะอุดหนุนให้แก่

หน่วยงานใด รวมทั้งให้มีคำชี้แจงประกอบว่าจะอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายประเภทใดบ้าง ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

ข้อ 30 การตั้งงบประมาณรายจ่ายหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ต้องคำนวณให้ใกล้เคียงกับที่จะต้องจ่ายจริง โดยให้มีคำชี้แจงประกอบดังนี้

(1) เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องใช้ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างนั้น

(2) ชนิด ประเภท และจำนวนของครุภัณฑ์หรือลักษณะ ปริมาณ และคุณภาพของงาน

(3) ประมาณว่าจะต้องจ่ายเงินทั้งสิ้นเท่าใด

(4) จำนวนเงินที่จ่ายไปแล้วเท่าใด (ถ้ามี)

(5) จำนวนเงินที่ขอตั้งในงบประมาณประจำปีเท่าใด

ข้อ 31 การเสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อสภาจังหวัดนั้น ให้ผู้ว่าราชการเสนอบัญชีรายละเอียดงบประมาณตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ประกอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายด้วย

ข้อ 32 การคำนวณตั้งงบประมาณรายจ่ายพิเศษ ซึ่งตั้งจ่ายตามความในข้อ 14 ต้องกำหนดให้ใกล้เคียงกับที่จะต้องจ่ายเงินและให้มีคำชี้แจงการใช้จ่ายประกอบ พร้อมทั้งแสดงประโยชน์อันพึงจะได้รับจากงานนั้นด้วย

ข้อ 33 งบประมาณรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติเพิ่มเติมในปีงบประมาณ ให้นำยอดงบประมาณรายจ่ายนั้นรวมไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยให้หมายเหตุจำนวนงบประมาณรายจ่ายที่เพิ่มเติมนั้นไว้ด้วย

หมวด 5
งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

ข้อ 34 งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ต้องตราเป็นข้อบัญญัติเช่นเดียวกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทั้งนี้ ไม่ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายน้อยกว่ารายรับร้อยละสาม

ข้อ 35 การตราข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จะกระทำได้ต่อเมื่อ

(1) งบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ได้รับอนุมัติแล้วไม่พอแก่การใช้จ่าย หรือในกรณีที่จำเป็นจะต้องจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันเกินกว่า หรือนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทั้งนี้ ต้องแสดงให้ปรากฏในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวด้วยว่า จะจ่ายจากเงินรายรับที่มิได้ตั้งรับไว้ในประมาณการรายรับ หรือจากเงินรายรับที่เกินยอดรวมทั้งสิ้นของประมาณการรายรับประจำปี หรือ

(2) จำเป็นจะต้องใช้จ่ายกรณีมีเหตุฉุกเฉินอันเกี่ยวกับสาธารณภัยเกิดขึ้น สำหรับ

กรณีนี้ต้องแถลงด้วยว่า จะใช้จ่ายจากเงินสะสมหรือเงินอื่นใดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ข้อ 36 งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเฉพาะที่ตั้งจ่ายจากรายรับประเภทเงินกู้ เงินที่ได้รับอนุมัติให้จ่ายขาดจากเงินสะสม เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือเงินรายรับอื่นใดทำนองเดียวกัน ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดตั้งไว้ในงบรายจ่ายพิเศษ

ข้อ 37 การตราข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณใด ให้ทำได้ตลอดภายในระยะเวลาก่อนสิ้นปีงบประมาณนั้น การที่ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต่อไปได้รับอนุมัติจากจังหวัดหรือสภาจังหวัดเรียบร้อยแล้ว หาเป็นผลตัดสิทธิองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะเสนอข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมภายในระยะเวลาดังกล่าวไม่

หมวด 6
การโอนเงินงบประมาณรายจ่าย

ข้อ 38 การโอนงบประมาณรายจ่ายระหว่างประเภทในหมวดรายจ่ายเดียวกัน ให้โอนได้โดยอนุมัติของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ถ้าต่างหมวดรายจ่ายให้โอนได้โดยอนุมัติของสภาจังหวัด

ข้อ 39 การโอนรายจ่ายระหว่างประเภทของรายจ่ายงบกลาง หรือระหว่างรายจ่ายงบกลางกับรายจ่ายของหน่วยงาน และการโอนรายจ่ายจากหน่วยงานหนึ่งไปเพิ่มอีกหน่วยงานหนึ่งจะโอนได้เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ 40 การโอนเงินงบประมาณรายจ่ายจากหมวดเงินอุดหนุนไปเพิ่มจ่ายหมวดหนึ่งหมวดใด ให้โอนโดยอนุมัติของผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ 41 การโอนเงินงบประมาณรายจ่ายหมวดหนึ่งหมวดใดไปเพิ่มจ่ายในหมวดเงินอุดหนุน ให้โอนได้ภายใต้หลักเกณฑ์ตามข้อ 29

ข้อ 42 การโอนเงินงบประมาณรายจ่ายที่ได้ตั้งจ่ายไว้แล้ว แต่ไม่ถูกต้องตามหมวดหรือหน่วยงานหนึ่งไปตั้งจ่ายให้เป็นการถูกต้องในอีกหมวดรายจ่ายหนึ่งหรือหน่วยงานหนึ่ง ถือว่ามิได้เป็นการโอนไปตั้งจ่ายเป็นรายการใหม่ ให้โอนได้โดยอนุมัติของผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ 43 การแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประกอบงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ ที่ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินกู้ หรือเงินที่จ่ายขาดจากเงินสะสม ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

การแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประกอบงบประมาณรายจ่าย ในหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ซึ่งจ่ายจากรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ทำในลักษณะ ปริมาณ

หรือคุณภาพของครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างเปลี่ยนแปลง หรือเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานที่ก่อสร้างจากที่แห่งหนึ่งไปก่อสร้างในที่อีกแห่งหนึ่ง และเงินที่จ่ายขาดจากเงินสะสม หรือเงินกู้ ต้องได้รับความเห็นของจากสภาจังหวัดและได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประกอบงบประมาณรายจ่าย ซึ่งตั้งจ่ายจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ (กระทรวงมหาดไทยหรือสำนักงบประมาณแล้วแต่กรณี) ให้เปลี่ยนแปลงโครงการได้แล้ว ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการแก้ไขข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้น ๆ ด้วย

ข้อ 44 การโอนเงินงบประมาณรายจ่ายนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อ 38 ข้อ30 ข้อ 40 ข้อ 41 และข้อ 42 เช่น การโอนรายจ่ายจากรายการใดที่ตั้งจ่ายไว้แล้ว ไปตั้งจ่ายเป็นรายการอื่นซึ่งเป็นงานหรือโครงการใหม่ที่ไม่มีงบประมาณตั้งจ่ายไว้ก่อน หรืองดโครงการใดโครงการหนึ่ง แล้วโอนไปเพิ่มจ่ายในโครงการอื่นทั้งหมด ถึงแม้โครงการที่โอนไปเพิ่มจ่ายนั้นจะมีงบประมาณตั้งจ่ายไว้แล้วก็ตาม ให้เสนอขอรับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดก่อน เมื่อสภาจังหวัดเห็นชอบด้วย ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

ข้อ 45 การโอนเงินงบประมาณต่างงบประมาณรายจ่าย เช่น การโอนเงินระหว่างงบประมาณรายจ่ายประจำ กับงบประมาณรายจ่ายพิเศษ หรือการโอนเงินระหว่างงบประมาณรายจ่ายทั่วไป กับงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการจะกระทำได้ เว้นแต่จะเป็นการโอนเงินงบประมาณไปตั้งจ่ายเป็นรายการใหม่ในงบประมาณรายจ่ายเดียวกัน เพื่อช่วยเหลือกิจการในอีกงบประมาณรายจ่ายหนึ่ง และจะกระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ แต่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดก่อน และให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

ในกรณีที่เป็นรายจ่ายพิเศษ ซึ่งตั้งจ่ายเป็นเงินอุดหนุนของรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นก่อนที่จะดำเนินการตามวรรคแรก ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณหรือหน่วยงานอื่นที่อนุมัติเงินอุดหนุนแล้วแต่กรณี

การโอนหรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประกอบงบประมาณตามความในหมวดนี้ เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาให้โอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประกอบงบประมาณแล้ว ให้รายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

หมวด 7
การควบคุมงบประมาณ

ข้อ 46 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่งบประมาณ รับผิดชอบร่วมกันในการควบคุมงบประมาณเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย โดยมีเลขานุการจังหวัดและหัวหน้าส่วนการคลังเป็นผู้ช่วยเหลือและให้มี

อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(1) ควบคุมการรับและการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ

(2) ควบคุมบัญชีรายงานและเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับการรับจ่ายเงินและหนี้

(3) ตรวจเอกสารรับจ่ายเงิน การขอเบิกเงิน และการก่อหนี้ผูกพัน

ข้อ 47 องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพัน ได้เฉพาะตามข้อความที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือตามอำนาจที่มีอยู่ตามข้อบัญญัติอื่นหรือตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย

ข้อ 48 บรรดาเงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับ ไม่ว่าจะได้รับตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ หรือได้รับชำระตามอำนาจ หน้าที่ หรือสัญญา หรือได้รับจากการให้หรือใช้ทรัพย์สิน หรือเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของทางราชการ หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้นำส่งเป็นเงินผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด เว้นแต่มีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ 49 บรรดาเงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจากผู้มอบให้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้จ่ายในกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันภายในวงเงินที่ได้รับนั้น และไม่ต้องนำส่งเป็นเงินผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เว้นแต่มีเงินเหลือจากการใช้จ่ายนั้นให้นำส่งเป็นเงินผลประโยชน์

ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับเงินตามโครงการช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศอื่นใดหรือบุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นเงินให้กู้หรือให้เปล่า รวมทั้งเงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับสืบเนื่องจากโครงการช่วยเหลือหรือร่วมมือเช่นว่านั้น กระทรวงมหาดไทยจะกำหนดเป็นอย่างอื่นโดยไม่ต้องนำลงเป็นเงินผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ได้

ข้อ 50 กระทรวงมหาดไทยจะกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้รับเงินในกรณีต่อไปนี้ นำเงินนั้นไปจ่ายโดยไม่ต้องนำส่งเป็นเงินผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ได้ คือ

(1) เงินที่ได้รับในลักษณะค่าชดใช้ความเสียหายหรือสิ้นเปลืองแห่งทรัพย์สิน และจำเป็นจะต้องจ่ายเพื่อบูรณะทรัพย์สินหรือจัดให้ได้ทรัพย์สินคืนมา

(2) เงินรายรับของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เป็นสถานพยาบาล สถานศึกษาฯ หรือสถานอื่นใด ที่อำนวยบริการอันเป็นสาธารณะประโยชน์ หรือประชาสงเคราะห์ ในกรณีนี้หน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น จะนำเงินไปใช้จ่ายได้แต่เฉพาะตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยแล้วเท่านั้น

ข้อ 51 ข้าราชการส่วนจังหวัดหรือลูกจ้างผู้ใดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกระทำหรือก่อหนี้ผูกพัน หรือจ่ายเงินหรือโดยรู้อยู่แล้วยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวนั้นโดยฝ่าฝืน

ระเบียบนี้ หรือระเบียบข้อบังคับที่กระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 นอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายแล้ว ผู้กระทำหรือผู้ยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบชดใช้จำนวนเงินที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดให้จ่ายได้ หรือต้องผูกพันจะต้องจ่ายตลอดจนค่าสินไหมทดแทนใด ๆ ให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ๆ ด้วย

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ข้าราชการส่วนจังหวัดหรือลูกจ้าง ซึ่งได้ทักท้วงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือแล้วว่า การที่จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ

หมวดหมวด 8
การรายงาน

ข้อ 52 เมื่อสิ้นปีงบประมาณให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดประกาศรายงานการรับ-จ่ายเงินประจำปีที่สิ้นสุดนั้นไว้ ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้ประชาชนทราบภายในกำหนดสามสิบวันแล้วให้ส่งสำเนารายงานการรับ-จ่ายดังกล่าวไปให้กระทรวงมหาดไทยทราบภายในกำหนดระยะเวลาสิบห้าวัน หลังจากนั้น

ข้อ 53 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดส่งสำเนาข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ได้รับอนุมัติให้ประกาศใช้เป็นข้อบัญญัติแล้ว ไปยังกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข แนะนำ ภายในระยะเวลาไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันสิ้นสุดการประกาศให้ประชาชนทราบ ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วย

ประกาศ ณ วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2529

พลเอกประจวบ สุนทรางกูร
(ประจวบ สุนทรางกูร)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(ตราครุฑ)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยการจัดหาประโยชน์ในทรัพย์สินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
พ.ศ.2531

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยทรัพย์สินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2498 มาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ.2495 และมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2521 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดหาประโยชน์ในทรัพย์สินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2531"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศ

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยทรัพย์สินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2523

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

หมวด 1
ข้อความทั่วไป

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"ประโยชน์ตอบแทน" หมายความว่า ค่าเช่า เงิน สิ่งของ หรือสิทธิอย่างอื่น

เป็นการตอบแทนการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน

"หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาลและเมืองพัทยา

"หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ประธานกรรมการสุขาภิบาลและปลัดเมืองพัทยา

"ข้าราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า ข้าราชการส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาลและพนักงานเมืองพัทยา

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

การใดอันเกี่ยวกับการจัดหาประโยชน์ในทรัพย์สินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งระเบียบนี้ไม่ได้กำหนดไว้ ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยก่อนทุกกรณี หรือกรณีที่มีเหตุพิเศษกระทรวงมหาดไทย อาจสั่งการยกเว้นการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้เป็นกรณี ๆ ได้

หมวด 2
การจัดหาประโยชน์ในทรัพย์สิน

ข้อ 6 การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการโดยวิธีประมูล

(1) มีกำหนดไม่เกินสามปี ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

(2) มีกำหนดเกินสามปี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

การให้เช่าตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีความจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการเป็นอย่างอื่น โดยไม่ต้องดำเนินการโดยวิธีประมูลก็ได้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย

ข้อ 7 การให้เช่าที่ดินเพื่อก่อสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มีลักษณะมั่นคงถาวรให้มีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้เช่ายกกรรมสิทธิ์อาคารหรือสิ่งก่อสร้างให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(2) ให้ผู้เช่าได้รับสิทธิการเช่าอาคารหรือสิ่งก่อสร้างมีกำหนดไม่เกินสามสิบปี นับแต่วันลงนามในสัญญาเช่า

(3) ให้ผู้เช่าประกันอัคคีภัยอาคารหรือสิ่งก่อสร้างในอัตราไม่ต่ำกว่าราคาทุน

ก่อสร้างที่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดในนามของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เอาประกันและผู้รับประโยชน์ตลอดอายุสัญญาเช่า โดยผู้เช่าเป็นผู้ชำระเบี้ยประกันภัยแทนผู้ให้เช่าทั้งสิ้น

(4) ให้ผู้เช่าชำระค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่หรือภาษีอื่นใดตลอดจนค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการเช่าแทนผู้ให้เช่าทั้งสิ้น

ข้อ 8 การให้เช่าตามข้อ 6 หากดำเนินการโดยวิธีประมูล ให้มีวิธีการและเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ให้ปิดประกาศหรือใบแจ้งความเรื่องดังกล่าวโดยเปิดเผย ณ สำนักงานของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นก่อนวันรับซองประมูลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และประกาศทางวิทยุกระจายเสียงหรือลงประกาศในหนังสือพิมพ์หรือจัดให้มีการโฆษณาด้วยวิธีอื่นก็ได้

(2) ให้มีหลักประกันซองประมูลโดยมีมูลค่าเป็นจำนวนเงินในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละห้า แต่ไม่เกินร้อยละสิบของประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำตามข้อ 15 (1)

(3) ให้ผู้ประมูลได้ไปทำสัญญาเช่ากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หากไม่ไปทำสัญญาเช่าภายในกำหนดดังกล่าว หรือไม่วางหลักประกันสัญญาเช่าตามข้อ 17 ในวันทำสัญญาให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นริบหลักประกันตาม (2)

(4) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ผู้มีอำนาจอนุมัติกำหนดเป็นกรณี ๆ ไป

ข้อ 9 ประกาศหรือใบแจ้งความตามข้อ 8 (1) อย่างน้อยให้แสดงรายการดังต่อไปนี้

(1) รายละเอียดเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่จะให้เช่า

(2) คุณสมบัติของผู้เข้าประมูลต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นหลักแหล่งมีอาชีพที่มั่นคงและเชื่อถือได้ และไม่เป็นผู้ได้รับเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันซึ่งอาจปฏิเสธไม่ยอมขึ้นศาล เว้นแต่รัฐบาลของผู้เข้าประมูลจะได้มีคำสั่งให้สละเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันเช่นว่านั้น

(3) ให้ผู้เข้าประมูลเสนอประโยชน์ตอบแทนการให้เช่าที่จะให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(4) กำหนดวัน เวลาและสถานที่รับซอง ปิดการรับซองและเปิดซองประมูล

(5) จำนวนเงินที่กำหนดเป็นหลักประกันซอง สถานที่รับหลักประกันซองและให้กำหนดเงื่อนไขด้วยว่าถ้าผู้ประมูลได้ ไม่ไปทำสัญญาเช่ากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นภายในกำหนด หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะริบหลักประกันซอง

(6) กำหนดให้ผู้ประมูลได้วางหลักประกันสัญญาเช่าตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อ 17

(7) ใบเสนอราคาประมูลให้ลงจำนวนเงินเป็นตัวเลขและตัวหนังสือถ้าตัวเลขและตัวหนังสือไม่ตรงกันให้ถือตัวหนังสือเป็นสำคัญ

(8) ซองประมูลต้องผนึกให้เรียบร้อยก่อนยื่น

(9) กำหนดให้ผู้เข้าประมูล หรือผู้แทนซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือยื่นซองประมูลต่อคณะกรรมการรับซองประมูล

(10) ให้ระบุสถานที่ที่ผู้เข้าประมูลจะติดต่อ เพื่อขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการประมูลอสังหาริมทรัพย์ที่จะให้เช่า และแบบสัญญาเช่า

(11) ให้สงวนสิทธิไว้ด้วยว่าหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะให้ผู้ประมูลรายใดก็ได้ เช่าอสังหาริมทรัพย์ที่ทำการประมูล โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ที่เสนอประโยชน์ตอบแทนสูงสุดเสมอไป หรือยกเลิกการประมูลครั้งนั้นก็ได้ ทั้งนี้ ผู้เข้าประมูลไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ

ข้อ 10 การประมูลตามข้อ 6 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการเรื่องดังกล่าวดังต่อไปนี้

(1) คณะกรรมการรับซองประมูล

(2) คณะกรรมการเปิดซองประมูล

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งแต่ละคณะ ให้ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน ซึ่งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับ 4 หรือเทียบเท่าขึ้นไป และกรรมการอีกอย่างน้อยสองคน ซึ่งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น หากไม่สามารถแต่งตั้งข้าราชการส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ดังกล่าวได้ เนื่องจากมีข้าราชการส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอ หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือกรณีจำเป็น หรือเพื่อประโยชน์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จะแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นประธานกรรมการ หรือกรรมการก็ได้

การประมูลรายเดียวกัน ห้ามแต่งตั้งผู้ซึ่งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการตาม (1) เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการตาม (2)

ข้อ 11 การประชุมเพื่อปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามข้อ 10 และข้อ 15 แต่ละคณะต้องมีกรรมการมาพร้อมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ประธานกรรมการและกรรมการแต่ละคนมีเสียงหนึ่งในการลงมติ มติของคณะกรรมการดังกล่าวให้ถือเสียงข้างมาก

ข้อ 12 คณะกรรมการรับซองประมูลให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับซองประมูลโดยให้ลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน และบันทึกไว้ที่หน้าซองประมูลว่า เป็นของผู้ใดแล้วให้ลงมือชื่อกำกับไว้ด้วย

(2) ตรวจสอบหลักประกันซองประมูลร่วมกับเจ้าหน้าที่การเงินเมื่อถูกต้องแล้วให้เจ้าหน้าที่การเงินออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นซองประมูลไว้เป็นหลักฐาน

(3) รับเอกสารต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศ หรือใบแจ้งความเรื่องการประมูล

(4) เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลารับซองประมูลแล้ว ห้ามรับซองประมูลอีก และให้รีบส่งมอบซองประมูลทั้งหมด เอกสารต่าง ๆ ตามอ (3) พร้อมด้วยบันทึกรายงานการรับ

ซองประมูลต่อคณะกรรมการเปิดซองประมูลเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ 13 คณะกรรมการเปิดซองประมูลให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เปิดซองประมูล โดยเปิดเผยต่อหน้าผู้ที่เข้าประมูลหรือผู้แทนซึ่งมีอยู่ในขณะเวลาเปิดซอง และให้บันทึกประโยชน์ตอบแทนจากใบเสนอราคาประมูลทุกฉบับไว้ในบัญชีเปรียบเทียบประโยชน์ตอบแทนและให้ลงลายมือชื่อกำกับไว้ด้วย

(2) พิจารณาใบเสนอราคารายที่เสนอโดยถูกต้องตาม (2)

(4) พิจารณาคัดเลือกผู้เสนอประโยชน์ตอบแทนการให้เช่าสูงสุด และให้อยู่ในดุลพินิจ ของคณะกรรมการเปิดซองที่จะต่อรองประโยชน์ตอบแทนการให้เช่าหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำตามข้อ 15 (1) เป็นเครื่องประกอบการพิจารณา

ถ้ามีผู้เสนอประโยชน์ตอบแทนการให้เช่าสูงสุดเท่ากันหลายราย ให้คณะกรรมการเปิดซองประมูลเรียกผู้เสนอประโยชน์ตอบแทนการให้เช่าสูงสุดดังกล่าวมาเสนอประโยชน์ตอบแทนการให้เช่าใหม่พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองประมูลหรือโดยวาจา

(5) เสนอความเห็นพร้อมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการประมูลที่ได้รับไว้ทั้งหมดให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งการ

ข้อ 14 การประมูลให้เช่าตามข้อ 6 หากไม่มีผู้ใดมาประมูลหรือมีผู้ประมูลเสนอประโยชน์ตอบแทนให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต่ำกว่าที่กำหนดตามข้อ 15 (1) ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งยกเลิกการประมูลครั้งนั้น

ในกรณีที่มีผู้ประมูลเพียงรายเดียว ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ามีเหตุผลสมควรที่จะดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประมูลครั้งนั้นให้ดำเนินการตามข้อ 13 (4) โดยอนุโลม

ข้อ 15 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการจัดหาประโยชน์ ขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ปลัดจังหวัด เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดจำนวนสองคนเป็นกรรมการและข้าราชการส่วนท้องถิ่นของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับ 4 เหรียญเทียบเท่าขึ้นไปจำนวนสองคนเป็นธรรมการ หากไม่สามารถแต่งตั้งข้าราชการส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ดังกล่าวได้ เนื่องจากมีข้าราชการส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอ หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือกรณีจำเป็น หรือเพื่อประโยชน์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นกรรมการก็ได้

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังนี้

(1) กำหนดประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำของการจะให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นล่วงหน้าไว้ โดยให้คำนึงถึงสภาพและทำเลของอสังหาริมทรัพย์นั้น

(2) กำหนดหลักเกณฑ์การเช่าและการต่ออายุสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ระยะเวลาการให้เช่าและการต่ออายุสัญญาและอัตราค่าเช่าภายหลังการต่ออายุสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้

ให้กำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนการเช่าและการต่ออายุสัญญาเช่าทุกครั้ง

การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องมีประโยชน์ตอบแทนไม่ต่ำกว่าอัตราที่คณะกรรมการกำหนดตาม (1)

ข้อ 16 หลักประกันซองหรือหลักประกันสัญญา ให้ใช้หลักประกันอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) เงินสด

(2) เช็คที่ธนาคารรับรองหรือเช็คที่ธนาคารสั่งจ่าย ซึ่งเป็นเช็คลงวันที่ที่ใช้เช็คนั้นชำระต่อเจ้าหน้าที่หรือก่อนวันนั้นไม่เกินสามวันทำการ

(3) หนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศไทย ตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบนี้

(4) พันธบัตรรัฐบาลไทย

ข้อ 17 ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เรียกเก็บหลักประกันสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์จากผู้เช่าในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละห้า แต่ไม่เกินร้อยละสิบของประโยชน์ตอบแทน

ข้อ 18 สัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามแบบตัวอย่างท้ายระเบียบนี้

กรณีที่ไม่อาจทำสัญญาเช่าตามวรรคหนึ่งได้และจำเป็นต้องร่างสัญญาเช่าใหม่ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นส่งร่างประกาศ หรือร่างใบแจ้งความพร้อมทั้งร่างสัญญาเช่านั้นไปให้อัยการจังหวัดหรือกรมอัยการพิจารณาก่อน เว้นแต่การทำสัญญาเช่าตามแบบที่เคยผ่านการพิจารณาของอัยการจังหวัดหรือกรมอัยการแล้ว

ข้อ 19 การต่ออายุสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(1) มีกำหนดไม่เกินสามปี ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

(2) มีกำหนดเกินสามปี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

ข้อ 20 การให้เช่าช่วง การโอนสิทธิการเช่าหรือการเปลี่ยนตัวผู้เช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(1) อายุสัญญาเช่าที่เหลืออยู่ไม่เกินสามปี ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

(2) อายุสัญญาเช่าที่เหลืออยู่เกินสามปี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

ข้อ 21 ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เรียกเก็บค่าตอบแทนการต่ออายุสัญญาเช่าการให้เช่าช่วง การโอนสิทธิการเช่าและการเปลี่ยนตัวผู้เช่าจากผู้เช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้ตามอัตราที่หน่วยการบริหารส่วนราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดล่วงหน้าไว้โดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ 22 หากผู้เช่าอสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นประสงค์จะต่ออายุสัญญาเช่า ให้ยื่นคำขอต่ออายุสัญญาเช่าพร้อมทั้งเสนอประโยชน์ตอบแทนให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาก่อนที่สัญญาเช่าเดิมจะสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหกสิบวัน ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาคำขอดังกล่าว ถ้าเป็นตามหลักเกณฑ์ตามข้อ 15 (2) แล้วเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติตามข้อ 19

หากหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าคำขอต่ออายุสัญญาเช่าตามวรรคหนึ่งไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามข้อ 15 (2) ก็ให้ดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ตามข้อ 6

ข้อ 23 การให้เช่าช่วงหรือการโอนสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อคู่สัญญาได้ตกลงกัน โดยระบุไว้ในสัญญาเช่าเดิมว่าผู้ให้เช่ายินยอมให้ผู้เช่านำอสังหาริมทรัพย์ที่เช่าไปให้บุคคลอื่นเช่าช่วงหรือโอนสิทธิการเช่าได้ และให้บันทึกต่อท้ายสัญญาเช่าเดิมแสดงความยินยอมระหว่างผู้เช่ากับผู้เช่าช่วงหรือผู้โอนสิทธิการเช่ากับผู้รับโอนสิทธิการเช่าตามแบบตัวอย่างท้ายระเบียบนี้

ข้อ 24 การเปลี่ยนตัวผู้เช่าตามข้อ 20 จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อผู้เช่าเดิมตายหรือสาบสูญ ก่อนที่สัญญาเช่าจะสิ้นสุด และให้บันทึกต่อท้ายสัญญาเช่าเดิม โดยระบุสาเหตุของการเปลี่ยนตัวผู้เช่าด้วย

ข้อ 25 การให้เช่าสังหาริมทรัพย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

หมวด 3
บทเฉพาะกาล

ข้อ 26 หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใด ดำเนินการเรื่องเกี่ยวกับการจัดหาประโยชน์ในทรัพย์สินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับก็ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยทรัพย์สินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2523 จนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ

ประกาศ ณ วันที่ 19 สิงหาคม 2531
พลตรี ประมาณ อดิเรกสาร
(ประมาณ อดิเรกสาร)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(ตราครุฑ)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2528
(แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเสียใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2499 มาตรา 69 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ.2495 มาตรา 6 และมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2521 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2528"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2529 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

(1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2522

(2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2525

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ หรือที่มีกำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณีมีเหตุจำเป็นกระทรวงมหาดไทย อาจยกเว้นการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอาจขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยยกเว้นการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้เป็นกรณี ๆ ได้

หมวด 1
ข้อความทั่วไป

ข้อ 5 ในระเบียบนี้

"พัสดุ" หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างที่กำหนดไว้ตามบัญชีรายละเอียดประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รวมตลอดถึงปศุสัตว์ และสัตว์พาหนะด้วย

"การพัสดุ" หมายความว่า การซื้อ การจ้าง การซ่อมและบำรุงรักษา การจัดทำเอง การได้มา การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุมและการดำเนินการอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

"หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และเมืองพัทยา ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงกิจการพาณิชย์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

"หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ประธานกรรมการสุขาภิบาล และปลัดเมืองพัทยา

"ข้าราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า ข้าราชการส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล และพนักงานเมืองพัทยา

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

"เจ้าหน้าที่พัสดุ" หมายความว่า เจ้าหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุ หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายจากหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้มีหน้าที่หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุตามระเบียบนี้

"การจ้าง" ให้หมายความรวมถึง การจ้างแรงงาน การจ้างทำของและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการจ้างเหมาบริการ แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และการรับขนในการเดินทางไปราชการตามระเบียบว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

"การซื้อ" หมายความว่า การซื้อพัสดุทุกชนิด แต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง

"ผู้สั่งจ้าง" หมายความว่า ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตให้จ้าง

"ผู้สั่งซื้อ" หมายความว่า ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ซื้อ

"ผู้ว่าจ้าง" หมายความว่า หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการจ้างในนามของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

"ผู้ซื้อ" หมายความว่า หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการซื้อในนามของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

"การแปรสภาพ" หมายความว่า การทำให้สภาพพัสดุเปลี่ยนแปลงไปจากลักษณะเดิมโดยสิ้นเชิง

ข้อ 6 ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้ จะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ โดยให้คำนึงถึงระดับ ตำแหน่งหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ที่จะได้รับมอบอำนาจเป็นสำคัญ และให้แนบสำเนาหนังสือมอบอำนาจประกอบการเบิกเงินจ่ายทุกครั้ง

เจ้าหน้าที่พัสดุ หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ได้รับมอบอำนาจ หรือผู้มีอำนาจสั่งการตามระเบียบนี้ ผู้ใดกระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือกระทำโดยมีเจตนาทุจริต หรือปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือคำสั่ง ซึ่งสามารถใช้บังคับแก่ผู้นั้นแล้วแต่กรณีภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) ถ้าการกระทำเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการลงโทษอย่างต่ำให้ออกจากราชการ

(2) ถ้าการกระทำเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายไม่ร้ายแรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้ลงโทษอย่างต่ำตัดเงินเดือน

(3) ถ้าการกระทำไม่เป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้ลงโทษภาคทัณฑ์หรือว่ากล่าวตักเตือนโดยทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร

การลงโทษทางวินัยตาม (1) หรือ (2) ไม่เป็นเหตุให้ผู้กระทำหลุดพ้นจากความรับผิดทางอาญา หรือความรับผิดในทางแพ่ง (ถ้ามี) แต่ประการใด

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 3 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532

หมวด 2
การจัดหาพัสดุ
ส่วนที่ 1
การซื้อและการจ้าง

ข้อ 7 การซื้อและการจ้าง ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) ห้ามกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะ ซึ่งอาจมีผลกีดกันไม่ให้ผู้ผลิต หรือผู้ขายพัสดุที่ผลิตภายในประเทศหรือกิจการของคนไทยสามารถเข้าแข่งขันในการเสนอราคากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

พัสดุที่ผลิตในประเทศ ให้หมายถึง ผลิตภัฑณ์ที่ผลิตสำเร็จรูปแล้ว โดยสถานที่ผลิตตั้งอยู่ในประเทศไทย

กิจการของคนไทย ให้หมายถึง กิจการที่คนไทยเป็นเจ้าของ เป็นหุ้นส่วน หรือเป็นผู้ถือหุ้นอยู่เกินกว่าร้อยละห้าสิบ

(2) ในกรณีที่พัสดุต้องการซื้อหรือจ้างทำ ที่มีประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแล้ว ให้กำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือรายการในการก่อสร้างตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือเพื่อความสะดวก จะระบุหมายเลขมาตรฐานแทนก็ได้ และหากมีผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน ประเภท ชนิด และขนาดเดียวกันตั้งแต่สองรายขึ้นไป ให้ระบุความต้องการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทย ซึ่งแสดงเครื่องหมายมาตรฐานเท่านั้น

(3) ในกรณีที่พัสดุต้องการซื้อหรือจ้างทำ ยังไม่มีประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แต่มีผู้ได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว ให้กำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือรายการในการก่อสร้าง ให้สอดคล้องกับรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะตามที่ระบุไว้ในคู่มือผู้ซื้อหรือใบแทรกคู่มือผู้ซื้อ ที่กระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำขึ้น

(4) ในกรณีที่พัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำ มีประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแล้ว แต่มีผู้ได้รับใบอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานไม่ถึงสองรายและหรือมีผู้ได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว ให้กำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือรายการในการก่อสร้างตาม (2) หรือ (3) และระบุความต้องการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทย

(5) การกำหนดรายละเอียด หรือคุณลักษณะเฉพาะ หรือรายการในการก่อสร้างตาม (2) (3) หรือ (4) ให้ถือตามที่ปรากฏในบัญชีคู่มือผู้ซื้อหรือใบแทรกคู่มือผู้ซื้อที่กระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำขึ้นถึงเดือนก่อนหน้าเดือนที่จะประกาศซื้อหรือจ้าง

(6) ในกรณีมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องกำหนดรายละเอียด หรือคุณลักษณะเฉพาะหรือรายการในการก่อสร้างแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้เดิม (2) (3) หรือ (4) หรือได้ดำเนินการตาม (2) (3) หรือ (4) แล้ว แต่ไม่สามารถซื้อหรือจ้างได้ ให้แจ้งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และเมื่อได้รับหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรมตอบรับทราบหรือไม่ทักท้วงแล้ว ให้ดำเนินการซื้อหรือจ้างต่อไปได้

(7) การซื้อหรือการจ้างตาม (2) (3) หรือ (4) ถ้ามีผู้เสนอราคาเสนอผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในระหว่างการขอรับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือการขอจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมโดยแนบใบรับมาพร้อมกับใบเสนอราคา หากผลิตภัณฑ์นั้นได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมภายใน 10 วันทำการ นับจากวันถัดจากวันเสนอราคา แต่ทั้งนี้จะต้องก่อนการพิจารณาตัดสินราคาของคณะกรรมการ ให้ถือเสมือนเป็นผู้เสนอราคาผลิตภัณฑ์ที่ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานหรือได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมแล้วแต่กรณี

(8) การซื้อหรือการจ้างตาม (3) หรือ (4) นอกจากการจ้างก่อสร้างใน

กรณีที่ผู้เสนอราคาผลิตภัณฑ์ที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรม เสนอราคาสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เข้าแข่งขันราคารายอื่นไม่เกินร้อยละสิบห้า ให้ต่อรองราคาของผู้เสนอผลิตภัณฑ์ที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐานหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรม รายที่เสนอราคาต่ำสุด หากต่อรองแล้วราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดไม่เกินร้อยละสิบ ให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

(9) การซื้อและการจ้าง นอกจากกรณีที่กล่าวใน (2) (3) หรือ (4) แต่ไม่รวมถึงการจ้างก่อสร้าง ให้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้เสนอราคาระบุแหล่งกำเนิดหรือประเทศที่ผลิตด้วย ในกรณีที่ผู้เสนอราคาผลิตภัณฑ์ที่มีแหล่งกำเนิดหรือผลิตในประเทศไทยหรือกิจการของคนไทยเสนอราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่มีแหล่งกำเนิดหรือไม่ได้ผลิตในประเทศไทยหรือกิจการที่ไม่ใช่ของคนไทยไม่เกินร้อยละห้า ให้ต่อรองราคาของผู้เสนอราคาผลิตภัณฑ์ที่มีแหล่งกำเนิดหรือผลิตในประเทศไทยหรือกิจการของคนไทยรายที่เสนอถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งมีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและเสนอราคาต่ำสุด หากต่อรองราคาแล้วราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดไม่เกินร้อยละสาม ให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

(10) การเปรียบเทียบราคาให้พิจารณาราคาที่อยู่ในฐานเดียวกัน โดยจะพิจารณาราคารวมภาษีหรือราคาแยกภาษีก็ได้

(11) ราคาที่ซื้อหรือจ้าง ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดสำหรับวิธีซื้อหรือจ้างแต่ละวิธี เว้นแต่จะเข้าหลักเกณฑ์ตาม (8) หรือ (9) และจะต้องไม่เกินราคามาตรฐานของสำนักงบประมาณหรือกระทรวงการคลัง (ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 3 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

วิธีซื้อและวิธีจ้าง

ข้อ 8 การซื้อ กระทำได้ 5 วิธี คือ

(1) วิธีตกลงราคา

(2) วิธีสอบราคา

(3) วิธีประกวดราคา

(4) วิธีพิเศษ

(5) วิธีกรณีพิเศษ

ข้อ 9 การจ้างกระทำได้ 6 วิธี คือ

(1) วิธีตกลงราคา

(2) วิธีกำหนดราคา

(3) วิธีสอบราคา

(4) วิธีประกวดราคา

(5) วิธีพิเศษ

(6) วิธีกรณีพิเศษ

ข้อ 10 การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน 20,000 บาท

ข้อ 11 การจ้างโดยวิธีกำหนดราคา ได้แก่ การจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน 100,000 บาท และอาจแบ่งงานออกได้เป็นส่วน ๆ และคำนวณค่าจ้างตามส่วนแห่งงานนั้น

ข้อ 12 การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 400,000 บาท

ข้อ 13 การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีประกวดราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาเกิน 400,000 บาท

ข้อ 14 การซื้อหรือการจ้าง ตามข้อ 10 ข้อ 11 และข้อ 12 ถ้าผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างเห็นสมควรจะสั่งให้กระทำโดยวิธีที่กำหนดไว้สำหรับวงเงินที่สูงกว่าก็ได้

การแบ่งซื้อหรือแบ่งจ้างเพื่อให้วงเงินต่ำกว่าที่กำหนดในวิธีหนึ่งวิธีใดจะกระทำมิได้

ข้อ 15 การซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้แก่ การซื้อครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 20,000 บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นพัสดุขายทอดตลาด

(2) เป็นพัสดุที่จะขายทอดตลาดโดยส่วนราชการ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การระหว่างประเทศ หรือหน่วยงานของต่างประเทศ

(3) เป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(4) เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือดำเนินการโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศ

(5) เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อจากผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายโดยตรง

(6) เป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี

(7) เป็นพัสดุที่เป็นที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างซึ่งจำเป็นต้องซื้อเฉพาะแห่ง

ข้อ 16 การจ้างโดยวิธีพิเศษ ได้แก่ การจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 20,000 บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นงานที่ต้องการช่างผู้มีฝีมือจริง ๆ หรือผู้มีความชำนาญเป็นพิเศษ

(2) เป็นงานจ้างซ่อมพัสดุที่จำเป็นต้องถอดตรวจให้ทราบความชำรุดเสียหายเสียก่อน จึงจะประมาณค่าซ่อมได้ เช่น งานจ้างซ่อมเครื่องจักรกล เครื่องมือกล เครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้า เครื่องวิทยุ และเครื่องอีเล็กโทรนิค เป็นต้น

(3) เป็นงานที่ต้องกระทำโดยเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(4) เป็นงานที่ได้ดำเนินการจ้างโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี

ข้อ 17 การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษ ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นผู้ทำหรือผลิตวัสดุนั้น ๆ ขึ้นเอง และกระทรวงมหาดไทยให้ซื้อหรือจ้างได้เป็นการทั่วไป หรือเป็นการเฉพาะคราว

(2) การซื้อหรือการจ้างที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ต้องซื้อหรือจ้างจากส่วนราชการ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ

รายงานขอซื้อและจ้าง

ข้อ 18 ก่อนดำเนินการซื้อหรือจ้างทุกวิธี นอกจากการซื้อที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างตามข้อ 19 ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานเสนอผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างตามรายการ ดังต่อไปนี้

(1) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องซื้อหรือจ้าง

(2) รายละเอียดของพัสดุที่จะซื้อหรืองานที่จะจ้าง

(3) ราคาพัสดุหรือราคาจ้างในท้องตลาดในขณะนั้นที่สืบทราบ หรือประมาณได้ และถ้าเคยซื้อหรือจ้างมาก่อน ก็ให้แสดงราคาซื้อหรือจ้างครั้งหลังสุดที่เคยซื้อหรือจ้างด้วย

(4) วงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้ระบุวงเงินงบประมาณที่จะซื้อหรือจ้างครั้งนั้นทั้งหมด ถ้าไม่มีวงเงินงบประมาณให้ระบุวงเงินที่ประมาณว่าจะซื้อหรือจ้างในครั้งนั้น

(5) กำหนดเวลาที่ต้องการใช้พัสดุนั้น หรือให้งานนั้นแล้วเสร็จ

(6) วิธีที่จะซื้อหรือจ้าง และเหตุผลที่ต้องซื้อหรือจ้างโดยวิธีนั้น

(7) รายชื่อคณะกรรมการฯ ตามข้อ 22

(8) ข้อเสนออื่น ๆ (ถ้ามี)

ในกรณีที่จะต้องดำเนินการซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ 15 (3) หรือข้อ 16 (3) ซึ่งไม่อาจทำรายงานตามปกติได้ เจ้าหน้าที่พัสดุหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการนั้นจะทำรายงานตามวรรคหนึ่งเฉพาะรายการที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้

ข้อ 19 ก่อนดำเนินการซื้อที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้าง ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานเสนอผู้สั่งซื้อตามรายการดังต่อไปนี้

(1) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องซื้อ

(2) รายละเอียดของที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างที่ต้องการซื้อ รวมทั้งเนื้อที่และท้องที่ที่ต้องการ

(3) ราคาประเมินของทางราชการในท้องที่นั้น

(4) ราคาซื้อขายของที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อครั้งหลังสุด ประมาณ 3 ราย

(5) วงเงินที่จะซื้อ ให้ระบุวงเงินงบประมาณที่จะซื้อในครั้งนั้นทั้งหมด ถ้าไม่มีวงเงินงบประมาณที่จะซื้อ ให้ระบุวงเงินที่ประมาณว่าจะซื้อในครั้งนั้น

(6) วิธีที่จะซื้อและเหตุผลที่ต้องการซื้อโดยวิธีนั้น

(7) รายชื่อคณะกรรมการฯ ตามข้อ 22

(8) ข้อเสนออื่น ๆ (ถ้ามี)

การดำเนินการซื้อที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างให้ติดต่อกับเจ้าของโดยตรง

ข้อ 20 เมื่อผู้สั่งซื้อหรือสั่งจ้างให้ความเห็นชอบตามรายงานที่เสนอ ตามข้อ 18 หรือข้อ 19 แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการตามวิธีการซื้อหรือวิธีการจ้างนั้น ๆ ต่อไปได้

ข้อ 21 ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้ จะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ โดยให้คำนึงถึงระดับ ตำแหน่งหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ที่จะได้รับมอบอำนาจเป็นสำคัญ และให้แนบสำเนาหนังสือมอบอำนาจประกอบการเบิกจ่ายเงินทุกครั้ง

(ความในข้อ 21 นี้ ยกเลิกตามความในข้อ 4 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 22 ในการดำเนินการซื้อหรือจ้างแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้แล้วแต่กรณี คือ

(1) คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา

(2) คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา

(3) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา

(4) คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ

(5) คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ

(6) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

(7) คณะกรรมการตรวจการจ้าง

(ความในข้อนี้ แก้ไขตามความในข้อ 5 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 23 คณะกรรมการตามข้อ 22 แต่ละคณะให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นตั้งแต่ระดับ 4 หรือเทียบเท่าขึ้นไป กับกรรมการอีกอย่างน้อยสองคน ซึ่งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น หากไม่สามารถแต่งตั้งข้าราชการส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ให้พิจารณาแต่งตั้งข้าราชการอื่นแทนได้ ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จะแต่งตั้งข้าราชการอื่นร่วมเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกก็ได้ ถ้าประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้หัวหน้าฝ่าย

บริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ทำหน้าที่ประธานกรรมการแทน

การแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

ในกรณีเมื่อถึงกำหนดเวลาการเปิดซองสอบราคา หรือรับซองประกวดราคาแล้ว ประธานกรรมการยังไม่มาปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการในเวลานั้น โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่เฉพาะข้อ 29(1) หรือ ข้อ 36 แล้วแต่กรณี แล้วรายงานประธานกรรมการซึ่งหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งเพื่อดำเนินการต่อไป

ในการซื้อหรือจ้างครั้งเดียวกัน ห้ามแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาเป็นกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา หรือแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการเปิดซองสอบราคาหรือกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุหรือกรรมการตรวจการจ้าง

คณะกรรมการทุกคณะ เว้นคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา ควรแต่งตั้งผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพัสดุหรืองานจ้างนั้น ๆ เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

สำหรับการซื้อหรือจ้างในวงเงินไม่เกิน 10,000 บาท จะแต่งตั้งข้าราชการส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป เพียงคนเดียว เป็นผู้ตรวจรับพัสดุหรืองานจ้างนั้น โดยให้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างก็ได้

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 5 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 24 ในการประชุมปรึกษาของคณะกรรมการแต่ละคณะต้องมีกรรมการมาพร้อมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ประธานกรรมการและกรรมการแต่ละคนมีเสียงหนึ่งในการลงมติ

มติของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุและคณะกรรมการตรวจการจ้าง ให้ถือมติเอกฉันท์

ในกรณีมีกรรมการบางคนไม่ยอมรับพัสดุหรืองานจ้างนั้น โดยทำความเห็นแย้งไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้นำความข้อ 44 (7) หรือข้อ 45 (6) แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับสำหรับคณะกรรมการคณะอื่น ถ้าผู้ใดไม่เห็นด้วยให้ทำบันทึกความเห็นแย้งไว้ด้วย

วิธีตกลงราคา

ข้อ 25 การซื้อหรือจ้างโดยวิธีการตกลงราคา ให้เจ้าหน้าที่พัสดุเรียกผู้ขายหรือผู้รับจ้างที่เคยทราบหรือเคยเห็นความสามารถ และเป็นผู้มีหลักฐานดีพอ วางใจได้มาต่อรองและตกลงราคาแล้วให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุจัดซื้อหรือจ้างภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบตามข้อ 20

การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคา ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหมายไว้ก่อน และไม่อาจดำเนินการตามปกติได้ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการนั้นดำเนินการไปก่อน แล้วรีบรายงานขอความเห็นชอบต่อผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้าง

วิธีกำหนดราคา

ข้อ 26 การจ้างโดยวิธีกำหนดราคานอกจากจะดำเนินการตามข้อ 18 แล้วให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำตารางกำหนดจำนวนงานที่จะจ้างเป็นหน่วยและเสนอชื่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นผู้ควบคุมงานด้วย

วิธีสอบราคา

ข้อ 27 การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ก่อนวันเปิดซองไม่น้อยกว่า 7 วัน ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นปิดใบแจ้งความสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น กับให้ส่งใบแจ้งความดังกล่าวไปยังผู้มีอาชีพขาย หรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงหรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เสนอราคาเป็นหนังสือผนึกซองยื่นต่อเจ้าหน้าที่พัสดุด้วยตนเอง หรือโดยผู้แทนซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือ ภายในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

(2) ให้เจ้าหน้าที่พัสดุรับซองใบเสนอราคาที่ยื่นมาทุกราย โดยไม่เปิดซอง เมื่อครบกำหนดเวลาตาม (1) แล้วให้ส่งมอบซองใบเสนอราคา พร้อมทั้งรายงานผลการรับซองต่อคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองแล้ว ห้ามรับซองใบเสนอราคาจากผู้หนึ่งผู้ใดอีก

ข้อ 28 ใบแจ้งความสอบราคา ให้มีรายการทำนองเดียวกับใบแจ้งความประกวดราคาตามข้อ 33 เว้นแต่ไม่ต้องวางหลักประกันซอง

ข้อ 29 คณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีหน้าที่ ดังนี้

(1) เปิดซองใบเสนอราคาโดยเปิดเผยต่อหน้าผู้ยื่นซองหรือผู้แทนซึ่งมีอยู่ในขณะถึงเวลาเปิดซอง แล้วจดราคาจากใบเสนอราคาทุกฉบับลงไว้ในบัญชีเปรียบเทียบราคาและให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคา บัญชีเปรียบเทียบราคาและเอกสารประกอบใบเสนอราคาที่เป็นเอกสารสำคัญ

(2) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา แคตตาล็อค หรือแบบรูปและรายการละเอียด แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ถูกต้องตามเงื่อนไขในใบแจ้งความสอบราคา

(3) พิจารณาคัดเลือกพัสดุหรืองานจ้างของผู้เสนอราคาที่ถูกต้องตาม (2) ที่มี

คุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แล้วเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากรายที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งเสนอราคาต่ำสุดและอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการที่จะต่อรองราคาหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงราคาที่เจ้าหน้าที่พัสดุเสนอตามข้อ 18 หรือข้อ 19 เป็นเครื่องประกอบการพิจารณา

ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองเสนอราคาหรือโดยวาจา

ถ้าปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาดำเนินการตามข้อ 30

(4) ในกรณีที่มีผู้เสนอราคาถูกต้องครงตามรายละเอียด และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในแจ้งความสอบราคาเพียงรายเดียว ให้คณะกรรมการดำเนินการตาม (3) โดยอนุโลม

(5) เมื่อให้ดำเนินไปแล้วได้ผลประการใด ให้เสนอความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

ข้อ 30 การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาที่ปรากฏว่า ราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างยังสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

(1) เรียกผู้เสนอราคารายนั้นมาต่อรองราคาให้ต่ำสุดเท่าที่จะทำได้ หากผู้เสนอราคารายนั้นยอมลดราคาลงอยู่ภายในวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้เสนอซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

(2) ถ้าผู้เสนอราคาตาม (1) ไม่ยอมลดราคาหรือลดราคาแล้วแต่ยังสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้เรียกผู้เสนอราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างทุกรายมาต่อรองราคาใหม่ พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองเสนอราคาภายในกำหนดระยะเวลาอันสมควร หากรายใดไม่มายื่นซองให้ถือว่ารายนั้นยื่นตามรายที่เสนอไว้เดิม ทั้งนี้ ให้เสนอซื้อหรือจ้างจากผู้ที่ลดราคาต่ำสุดอยู่ภายในวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง

(3) ถ้าปรากฏว่า ราคาต่ำสุดของรายที่ได้ต่อรองราคาใหม่ยังสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง หรือไม่มีผู้ใดยินยอมลดราคาเลย ให้เสนอความเห็นต่อผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างว่าจะสมควรเปลี่ยนแปลงรายการหรือขอเงินงบประมาณหรือยกเลิกการสอบราคาเพื่อดำเนินการสอบราคาใหม่

(4) ในกรณีผู้สั่งซื้อหรือผู้จ้างเห็นสมควรให้มีการเปลี่ยนแปลงรายการหรือขอเงินงบประมาณเพิ่มเติมตาม (3) ถ้าเงินที่จะใช้ดำเนินการเป็นเงินรายได้จากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจทั้งหมดหรือบางส่วน ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรายงานขออนุมัติกระทรวงมหาดไทยก่อน หากเป็นเงินรายได้อื่นของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้รายงานขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

วิธีประกวดราคา

ข้อ 31 การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีประกวดราคา ให้เจ้าหน้าที่พัสดุปิดประกาศประกวดราคาโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น และส่งไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียงหรือลงประกาศในหนังสือพิมพ์ของทางราชการ หากเห็นควรจะส่งประกาศไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงหรือจะโฆษณาโดยวิธีอื่นอีกด้วยก็ได้

สำหรับการซื้อหรือการจ้าง ซึ่งมีวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป ให้ส่งประกาศประกวดราคาไปให้กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณีด้วย

ในการส่งข่าวการประกวดราคาไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียง หรือลงประกาศในหนังสือพิมพ์ของทางราชการ ให้มีสาระสำคัญของการประกวดราคาดังนี้

(1) รายการพัสดุที่ต้องซื้อ หรืองานที่ต้องการจ้าง

(2) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา

(3) กำหนดวัน เวลา รับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองประกวดราคา

(4) สถานที่ขอรับหรือขอซื้อเอกสารประกวดราคา และราคาของเอกสาร

การดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ต้องกระทำก่อนวันรับซองประกวดราคาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 32 การให้หรือขายแบบรูปและรายการละเอียดในการประกวดราคา ให้กระทำ ณ สถานที่ที่ผู้ต้องการสามารถติดต่อได้โดยสะดวกและไม่เป็นเขตหวงห้าม กับจะต้องจัดเตรียมไว้ให้มากพอสำหรับความต้องการของผู้มาขอรับหรือขอซื้อที่มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้น รายละหนึ่งชุด โดยไม่มีเงื่อนไขอื่นในการให้หรือขาย ทั้งนี้ ให้เผื่อเวลาไว้สำหรับการคำนวณราคาของผู้ที่ประสงค์จะเข้ามาเสนอราคา โยจะต้องดำเนินการให้หรือขายก่อนวันรับรองประกวดราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

ในกรณีที่มีการขาย ให้กำหนดราคาพอสมควรกับค่าใช้จ่ายที่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะต้องเสียไปในการจัดทำสำเนาแบบรูปและรายการละเอียดนั้น

ถ้ามีการยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น และมีการประกวดราคาใหม่ ให้ผู้รับหรือซื้อแบบรูปและรายการละเอียดในการประกวดราคาครั้งก่อน มีสิทธิใช้แบบรูปและรายการละเอียดนั้น หรือได้รับแบบรูปและรายการละเอียดใหม่ โดยไม่ต้องเสียค่าซื้อแบบรูปและรายการละเอียดอีก

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 33 ประกาศประกวดราคา อย่างน้อยให้แสดงรายการดังต่อไปนี้

(1) รายละเอียดและคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่ต้องการซื้อ หรืองานที่ต้องการจ้าง และจำนวนที่ต้องการ

(2) คุณสมบัติของผู้เข้าประกวดราคา ซึ่งจะต้องไม่เป็นผู้ได้รับเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันซึ่งอาจปฏิเสธไม่ยอมขึ้นศาลไทย เว้นแต่รัฐบาลของผู้เข้าประกวดราคาจะได้มีคำสั่งให้สละเอกสิทธิ์และความคุ้มกันเช่นว่านั้น และจะต้องมีอาชีพขายหรือรับจ้างตาม (1) ทั้งนี้ สำหรับการซื้อให้จำกัดเฉพาะผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายพัสดุนั้นโดยตรง ส่วนการจ้างก่อสร้างให้จำกัดเฉพาะผู้มีกิจการรับเหมาก่อสร้างเป็นของตนเองและดำเนินการก่อสร้างส่วนใหญ่ด้วยตนเอง

การประกวดราคาจ้างก่อสร้าง ซึ่งมีวงเงินตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป ในกรณีจำเป็นให้กำหนดผลงานก่อสร้างได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบของวงเงินที่จะสร้างครั้งนั้น

(3) ในกรณีจำเป็น ให้ระบุให้ผู้เข้าประกวดราคาส่งตัวอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียดไปพร้อมกับใบเสนอราคา

(4) ถ้าจำเป็นต้องทำการตรวจทดลอง ให้กำหนดจำนวนตัวอย่างให้พอแก่การตรวจทดลองและให้มีเหลือไว้สำหรับทำสัญญาด้วย ทั้งนี้ ให้มีข้อกำหนดไว้ด้วยว่า หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไม่รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ตัวอย่างที่ส่งมาให้ตรวจทดลอง

(5) ข้อกำหนดให้ผู้เข้าประกวดราคาเสนอราคารวมทั้งสิ้น และราคาต่อหน่วย หรือต่อรายการ (ถ้าทำได้) พร้อมทั้งระบุหลักเกณฑ์โดยชัดเจนว่า จะพิจารณาราคารวม หรือราคาต่อหน่วย หรือต่อรายการ

ในการประกวดราคาจ้างก่อสร้าง ให้กำหนดแบบบัญชีรายการก่อสร้างตามความเหมาะสมของลักษณะและประเภทของงาน เพื่อให้ผู้เข้าประกวดราคากรอกปริมาณวัสดุและราคาด้วย

(6) กำหนดระยะเวลายื่นราคาเท่าที่จำเป็นต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและมีเงื่อนไขด้วยว่า ซองประกวดราคาที่ยื่นต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและลงทะเบียนรับซองแล้วจะถอนคืนมิได้

(7) กำหนดสถานที่ วัน เวลารับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองประกวดราคา

(8) กำหนดสถานที่ส่งมอบพัสดุและวันส่งมอบโดยประมาณ (สำหรับการซื้อ) หรือกำหนดวันที่จะเริ่มทำงานและวันแล้วเสร็จโดยประมาณ (สำหรับการจ้าง)

(9) กำหนดให้ผู้เสนอราคาวางหลักประกันของ ตามชนิดและจำนวนในข้อ 52 และข้อ 53 และให้มีเงื่อนไขว่า ถ้าผู้เข้าประกวดราคาถอนการเสนอราคาหรือไม่ไปทำสัญญาหรือข้อตกลงกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นภายในกำหนด หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะริบหลักประกันของหรือเรียกร้องจากผู้ค้ำประกัน และสงวนสิทธิที่จะถือว่าผู้ที่ไม่ไปทำสัญญากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทิ้งงานด้วย

(10) กำหนดเงื่อนไขและอัตราการจ่ายเงินล่วงหน้า (ถ้ามี)

(11) ข้อกำหนดว่าผู้เข้าประกวดราคาได้ จะต้องวางหลักประกันสัญญาตามอัตราที่กำหนดในข้อ 53

(12) ใบเสนอราคาให้ลงราคารวมทั้งสิ้นเป็นตัวเลข และต้องมีตัวหนังสือกำกับ ถ้าตัวเลขและตัวหนังสือไม่ตรงกัน ให้ถือตัวหนังสือเป็นสำคัญ

(13) ซองประกวดราคาต้องผนึกให้เรียบร้อยก่อนยื่นต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และผู้เสนอราคาจะต้องจัดทำบัญชีรายการเอกสารที่ได้ยื่นพร้อมซองประกวดราคาด้วย

(14) สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับแบบรูปและรายการละเอียด พร้อมทั้งแบบสัญญาการแบ่งงวดงานและการจ่ายเงิน ในกรณีที่มีการขายให้ระบุราคาขายไว้ด้วย

(15) อัตราค่าปรับ ตามที่กำหนดในข้อ 59

(16) ข้อสงวนสิทธิ์ว่า หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะไม่พิจารณาผู้เสนอราคาที่เป็นผู้ทิ้งงานของทางราชการ และหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะงดซื้อหรือจ้างหรือเลือกซื้อหรือจ้าง โดยไม่จำเป็นต้องซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคาต่ำสุดเสมอไป รวมทั้งจะพิจารณายกเลิกการประกวดราคา หากมีเหตุที่เชื่อถือได้ว่าการดำเนินการประกวดราคากระทำไปโดยไม่สุจริต หรือมีการสมยอมกันในการเสนอราคา

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 34 ก่อนวันเปิดซองประกวดราคา หากมีความจำเป็นที่จะต้องชี้แจง หรือให้รายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือมีความจำเป็นต้องแก้ไขรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญ ให้จัดทำเป็นประกาศประกวดราคาเพิ่มเติม และดำเนินการตามข้อ 31 โดยอนุโลมกับแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ขอรับหรือขอซื้อเอกสารประกวดราคาไปแล้วทุกรายด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากจะเป็นเหตุให้ผู้เสนอราคาไม่สามารถยื่นซองประกวดราคาได้ทันตามกำหนดเดิม ให้เลื่อนวัน เวลารับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองประกวดราคา ตามความจำเป็นด้วย

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 35 นอกจากกรณีที่กำหนดไว้ตามข้อ 34 เมื่อถึงกำหนดวันรับซองประกวดราคา ห้ามมิให้ร่นหรือเลื่อน หรือเปลี่ยนแปลงกำหนดเวลารับซองและเปิดซองประกวดราคา

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 36 คณะกรรมการรับซองและเปิดซองประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

(1) รับซองประกวดราคา ลงทะเบียนรับซองไว้เป็นหลักฐาน ลงชื่อกำกับซอง กับบันทึกไว้ที่หน้าซองว่าเป็นของผู้ใด

(2) ตรวจสอบหลักประกันซองร่วมกับเจ้าหน้าที่การเงิน และให้เจ้าหน้าที่การเงินออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นซองไว้เป็นหลักฐาน หากไม่ถูกต้อง ให้หมายเหตุในใบรับและบันทึกในรายงานด้วย กรณีหลักประกันซองเป็นหนังสือค้ำประกัน การตรวจสอบความสมบูรณ์ให้กระทำโดยแจ้งให้ธนาคาร หรือบริษัทเงินทุนผู้ออกหนังสือค้ำประกันทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

(3) รับเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตามบัญชีรายการเอกสารของผู้เสนอราคาพร้อมทั้งพัสดุตัวอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียด

(4) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองแล้ว ห้ามรับซองประกวดราคาหรือเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศประกวดราคาอีก เว้นแต่กรณีที่ระเบียบนี้อนุญาตตามข้อ 7 (7) การรับซองประกวดราคาทางไปรษณีย์จะกระทำมิได้

(5) เปิดซองใบเสนอราคา และอ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของผู้เสนอราคาทุกราย โดยเปิดเผย ตามเวลาและสถานที่ที่กำหนด และให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคาและเอกสารประกอบใบเสนอราคาทุกแผ่น

(6) เมื่อได้ดำเนินการตามอ (5) แล้ว ให้ส่งมอบใบเสนอราคาทั้งหมดและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ พร้อมด้วยบันทึกรายงานการดำเนินการต่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาทันทีในวันเดียวกัน

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 37 คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

(1) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา เอกสารหลักฐานต่าง ๆ พัสดุตัวอย่าง แคตตาล็อก หรือแบบรูปและรายการละเอียด แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ถูกต้องตามเงื่อนไขในประกาศประกวดราคา

ในกรณีที่ผู้เสนอราคารายใด เสนอรายละเอียดแตกต่างไปจากที่กำหนดในเงื่อนไขประกาศประกวดราคาในส่วนที่มิใช่สาระสำคัญ และความแตกต่างนั้นไม่มีผลทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้เสนอราคารายอื่น หรือเป็นการผิดพลาดเล็กน้อย ให้พิจารณาผ่อนปรนให้ผู้เข้าประกวดราคา โดยไม่ตัดผู้เข้าประกวดราคารายนั้นออก

ในการพิจารณาคณะกรรมการอาจสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้เสนอราคารายใดก็ได้ แต่จะให้ผู้เสนอราคารายใดเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เสนอไว้แล้วมิได้

(2) พิจารณาคัดเลือกสิ่งของ หรืองานจ้าง หรือคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่ตรวจสอบแล้วตาม (1) ซึ่งมีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ แล้วเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด

ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่ พร้อมด้วยวิธียื่นซองเสนอราคา

ถ้าปรากฏว่า ราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดำเนินการตามข้อ 30 โดยอนุโลม

(3) เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลประการใด ให้เสนอความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับทั้งหมดต่อผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้าง ผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 38 เมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้พิจารณาตามข้อ 37(1) แล้วปรากฏว่า มีผู้เสนอราคาถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศประกวดราคาเพียงรายเดียว ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ามีเหตุผลสมควรที่จะดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น ให้ดำเนินการตามข้อ 37 (2) โดยอนุโลม

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 39 ในกรณีไม่มีผู้เสนอราคา หรือมีแต่ไม่ถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนด หรือกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควรที่จะดำเนินการตามผลการประกวดราคาตามข้อ 38 ให้เสนอผู้สั่งซื้อหรือสั่งจ้าง ยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น เพื่อดำเนินการประกวดราคาใหม่ หากผู้สั่งซื้อหรือสั่งจ้างเห็นว่า การประกวดราคาใหม่จะไม่ได้ผลดีจะสั่งให้ดำเนินการจัดซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษ ตามข้อ 15 (6) หรือข้อ 16 (4) แล้วแต่กรณีก็ได้

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 40 หลังจากการประกวดราคาแล้ว แต่ยังไม่ได้ทำสัญญาหรือตกลงซื้อหรือจ้างกับผู้เข้าประกวดราคารายใด ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในรายการละเอียดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศประกวดราคา ซึ่งทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้เข้าประกวดราคาด้วยกัน ให้ผู้สั่งซื้อหรือสั่งจ้างพิจารณายกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น

วิธีพิเศษ

ข้อ 41 การซื้อโดยวิธีพิเศษ ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีเป็นพัสดุขายทอดตลาด ให้ดำเนินการซื้อโดยวิธีการขาย

ทอดตลาดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(2) ในกรณีเป็นพัสดุจะขายทอดตลาด ให้ดำเนินการซื้อโดยวิธีตกลงราคา

(3) ในกรณีเป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจเสียหายแก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้เชิญผู้มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

(4) ในกรณีที่เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้เสนอหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูตหรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด แล้วเปรียบเทียบราคาในประเทศ (ถ้ามี) ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้

(5) ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อจากผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายโดยตรง ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ (3)

(6) ในกรณีเป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี ให้สืบราคาจากผู้มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรง เปรียบเทียบกับราคาของรายที่เสนอในการสอบราคาหรือประกวดราคาซึ่งถูกยกเลิกไป (ถ้ามี) หากเห็นว่าผู้เสนอราคารายที่เห็นสมควรซื้อ เสนอราคาสูงกว่าราคาในท้องตลาดหรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

(7) ในกรณีพัสดุที่เป็นที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้าง ซึ่งจำเป็นต้องซื้อเฉพาะแห่ง ให้เชิญเจ้าของที่ดินโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลประการใด ให้คณะกรรมการเสนอรายงานพร้อมด้วยความเห็นต่อผู้สั่งซื้อผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อสั่งการต่อไป

ข้อ 42 การจ้างโดยวิธีพิเศษ ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) การจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ 16 (1) (2) และ (3) ให้เชิญผู้มีอาชีพรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องถิ่นหรือราคาที่ประมาณได้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

(2) การจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้ 16 (4) กรณีเป็นพัสดุที่ให้ดำเนินการจ้างโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี ให้สืบราคาจากผู้มีอาชีพรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงเปรียบเทียบกับราคาของรายที่เสนอในการสอบราคาหรือประกวดราคาซึ่งถูกยกเลิกไป (ถ้ามี) หากเห็นว่าผู้เสนอราคารายที่เห็นสมควรจ้าง เสนอราคาสูงกว่าราคาในท้องถิ่น หรือราคาที่ประมาณได้ หรือราคาที่คณะ

กรรมการเห็นสมควร ให้ต่อรองราคาลงเท่าที่จะทำได้

เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลประการใด ให้คณะกรรมการเสนอรายงานพร้อมด้วยความเห็นต่อผู้สั่งจ้างผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อสั่งการต่อไป

วิธีกรณีพิเศษ

ข้อ 43 การดำเนินการซื้อหรือจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นสั่งซื้อหรือสั่งจ้างจากส่วนราชการ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจตามข้อ 17 ได้โดยตรง

การตรวจรับพัสดุ

ข้อ 44 คณะกรรมการตรวจรับพัสดุที่ซื้อมีหน้าที่ ดังนี้

(1) ตรวจรับพัสดุ ณ ที่ทำการของผู้ซื้อหรือผู้ใช้พัสดุนั้น หรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา

การตรวจรับพัสดุ ณ สถานที่อื่น ในกรณีที่ไม่มีสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ซื้อก่อน

(2) ตรวจนับพัสดุที่ซื้อว่าถูกต้องครบถ้วนตามหลักฐานที่ตกลงกันไว้หรือไม่ ในกรณีที่มีการทดลองหรือตรวจสอบในทางเทคนิคหรือทางวิทยาศาสตร์ จะเชิญผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพัสดุนั้นมาให้คำปรึกษาหรือส่งพัสดุนั้นไปทดลองหรือตรวจสอบ ณ สถานที่ของผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒินั้น ๆ ก็ได้

(3) โดยปกติให้ตรวจรับพัสดุในวันที่ผู้ขายนำพัสดุมาส่ง และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

(4) เมื่อตรวจถูกต้องครบถ้วนแล้วให้รับพัสดุไว้ และถือว่าผู้ขายได้ส่งมอบพัสดุถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้ขายนำพัสดุนูนมาส่ง แล้วมอบแก่เจ้าหน้าที่พัสดุพร้อมกับทำใบตรวจรับนั้น โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับ มอบแก่ผู้ขายหนึ่งฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุของผู้ซื้อหนึ่งฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินและรายงานให้ผู้ซื้อทราบ

(5) ในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบพัสดุถูกต้องแต่ไม่ครบจำนวน หรือส่งมอบครบจำนวนแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด ถ้าสัญญามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้ตรวจรับไว้เฉพาะจำนวนที่ถูกต้องโดยถือปฏิบัติตาม (4) และให้รีบรายงานผู้ซื้อเพื่อแจ้งให้ผู้ขายทราบภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ตรวจพบ แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้ซื้อที่จะปรับผู้ขายในจำนวนที่ส่งมอบไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องนั้น

(6) การตรวจรับพัสดุที่ประกอบกันเป็นชุดหรือเป็นหน่วย ถ้าขาดส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วจะไม่สามารถใช้การได้โดยสมบูรณ์ ให้ถือว่าผู้ขายยังมิได้ส่งมอบ

พัสดุนั้น และให้รีบรายงานผู้ซื้อเพื่อแจ้งให้ผู้ขายทราบภายในสามวันทำการ นับแต่วันที่ตรวจสอบ

(7) ถ้ากรรมการตรวจรับพัสดุบางคนไม่ยอมรับพัสดุ โดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอผู้ซื้อเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าผู้ซื้อสั่งการให้รับพัสดุนั้นได้ จึงดำเนินการตาม (4) หรือ (5) แล้วแต่กรณี

การตรวจการจ้าง

ข้อ 45 คณะกรรมการตรวจการจ้างมีหน้าที่ดังนี้

(1) ตรวจและควบคุมงานให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญา โดยจะสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ถ้าผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามก็สั่งให้หยุดงานนั้นเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด แล้วแต่กรณีไว้ก่อน จนกว่าผู้รับจ้างจะยอมปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง หากมีปัญหาเกิดขึ้นในกรณีที่แบบรูปรายการละเอียด หรือข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดกันหรือเป็นที่คาดหมายได้ว่า ถึงแม้ว่างานนั้นจะได้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา แต่เมื่อสำเร็จลงแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรงให้คณะกรรมการตรวจการจ้างสั่งพักงานนั้นไว้ก่อนแล้วรายงานผู้ว่าจ้างเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้จดบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวัน บันทึกดังกล่าวต้องเก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเมื่อเสร็จงานแต่ละงวด โดยถือว่าเป็นเอกสารสำคัญของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่

(2) ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงาน ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้ควบคุมงาน

(3) ในวันกำหนดลงมือทำการของผู้รับจ้างตามสัญญา และในวันถึงกำหนดส่งมอบงานแต่ละงวด ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างไปดูยังสถานที่ก่อสร้าง และให้รายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างว่าเป็นไปตามสัญญาหรือไม่ ให้ผู้ว่าจ้างทราบภายในสามวันทำการ นับแต่วันถึงกำหนดนั้น ๆ

(4) โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายในสามวันทำการ นับแต่วันที่ประธานคณะกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

(5) เมื่อตรวจเห็นเป็นการถูกต้องครบถ้วน เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ถือว่าผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งงานจ้างนั้น และให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวด แล้วแต่กรณี โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับ มอบแก่ผู้รับจ้างหนึ่งฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุของผู้ว่าจ้างหนึ่งฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินและรายงานให้ผู้ว่าจ้างทราบ

ในกรณีที่เห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมด หรืองวดใดก็ตาม ไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานผู้ว่าจ้างผ่านเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อทราบหรือสั่งการแล้วแต่กรณี

(6) ในกรณีที่กรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงาน โดยทำความเห็นแย้งไว้ให้เสนอผู้สั่งจ้างเพื่อพิจารณาสั่งการ

ข้อ 46 งานจ้างใดที่หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเห็นความจำเป็นต้องมีผู้ควบคุมงานโดยเฉพาะ หรือในกรณีที่คณะกรรมการตรวจการจ้างรายงานว่าไม่สามารถจะไปควบคุมงานโดยใกล้ชิดได้ ให้แต่งตั้งผู้ควบคุมงานขึ้นจากข้าราชการส่วนท้องถิ่นในสังกัดหรือบุคคลอื่น ซึ่งหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเห็นสมควรหรือจะแต่งตั้งจากข้าราชการ หรือพนักงานของส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกแบบนั้นตามที่ได้รับความยินยอมจากหัวหน้าส่วนราชการของผู้นั้นแล้ว ให้เป็นผู้ควบคุมงานก็ได้

การจ้างเอกชนเป็นผู้ควบคุมงาน ต้องขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยก่อน

ข้อ 47 ให้ผู้ควบคุมงานรับหน้าที่แทนคณะกรรมการตรวจการจ้าง ตามข้อ 45(1) และให้รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการตรวจการจ้างทุกสัปดาห์

อำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

ข้อ 48 การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างครั้งหนึ่ง นอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษ ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด (หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น) ไม่เกิน 2,000,000 บาท

(2) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 2,000,000 บาท ขึ้นไป

ข. เมืองพัทยา

(1) ปลัดเมืองพัทยา ไม่เกิน 4,000,000 บาท

(2) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 4,000,000 บาท ขึ้นไป

ค. เทศบาล

1. เทศบาลที่มีรายได้จริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินสะสม เกิน 100,000,000 บาท ขึ้นไป

(1) นายกเทศมนตรี ไม่เกิน 4,000,000 บาท

(2) คณะเทศมนตรี เกิน 4,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 6,000,000 บาท

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 6,000,000 บาท ขึ้นไป

2. เทศบาลที่มีรายได้จริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินสะสม เกิน 50,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000,000 บาท

(1) นายกเทศมนตรี ไม่เกิน 3,000,000 บาท

(2) คณะเทศมนตรี เกิน 3,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 5,000,000 บาท

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 5,000,000 บาท ขึ้นไป

3. เทศบาลที่มีรายได้จริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินสะสม เกิน 20,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000,000 บาท

(1) นายกเทศมนตรี ไม่เกิน 2,000,000 บาท

(2) คณะเทศมนตรี เกิน 2,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 4,000,000 บาท

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 4,000,000 บาท ขึ้นไป

4. เทศบาลที่มีรายได้จริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินสะสม ไม่เกิน 20,000,000 บาท

(1) นายกเทศมนตรี ไม่เกิน 1,000,000 บาท

(2) คณะเทศมนตรี เกิน 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 2,000,000 บาท ขึ้นไป

ง. สุขาภิบาล

(1) ประธานกรรมการสุขาภิบาล ไม่เกิน 500,000 บาท

(2) คณะกรรมการสุขาภิบาล เกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท

(3) นายอำเภอ เกิน 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท

(4) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 2,000,000 บาท ขึ้นไป

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 49 การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีพิเศษครั้งหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่ง และภายในวงเงิน ดังต่อไปนี้

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด (หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น) ไม่เกิน 1,000,000 บาท

(2) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 1,000,000 บาท ขึ้นไป

ข. เมืองพัทยา

(1) ปลัดเมืองพัทยา ไม่เกิน 2,000,000 บาท

(2) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 2,000,000 บาท ขึ้นไป

ค. เทศบาล

1 เทศบาลที่มีรายได้จริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินสะสม เกิน 100,000,000 บาท ขึ้นไป

(1) นายกเทศมนตรี ไม่เกิน 2,000,000 บาท

(2) คณะเทศมนตรี เกิน 2,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 4,000,000 บาท

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 4,000,000 บาท ขึ้นไป

2. เทศบาลที่มีรายได้จริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินสะสม เกิน 50,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000,000 บาท

(1) นายกเทศมนตรี ไม่เกิน 1,500,000 บาท

(2) คณะเทศมนตรี เกิน 1,500,000 บาท แต่ไม่เกิน 3,000,000 บาท

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 3,000,000 บาท ขึ้นไป

3. เทศบาลที่มีรายได้จริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินสะสม เกิน 20,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000,000 บาท

(1) นายกเทศมนตรี ไม่เกิน 1,000,000 บาท

(2) คณะเทศมนตรี เกิน 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 2,000,000 บาท ขึ้นไป

4. เทศบาลที่มีรายได้จริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินสะสม ไม่เกิน 20,000,000 บาท

(1) นายกเทศมนตรี ไม่เกิน 500,000 บาท

(2) คณะเทศมนตรี เกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 1,000,000 บาท ขึ้นไป

ง. สุขาภิบาล

(1) ประธานกรรมการสุขาภิบาล ไม่เกิน 250,000 บาท

(2) คณะกรรมการสุขาภิบาล เกิน 250,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท

(3) นายอำเภอ เกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท

(4) ผู้ว่าราชการจังหวัด เกิน 1,000,000 บาท ขึ้นไป

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 50 การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ 47 แล้ว ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง โดยไม่จำกัดวงเงิน

ข้อ 51 อำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างทุกวิธีของหน่วยงานอันอาจจะพึงมี ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้อยู่ในดุลพินิจของกระทรวงมหาดไทยที่จะกำหนดวงเงินตลอดจนผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

หลักประกัน

ข้อ 52 หลักประกันซองหรือหลักประกันสัญญา ให้ใช้หลักประกันอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) เงินสด

(2) เช็คที่ธนาคารรับรอง หรือเช็คที่ธนาคารเซ็นสั่งจ่าย ซึ่งเป็นเช็คลงวันที่ที่ใช้เช็คนั้นชำระต่อเจ้าหน้าที่หรือก่อนวันนั้นไม่เกิน 3 วันทำการ

(3) หนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศ ตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบ

(4) พันธบัตรรัฐบาลไทย

หนังสือค้ำประกันของบริษัทเงินทุน ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์และประกอบธุรกิจค้ำประกัน ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามรายชื่อบริษัทเงินทุนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้แจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบแล้ว ให้ใช้เป็นหลักประกันซองได้โดยอนุโลมให้ใช้แบบหนังสือค้ำประกันของธนาคาร

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 8 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 53 หลักประกันดังกล่าวในข้อ 52 ให้เรียกไว้ตามอัตราดังนี้

(1) หลักประกันซอง ให้กำหนดมูลค่าเป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าแต่ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง

(2) หลักประกันสัญญา ให้กำหนดมูลค่าในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าแต่ไม่เกินร้อยละสิบของราคาพัสดุที่ตกลงซื้อหรือจ้าง

ในการทำสัญญาจัดหาพัสดุที่มีระยะเวลาผูกพันตามสัญญาเกินกว่าหนึ่งปีและพัสดุนั้นไม่ต้องมีการประกันเพื่อความชำรุดบกพร่อง เช่น พัสดุใช้สิ้นเปลือง ให้กำหนดหลักประกันได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าแต่ไม่เกินร้อยละสิบของราคาพัสดุที่ส่งมอบในแต่ละปีของสัญญา โดยให้ถือว่าหลักประกันนี้เป็นการค้ำประกันตลอดอายุสัญญา และหากในปีต่อไปราคาพัสดุที่ส่งมอบแตกต่างไปจากราคาในรอบปีก่อน ให้ปรับปรุงหลักประกันตามอัตราส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น

ก่อนครบรอบปี ในกรณีที่หลักประกันต้องปรับปรุงในทางที่เพิ่มขึ้นและผู้ขายไม่นำหลักประกันมาเพิ่มให้ครบจำนวนภายในสิบห้าวันก่อนการส่งมอบพัสดุงวดสุดท้ายของปีนั้น ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หักจากเงินค่าพัสดุงวดสุดท้ายของปีนั้นที่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะต้องจ่ายให้เป็นหลักประกันในส่วนที่เพิ่มขึ้น

การกำหนดหลักประกันตามความในวรรคสอง จะต้องระบุไว้เป็นเงื่อนไขในแจ้งความและในสัญญาด้วย

ข้อ 54 ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นคืนหลักประกันให้แก่ ผู้เสนอราคา ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) หลักประกันซองให้คืนให้แก่ผู้เสนอราคาภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้พิจารณาคัดเลือกตามข้อ 37 (2) เรียบร้อยแล้ว เว้นแต่ผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้ซึ่งเสนอราคาต่ำสุด 3 ราย ให้คืนได้ต่อเมื่อได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงกับผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้ว

(2) หลักประกันสัญญาให้คืนให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างโดยเร็ว แต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบห้าวัน นับแต่วันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาแล้ว

การซื้อหรือการจ้างที่ไม่ต้องมีการประกันเพื่อความชำรุดบกพร่อง ให้คืนหลักประกันให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างตามอัตราส่วนของพัสดุ ซึ่งทางหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้รับมอบไว้แล้ว แต่ทั้งนี้จะต้องระบุไว้เป็นเงื่อนไขในการประกาศสอบราคาหรือประกวดราคา และในสัญญาด้วย

การคืนหลักประกันที่เป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารหรือหนังสือค้ำประกันของบริษัทเงินทุนในกรณีที่ผู้เสนอราคา ผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่มารับภายในกำหนดเวลาข้างต้น ให้รีบส่งต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืนให้แก่ผู้เสนอราคา ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนโดยเร็ว พร้อมกับแจ้งให้ธนาคารหรือบริษัทเงินทุนผู้ค้ำประกันทราบด้วย

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 9 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 55 ในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้เสนอราคา หรือเป็นผู้ขายหรือเป็นผู้รับจ้าง ไม่ต้องวางหลักประกัน

การจ่ายเงินล่วงหน้า

ข้อ 56 การจ่ายเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้างล่วงหน้าให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง จะกระทำมิได้ เว้นแต่หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องจ่ายให้กระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ จ่ายได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบของราคาซื้อหรือราคาจ้าง

(2) การซื้อพัสดุจากต่างประเทศ โดยดำเนินการผ่านองค์การระหว่างประเทศให้จ่ายได้ตามที่ตกลงกับองค์การระหว่างประเทศ

(3) การบอกรับวารสารไม่เกินหนึ่งปี และราคาไม่เกินวารสารละ 10,000 บาท จ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง

(4) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาหรือประกวดราคา จ่ายได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบห้าของราคาซื้อหรือราคาจ้าง แต่ทั้งนี้ จะต้องกำหนดอัตราค่าพัสดุหรือค่าจ้างที่จะจ่ายล่วงหน้าไว้เป็นเงื่อนไขในใบแจ้งความด้วย

(5) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษ ให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบห้าของราคาซื้อหรือราคาจ้าง

การจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ตามแบบธรรมเนียมการค้าระหว่างประเทศโดยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือโดยวิธีใช้ดร๊าฟท์ กรณีที่วงเงินไม่เกิน 20,000 บาท ให้กระทำได้โดยไม่ถือว่าเป็นการจ่ายเงินล่วงหน้า

ข้อ 57 การจ่ายเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้างล่วงหน้าตามข้อ 56 (1) (2) และ (3) ไม่ต้องเรียกหลักประกัน

ส่วนการจ่ายเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้างล่วงหน้าตามข้อ 56 (4) และ (5) ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะต้องจัดให้ธนาคารในประเทศธนาคารหนึ่งหรือหลายธนาคารเป็นผู้ค้ำประกันเงินที่รับล่วงหน้าไปนั้น

การทำสัญญาซื้อขายและสัญญาจ้าง

ข้อ 58 การซื้อหรือการจ้างให้ทำสัญญาเป็นหนังสือ ตามตัวอย่างท้ายระเบียบนี้ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ จะทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้ โดยให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้าง (1) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคา

(2) การซื้อหรือการจ้างที่ผู้ขาย หรือผู้รับจ้างสามารถส่งมอบพัสดุได้ครบถ้วนภายในห้าวันทำการของทางราชการ นับตั้งแต่วันถัดจากวันตกลงซื้อขายหรือจ้าง

(3) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ

(4) การซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อ 15 (1) (2) (3) และ (4)

(5) การจ้างโดยวิธีพิเศษ ตามข้อ 16 (1) (2) และ (3)

ในกรณีการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคาหรือวิธีกรณีพิเศษ ซึ่งมีราคาไม่เกิน 5,000 บาท หรือในกรณีการซื้อหรือการจ้างซึ่งใช้วิธีดำเนินการตามข้อ 25 วรรคสอง จะไม่ทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้

ข้อ 59 การทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ สำหรับการซื้อให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราตายตัวระหว่างร้อยละ 0.10-0.20 ของราคาพัสดุที่ยังไม่ได้รับมอบ ส่วนการจ้างให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวัน เป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตราระหว่างร้อยละ 0.01-0.10

ของราคางานจ้างนั้น แต่จะต้องไม่ต่ำกว่าวันละ 100 บาท

การกำหนดค่าปรับตามวรรคหนึ่งในอัตรา หรือเป็นจำนวนเงินตายตัวเท่าใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ในกรณีการซื้อสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุด ถ้าขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใดไปแล้ว จะไม่สามารถใช้การได้โดยสมบูรณ์ แม้ผู้ขายจะส่งมอบสิ่งของภายในกำหนดตามสัญญา แต่ยังขาดส่วนประกอบบางส่วน ต่อมาได้ส่งมอบส่วนประกอบที่ยังขาดนั้นเกินกำหนดสัญญา ให้ถือว่าไม่ได้ส่งมอบสิ่งของนั้นเลยให้ปรับเต็มราคาของทั้งชุด

ในกรณีการซื้อสิ่งของที่คิดราคารวมทั้งค่าติดตั้งหรือทดลองด้วย ถ้าติดตั้งหรือทดลองเกินกว่ากำหนดตามสัญญาเป็นจำนวนวันเท่าใด ให้ปรับเป็นรายวันในอัตราที่กำหนดของราคาทั้งหมด

เมื่อครบกำหนดส่งมอบพัสดุหรืองานจ้างตามสัญญา ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรีบแจ้งสงวนสิทธิ์การเรียกค่าปรับตามสัญญาให้ผู้ขายหรือผู้จ้างทราบ

ข้อ 60 การทำสัญญารายใดถ้าจำเป็นต้องมีข้อความ หรือรายการแตกต่างไปจากตัวอย่างสัญญาท้ายระเบียบนี้ โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในตัวอย่างสัญญาและไม่ทำให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเสียเปรียบก็ให้กระทำได้ เว้นแต่ผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ก็ให้ส่งร่างตามสัญญานั้นไปให้อัยการจังหวัดหรือกรมอัยการพิจารณาก่อน

ในกรณีที่ไม่อาจทำสัญญาตามตัวอย่างท้ายระเบียบนี้ได้ และจำเป็นต้องร่างสัญญาขึ้นใหม่ ต้องส่งร่างสัญญานั้นให้อัยการจังหวัดหรือกรมอัยการพิจารณาก่อน เว้นแต่การทำสัญญาตามแบบที่เคยผ่านการพิจารณาของอัยการจังหวัดหรือกรมอัยการมาแล้ว

ในกรณีจำเป็นต้องทำสัญญาเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ทำเป็นภาษาอังกฤษ แต่ต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยไว้ด้วย และให้ส่งร่างสัญญาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้อัยการจังหวัด หรือกรมอัยการพิจารณาก่อน

ข้อ 61 สัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้ว จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงมิได้ เว้นแต่การแก้ไขนั้นจะเป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือไม่ทำให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องเสียประโยชน์ให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ถ้างบประมาณดำเนินการตั้งจ่ายจากเงินรายได้ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทั้งหมด และการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ต้องเพิ่มวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง หรือหากการเปลี่ยนแปลงเป็นเหตุให้ต้องเพิ่มวงเงิน ให้เพิ่มได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้างตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะอนุมัติให้แก้ไขสัญญานั้นได้ และเมื่อได้แก้ไขสัญญาแล้ว ให้รายงานเหตุผลและเหตุการณ์แวดล้อมโดยละเอียดให้กระทรวงมหาดไทยทราบภายใน 15 วัน

(2) ถ้างบประมาณดำเนินการตั้งจ่ายจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลทั้งหมดหรือ

บางส่วน ให้รายงานเหตุผลความจำเป็นผ่านจังหวัดเพื่อขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทย แต่ถ้ามีการเพิ่มวงเงินให้รายงานเหตุผลความจำเป็นผ่านจังหวัด เสนอกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง หากมีความจำเป็นต้องเพิ่มหรือลดวงเงิน หรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาส่งมอบของหรือระยะเวลาในการทำงาน ให้ตกลงพร้อมกันไป

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 10 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 62 การดำเนินการตามข้อ 61 (1) และ (2) ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเสนอผ่านการพิจารณาของวิศวกร หรือสถาปนิกของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่มีความชำนาญในเรื่องนั้น เพื่อให้รับรองรายการหรือเปรียบเทียบราคา (ถ้ามี) รวมทั้งการให้ความเห็นทางเทคนิคประกอบก่อนด้วย

ข้อ 63 ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พิจารณาบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง ในกรณีที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

ในกรณีที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงได้ และจะต้องมีการปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น หากจำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง เว้นแต่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะได้ยินยอมเสียค่าปรับให้แก่ทางหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น

การต่ออายุสัญญาให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จะพิจารณา แต่ถ้าวงเงินในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างครั้งนั้น เกินอำนาจของหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา และให้พิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง เฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

(1) เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้าง

(2) เหตุสุดวิสัย

(3) เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดตามกฎหมาย

ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างระบุไว้ในสัญญากำหนดให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างทราบภายใน 15 วัน นับแต่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะยกมากล่าวอ้างเพื่อ

ขอต่ออายุสัญญาในภายหลังมิได้ เว้นแต่กรณีตาม (1) ซึ่งมีหลักฐานชัดแจ้ง หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างทราบดีอยู่แล้วตั้งแต่ต้น

(ควรมในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 11 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 64 ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ส่งสำเนาสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ ซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคภายใน 15 วัน นับแต่วันทำสัญญาหรือข้อตกลง

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 12 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 65 ผู้ที่เสนอราคาในการสอบราคาหรือประกวดราคา ซึ่งได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงภายในเวลาที่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นกำหนด หรือผู้ขาย หรือผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือข้อตกลงนั้น โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรายงานผ่านจังหวัด เพื่อเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณา ให้ผู้ไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทิ้งงาน แล้วให้กระทรวงมหาดไทยส่งชื่อผู้ทิ้งงานไปยังสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเร็ว เพื่อพิจารณาและแจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบ

ห้ามหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซื้อหรือจ้างผู้ทิ้งงานที่ได้แจ้งเวียนชื่อแล้ว เว้นแต่สำนักนายกรัฐมนตรีจะสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ทิ้งงาน

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 12 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ส่วนที่ 2
การจัดทำเอง

ข้อ 66 ในการจัดทำเอง ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้ควบคุมรับผิดชอบในการจัดทำเองนั้น และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงานโดยมีคุณสมบัติและหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจการจ้าง เว้นแต่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะอยู่แล้ว

ส่วนที่ 3
การได้มาซึ่งพัสดุ

ข้อ 67 ในกรณีที่มีผู้อุทิศพัสดุให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้สิทธิอันเกี่ยวกับพัสดุหรือมอบให้เป็นผู้ดูแลพัสดุนั้น ถ้าการกระทำดังกล่าวมีเงื่อนไข

หรือมีภาระติดพัน หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะรับเอาพัสดุหรือสิทธินั้น ๆ ได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัด สภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล หรือสภาเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี และต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ส่วนที่ 4
การแลกเปลี่ยน

ข้อ 68 การแลกเปลี่ยนพัสดุให้กระทำได้เฉพาะในกรณีที่จำเป็น และเพื่อประโยชน์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) การแลกเปลี่ยนวัสดุกับวัสดุ การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์ประเภทหรือชนิดเดียวกัน ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(2) การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับครุภัณฑ์ต่างประเภทหรือต่างชนิดกัน หรือการแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์ที่จะต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(3) การแลกเปลี่ยนที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้าง ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัด สภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล หรือสภาเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี และให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยก่อนทุกกรณี

ข้อ 69 ในกรณีต้องมีการแลกเปลี่ยนวัสดุ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุรายงานต่อหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อพิจารณาสั่งการ โดยให้รายงานตามรายการดังต่อไปนี้

(1) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องแลกเปลี่ยน

(2) รายละเอียดของพัสดุที่จะนำไปแลกเปลี่ยน

(3) ราคาที่ซื้อหรือได้มาของพัสดุที่จะนำไปแลกเปลี่ยน และราคาที่จะแลกเปลี่ยนได้โดยประมาณ

(4) พัสดุที่จะรับแลกเปลี่ยน และให้ระบุว่าแลกเปลี่ยนกับส่วนราชการ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน

(5) ข้อเสนออื่น ๆ (ถ้ามี)

ในกรณีที่จะแลกเปลี่ยนพัสดุกับเอกชน ให้ระบุวิธีที่จะแลกเปลี่ยนพร้อมทั้งเหตุผล โดยเสนอให้นำวิธีการซื้อมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การแลกเปลี่ยนพัสดุที่จะนำไปแลกครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันไม่เกิน 100,000 บาท จะเสนอให้ใช้วิธีตกลงราคาก็ได้

ข้อ 70 การแลกเปลี่ยนพัสดุกับเอกชน ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ตามความจำเป็น โดยถือ

ปฏิบัติตามข้อ 23 และข้อ 24 แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังนี้

(1) ตรวจสอบและประเมินราคาพัสดุที่ต้องการแลกเปลี่ยนตามสภาพปัจจุบันของพัสดุนั้น สำหรับประเภทที่ดิน ให้ยึดถือตามราคาประเมินของกรมที่ดินเป็นเกณฑ์ด้วย

(2) ตรวจสอบรายละเอียดพัสดุที่จะได้รับการแลกเปลี่ยนว่าเป็นของใหม่ที่ยังไม่เคยใช้งานมาก่อน เว้นแต่พัสดุเก่าที่จะได้รับจากการแลกเปลี่ยนนั้น จะเป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่ทำให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องเสียประโยชน์

(3) เปรียบเทียบราคาพัสดุที่จะแลกเปลี่ยนกัน โดยพิจารณาจากราคาที่ประเมินตาม (1) และราคาพัสดุที่จะได้รับจากการแลกเปลี่ยน ซึ่งถือตามราคาในท้องตลาดโดยทั่วไป

(4) ต่อรองกับผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรแลกเปลี่ยน

(5) เสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจอนุมัติตามข้อ 68 เพื่อพิจารณาสั่งการ

(6) เมื่อผู้มีอำนาจอนุมัติตามข้อ 68 สั่งการให้มีการแลกเปลี่ยนแล้ว ให้จัดทำสัญญาแลกเปลี่ยนตามตัวอย่างท้ายระเบียบเสนอให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาลงนาม เว้นแต่มูลค่าในการแลกเปลี่ยนครั้งนั้นไม่เกิน 20,000 บาท จะจัดทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้ และในกรณีที่จะต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ดำเนินการตามกฎหมายด้วย

ในกรณีที่ไม่อาจทำสัญญาแลกเปลี่ยนตามตัวอย่างท้ายระเบียบได้ ให้นำความในข้อ 60 มาใช้โดยอนุโลม

(7) ตรวจรับพัสดุโดยปฏิบัติตามข้อ 44 โดยอนุโลม

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 13 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 71 ในกรณีที่ได้รับเงินจากการแลกเปลี่ยนพัสดุ ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ถ้าพัสดุนั้นจัดหาโดยเงินงบประมาณของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ให้นำส่งเป็นเงินผลประโยชน์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

(2) ถ้าพัสดุนั้นจัดหาโดยเงินนอกงบประมาณประเภทใด ก็ให้นำส่งเป็นเงินนอกงบประมาณประเภทนั้น

ข้อ 72 การแลกเปลี่ยนพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กับส่วนราชการหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ ที่จะตกลงกัน เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลประการใดให้เสนอผู้มีอำนาจอนุมัติตามข้อ 68 พิจารณาสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

ส่วนที่ 5
การเช่า

ข้อ 73 การเช่าพัสดุ นอกจากการเช่าอสังหาริมทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ และให้นำข้อกำหนดเกี่ยวกับการซื้อมาใช้โดยอนุโลม

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องจ่ายเงินค่าเช่าล่วงหน้าในการเช่าอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำได้เฉพาะกรณีการเช่าซึ่งมีระยะเวลาไม่เกินสามปี ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) การเช่าจากส่วนราชการ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ จ่ายได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบของค่าเช่าทั้งสัญญา

(2) การเช่าจากเอกชนจ่ายได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบของค่าเช่าทั้งสัญญา

การจ่ายเงินค่าเช่าล่วงหน้านอกเหนือจากหลักเกณฑ์ข้างต้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

การเช่าอสังหาริมทรัพย์

ข้อ 74 การเช่าอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เช่าที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(2) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่ทำการ ในกรณีที่ไม่มีสถานที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือมีแต่ไม่เพียงพอ และถ้าสถานที่เช่านั้นกว้างขวางพอจะใช้เป็นที่พักของผู้มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าเช่าบ้านของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วยก็ได้

(3) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่พักสำหรับผู้มีสิทธิเบิกค่าเช่าที่พักตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าเช่าบ้านของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่ต้องการประหยัดเงินงบประมาณ

(4) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่เก็บพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่ไม่มีสถานที่เก็บเพียงพอ

การเช่าให้ดำเนินการโดยวิธีตกลงราคา

ข้อ 75 ก่อนดำเนินการเช่า ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานเสนอหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามรายการดังต่อไปนี้

(1) เหตุผลความจำเป็นที่จะต้องเช่า

(2) ราคาค่าเช่าที่ผู้ให้เช่าเสนอ

(3) รายละเอียดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะเช่า เช่น สภาพของสถานที่บริเวณที่ต้องการใช้พร้อมทั้งภาพถ่าย (ถ้ามี) และราคาค่าเช่าครั้งหลังสุด เป็นต้น

(4) อัตราค่าเช่าของอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีขนาดและสภาพใกล้เคียงกับที่จะเช่า (ถ้ามี)

ข้อ 76 อสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีอัตราค่าเช่า รวมทั้งค่าบริการอื่นเกี่ยวกับการเช่าตามที่จะกำหนดไว้ในสัญญา ไม่เกินเดือนละ 10,000 บาท ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ถ้าเกินกว่าเดือนละ 10,000 บาท ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

การทำสัญญาเช่า

ข้อ 77 การเช่าให้ทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกัน และให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่จะดำเนินการในเรื่องเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลงได้เอง เว้นแต่กรณีการเช่าซึ่งผู้เช่าต้องเสียเงินอื่นใดนอกจากค่าเช่าหรือในกรณีที่หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่า จะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ให้ส่งร่างสัญญาให้อัยการจังหวัด หรือกรมอัยการตรวจพิจารณาก่อน และในกรณีที่จะต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการตามกฎหมายด้วย

หมวด 3
การควบคุมและการจำหน่ายพัสดุ
ส่วนที่ 1
การยืม

ข้อ 78 การให้ยืมหรือนำพัสดุไปใช้ในกิจการซึ่งมิใช่เพื่อประโยชน์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือประโยชน์ของทางราชการจะกระทำมิได้

ข้อ 79 การยืมพัสดุประเภทใช้คงรูปของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามข้อ 78 ให้ผู้ยืมทำหลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงเหตุผลและกำหนดวันส่งคืนและต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นผู้ให้ยืม

ในกรณีที่การยืมมีกำหนดเวลาส่งคืนเกินกว่าหนึ่งปี จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

ข้อ 80 ผู้ยืมพัสดุประเภทใช้คงรูป จะต้องนำพัสดุนั้นมาส่งคืนให้ในสภาพที่ใช้การได้เรียบร้อย หากเกิดชำรุดเสียหาย หรือใช้การไม่ได้ หรือสูญหายไป ให้ผู้ยืมจัดการแก้ไขซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม โดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง หรือชดใช้เป็นพัสดุประเภท ชนิด ขนาด

ลักษณะ และคุณภาพอย่างเดียวกัน หรือชดใช้เป็นเงินตามราคาที่เป็นอยู่ในขณะยืม

ข้อ 81 การยืมพัสดุประเภทใช้สิ้นเปลืองระหว่างหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นด้วยกัน หรือระหว่างหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นกับส่วนราชการ ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้ยืมมีความจำเป็นต้องใช้พัสดุนั้นเป็นการรีบด่วน จะดำเนินการจัดหาได้ไม่ทันการและผู้ให้ยืมมีพัสดุนั้น ๆ พอที่จะให้ยืมได้ โดยไม่เป็นการเสียหายแก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของตน และให้มีหลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ ผู้ยืมจะต้องจัดหาพัสดุเป็นประเภทชนิด และปริมาณ เช่นเดียวกันส่งคืนแก่ผู้ให้ยืมโดยเร็ว

การอนุมัติให้ยืมตามวรรคหนึ่งเป็นอำนาจของหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ข้อ 82 เมื่อครบกำหนดยืมให้ผู้ให้ยืมหรือผู้รับหน้าที่แทน มีหน้าที่ติดตามทวงถามพัสดุที่ยืมไปคืนภายในเจ็ดวัน นับแต่วันครบกำหนด

ส่วนที่ 2
การควบคุม

ข้อ 83 การควบคุมพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามระเบียบนี้ เว้นแต่กระทรวงมหาดไทยจะได้สั่งการเป็นอย่างอื่น

ข้อ 84 เมื่อเจ้าหน้าที่พัสดุได้รับมอบพัสดุแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้เลขรหัสพัสดุ แล้วทำเครื่องหมายเลขรหัสนั้นติดกับพัสดุให้สามารถเห็นได้ชัดเจน หากเลขรหัสลบเลือนให้ทำเครื่องหมายรหัสให้ชัดเจนเช่นเดิม

(2) ลงทะเบียนพัสดุตามแบบที่กำหนด

(3) จัดทำบัญชีควบคุมเลขรหัสพัสดุตามแบบบัญชีงบหน้าที่กำหนด

(4) พัสดุที่ลงทะเบียนไว้แล้ว หากมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือปรับปรุงซ่อมแซมใหม่ ให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือปรับปรุงซ่อมแซมในทะเบียนทุกครั้ง

(5) ควบคุมดูแลพัสดุ และเก็บรักษาทะเบียนพัสดุให้ถูกต้องเรียบร้อยและปลอดภัย

เลขรหัสพัสดุ แบบทะเบียนและแบบบัญชีงบหน้าประจำเลขรหัสพัสดุ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ 85 พัสดุประเภทที่ดินและสิ่งก่อสร้างทุกประเภท รวมทั้งพัสดุที่มีราคาตั้งแต่ 100,000 บาท ต่อหน่วยขึ้นไป ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นส่งสำเนาทะเบียนพัสดุตามข้อ 84 ไปให้กระทรวงมหาดไทยทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันได้มาซึ่งพัสดุนั้น

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงทะเบียนพัสดุด้วยประการใดในวรรคหนึ่ง ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรายงานการเปลี่ยนแปลงให้กระทรวงมหาดไทยทราบ ภายใน

สามสิบวัน นับแต่วันเปลี่ยนแปลง

ข้อ 86 ผู้จ่ายพัสดุต้องตรวจสอบความถูกต้องของใบเบิก และเอกสารประกอบ (ถ้ามี) แล้วลงบัญชีหรือทะเบียนทุกครั้งที่มีการจ่าย และเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐานด้วย

ข้อ 87 ก่อนสิ้นเดือนกันยายนทุกปี ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่พัสดุคนหนึ่ง หรือหลายคนตามความจำเป็น เพื่อตรวจสอบการรับการจ่ายพัสดุ งวดตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมปีก่อน จนถึงวันที่ 30 กันยายนปีปัจจุบัน และตรวจนับพัสดุประเภทที่คงเหลืออยู่เพียงวันสิ้นงวดนั้น

ในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้เริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุในวันเปิดทำการวันแรกของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป ว่าการรับจ่ายถูกต้องหรือไม่ พัสดุคงเหลือมีตัวอยู่ตรงตามบัญชีหรือทะเบียนหรือไม่มีพัสดุใดชำรุด เสื่อมคุณภาพ หรือสูญไป เพราะเหตุใด หรือพัสดุใดไม่จำเป็นต้องใช้ในกิจการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต่อไป แล้วให้เสนอรายงานผลการตรวจสอบดังกล่าว ต่อผู้แต่งตั้งภายในยี่สิบวันทำการ นับแต่วันเริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุนั้น

ข้อ 88 ในกรณีที่ปรากฏว่ามีพัสดุชำรุด เสื่อมคุณภาพ หรือสูญไป หรือไม่จำเป็นต้องใช้ในกิจการของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นต่อไป ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงขึ้นคณะหนึ่ง โดยให้นำความในข้อ 23 และข้อ 24 มาใช้โดยอนุโลม

ถ้าผลการพิจารณาปรากฏว่าจะต้องหาตัวผู้รับผิดด้วย ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสอบสวนหาตัวผู้รับผิดในทางแพ่ง ในกรณีที่เห็นสมควรหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จะสั่งให้คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงทำหน้าที่สอบสวนหาตัวผู้รับผิดในทางแพ่งด้วยก็ได้

ให้คณะกรรมการเสนอผลการพิจารณาต่อหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการทราบคำสั่งแต่งตั้งกรรมการ แต่ถ้ายังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ จะขออนุญาตขยายเวลาดำเนินการต่อไปอีกคราวละไม่เกินสามสิบวันก็ได้

เรื่องใดที่ปรากฏตัวผู้ต้องรับผิดโดยชัดแจ้ง หรือที่มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดในทางแพ่งอยู่ก่อนที่จะมีการตรวจสอบพัสดุ ไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเฉพาะเรื่องนั้น

ข้อ 89 เมื่อปรากฏตัวผู้ต้องรับผิด ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาสั่งการภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันรู้ตัวผู้ต้องรับผิดโดยชัดแจ้ง หรือวันได้รับรายงานของคณะกรรมการสอบสวน แล้วแต่กรณี ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่สามารถแก้ไขให้คงสภาพเดิมได้ ให้แก้ไขโดยเสียค่าใช้จ่าย

ของผู้ต้องรับผิดเองภายในกำหนดเวลาอันสมควร

(2) ในกรณีสูญไปหรือไม่สามารถแก้ไขให้คงสภาพเดิมได้ ให้ชดใช้เป็นพัสดุประเภท ชนิด ลักษณะ และขนาดอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยมีสภาพไม่เลวไปกว่าพัสดุที่ได้ทำชำรุดเสื่อมสภาพ หรือสูญไปนั้น หรือชดใช้เป็นเงินโดยให้หักค่าเสื่อมราคาตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด และให้ผู้ต้องรับผิดส่งใช้คืนทั้งหมดภายในสามสิบวัน นับแต่วันได้รับแจ้ง

ในกรณีชดใช้เป็นเงิน ถ้าผู้ต้องรับผิดไม่สามารถส่งใช้คืนภายในสามสิบวัน จะผ่อนผันให้ใช้เป็นรายเดือนก็ได้ แต่จะต้องชดใช้ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาไม่เกินหนึ่งปี การผ่อนผันระยะเวลาเกินหนึ่งปีจะต้องขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยก่อน

การผ่อนผันตามวรรคสองให้ทำสัญญารับสภาพหนี้เป็นหนังสือที่มีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย พร้อมหลักประกันที่เหมาะสมไว้เป็นหลักฐาน แล้วส่งสำเนาสัญญาไปให้กระทรวงมหาดไทยหนึ่งฉบับกับให้แจ้งผลการผ่อนผันให้ของผู้รับผิดตามสัญญา ไปให้กระทรวงมหาดไทยทราบทุกเดือน

(3) ถ้าผู้ต้องรับผิดใดปฏิเสธ ไม่ยินยอมปฏิบัติตาม (1) หรือ (2) หรือไม่ยอมทำสัญญารับสภาพหนี้ ให้รีบส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป และแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย

ส่วนที่ 3
การจำหน่าย

ข้อ 90 ถ้าผลการพิจารณาปรากฏว่า ไม่มีผู้ต้องรับผิด และยังมีตัวพัสดุอยู่หรือเห็นว่าพัสดุใดหากใช้ในราชการต่อไปจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ให้เจ้าหน้าที่พัสดุรายงานขออนุมัติจำหน่ายพัสดุต่อผู้มีอำนาจและภายในวงเงินดังต่อไปนี้

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

(1) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันไม่เกิน 300,000 บาท ผู้ว่าราชการจังหวัด (หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น) เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(2) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 300,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดและต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ข. เมืองพัทยา

(1) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน ไม่เกิน 30,000 บาท ปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(2) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 30,000 บาท

แต่ไม่เกิน 500,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเมืองพัทยา และให้ปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(3) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 500,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเมืองพัทยา และต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ค. เทศบาลนคร

(1) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน ไม่เกิน 30,000 บาท นายกเทศมนตรีเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(2) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาล และให้คณะเทศมนตรีเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(3) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 500,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาล และต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ง. เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล

(1) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน ไม่เกิน 20,000 บาท นายกเทศมนตรีเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(2) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาล และให้คณะเทศมนตรีเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(3) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 500,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาล และต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

จ. สุขาภิบาล

(1) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน ไม่เกิน 10,000 บาท ประธานกรรมการสุขาภิบาลเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(2) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 300,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสุขาภิบาล และให้ประธานกรรมการสุขาภิบาลเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(3) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสุขาภิบาล และให้นายอำเภอเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(4) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกัน เกิน 500,000 บาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสุขาภิบาล และต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

(ความในข้อนี้แก้ไขตามความในข้อ 14 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2532)

ข้อ 91 การจำหน่ายพัสดุได้ดำเนินการวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ โดยปกติให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติให้จำหน่ายพัสดุตามข้อ 90

(1) ขาย ให้ดำเนินการขายโดยวิธีทอดตลาดก่อน แต่ถ้าขายโดยวิธีทอดตลาดแล้วไม่ได้ผลดี ให้นำวิธีที่กำหนดเกี่ยวกับการซื้อมาใช้โดยอนุโลม เว้นแต่การขายพัสดุครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันไม่เกิน 100,000 บาท จะขายโดยวิธีตกลงราคาโดยไม่ต้องทอดตลาดก็ได้ การขายให้แก่ส่วนราชการหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจ ให้ขายโดยวิธีตกลงราคา

(2) แลกเปลี่ยน ให้ดำเนินการตามวิธีการแลกเปลี่ยนที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(3) โอน ให้โอนแก่ส่วนราชการ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่แจ้งความประสงค์ขอมา โดยได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของผู้โอน กับให้มีหลักฐานการส่งมอบไว้ต่อกัน

(4) แปรสภาพหรือทำลาย ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดโดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด

การจำหน่ายเป็นสูญ

ข้อ 92 ในกรณีที่พัสดุสูญไป โดยไม่ปรากฏตัวผู้รับผิด หรือมีตัวผู้รับผิดแต่ไม่สามารถชดใช้ตามข้อ 89 หรือมีตัวพัสดุอยู่แต่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อ 91 ได้ ให้จำหน่ายพัสดุนั้นเป็นสูญตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 90

การลงจ่ายออกจากบัญชี

ข้อ 93 เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ 91 หรือข้อ 92 แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุลงจ่ายพัสดุนั้นออกจากบัญชีหรือทะเบียนทันที

สำหรับพัสดุซึ่งต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย ให้แจ้งแก่นายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดด้วย

ข้อ 94 ในกรณีที่พัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เกิดการชำรุดเสื่อมสภาพหรือสูญไปก่อนมีการตรวจสอบตามข้อ 87 และได้ดำเนินการตามระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในทางแพ่งเสร็จสิ้นแล้ว ถ้าระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในทางแพ่งมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการตามข้อ 91 ข้อ 92 และ ข้อ 93 โดยอนุโลม

หมวด 4
เบ็ดเตล็ด

ข้อ 95 การให้บุคคลใดได้ใช้ประโยชน์หรือได้รับสิทธิใด ๆ อันเกี่ยวกับพัสดุประเภทที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีกำหนดไม่เกินสามปี ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัด สภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล หรือสภาเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติ หากมีกำหนดเกินสามปี ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทย

ข้อ 96 ผู้เช่าพัสดุประเภทที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะนำสิทธิการเช่าพัสดุดังกล่าวไปก่อหนี้ผูกพันใด ๆ ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณา ดังนี้

(1) เหตุผลความจำเป็นของผู้เช่า

(2) การกระทำดังกล่าว หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมิได้เสียประโยชน์

เมื่อหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นสมควร ก็ให้รายงานเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติ

ข้อ 97 การต่อเติม ดัดแปลง หรือรื้อถอนส่วนใดส่วนหนึ่งในพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประเภทอาคารหรือส่วนประกอบ ซึ่งเป็นส่วนเล็กน้อย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้อนุมัติ

หมวด 5
บทเฉพาะกาล

ข้อ 98 การพัสดุใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ และยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการนั้นที่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ จนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จหรือจนกว่าจะสามารถดำเนินการตามระเบียบนี้ได้

ประกาศ ณ วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2528

(ลงชื่อ) พลเอกสิทธิ จิรโรจน์

(สิทธิ จิรโรจน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

พิมพ์ที่ : บริษัทปิ่นเกล้าการพิมพ์ จำกัด
457/57 ถนนอรุณอมรินทร์ บางกอกน้อย กรุงเทพฯ
โทร. 4249350 สุรินทร์ มณีดุลย์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

รายชื่อคณะกรรมการจัดทำหนังสือคู่มือสมาชิกสภาจังหวัด

1. คณะกรรมการจัดทำคู่มือสมาชิกสภาจังหวัด

ที่ปรึกษา

1.1 ศาสตราจารย์ ดร

1.2 นายฉลอง กัลย

1.3 ดร.ชูวงศ์ ฉาย

กรรมการ

1.4 ศาสตราจารย์ ดร

1.5 รองศาสตราจารย์

1.6 รองศาสตราจารย์

1.7 ผู้ช่วยศาสตราจา

1.8 ร.ต.มานพ กี่

1.9 นางสิริเลิศ เมฆ

1.10 นายวันชัย ปิ่

KE
102.1
M234n
2543
กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง
คู่มือสมาชิกสภาจังหวัด
U 9620

2. คณะทำงานจัดทำคู่มือส

ที่ปรึกษาคณะทำงาน

2.1 นายสุเทพ ไชย

หัวหน้าคณะทำงาน

นายสมัชชา โพธิ์ภา

รองหัวหน้าคณะทำงาน

2.3 นายผดุง ศระ

2.4 นางผ่องใส คุ้ม

คณะทำงาน

2.5 นายอานนท์ กิ

2.6 นายพินิจ เจริ

2.7 นายธวัช ธาร

2.8 นายไกรลาศ แ

2.9 นายบุญเสริม

2.10 นายศรีพงศ์ บุครงามดี บุคลากร 5 กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล

2.11 นายพรชัย ถมกระจ่าง เจ้าพนักงานปกครอง 5 กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล

2.12 นายเกียรติศักดิ์ ภู่กำชัย เจ้าพนักงานปกครอง 5 กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล

2.13 นายนิวัตน์ ฐากูรบุตร บุคลากร 4 กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล

คณะทำงานและเลขานุการ

2.14 นายวันชัย ปิ่นทอง หัวหน้างานพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล

คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

นายสุจิโรจน์ คงเมือง เจ้าพนักงานปกครอง 4 กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล

นท้องถิ่น

กรมการปกครอง

ปกครอง

าองราชการ

งหวัดและตำบล

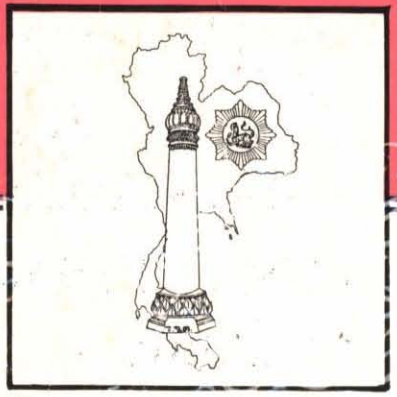
เจังหวัดและตำบล

งราชการส่วนจังหวัดและตำบล

ส่วนจังหวัดและตำบล

เจังหวัดและตำบล

วัดและตำบล

ภาพปกโดย

กองธาชการส่วนจังหวัดและตำบล กรมการปกครอง